

RIKSDAGENS REVISORERS
VERKSAMHETSBERÄTTELSE
FÖR ÅR 1971

Innehållsförteckning

Riksdagens revisorers skrivelse	3
Den statsfinansiella utvecklingen	5
Skatteuppbörden	39
Viktigare förvaltningsorganisatoriska förändringar m. m.	88
Revisorernas organisation och verksamhetsformer	98
Föredragningar och besök	99
Granskningsverksamheten	103
Resultatet av de till Kungl. Maj:t under år 1970 avlåtna skrivelserna	129
Bilagor	
Riksdagens revisorers personalorganisation	132
Till Kungl. Maj:t under år 1971 avlåtna skrivelser	133
Sakregister till granskningsärendena år 1971	170

Till RIKSDAGEN

Enligt föreskrift i 14 § instruktionen för riksdagens revisorer får revisorerna härmed avlämna redogörelse för sin verksamhet under år 1971. Redogörelsen har utformats efter samma principer som föregående år, dock att revisorernas skrivelser till Kungl. Maj:t är återgivna i sin helhet som bilagor till berättelsen. Stockholm den 10 januari 1972.

NANCY ERIKSSON

GUNNAR LARSSON

ERIC NELANDER

SVEN GUSTAFSON

GUNNAR ENGVIST

KARIN WETTERSTRÖM

SVEN PERSSON

TORSTEN BENGTSON

STURE PALM

GILLIS AUGUSTSSON

FRITZ BÖRJESSON

NILS HJORTH

/ Per Dahlberg

DEN STATSFINANSIELLA UTVECKLINGEN

Riksstat och tilläggsstater

I riksstaten för budgetåret 1970/71 upptogs inkomsterna på driftbudgeten till 43 949 313 000 kronor och utgifterna till 40 795 070 000 kronor. Ett överskott av inkomster på 3 154 243 000 kronor beräknades således komma att uppstå. Senare anvisades på tilläggsstat sammanlagt 527 516 000 kronor, vilket innebär en minskning av det beräknade överskottet med detta belopp till 2 626 727 000 kronor.

Under riksstatens kapitalbudget anvisades investeringsanslag om sammanlagt 6 416 132 000 kronor. Denna bruttoinvestering avsågs skola finansieras med avskrivningsmedel från riksstaten till ett belopp av 1 127 894 000 kronor, med avskrivningsmedel inom vederbörande kapitalfond till ett belopp av 1 453 509 000 kronor, med övriga kapitalmedel till ett belopp av 130 003 000 kronor och med kapitaltillskott från riksgäldskontoret (investeringsbemyndiganden) till ett belopp av 3 704 726 000 kronor. Sistnämnda belopp motsvarar efter avdrag av 43 874 000 kronor, utgörande kapitalåterbetalning, de på kapitalbudgeten upptagna utgifterna, 3 660 852 000 kronor. På tilläggsstat anvisades sedermera investeringsanslag om sammanlagt 1 480 098 000 kronor, vilket innebar en ökning av de på kapitalbudgeten upptagna utgifterna med 1 425 508 000 kronor till 5 086 360 000 kronor.

Den på grundval av drift- och kapitalbudgeterna upprättade totalbudgeten omfattade inkomster om sammanlagt 45 575 699 000 kronor och utgifter om sammanlagt 46 432 308 000 kronor, vilket innebar ett beräknat underskott på 856 609 000 kronor. Om hänsyn tas till de till totalbudgeten hänförliga anslag som sedermera anvisades på tilläggsstat stiger underskottet med 1 953 024 000 kronor till 2 809 633 000 kronor.

Budgetutfall

Totalbudgeten

Utfallet av totalbudgeten redovisas i tabell 1 på närmast följande sida. Som framgår av tabellen uppgick de sammanlagda statsinkomsterna under budgetåret 1970/71 till 45 637,2 milj. kronor och utgifterna till 48 268,7 milj. kronor. Totalbudgeten utföll således med ett underskott av 2 631,5 milj. kronor.

Tabell 1. Totalbudgeten 1970/71 (milj. kronor).

<i>Inkomster</i>			<i>Utgifter</i>		
	Budgeterade belopp	Redovisade belopp		Budgeterade belopp	Redovisade belopp
Skatter, avgifter, m. m.	41 449,3	41 940,4	Utgiftsanslag	48 035,3	48 652,9
Inkomster av statens kapitalfonder	2 500,0	2 437,3	Beräknad övrig medelsförbrukning		
Beräknad övrig finansiering			Minskning av anslagsbehållningar	1 000,0	—
Avskrivningar och övriga kapitalmedel inom statens kapitalfonder	1 583,5	1 251,7	Minskad disposition av rörliga krediter	650,0	384,2
Övrig kapitalåterbetalning	42,9	7,8			
	45 575,7	45 637,2			
Underskott	2 809,6	2 631,5			
Summa	48 385,3	48 268,7		48 385,3	48 268,7

Det redovisade underskottet anger det belopp varmed statens utgifter har bestridits genom upplåning på marknaden och motsvarar i princip statsskuldens ökning. Av olika skäl, såsom förändringar i myndigheters kassahållning, eftersläpning i inleverans av vissa uppbördsmedel m. m., avviker dock i regel den av riksgäldskontoret redovisade förändringen av statsskulden från totalbudgetens saldo. Under budgetåret 1970/71 ökade statsskulden med 2 442 milj. kronor, vilket var 190 milj. kronor mindre än totalbudgetens underskott. Statsskulden uppgick därmed vid utgången av budgetåret 1970/71 till 33 402 milj. kronor.

Sambandet mellan totalbudgetens underskott och utfallet av drift- och kapitalbudgeterna framgår av följande sammanställning.

Kapitalbudgeten	5 072 milj. kronor
Avgdr: Överskott på driftbudgeten	2 056 " "
Minskning av rörliga krediter	384 " "
Totalbudgetens underskott	2 632 " "

Enligt rikshuvudboken översteg statens tillgångar skulderna med 13 428 milj. kronor vid utgången av budgetåret 1970/71. Detta innebär att statens förmögenhetsställning har förbättrats med 2 378 milj. kronor under budgetåret.

De redovisade inkomsterna på totalbudgeten, 45 637,2 milj. kronor, översteg de beräknade, 45 575,7 milj. kronor, med 61,5 milj. kronor, vilket motsvarar en avvikelse på endast + 0,1 procent. I redovisade be-

lopp under utgiftsanslag, 48 652,9 milj. kronor, ingår utgifter på reservations- och investeringsanslag, varför förändring i anslagsbehållningar inte redovisas som en särskild post på det sätt som sker i riksstaten. För jämförelse med de redovisade beloppen under utgiftsanslag bör därför till i riksstat och tilläggsstat upptagna belopp, 48 035,3 milj. kronor, läggas den beräknade minskningen av anslagsbehållningar på 1 000 milj. kronor. En sådan jämförelse ger till resultat att de redovisade utgifterna understeg de i riksstat och tilläggsstat beräknade med 382,4 milj. kronor, vilket motsvarar en avvikelse på endast — 0,8 procent.

Dispositionen av rörliga krediter minskade under budgetåret 1970/71 med 384,2 milj. kronor mot i riksstaten beräknad minskning av 650 milj. kronor.

Driftbudgeten

Utfallet av driftbudgeten för budgetåret 1970/71 redovisas i tabell 2 på nästföljande sida. Av tabellen framgår att de redovisade inkomsterna uppgick till 44 377,8 milj. kronor och de redovisade utgifterna till 42 321,8 milj. kronor. Som redan nämnts utföll således driftbudgeten med ett överskott på 2 056,0 milj. kronor. Om till detta belopp läggs minskningen av reservationerna om sammanlagt 88,0 milj. kronor, erhålls det överskott som har avräknats mot budgetutjämningsfonden, nämligen 2 144,0 milj. kronor.

Vid ingången av budgetåret 1970/71 redovisades en behållning på budgetutjämningsfonden av 1 640,7 milj. kronor. Av de på budgetutjämningsfonden upptagna posterna utgjordes 3 375,0 milj. kronor av kommunalskattemedel och 1 796,0 milj. kronor av medel som har tillförts fonden som överskott på automobilskattemedlens specialbudget. Summan av särredovisade överskott på automobilskattemedlens specialbudget och kommunalskattemedel uppgick således till 5 171,0 milj. kronor, varför för driftbudgeten i övrigt redovisades en brist på budgetutjämningsfonden på 3 530,3 milj. kronor.

I och med att överskottet på driftbudgeten för budgetåret 1970/71 om 2 144,0 milj. kronor tillfördes fonden ökades behållningen till 3 784,7 milj. kronor. Fondens sammansättning ändrades vid utgången av budgetåret 1970/71 på så sätt att de på fonden särredovisade kommunalskattemedlen ökade till 4 575 milj. kronor och överskottsmedel hänförliga till automobilskattemedlens specialbudget till 2 453,7 milj. kronor, varigenom den till budgeten i övrigt hänförliga bristen sjönk till 3 244,0 milj. kronor.

Kapitalbudgeten

De sammanlagda kapitalinvesteringarna uppgick under budgetåret 1970/71 till 7 412,5 milj. kronor. Dessa kapitalinvesteringar finansierades till ett belopp av 1 080,4 milj. kronor genom avskrivningsmedel från riks-

Tabell 2. Driftbudgeten 1970/71 (milj. kronor).

<i>Inkomster</i>			<i>Utgifter</i>		
	Budgeterade belopp	Redovisade belopp		Budgeterade belopp	Redovisade belopp
Skatter, avgifter, m. m.	41 449,3	41 940,5	Egentliga statsutgifter	38 339,1	39 220,6
Inkomster av statens kapitalfonder	2 500,0	2 437,3	Utgifter för statens kapitalfonder	2 983,5	3 101,2
Säger för driftbudgetens inkomster	43 949,3	44 377,8	Därav Riksgäldsfonden	1 800,0	2 019,8
Reservationer från föregående budgetår	—	3 396,6	Avskrivning av nya kapitalinvesteringar	1 182,5	1 080,4
			Avskrivning av oreglerade kapitalmedelsförluster	1,0	1,0
			Säger för driftbudgetens utgifter	41 322,6	42 321,8
			Reservationer till följande budgetår	—	3 308,6
			Avräkning mot statens budgetutjämningsfond		
			Avsättning till budgetutjämningsfonden av kommunalskattemedel	775,0	1 200,0
			Överskott att tillföras budgetutjämningsfonden	1 851,7	944,0
			Säger för avräkning mot statens budgetutjämningsfond	2 626,7	2 144,0
Summa	43 949,3	47 774,4		43 949,3	47 774,4

staten, till ett belopp av 1 063,3 milj. kronor genom avskrivningsmedel inom statens kapitalfonder och till ett belopp av 188,3 milj. kronor genom övriga kapitalmedel inom fonderna. Återstående belopp eller 5 080,5 milj. kronor har täckts genom belastning av de på kapitalbudgeten uppförda investeringsbemyndigandena från riksgäldskontoret till respektive kapitalfond.

	Riksstat och tilläggsstat	Utfall		Riksstat och tilläggsstat	Utfall
Lånemedel	5 086,4	5 505,3	Investeringsbe- myndiganden	5 130,2	5 080,5
			<i>Avgdr:</i> Kapital- återbetalning	43,8	8,8
<i>Avgdr:</i> Ökning av outnyttjade belopp av inve- steringsanslag	—	433,6			
Summa	5 086,4	5 071,7		5 086,4	5 071,7

Under den på kapitalbudgeten uppförda posten lånemedel redovisades för budgetåret 1970/71 ett belopp av 5 505,3 milj. kronor. Sambandet mellan detta belopp och investeringsbemyndigandena belyses i ovanstående tablå (milj. kronor).

Om från det redovisade beloppet lånemedel dras det belopp på 433,6 milj. kronor varmed outnyttjade belopp av investeringsanslag ökat, erhålls det belopp om 5 071,7 milj. kronor varmed den på riksgäldsfonden redovisade skulden ökat. Av det redovisade beloppet för kapitalåterbetalning utgör 1,0 milj. kronor avskrivningsmedel som har överförts från driftbudgeten till fonden för oreglerade kapitalmedelsförluster.

Fördelningen av statens kapitalinvesteringar på olika ändamål kommer att beröras i det följande i samband med redogörelsen för utvecklingen av statsutgifterna under de olika departementens verksamhetsområden. I detta sammanhang må endast påpekas att de genom investeringsanslag finansierade kapitalinvesteringarna till väsentlig del avser statlig utlåning. Detta är främst fallet för de under statens utlåningsfonder och fonden för låneunderstöd redovisade investeringsanslagen, vilka för budgetåret 1970/71 belastades med 3 440,3 milj. kronor respektive 407,5 milj. kronor. De under de båda nämnda kapitalfonderna redovisade utgifterna motsvarade därmed 52 procent av de sammantagna kapitalinvesteringarna.

Statens inkomster

Skatter

Av de på totalbudgeten redovisade statsinkomsterna om sammanlagt 45 637,2 milj. kronor utgjordes 40 406,2 milj. kronor av skatter, vilket motsvarar 89 procent av de sammantagna inkomsterna. Skatterna fördelade sig med 19 070,0 milj. kronor på direkta skatter och med 21 336,2 på indirekta skatter. Härvid har såsom direkta skatter räknats intäkterna under de till skatt på inkomst, förmögenhet och rörelse hän-

1† Riksdagen 1972. 2 saml.

förliga inkomstitlarna och såsom indirekta skatter intäkterna under inkomstitlar hänförliga till automobilskattemedel, allmän arbetsgivaravgift samt tullar och acciser.

I följande tablå har den procentuella fördelningen på direkta och indirekta skatter under vissa senare år sammanställts.

	1961/62	1963/64	1965/66	1967/68	1968/69	1969/70	1970/71
Direkta skatter	51,7	46,0	48,1	46,1	46,4	49,7	47,2
Indirekta skatter	48,3	54,0	51,9	53,9	53,6	50,3	52,8

De förskjutningar i relationerna mellan direkt och indirekt beskattning som kan iakttas hänger samman med å ena sidan den statliga inkomstskattens progressivitet samt å andra sidan de successiva höjningar som har företagits av den allmänna varuskatten, införandet fr. o. m. år 1969 av mervärdesskatt samtidigt som den allmänna varuskatten då utvecklades och höjningarna åren 1970 och 1971 av mervärdesskatten.

Skatt på inkomst och förmögenhet m. m.

Skatt på inkomst och förmögenhet m. m. utgör den helt dominerande inkomstiteln under skatt på inkomst, förmögenhet och rörelse. De skatter som slutligt skall redovisas på inkomstskatttiteln utgörs av statlig inkomstskatt, statlig förmögenhetsskatt, sjömansskatt och folkpensionsavgifter. De uträknade beloppen av dessa skatter vid 1970 och 1971 års taxeringar framgår av följande tablå (milj. kronor, där ej annat anges).

	Taxeringsår		Ökning 1970—71	
	1970	1971	Belopp	Procent
Statlig inkomstskatt	13 273	15 396	+ 2 123	+ 15,9
Därav: A-längden	11 691	13 862	+ 2 171	+ 18,6
B- och C-längderna	1 582	1 534	— 48	— 3,0
Förmögenhetsskatt	447	492	+ 45	+ 10,0
Folkpensionsavgift	2 386	2 669	+ 283	+ 11,9
Sjömansskatt ¹	165	172	+ 7	+ 4,2
Totalt	16 271	18 729	+ 2 458	+ 15,1

¹ Influtna belopp budgetåren 1969/70 och 1970/71.

Som framgår av tablåen ökade det totala beloppet uträknade skatter med 2 458 milj. kronor, motsvarande 15,1 procent, från 1970 till 1971 års taxering. För skattskyldiga uppförda på A-längden, d. v. s. fysiska personer m. fl., på vilka den helt övervägande delen av de uträknade

skatterna belöpte, ökade skatten med 18,6 procent. Denna uppgång kan jämföras med en stegring av fysiska personers m. fl. sammanräknade inkomst på 11,6 procent.

För skattskyldiga upptagna på B- och C-längderna, d. v. s. främst svenska aktiebolag, minskade de uträknade skatterna med 3 procent efter att mellan taxeringsåren 1969 och 1970 samt 1968 och 1969 ha stigit med inemot 6 procent respektive drygt 20 procent.

De på inkomstskattetiteln redovisade inkomsterna under budgetåret 1970/71 uppgick till 18 441 milj. kronor. Skillnaden mellan uträknade belopp för de skatter som slutligt skall redovisas på titeln och den faktiskt redovisade behållningen hänger samman med dels att det i det förra fallet är fråga om kalenderår och i det senare fallet om budgetår, dels att över titeln redovisas även andra skatter och avgifter, främst kommunal inkomstskatt, dels att betydande avvikelser regelmässigt förekommer mellan den skatt som slutligt debiteras för visst år och den för samma år influtna preliminärskatten.

De i preliminärskatten ingående kommunalskattemedlen utbetalas till kommunerna för varje kalenderår enligt kommunernas per den 1 januari framräknade fordran på statsverket. I kommunernas per den 1 januari 1970 framräknade fordran, som till halva sitt belopp belastade budgetåret 1970/71, ingick dels förskott grundade på 1969 års taxering och de kommunala utdebiteringarna för år 1970, dels slutavräkningsmedel motsvarande skillnaden mellan slutligt uträknad kommunal inkomstskatt enligt 1969 års taxering och under kalenderåret 1968 utbetalade förskott. På motsvarande sätt belastade kommunernas per den 1 januari 1971 framräknade fordran, som utbetalades under kalenderåret 1971, med halva sitt belopp budgetåret 1970/71.

Genom eftersläpningen i avräkningsförfarandet överstiger i regel de av staten i källskatteuppbörden uppburna kommunalskattemedlen de till kommunerna samtidigt utbetalade medlen. För att möjliggöra en utjämning av de svängningar som kunde föranledas av den då tillämpade ordningen för utbetalning av kommunalskattemedel inrättades enligt beslut av 1952 års riksdag en fond för reglering av utbetalningarna av kommunalskattemedel. Denna fond redovisas fr. o. m. budgetåret 1955/56 på budgetutjämningsfonden, varigenom avsättningar och återföringar inte längre direkt påverkar de redovisade inkomsterna på inkomstskattetiteln. Som nämnts i det föregående uppgick de på budgetutjämningsfonden särredovisade medlen vid utgången av budgetåret 1970/71 till 4 575 milj. kronor, vilket motsvarar vad staten beräknats sedan budgetåret 1955/56 ha uppburit av kommunerna tillkommande skattemedel utöver vad som t. o. m. budgetåret 1970/71 faktiskt utbetalats till kommunerna.

Automobilskattemedel, allmän arbetsgivaravgift samt tullar och acciser

De redovisade inkomsterna under de största till automobilskattemedel, allmän arbetsgivaravgift samt tullar och acciser hänförliga inkomsttitlarna under budgetåren 1968/69—1970/71 framgår av följande tablå (milj. kronor).

	1968/69	1969/70	1970/71
Fordonsskatt	962,8	1 129,6	1 232,0
Bensin- och brännoljeskatt	1 799,6	1 914,3	1 990,5
Allmän arbetsgivaravgift	287,3	698,1	1 202,4
Tullmedel	952,8	1 046,0	1 036,4
Allmän varuskatt	4 963,0	—	—
Mervärdeskatt	1 991,2	6 741,1	9 088,3
Särskilda varuskatter	394,0	393,1	388,9
Omsättningsskatt på motorfordon	424,9	469,2	407,0
Tobaksskatt	1 522,7	1 606,7	1 650,9
Skatt på sprit	1 837,4	1 900,2	1 971,8
Skatt på vin	211,2	225,2	256,7
Skatt på malt- och läskedrycker	402,7	474,8	580,2
Energiskatt	905,0	971,0	1 011,3
Särskild skatt på motorbränslen	225,1	239,0	422,5

Utvecklingen av inkomsterna av fordonsskatt samt bensin- och brännoljeskatt under den redovisade perioden får ses mot bakgrund av den fortgående ökningen av bilbeståndet.

Allmän arbetsgivaravgift infördes fr. o. m. den 1 januari 1969. Avgiften utgick under åren 1969 och 1970 med 1 procent och utgår fr. o. m. år 1971 med 2 procent av vad arbetsgivare under respektive år utgett som lön åt arbetstagare. I fråga om rörelseidkare och jordbrukare utgår i vissa fall avgiften på den egna inkomsten (egenavgift).

Den svaga ökningen i tulluppbörden från 1968/69 till 1969/70 och minskningen mellan 1969/70 och 1970/71 får ses mot bakgrund av dels att tull i huvudsak belöper endast på varor från andra länder än de som har biträtt EFTA-konventionen, dels den fortsatta tullavtrappningen enligt kennedyronden.

Mervärdeskatten utgjorde under åren 1969 och 1970 10 procent av beskattningsvärdet. Skatten höjdes fr. o. m. år 1971 till 15 procent. Redan dessförinnan hade skatten höjts för vissa varor.

Minskningen i intäkterna av omsättningsskatt på motorfordon från budgetåret 1969/70 till 1970/71 får ses mot bakgrund av den avtagande försäljningen av nya personbilar.

Utvecklingen av inkomsterna av tobaksskatt får bedömas mot bakgrund av att en allmän höjning av skattesatserna genomfördes i februari 1970.

Ökningarna i procent för budgetåren 1967/68—1970/71 för inkomsttitlarna skatt på sprit, skatt på vin samt skatt på malt- och läskedrycker framgår av följande sammanställning.

	Ökning i procent		
	1967/68— 1968/69	1968/69— 1969/70	1969/70— 1970/71
Skatt på sprit	+ 2,8	+ 3,4	+ 3,8
Skatt på vin	+10,8	+ 6,6	+14,0
Skatt på malt- och läskedrycker	+15,8	+17,9	+22,2

Skattesatserna för sprit och vin höjdes dels i februari 1968, dels i november 1970, medan skatten på öl höjdes i februari 1970. Skatten på sprit kan bedömas ha ökat i lägre takt än den som svarar mot skattehöjningarna, medan däremot skatten på vin och i än högre grad skatten på malt- och läskedrycker har ökat mera än vad som svarar mot ökningen i skattesatserna.

Den kraftiga uppgången i särskild skatt på motorbränslen under budgetåret 1970/71 får ses mot bakgrund av de höjda skattesatser som trädde i kraft fr. o. m. november 1970.

Uppbörd i statens verksamhet och diverse inkomster

Under rubriken uppbörd i statens verksamhet redovisas inkomster för statliga myndigheter och inrättningar, i huvudsak motsvarande ersättningar eller avgifter för av vederbörande myndigheter utförda tjänster eller uppdrag. Taxor och avgifter fastställs i allt väsentligt av Kungl. Maj:t. Dessutom redovisas under uppbörd i statens verksamhet vissa andra inkomster.

Fr. o. m. budgetåret 1969/70 infördes en ny uppbördstitel av speciellt slag, benämnd *pensionsmedel m. m.*, i samband med den anslagstekniska omläggning som ägde rum under nämnda budgetår. Denna omläggning innebar bl. a. att under anslag, från vilka löner bestrids, upptogs för pensions- och socialförsäkringskostnader samt för den allmänna arbetsgivaravgiften ett lönekostnadspålägg. Dessa lönekostnadspålägg jämte medel som tidigare redovisades under uppbördstiteln personalsjukpenningar och vissa socialförsäkringsavgifter m. m. upptas som inkomster under uppbördstiteln pensionsmedel m. m., medan faktiskt utbetalade personalpensionsförmåner, arbetsgivaravgifter m. m. upptas som utgifter på titeln. Det överskott som redovisades på uppbördstiteln för budgetåret 1970/71, 237,6 milj. kronor, hängde i så måtto samman med den statliga verksamhetens expansion som lönekostnadspålägget hänförde sig till löner till under budgetåret anställda, medan de pensioner som utbetalades avsåg pensionerade tjänstemän.

Den under budgetåret 1970/71 pågående försöksverksamheten med programbudgetering föranledde att verksamheten för vissa myndigheter redovisades på ett nytt sätt. Ändringen innebar bl. a. att uppdragsverksamheten för statens bakteriologiska laboratorium, lantmäteriväsendet,

rikets allmänna kartverk, statens provningsanstalt och skeppsprovning-
anstalten redovisades över förslagsanslag på driftbudgetens utgiftssida,
medan de dittillsvarande inkomstitlarna under uppbörd i statens verk-
sambet utgick. En övergång från brutto- till netto-redovisning företogs
således.

Under rubriken diverse inkomster redovisas bl. a. totalisator-, tips-
och lotterimedel.

De under uppbörd i statens verksamhet och diverse inkomster influtna
medlen under budgetåren 1968/69—1970/71 redovisas i följande tablå
(milj. kronor).

	1968/69	1969/70	1970/71
Uppbörd i statens verksamhet	823,3	914,2	904,5
Diverse inkomster	535,3	632,2	629,8

Inkomster av statens kapitalfonder

I riksstaten under inkomster av statens kapitalfonder upptagna och i
budgetredovisningen redovisade belopp för budgetåret 1970/71 belyses i
nedanstående sammanställning (milj. kronor).

	Riksstat	Budget- redo- visning	Brist (—) resp. mer- inkomst (+)
Statens affärsverksfonder	684,8	573,4	— 111,4
Därav: Postverket	12,0	5,8	— 6,2
Televerket	145,0	156,8	+ 11,8
Statens järnvägar	103,0	17,4	— 85,6
Luftfartsverket	17,0	15,0	— 2,0
Förenade fabriksverken	16,8	0,7	— 16,1
Statens vattenfallsverk	368,0	343,5	— 24,5
Domänverket	23,0	34,2	+ 11,2
Riksbanksfonden	200,0	200,0	—
Statens allmänna fastighetsfond	137,1	125,6	— 11,5
Försvarets fastighetsfond	89,9	94,4	+ 4,5
Statens utlåningsfonder	1 131,8	1 167,6	+ 35,8
Fonden för låneunderstöd	36,6	46,7	+ 10,1
Fonden för statens aktier	20,0	18,3	— 1,7
Fonden för beredskapslagring	60,7	66,6	+ 5,9
Statens pensionsfonder	90,1	91,9	+ 1,8
Diverse kapitalfonder	49,0	52,8	+ 3,8
Summa	2 500,0	2 437,3	— 62,7

Det kan påpekas att på s. 26—37 ges uppgifter om affärsverkens
driftstater med vissa därtill knutna kommentarer.

Statens utgifter

Utgifter inom de olika departementens verksamhetsområden m. m.

I tabell 3 nedan har, med fördelning på de olika departementens verksamhetsområden m. m., sammanställts de belopp på drift- och kapitalbudgeterna för budgetåret 1970/71 som upptagits i riksstat och tilläggsstat (budgeterade belopp) och redovisats i budgetredovisningen. I det följande kommer utgifterna inom de olika verksamhetsområdena att kommenteras.

De inom justitiedepartementets verksamhetsområde redovisade utgifterna för budgetåret 1970/71 översteg de för budgetåret 1969/70 redovisade med 161,9 milj. kronor. Den del av denna ökning som hänför sig

Tabell 3. Utgifter på drift- och kapitalbudgeterna budgetåret 1970/71 (milj. kr.).

Verksamhets- område	Budgeterade belopp			Redovisade belopp		
	Drift- budge- ten	Kapital- budge- ten	Summa	Drift- budge- ten	Kapital- budge- ten	Summa
Kungl. hov- och slottsstaterna	7,8	—	7,8	7,8	—	7,8
Justitie- departementet	1 700,3	90,2	1 790,5	1 733,0	77,2	1 810,2
Utrikes- departementet	972,7	4,1	976,8	890,8	11,7	902,5
Försvars- departementet	5 869,3	266,8	6 136,1	6 060,6	253,0	6 313,6
Social- departementet	13 077,1	122,1	13 199,2	13 610,6	141,0	13 751,6
Kommunikations- departementet	2 573,8	1 152,1	3 725,9	2 651,4	1 141,1	3 792,5
Finans- departementet	2 265,6	109,7	2 375,3	2 271,7	179,3	2 451,0
Utbildnings- departementet	7 283,5	1 120,3	8 403,8	7 390,6	1 062,8	8 453,4
Jordbruks- departementet	904,1	177,4	1 081,5	806,3	180,4	986,7
Handels- departementet	226,9	723,3	950,2	228,9	625,5	854,4
Inrikes- departementet	2 331,6	3 054,9	5 386,5	2 417,0	2 911,3	5 328,3
Civil- departementet	748,8	8,5	757,3	736,8	5,0	741,8
Industri- departementet	282,5	1 066,8	1 349,3	322,0	824,2	1 146,2
Oförutsedda utgifter	1,0	—	1,0	0,9	—	0,9
Riksdagen och dess verk m. m.	94,1	—	94,1	92,2	—	92,2
Riksgäldsfonden	1 800,0	—	1 800,0	2 019,8	—	2 019,8
Summa	40 139,1	7 896,2	48 035,3	41 240,4	7 412,5	48 652,9

till polisväsendet, 51,3 milj. kronor, förklaras väsentligen av en fortsatt personell förstärkning. På kapitalbudgeten redovisad utgiftsökning mellan budgetåren 1969/70 och 1970/71 om 45,5 milj. kronor beror i allt väsentligt på investeringar i polishus m. m.

Utgifterna under utrikesdepartementets verksamhetsområde ökade med 389,5 milj. kronor från budgetåret 1969/70 till budgetåret 1970/71, vilket motsvarar 76 procent. Till väsentlig del berodde ökningen på att anslaget Finansiellt utvecklingsbistånd överförts från finansdepartementets verksamhetsområde. Om hänsyn tas till denna överflyttning begränsas utgiftsökningen till 156,4 milj. kronor, varav 139,1 milj. kronor avser utvecklingsbistånd. Totalt uppgick utgifterna för utvecklingsbistånd under budgetåret 1970/71 till 720,8 milj. kronor, motsvarande 80 procent av de under utrikesdepartementets verksamhetsområde redovisade totalutgifterna.

Försvarsutgifternas storlek under budgetåren 1968/69—1971/72 regleras genom 1968 års försvarsbeslut. Den ökning av utgifterna på 378,6 milj. kronor mellan budgetåren 1969/70 och 1970/71 som redovisas för försvarsdepartementets verksamhetsområde får ses mot bakgrund av dels att anslagen för reglering av prisstegringar och lönekostnadspåslag för den militära ramen ökade med sammanlagt 131,0 milj. kronor, dels att reservationerna minskade såsom var förutsatt. Reservationsmedelsminskningen uppgick till 246,7 milj. kronor

Utgifterna inom socialdepartementets verksamhetsområde skiljer sig från utgifterna inom övriga departementsområden såtillvida som de till övervägande del avser inkomstöverföringar till hushållen. Under de fyra största anslagen härvidlag, nämligen Folkpensioner, Allmänna barnbidrag, Bidrag till sjukförsäkringen och Bostadstillägg för barnfamiljer m. m., redovisades under budgetåret 1970/71 utgifter om sammanlagt 10 740 milj. kronor, motsvarande 78 procent av de under socialdepartementets verksamhetsområde redovisade utgifterna. I jämförelse med motsvarande utgifter budgetåret 1969/70 ökade utgifterna under de fyra nämnda anslagen med 1 482 milj. kronor, vilket utgör den dominerande delen av den för departementsområdet totalt redovisade utgiftsökningen om 1 766 milj. kronor. Av utgiftsökningen svarade folkpensioner för 1 019 milj. kronor, vilket får ses mot bakgrund av dels ökat antal pensionärer och värdesäkring av folkpensionerna vid prishöjningar, dels höjning av pensionstillskotten till pensionärer som saknar ATP eller har låga ATP-belopp, dels reformering av förtidspensioneringen. Utgifterna för allmänna barnbidrag ökade med 272 milj. kronor mellan budgetåren 1969/70 och 1970/71, vilket huvudsakligen berodde på den höjning av barnbidragen som trädde i kraft fr. o. m. år 1971.

De redovisade utgifterna för kommunikationsdepartementets verksamhetsområde ökade från budgetåret 1969/70 till budgetåret 1970/71 med 160 milj. kronor. Denna utgiftsökning hänförde sig väsentligen till

vägväsendet, för vilket utgiftsstegringen mellan de båda budgetåren uppgick till 134 milj. kronor.

De för finansdepartementets verksamhetsområde redovisade utgifterna var 192 milj. kronor lägre under budgetåret 1970/71 än under närmast föregående budgetår. Denna redovisningsmässiga utgiftsminskning sammanhänger med att, som nämnts i det föregående, anslaget Finansiellt utvecklingsbistånd överförts från finansdepartementets till utrikesdepartementets verksamhetsområde. Dessutom har det för budgetåret 1969/70 uppförda anslaget Arbetsgivaravgift till den allmänna tilläggspensioneringen bortfallit som särskilt anslag. Bortses från dessa ändringar av formell natur, vilka sammanlagt motsvarar ett belopp av 433 milj. kronor, ökade utgifterna inom finansdepartementets verksamhetsområde med 241 milj. kronor. Av denna utgiftsökning föll 167 milj. kronor på bidrag och ersättningar till kommunerna. Totalt uppgick därmed dessa bidrag och ersättningar till 1 721 milj. kronor under budgetåret 1970/71, motsvarande 70 procent av de på totalbudgeten redovisade utgifterna för finansdepartementets verksamhetsområde.

Inom utbildningsdepartementets verksamhetsområde redovisades för budgetåret 1970/71 de — näst utgifterna inom socialdepartementets verksamhetsområde — största sammanlagda statsutgifterna. Av utgifterna belöpte 4 629 milj. kronor, motsvarande 55 procent av de sammanlagda utgifterna inom verksamhetsområdet, på skolväsendet. Jämfört med budgetåret 1969/70 innebär detta en ökning med 160 milj. kronor. På driftbudgeten redovisade utgifter för högre utbildning och forskning uppgick till 1 203 milj. kronor under budgetåret 1970/71, motsvarande en ökning från närmast föregående budgetår med 138 milj. kronor. Dessa utgiftsökningar motsvarar i allt väsentligt en fortsatt utbyggnad av undervisningsväsendet. För byggnadsarbeten vid universiteten och vissa högskolor redovisades för budgetåret 1970/71 investeringsutgifter på 163 milj. kronor. Utgifter för studiesociala ändamål uppgick till 1 345 milj. kronor, av vilket belopp 697 milj. kronor utgjordes av studiemedel anvisade på kapitalbudgeten under statens utlåningsfonder.

Utgifterna inom jordbruksdepartementets verksamhetsområde uppgick under budgetåret 1970/71 till 987 milj. kronor, vilket var 147 milj. kronor mer än under budgetåret 1969/70. Den redovisade utgiftsökningen har ett nära samband med den anslagstekniska omläggning av beredskapslagringen som företogs under budgetåret 1970/71. Omläggningen innebar bl. a. att beredskapslagring i fortsättningen finansieras över investeringsanslag. Fördenskull inrättades under statens kapitalfonder en ny fond, benämnd Fonden för beredskapslagring. Utgifterna på statens jordbruksnämnds delfond av nämnda fond uppgick under budgetåret 1970/71 till 155 milj. kronor.

Inom handelsdepartementets verksamhetsområde steg de redovisade utgifterna från 271 milj. kronor budgetåret 1969/70 till 854 milj. kro-

nor budgetåret 1970/71. Liksom för jordbruksdepartementets verksamhetsområde får denna utgiftsökning ses i samband med inrättandet av den nya fonden för beredskapslagring. De redovisade utgifterna på fonden uppgick för handelsdepartementets del till 605 milj. kronor.

Utgifterna inom inrikesdepartementets verksamhetsområde under budgetåret 1970/71 utgjordes till ett belopp av 2 776 milj. kronor av utgifter för bostadsbyggande. Av detta belopp, som motsvarar 52 procent av de sammantagna utgifterna inom verksamhetsområdet, utgjordes 2 541 milj. kronor av medel anvisade på investeringsanslag till Lånefonden för bostadsbyggande. Utgifterna inom delområdena arbetsmarknad och regional utveckling uppgick under budgetåret 1970/71 till 2 538 milj. kronor, innebärande en ökning i jämförelse med nästföregående budgetår på 230 milj. kronor.

Av de under civildepartementets verksamhetsområde redovisade utgifterna för budgetåret 1970/71 hänförde sig 626 milj. kronor till utgifter för länsstyrelserna, vilket motsvarar 84 procent av de för verksamhetsområdet på totalbudgeten redovisade utgifterna.

De inom industridepartementets verksamhetsområde redovisade utgifterna för budgetåret 1970/71 på sammanlagt 1 146 milj. kronor utgjordes till ett belopp av 824 milj. kronor av investeringsutgifter. Den största investeringsutgiften, 750 milj. kronor, avsåg kraftstationer m. m.

Utgifter efter anslagsform

Av de för budgetåret 1970/71 anvisade medlen på driftbudgeten om sammanlagt 41 323 milj. kronor utgjordes 8 928 milj. kronor av reservationsanslag och 32 395 milj. kronor av förslagsanslag och obetecknade anslag. De på reservationsanslag redovisade utgifterna uppgick till 8 973 milj. kronor. Den vid budgetårets början föreliggande anslagsbehållningen av reservationer om 3 397 milj. kronor minskade härigenom och till följd av indragna anslagsbehållningar till 3 309 milj. kronor.

På kapitalbudgeten anvisades för budgetåret 1970/71 investeringsanslag till ett sammanlagt belopp av 7 896 milj. kronor. Den redovisade nettoutgiften uppgick till 7 412 milj. kronor. Det vid budgetårets början föreliggande beloppet av outnyttjade investeringsanslag om 993 milj. kronor ökade härigenom (efter avdrag av besparingar reglerade över titeln lånemedel om 50 milj. kronor) med 434 milj. kronor till 1 427 milj. kronor.

Beloppen utestående reservationer respektive outnyttjade investeringsanslag vid utgången av budgetåret 1970/71 redovisas, med fördelning på departement m. m., i följande tablå (milj. kronor).

	Utestående reservationer		Outnyttjade belopp investeringsanslag
	Egentliga statsutgifter	Avskrivning av nya kapitalinvesteringar	
Justitiedepartementet	54,0	28,5	81,3
Utrikesdepartementet	462,0	4,8	12,1
Försvarsdepartementet	852,9	78,6	92,7
Socialdepartementet	63,2	22,5	58,1
Kommunikationsdepartementet	983,4	0,1	130,2
Finansdepartementet	11,3	5,4	59,1
Utbildningsdepartementet	88,1	116,4	125,4
Jordbruksdepartementet	184,8	0,6	27,2
Handelsdepartementet	8,1	10,1	105,2
Inrikesdepartementet	164,7	7,5	412,7
Civildepartementet	24,9	3,4	11,4
Industridepartementet	100,7	26,3	311,3
Riksdagen och dess verk	6,3	—	0,3
Summa	3 004,4	304,2	1 427,0

Som framgår av tabblån redovisades de största beloppen utestående reservationer och outnyttjade investeringsmedel för utrikes-, försvars-, kommunikations-, inrikes- och industridepartementens verksamhetsområden. De under utrikesdepartementets verksamhetsområde redovisade utestående reservationerna hänförde sig i stort sett till anslaget Finansierat utvecklingsbistånd, 421 milj. kronor. De utestående reservationerna under försvarsdepartementets verksamhetsområde redovisades väsentligen under materielanslagen. För kommunikationsdepartementets verksamhetsområde redovisades de största enskilda beloppen investeringsmedel under anslagen Byggnad av statliga vägar, 399 milj. kronor, samt Drift av statliga vägar, 390 milj. kronor. Under inrikesdepartementets verksamhetsområde redovisades de största outnyttjade beloppen för kapitalinvestering för investeringsanslagen Lånefonden för bostadsbyggnad, 194 milj. kronor, samt Lokaliseringslån, 135 milj. kronor. För industridepartementet redovisades de största outnyttjade beloppen för kapitalinvestering för investeringsanslagen Kapitaltillskott till Statsföretag AB för teckning av aktier i Uddevallavarvet AB, 105 milj. kronor, Lån till AB Götaverken, 75 milj. kronor, samt Lån till Norrbottens Järnverk AB, 40 milj. kronor. För samtliga sistnämnda tre investeringsanslag motsvarar de outnyttjade beloppen hela de anvisade beloppen.

Under förslagsanslag och obetecknade anslag redovisades för budgetåret 1970/71 merutgifter till ett sammanlagt belopp av 1 746 milj. kronor och besparingar till ett sammanlagt belopp av 845 milj. kronor. Som besparing reglerad över specialbudget redovisades dessutom ett belopp av 68 milj. kronor och som merutgift reglerad över specialbudget ett belopp av 78 milj. kronor. Det förstnämnda beloppet kan antingen läggas till övriga besparingar eller hellre dras ifrån merutgifterna. efter-

som det till större delen motsvarar som merutgift upptagen avsättning under det på kommunikationsdepartementets huvudtitel anvisade anslaget Avsättning till statens automobilskattemedelsfond. Med sistnämnda betraktelsesätt skulle merutgifterna begränsas till 1 678 milj. kronor. Det som merutgift över specialbudget redovisade beloppet kan lämpligen dras ifrån besparingarna, eftersom det i allt väsentligt motsvarar besparing på det under inrikesdepartementets huvudtitel anvisade anslaget Allmänna beredskapsarbeten m. m. Besparingarna skulle härigenom begränsas till 767 milj. kronor. Under budgetåret 1969/70 uppgick merutgifterna till 1 420 milj. kronor och besparingarna till 329 milj. kronor, om de då redovisade besparingarna och merutgifterna reglerade över specialbudget behandlas på motsvarande sätt som här skett för budgetåret 1970/71.

Eftersom utgifterna under obetecknade anslag, vilka till övervägande del utgörs av statliga bidrag till olika ändamål, i regel uppgår till hela de anvisade beloppen, faller inte endast merutgifter utan även besparingar i allt väsentligt på förslagsanslagen.

Fördelningen av besparingar och merutgifter budgetåret 1970/71 under de olika departementens huvudtitlar m. m. framgår av följande tablå (milj. kronor).

Departement m. m.	Merutgift	Besparing
Justitiedepartementet	48	17
Utrikesdepartementet	2	5
Försvarsdepartementet	160	216
Socialdepartementet	721	210
Kommunikationsdepartementet	¹ 35	6
Finansdepartementet	44	35
Utbildningsdepartementet	257	148
Jordbruksdepartementet	22	² 42
Handelsdepartementet	9	2
Inrikesdepartementet	122	¹ 19
Civildepartementet	29	24
Industridepartementet	2	2
Riksgäldsfonden	220	—
Övrigt	7	41
Summa	1 678	767

¹ Besparing (netto) som regleras över specialbudget har frändragits.

² Merutgift (netto) som regleras över specialbudget har frändragits.

Besparing eller merutgift redovisas för snart sagt alla förslagsanslag. Det kan i och för sig även sägas ligga i sakens natur att faktiskt redovisade utgifter inte exakt visar sig stämma överens med i riksstat och tilläggsstat beräknade belopp.

Som framgår av tablå översteg merutgifterna besparingarna under budgetåret 1970/71 med 911 milj. kronor, medan för budgetåret 1969/70 enligt ovan lämnade uppgifter merutgifterna översteg besparingarna med 1 101 milj. kronor. Den betydande skillnaden kunde för-

budgetåret 1969/70 till viss del sättas i samband med att vid anslagsanvisningarna inte kunde förutses de merutgifter för löner som blev följden av avtalsuppgörelsen för åren 1969 och 1970. Motsvarande förklaring är endast i mycket begränsad utsträckning giltig för budgetåret 1970/71. Visserligen kunde ej löneutvecklingen år 1971 förutses vid anvisningen av anslagen, men den sena avtalsuppgörelsen medförde att de högre lönerna endast i obetydlig utsträckning kom att belasta budgeten för 1970/71.

I följande tablå har sammanställts vissa förslagsanslag för vilka betydande merutgifter redovisas (milj. kronor).

Anslag		Anvisat belopp	Mer- utgift
II F 2	Fångvårdsanstalterna	229,0	16,3
IV B 12	Armén: Mathållning	56,0	13,7
IV L 4	Resöersättningar till värnpliktiga	31,0	9,4
V B 4	Folkpensioner	7 330,0	305,7
V B 6	Bidrag till sjukförsäkringen	625,0	65,0
V C 3	Bostadstillägg för barnfamiljer m. m.	415,0	139,8
V D 1	Bidrag till social hemhjälp	175,0	10,8
V G 1	Karolinska sjukhuset: Driftkostnader	202,5	34,8
V G 8	Bidrag till kommunala undervisningssjukhus	140,0	72,1
V H 4	Bidrag till driften av kliniker för psykiskt sjuka	927,0	20,2
V K 4	Bidrag till vissa hjälpmedel för handikappade	90,0	26,3
VII D 2	Skattcutjämningsbidrag till kommunerna	1 680,0	35,5
VIII E 26	Universiteten m. m.: Gemensamma driftkostnader	138,9	17,5
VIII G 6	Bidrag till studiecirkelverksamhet	98,0	23,0
VIII G 8	Bidrag till driften av folkhögskolor	73,8	16,4
XI B 7	Arbetsmarknadsutbildning m. m.	505,0	56,9
XI B 8	Kontant stöd vid arbetslöshet	226,0	25,7
XI D 6	Bidrag till viss bostadsförbättringsverksamhet	105,0	9,9

Automobilskattemedlens specialbudget

Automobilskattemedlens specialbudget utgör numera den enda inom riksstaten kvarstående specialstaten av någon betydelse. Redovisningsformen gör det möjligt att följa i vad mån vissa statsinkomster som direkt härleds ur motorfordonstrafiken, främst fordonsskatt och bensinskatt, kommer till användning för väg- och vägtrafikväsendet eller detta närstående ändamål. De på specialbudgeten uppkommande skillnaderna mellan inkomster och utgifter salderas år från år. Slutbeloppet visar alltså inte årsresultatet utan det slutliga saldot efter hela den tid under vilken systemet varit i tillämpning.

Inkomster och utgifter som hänför sig till automobilskattemedlens specialbudget redovisas såväl i riksstaten som i budgetredovisningen blandade med övriga poster. Någon särredovisning av medlen förekommer alltså inte. I syfte att möjliggöra en samlad överblick över

dessas medel har revisorerna sedan ett antal år tillbaka i sin berättelse intagit en sammanställning av automobilskattemedlens specialbudget för det senast förflutna budgetåret.

Inkomster och utgifter på automobilskattemedlens specialbudget under budgetåret 1970/71 framgår av följande sammanställning.

Ingående balans den 1/7 1970

Tillgångar:

Reservationer	1 039 065 753: 67	
Fordran på budgetutjämningsfonden	1 795 964 064: 34	2 835 029 818: 01

Inkomster

A. I. 2. a) Fordonsskatt	1 231 971 461: 29	
2. b) Bensin- och brännolja-skatt	1 990 548 372: 68	
A. II. 13. Inkomster vid statens vägverk	1 874 659: 30	
14. Inkomster vid statens trafiksäkerhetsverk	18 669 023: —	3 243 063 516: 27
		6 078 093 334: 28

Utgifter:

II. JUSTITIEDEPARTEMENTET

B. <i>Polisväsendet</i>		
1 Rikspolisstyrelsen	3 900 000: —	
Polisverket:		
2 Inköp av motorfordon m. m.	18 150 000: —	
3 Underhåll och drift av motorfordon m. m.	28 470 000: —	
Lokala polisorganisationen:		
6 Förvaltningskostnader	188 200 000: —	
7 Utrustning	2 675 000: —	241 395 000: —

V. SOCIALDEPARTEMENTET

L. <i>Arbeterskydd m. m.</i>		
1 Arbeterskyddsstyrelsen	157 000: —	
2 Yrkesinspektionen	1 070 000: —	1 227 000: —

VI. KOMMUNIKATIONS- DEPARTEMENTET

A. <i>Kommunikationsdepartementet m. m.</i>		
2 Kommittéer m. m.		723 696: 87
B. <i>Vägväsendet</i>		
1 Statens vägverk: Ämbetsverksuppgifter	3 966 963: 32	
2 Drift av statliga vägar	772 960 860: 95	
3 Byggnad av statliga vägar	762 908 756: 41	
4 Bidrag till drift av kommunala vägar och gator	123 617 782: 74	
5 Bidrag till byggnad av kommunala vägar och gator	295 096 514: 83	
6 Bidrag till drift av enskilda vägar m. m.	56 737 718: 92	
7 Bidrag till byggnad av enskilda vägar	25 194 529: 88	
8 Tjänster till utomstående	16 634 708: 63	2 057 117 835: 68

C. Trafiksäkerhet			
Statens trafiksäkerhetsverk:			
1	Förvaltningskostnader	10 701 350: 68	
2	Uppdragsverksamhet	14 730 411: 47	
4	Bidrag till trafiksäkerhetsfrämjande åtgärder vid järnvägs korsningar	6 499 551: 30	
5	Trafiksäkerhetsforskning	3 141 437: 06	
6	Bidrag till nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande	2 200 000: —	
7	Kostnader för nytt bilregister m. m.	1 980 199: 03	
	Äldre anslag 1968/69 E 6	494 549: 83	39 747 499: 37
E. Institut m. m.			
1	Transportnämnden	648 923: 07	
8	Statens väginstitut	3 462 281: 97	
9	Statens väginstitut: Utrustning	187 405: 20	4 298 610: 24
F. Diverse			
2	Ersättning till trafikföretag för drift av icke lönsamma busslinjer	11 198 024: 03	
4	Ersättning till postverket för befordran av tjänsteförsändelser	2 600 000: —	13 798 024: 03
VIII. UTBILDNINGSDEPARTEMENTET			
E. Högre utbildning och forskning Universiteten m. m.			
21	Tekniska fakulteterna m. m.: Avlöningar till lärarpersonal		1 130 000: —
IX. JORDBRUKSDEPARTEMENTET			
B. Jordbrukets rationalisering m. m.			
13	Restitution av bensinskatt till trädgårdsnäringen	301 400: —	
	Äldre anslag 1969/70 C 12	88 097: —	389 497: —
D. Skogsbruk			
4	Vägbyggnader på skogar i enskild ägo		17 346 350: 61
E. Fiske			
7	Restitution av bensinskatt till fiskerinäringen		— 67 908: 62
F. Rennäring			
3	Kompensation för bensinskatt till rennäringen		100 000: —
I. Miljövård			
7	Stöd till idrotten: Anläggningsstöd m. m.		938 622: 98
XI. INRIKESDEPARTEMENTET			
B. Arbetsmarknad m. m.			
3	Allmänna beredskapsarbeten m. m.	199 278 936: 02	
4	Särskilda beredskapsarbeten m. m.	56 699 329: 87	255 978 265: 89
		Summa utgifter	2 634 122 494: 05

Utgående balans den 30/6 1971

Tillgångar:

Reservationer	990 312 239: 64	
Fordran på budgetutjämningsfonden	<u>2 453 658 600: 59</u>	3 443 970 840: 23
		6 078 093 334: 28

Alltsedan budgetåret 1954/55 har ett överskott förelegat på specialbudgeten. Överskottet steg under loppet av fem budgetår från 53 till 766 milj. kronor och varierade därefter kring sistnämnda belopp t. o. m. budgetåret 1967/68. För budgetåren 1968/69—1970/71 redovisas en betydande ökning av fondens överskott. Utvecklingen framgår av följande uppställning, i vilken beloppen har avrundats till jämna miljon-tal kronor.

Budgetår	Reserva- tioner	Överskott	Summa behållning
1954/55	398	53	451
1955/56	511	259	771
1956/57	681	287	968
1957/58	548	588	1 136
1958/59	383	743	1 126
1959/60	365	766	1 131
1960/61	376	747	1 123
1961/62	400	687	1 087
1962/63	509	742	1 251
1963/64	498	828	1 326
1964/65	784	594	1 378
1965/66	916	652	1 568
1966/67	920	718	1 638
1967/68	1 015	807	1 822
1968/69	1 013	1 270	2 283
1969/70	1 039	1 796	2 835
1970/71	990	2 454	3 444

Under budgetåret 1970/71 har inkomsten uppgått till 3 243 milj. kronor och utgifterna till 2 634 milj. kronor. Inkomsterna översteg alltså utgifterna med 609 milj. kronor. Samtidigt har reservationerna minskat med 49 milj. kronor, varför automobilskattemedlens fordran på budgetutjämningsfonden ökat med 658 milj. kronor. Den 30 juni 1971 utvisar specialbudgeten som följd härav en behållning på 3 444 milj. kronor, varav 990 milj. kronor i form av reservationer på anvisade men för sitt ändamål ännu inte utnyttjade anslag samt 2 454 milj. kronor som fordran på budgetutjämningsfonden. Sistnämnda belopp motsvarar alltså vad som vid budgetårets utgång influtit i automobilskattemedel men ännu inte anvisats för vägväsendet och övriga med dessa medel avsedda ändamål.

Att outnyttjade automobilskattemedel är avsedda att framdeles komma vägväsendet till godo innebär inte att någon fondering i egentlig mening förekommer. Det såsom behållning angivna beloppet visar en-

dast specialbudgetens ställning vid budgetårets slut. Det må även anmärkas att utfallet av specialbudgeten inte lämnar något slutligt svar på frågan om automobilbeskattningen är rättvist utformad eller i vad mån vägväsendets krav tillgodoses från det allmännas sida. I den allmänna budgeten förekommer nämligen såväl inkomster som utgifter med betydande belopp, vilka äger nära samband med biltrafiken men likväl inte redovisas över automobilskattemedlens specialbudget.

Övriga specialbudgeter

Utöver automobilskattemedlens specialbudget återstår inom riksstatens ram de båda specialbudgeter som sammanhänger med bankinspektionens respektive försäkringsinspektionens verksamhet. Dessa specialbudgeter är i stort sett så konstruerade, att de företag som är underkastade nämnda ämbetsverks tillsyn har att inleverera vissa bidrag, vilka redovisas såsom uppbörd i statens verksamhet på riksstatens inkomstsida och över särskilda avsättningsanslag på finansdepartementets huvudtitel överförs till de fonder som är inrättade för att finansiera hit hörande kostnader. Eventuellt uppkommande överskott kvarstår på fonderna.

I budgetredovisningen lämnas uppgifter endast om belastningen på nyssnämnda avsättningsanslag, däremot inte om utfallet på själva specialbudgeterna, d. v. s. bankinspektionens och försäkringsinspektionens förvaltningskostnader. Uppgifter härom är intagna i efterföljande båda tabeller.

Bankinspektionens fond budgetåret 1970/71 (1 000-tal kr.)

	Banktillsynens fond	Fondtillsynens fond	Jordbruks- kassetillsynens fond	Sparbanks- tillsynens fond	Summa
Ingående balans	2 172,0	406,4	221,4	524,4	3 324,2
Inkomster					
Bidrag till bankinspektionen	1 941,8	115,7	277,6	2 020,9	4 356,0
Summa	4 113,8	522,1	499,0	2 545,3	7 680,2
Utgifter					
Avlöningar	1 213,0	175,8	219,7	1 334,7	2 943,2
Omkostnader	278,0	35,6	64,7	295,3	673,6
Summa utgifter	1 491,0	211,4	284,4	1 630,0	3 616,8
Utgående balans	2 622,8	310,7	214,5	915,4	4 063,4
Summa	4 113,8	522,1	498,9	2 545,4	7 680,2

Försäkringsinspektionens fond budgetåret 1970/71 (1 000-tal kr.)

Ingående balans		1 511,7
Inkomster		
Bidrag till försäkringsinspektionen	2 334,7	
Anslag till understödsfören.avdelningen	300,0	
Uppbördsmedel: försålda publikationer	2,7	2 637,4
Summa		4 149,1
Utgifter		
Avlöningar	2 534,7	
Omkostnader	248,0	2 782,7
Utgående balans		1 366,4
Summa		4 149,1

Affärsverkens driftstater

Såsom erinrats i det föregående upptas i den statliga budgeten endast överskotten i affärsverkens rörelser, medan deras löpande driftinkomster och driftutgifter redovisas på s. k. driftstater, vilka fastställs utan riksdagens medverkan. Redovisningen avser budgetår med undantag av domänverket för vilket redovisningen avser kalenderår.

Postverket

En tabell, utvisande utfallet av postverkets driftstat för budgetåret 1970/71, är införd på s. 27.

Utfallet för budgetåret 1970/71 visar en högre intäktss- och kostnadsnivå än den för budgetåret fastställda driftstaten. På kostnadssidan sammanhänger detta med den kraftiga lönestegringen under år 1971 samt med den periodisering av arbetsgivaravgifter som vidtogs under budgetåret. På intäktssidan återspeglas postbankens kostnadsökning i en ökning av posten För driftkostnader ianspråktaga ränteintäkter. Intäkterna för porton och tjänstepost har ökat under budgetåret genom såväl avgiftshöjningar som periodiseringar.

I jämförelse med budgetåret 1969/70 ökade postverkets redovisade intäkter med 195,0 milj. kronor och dess kostnader med 195,2 milj. kronor. Överskottet, inkl. räntan på postbankens statsverkslån, blev budgetåret 1970/71 11,6 milj. kronor. Det genomsnittliga statskapitalet under budgetåret uppgick till 178,2 milj. kronor, och årets överskott innebar en förräntning av detta kapital med 6,5 procent.

Portointäkterna ökade under budgetåret med 81,3 milj. kronor till 1 093,6 milj. kronor. Härav är 35,0 milj. kronor att hänföra till en redovisningsteknisk omläggning under budgetåret. Postvolymen, mätt i portointäkter i fasta priser, ökade under budgetåret med 2,3 procent.

Postverkets driftstat budgetåret 1970/71 (milj. kr.)

	Budgeterat	Redovisat
<i>Intäkter</i>		
Porton	889,9	907,4
Tjänstepost	155,8	186,2
Tidningar	111,2	121,0
Transitersättning m. m.	10,6	8,9
Uppdrag åt staten	44,7	48,6
För driftkostnader ianspråktaga ränteintäkter	374,8	403,5
Industrierna	3,1	3,5
Diligenstrafiken	20,4	20,7
Fastighetsförvaltningen m. m.	3,2	3,9
Centralupphandlingen	33,0	38,6
Ersättning från Tidningstjänst AB	—	2,9
Vinst vid försäljning av anläggningstillgångar	0,2	0,4
Övriga intäkter	41,1	41,2
Summa intäkter	1 688,0	1 786,8
<i>Kostnader</i>		
<i>Personalkostnader</i>		
Löner m. m.	1 007,5	1 071,9
Övriga avlöningsförmåner	141,2	140,3
Pensioner m. m.	156,1	163,0
Allmän arbetsgivaravgift m. m.	10,8	17,5
<i>Sakkostnader</i>		
Transporter	102,3	104,5
Fastigheter och förhyrda lokaler	77,5	80,5
Inventarier och förbrukningsartiklar	89,6	93,3
Centralupphandlingens inköp för andra myndigheter	25,6	32,2
Avsättning till vårdeminskningskonton	13,2	14,1
Övriga sakkostnader	52,6	57,9
Ränta på statsverkslån, postbanken	2,2	2,1
Summa kostnader	1 678,6	1 777,3
Överskott	9,4	9,5
Inleverans		5,8
Därav		
från föregående budgetår		3,7
av årets överskott		—
ränta på statsverkslån, postbanken		2,1

Personalkostnaderna ökade under budgetåret med 13,4 procent till 1 392,7 milj. kronor. Volymmässigt ökade personalkostnaderna emellertid med endast 1,9 procent. Den senaste avtalsuppgörelsen innebär en ökning av personalkostnaderna med 14 procent under år 1971 och med 7 procent under vart och ett av åren 1972 och 1973. Tillsammans med effekten av arbetstidsförkortningen har det nya löneavtalet beräknats höja postverkets kostnadsnivå med 480 milj. kronor eller med i genomsnitt 160 milj. kronor per år. För att så långt som möjligt motverka kostnadsstegringarna fortsätter postverket sina rationaliseringsansträngningar. För åren 1971—1976 räknar verket med att genom oli-

ka projekt kunna begränsa personalökningen med ca 2 900 årsanställda. Den 1 januari 1971 uppgick antalet årsanställda till 38 370.

Inlåningen i postbanken ökade under budgetåret med 8,2 procent till 14,8 miljarder kronor. Postbanken befäste därmed ytterligare sin ställning som landets till inlåningsvolymen största bank.

Postverkets investeringar uppgick under budgetåret till 79,2 milj. kronor. Därav svarade postbanken för 48,9 milj. kronor. Huvuddelen av investeringarna, 41,3 milj. kronor, avsåg byggnader och tomter. Enbart den pågående tillbyggnaden av postgirohuset i Stockholm belöpte sig till 17,8 milj. kronor, och under budgetåret inköptes fastigheter avsedda för fortsatt tillbyggnad av postgirohuset för 13,9 milj. kronor. Vidare pågick arbeten med ett nytt posthus i Växjö och med ombyggnad av posthuset i Ängelholm. Nya driftbyggnader för brevbäring och sortering började uppföras i Gävle, Jakobsberg och Kristianstad samt i Mellersta förstaden i Malmö.

Avskrivningarna på fastigheter och motorfordon uppgick under budgetåret till 13,2 milj. kronor. Från det statliga investeringsanslaget lyftes 37,7 milj. kronor, och från andra affärsverk överfördes fastigheter till ett värde av 0,4 milj. kronor. Det förräntningspliktiga statskapitalet i postverket ökade därmed under budgetåret med 38,1 milj. kronor till 207,8 milj. kronor. Postbankens andel av statskapitalet utgjorde vid budgetårets slut 76,8 milj. kronor.

I postbankens investeringar på 48,9 milj. kronor ingår förvärv av aktier för 12,0 milj. kronor i det av postbanken och Sveriges Kreditbank gemensamt bildade kreditaktiebolaget Svensk Bostadsfinansiering Aktiebolag BOFAB och för 0,8 milj. kronor i Fastighetsaktiebolaget CERTUS.

Televerket

En tabell, utvisande utfallet av televerkets driftstat för budgetåret 1970/71, är införd på s. 29.

Verksamheten under budgetåret 1970/71 påverkades av den under nämnda period insatta avmattningen i konjunkturen. Den starka ökning av efterfrågan på televerkets tjänster som hade inträffat under de närmast föregående budgetåren avstannade under budgetåret 1970/71. Sålunda uppgick antalet beställningar av nya telefonapparater under budgetåret till 304 100 gentemot 304 800 under föregående budgetår. Även telefontrafikens ökning dämpades något. Antalet inländska rikssamtal, som under budgetåret utgjorde 796 078 000, ökade från föregående budgetår med 5,3 procent mot 6,3 procent föregående år.

Den inländska telefontrafiken var vid budgetårets utgång nästan helt automatiserad. Under budgetåret automatiserades ytterligare telefontrafik till utlandet, varigenom 73 procent av telefontrafiken expedie-

Televerkets driftstat budgetåret 1970/71 (milj. kr.)

	Budgeterat	Redovisat
<i>Intäkter</i>		
Telefon	2 412,6	2 375,2
Telex	48,6	52,5
Telegraf	47,1	46,6
Ljudradio	17,5	16,3
Television	469,6	475,4
Ränta på rundradiofonden	13,3	16,7
Ersättning för viss rundradioverksamhet	33,7	33,7
Övrig radio	13,4	13,9
Anläggningsavgifter	20,0	41,7
Övriga intäkter	70,4	112,6
Summa intäkter	3 146,2	3 184,6
<i>Kostnader</i>		
Avlöningar m. m.	525,9	536,3
Pensioner m. m.	196,9	203,1
Övriga personalkostnader	115,1	123,8
Lokalkostnader	67,0	78,1
Sveriges Radio		
Ljudradio	112,2	134,3
Television	286,1	261,0
Radiohusen (byggnadsstyrelsen)	4,5	9,3
Andel av anslaget Ersättning för viss rundradioverksamhet	25,8	25,8
Underhåll m. m.		
Fastigheter	27,0	30,0
Telefon-, telegraf- och radioanläggningar	700,2	745,2
Övriga omkostnader		
Kontorsmateriel m. m.	38,0	45,0
Frakt- och transportkostnader	63,1	60,3
Förrådsutgifter	28,9	28,1
Postavgifter m. m.	19,9	22,4
Ränta på rundradiofonderna m. m.	13,3	16,7
Övriga räntor	23,8	24,2
Nedskrivning av osäkra fordringar	—	6,9
Rikstelefonkatalogen	35,5	41,0
Verktyg och instrument	45,3	56,6
Diverse utgifter	36,5	53,4
Kostnader för arbeten som ersättes	20,0	22,5
Avsättning till värdeminskningsskonto	676,3	575,7
Summa kostnader	3 061,3	3 099,6
Ljudradio- och televisionsradioavgiftsmedel som balanseras	— 62,9	— 65,0
<i>Överskott</i>	147,8	150,0
Inleverans		156,8
Därav		
från föregående budgetår		44,3
av årets överskott		112,5

rades på automatisk väg vid utgången av budgetåret. Utlandstrafiken ökade under året med 24 procent.

Telexrörelsen expanderar fortfarande starkt — antalet telexanslut-

ningar ökade med 11 procent — medan däremot telegramtrafiken minskar, under budgetåret 1970/71 med ca 10 procent.

Från budgetåret 1969/70 till budgetåret 1970/71 ökade televerkets redovisade intäkter med 202,8 milj. kronor och kostnaderna med 223,4 milj. kronor. Intäkterna översteg kostnaderna med 85 milj. kronor, vilket belopp emellertid skall korrigeras med rundradioverksamhetens underskott, 65 milj. kronor, för att överskottet på den egentliga televerksamheten skall erhållas. Televerksamheten gav alltså under budgetåret 1970/71 ett överskott av 150 milj. kronor, vilket innebär en förräntning med 6,8 procent av det i medeltal disponerade lånemedelskapitalet.

Den för televerket fastställda investeringsramen utgjorde för budgetåret 1970/71 669,5 milj. kronor, varav för rundradioanläggningar 74,2 milj. kronor. Av det för investeringar i teleanläggningar m. m. avsedda beloppet användes 59,4 milj. kronor till fastigheter och byggnader, 241,5 milj. kronor till abonnentanläggningar, 127,4 milj. kronor till förbindelseanläggningar, 145,9 milj. kronor till kopplingstekniska anläggningar och 7,6 milj. kronor till försvarsberedskapsanläggningar.

Avsättning till värdeminskningsskonto görs vid televerket på basis av det beräknade återanskaffningsvärdet av anläggningarna. Med dessa avskrivningsmedel finansierades ca 88 procent av investeringarna under budgetåret 1970/71.

	Budgetår 1969/70 (milj. kr.)	1970/71
Intäkter		
Avgifter för mottagarinnehav	461,6	488,2
Ränta på balanserade avgifts- och överskottsmedel	18,5	16,7
Diverse	8,9	11,1
Summa	489,0	516,0
Kostnader		
Sveriges Radio AB	358,2	395,3
Televerket	87,2	102,2
Byggnadsstyrelsen, radio- och TV-hus	11,4	9,3
Summa	456,8	506,8
Intäkter utöver kostnader	32,2	9,2
Investeringar, televerket	72,6	74,2
Överskott att balansera		
Överskott minus investeringar	—40,4	—65,0

Rundradioverksamheten (ljudradio och television) vid televerket omfattar projektering, anläggning, drift och underhåll av sändarstationer och programdistributionsnät samt fakturering och inkassering av allmänna mottagaravgifter och särskilda ljudradioavgifter. Enligt beslut av 1957 och 1959 års riksdagar skall rundradiatorörelsen vara helt självfinansierande i fråga om såväl driftkostnader som investeringar. Even-

tuella överskott skall alltså inte levereras in till statsverket utan balanseras i televerkets räkenskaper för att användas för rundradiorörelsens framtida behov. De sålunda balanserade överskottsmedlen har under budgetåret 1970/71 minskat med 65,0 milj. kronor, beroende på att rundradiorörelsens underskott för budgetåret reglerats genom ianspråktagande av ifrågavarande balanserade överskottsmedel. Dessa uppgick vid budgetårets slut till 177,7 milj. kronor. En separat redovisning av rundradioverksamhetens avgiftsfinansierade verksamhet lämnas i vidstående sammanställning.

Statens järnvägar

En tabell, utvisande utfallet av statens järnvägars driftstat för budgetåret 1970/71, är införd på s. 32.

Statens järnvägars trafikomfattning och ekonomi under budgetåret 1970/71 påverkades i hög grad av tågstrejken i februari—mars 1971. Normal trafik kunde under denna tid upprätthållas i stort sett endast på malmбанan och på vissa andra linjer med fjärrtågklarering eller s. k. decentraliserad tågledning. Konflikten innebär självfallet att sedvanliga jämförelser med budget och utfall för föregående budgetår får begränsat värde.

Intäkterna uppgick sammanlagt till 2 454 milj. kronor, vilket var 69 milj. kronor mindre än föregående budgetår. Intäkternas tillväxt började gradvis mattas efter konjunkturtoppen på sensommaren 1970, men för budgetårets första hälft noterades ändå en ökning med 8 procent från föregående år, delvis beroende på höjd taxenivå. Även kostnaderna steg, men i långsammare takt, 6 procent. Efter halva budgetåret hade SJ ett överskott (efter avskrivningar) om 62 milj. kronor. Första halvåret 1971 ändrades emellertid utvecklingsbilden fullständigt. Intäkterna minskade mycket kraftigt, först genom intäktsbortfallet under tågstrejken och därefter genom den minskade trafikefterfrågan som följde med den mera markerade konjunkturdämpningen. Konflikten medförde däremot ej något mera betydande kostnadsbortfall, och 1971 års löneavtal gav ett kraftigt utslag i personalkostnaderna.

Per anställd ökade personalkostnaderna med 9,3 procent från föregående budgetår. Genom att personalen minskades med 1 480 personer (3,4 procent), begränsades ökningen av personalkostnaderna till 107 milj. kronor (5,7 procent), vilket var ca två tredjedelar av den totala kostnadsökningen.

Den negativa utvecklingen under budgetårets senare del medförde att resultatet för budgetåret 1970/71 blev ett underskott om 178 milj. kronor efter planenliga avskrivningar och en disposition av 30 milj. kronor av pensionsavsättningar men före förräntning. Underskottet har tills vidare balanserats genom minskning av avskrivningarna. Förräntningskravet för budgetåret uppgick till 158 milj. kronor.

Statens järnvägars driftstat budgetåret 1970/71 (milj. kr.)

	Budgeterat	Redovisat
<i>Intäkter</i>		
Järnvägs-, färje- och busstrafik		
Gods- och posttrafik	1 578,0	1 414,1
Persontrafik	800,0	741,0
Ersättning för drift av olönsamma järnvägs- linjer m. m.	231,2	231,2
Övriga rörelsegrenar	21,0	23,1
Diverse intäkter	42,0	44,1
Summa intäkter	2 672,2	2 453,5
<i>Kostnader</i>		
Järnvägs-, färje- och busstrafik		
Administrativa avdelningen	39,3	36,8
Banavdelningen	391,1	406,4
Driftavdelningen	1 199,4	1 214,4
Ekonomiavdelningen	17,9	17,7
Kommersiella avdelningen	39,1	39,3
Maskinavdelningen	156,2	174,2
Utvecklingsavdelningen	12,6	11,7
Gemensamma (övergripande)		
Avskrivningar	247,5	170,0
Pensioner och ATP-avgifter	437,4	434,5
Arbetsgivaravgift till sjukförsäkring samt kostnader för grupplivförsäkring	45,5	49,9
Allmän arbetsgivaravgift	13,6	21,5
Ersättning från försäkringskassor	—22,3	—25,4
Driftersättning till dotterföretag	19,8	19,1
Övriga gemensamma kostnader	0,3	3,2
Övriga rörelsegrenar		
Hyresverksamheten m. m. (exkl. avskrivningar)	8,8	9,5
Hyresverksamheten, avskrivningar	0,7	0,7
Summa kostnader	2 607,2	2 483,5
Överskott före bokslutsdispositioner	65,0	—30,0
Disposition av pensionsavsättningar	30,0	30,0
Nettoöverskott	95,0	0
Inleverans		17,5
Därav		
från föregående budgetår		17,5
av årets överskott		—

¹ Planenliga avskrivningar har minskats med underskottet om 178,1 milj. kr., vilket främst orsakades av arbetskonflikten vid SJ.

Luftfartsverket

En tabell, utvisande utfallet av luftfartsverkets driftstat för budgetåret 1970/71, är införd på s. 33.

Luftfartsverkets intäkter under budgetåret 1970/71 uppgick till 130,2 milj. kronor eller 1,5 milj. kronor mindre än det budgeterade beloppet. Av det på driftbudgeten uppförda driftbidraget om 7,8 milj. kronor togs endast 3,9 milj. kronor i anspråk. Ökningen av de totala intäkterna exkl. driftbidraget utgjorde 6 procent om jämförelse görs med budgetåret 1969/70. Ökningen berodde huvudsakligen på ökningen i

Luftfartsverkets driftstat budgetåret 1970/71 (milj. kr.)

	Budgeterat	Redovisat
<i>Intäkter</i>		
Flygplatserna		
Trafikintäkter:		
Landningsavgifter	42,5	37,0
Passageraravgifter	42,4	43,9
Parkerings- och hangaravgifter	1,5	1,2
Stationstjänst	10,9	10,9
Övriga intäkter	25,5	27,7
Centralförvaltningen, exkl. luftfartsinspektionen	1,7	1,9
Luftfartsinspektionens avgifter	3,3	3,6
Driftbidrag till luftfartsverket	3,9	3,9
Summa intäkter	131,7	130,2
<i>Kostnader</i>		
Ledning och gemensamt	1,0	1,1
Driftavdelningen		
Centralt	16,1	14,2
Flygplatserna		
Ledning och gemensamt	2,0	3,3
Avskrivning	17,3	13,1
Flygsäkerhetstjänst	29,9	29,9
Marktjänst	21,4	24,7
Stationstjänst	5,4	8,0
Ersättning till kommunerna		—
Ekonomiavdelningen	2,8	2,2
Administrativa avdelningen	11,7	11,7
Luftfartsinspektionen	4,6	4,4
Summa kostnader	113,1	112,5
<i>Överskott</i>	18,6	17,7

trafikvolymen under budgetåret 1970/71. Tillväxttakten var dock lägre än under tidigare budgetår, vilket får ses mot bakgrund av en allmänt lägre ökningstakt för den civila världsluftfarten under år 1970.

Utgifterna under budgetåret 1970/71 översteg utgifterna under näst-föregående budgetår med 4,8 milj. kronor. Utgifter för löner inkl. sociala kostnader uppgick under budgetåret 1970/71 till sammanlagt 52,5 milj. kronor, vilket var 7,7 milj. kronor mer — motsvarande en ökning med 17 procent — än budgetåret 1969/70.

Investeringarna under budgetåret 1970/71 uppgick till totalt 49,8 milj. kronor, varav luftfartsverkets del utgjorde 38,4 milj. kronor och kommunernas del 11,4 milj. kronor. Av verkets investeringsutgifter hänförde sig 13,1 milj. kronor till den nya flygplatsen Sturup, vilken beräknas komma att tas i drift i december 1972. Vidare kan nämnas att ett preliminärt byggnadsprogram för det nya utrikes stationsområdet på Arlanda färdigställts men att luftfartsverket inte under budgetåret 1970/71 kunnat disponera av riksdagen anvisade medel för det fortsatta projekteringsarbetet, därför att avtal ännu ej träffats med AB Stockholms regionala flygplatsinvesteringar om investeringsbidrag.

Det av luftfartsverket disponerade statskapitalet uppgick den 30 juni 1971 till 283 milj. kronor. Räntekostnaden härför uppgick för budgetåret 1970/71 till 17,7 milj. kronor, vilket svarade mot det överskott verket var skyldigt att inleverera till statsverket.

Förenade fabriksverken

En tabell, utvisande utfallet av förenade fabriksverkens driftstat för budgetåret 1970/71, är införd nedan.

Förenade fabriksverkens externa fakturering ökade från budgetåret 1969/70 till budgetåret 1970/71 med 23 procent till 557,4 milj. kronor. Av denna ökning avsåg 29,4 milj. kronor exportleveranser, vilket innebar en uppgång med 12 procent. Orderingången ökade från budgetåret 1969/70 till budgetåret 1970/71 med 22 procent till 591,9 milj. kronor. Orderstocken tillväxte härigenom med 26 procent. Värdet av ineliggande order uppgick vid utgången av budgetåret 1970/71 till

Förenade fabriksverkens driftstat budgetåret 1970/71 (milj. kr.)

	Budgeterat	Redovisat
<i>Intäkter</i>		
Fakturering		
Svenska beställare		
Försvarsbeställningar	350,0	318,6
Civila beställningar	40,0	61,9
Tvätteriverksamheten	100,0	99,2
Utländska beställare	35,0	26,4
Intäkter vid försäljning av överskottsmateriel	18,2	15,5
Diverse intäkter	5,5	9,6
Särskilda uppbördsmedel	—23,1	23,3
Summa intäkter	525,6	554,5
<i>Kostnader</i>		
Gemensamma driftkostnader	44,3	57,1
Vissa kostnader för försöks- och utvecklings- arbeten m. m.	14,0	16,4
Driftkostnader vid fabriker		
Avlöningar	166,1	169,9
Material	125,0	110,8
Diverse driftkostnader	43,0	80,8
Avsättning till värdeminskningskonto	10,9	7,3
Driftkostnader vid tvätterier		
Avlöningar	54,1	49,0
Material	6,5	6,5
Diverse driftkostnader	23,0	18,9
Avsättning till värdeminskningskonto	5,1	6,0
Kostnader vid försäljning av överskottsmateriel		
Avlöningar till tjänstemän	2,1	2,2
Omkostnader	3,5	3,1
Material	10,4	7,3
Driftkostnader vid vissa försvarets materielverk tillhöriga anläggningar för krigstillverkning	0,5	1,0
Summa kostnader	508,5	536,3
Överskott	17,1	18,2

664,5 milj. kronor. Orderstockens storlek växlar starkt mellan olika fabriker och tryggar därmed den framtida sysselsättningen i varierande grad. Under budgetåret 1970/71 uppgick antalet anställda i medeltal till 8 015.

Trots den ökade faktureringen och tillväxten av orderstocken har rörelseresultatet försämrats, jämfört med föregående verksamhetsår. Resultatet har framför allt påverkats av den allmänna pris- och kostnadsökningen. Den under nästföregående budgetår påbörjade övergången till restriktivare värderingsprinciper för tillgångar och skulder, varvid aktiebolagslagens värderingsbestämmelser tjänat som riktmärke, har i stort sett slutförts under budgetåret 1970/71. Budgetårets resultat har därigenom belastats med extraordinära kostnader om 38,7 milj. kronor. Bl. a. till följd av denna disposition, som ej framgår av den ovan angivna driftstaten, uppkom en nettoförlust för budgetåret 1970/71 på inemot 23 milj. kronor.

Statens vattenfallsverk

En tabell, utvisande utfallet av statens vattenfallsverks driftstat för budgetåret 1970/71, är införd på s. 35 och 36.

Statens vattenfallsverks driftstat budgetåret 1970/71 (milj. kr.)

	Budgeterat	Redovisat
<i>Intäkter</i>		
<i>Kraftverk</i>		
Inkomster av elektrisk energi	1 231,2	1 273,4
Diverse inkomster	24,9	31,9
<i>Kanalverk</i>		
Trafikavgifter	9,5	9,9
Diverse inkomster	0,4	0,5
Summa inkomster	1 266,0	1 315,7
<i>Driftkostnader</i>		
<i>Kraftverk</i>		
Kostnader för drift och underhåll av särskilda förvaltningsobjekt		
Fastigheter inkl. bostäder	5,8	6,3
Primärstationer och vattenregleringsanläggningar	79,7	96,1
Stam- och primärlinjer	10,2	32,2
Sekundärstationer	24,1	25,7
Sekundärlinjer, tertiärstationer, tertiärlinjer och kvartärnät	33,6	32,3
Diverse distributionsanläggningar	2,3	2,7
Gemensamma driftkostnader	39,0	36,5
Bränslekostnader i värmekraftstationer	94,0	92,0
Kostnader för från främmande kraftverk inköpt kraft	107,0	251,2
Kostnader för hyrda stamlinje- och anläggningar	12,2	12,1
Skatter	28,0	19,0
Allmänna omkostnader		

	Budgeterat	Redovisat
Centrala administrativa kostnader	22,5	18,2
Lokala administrativa kostnader	8,5	8,7
Kostnader för planering och projektering	20,7	26,9
Kostnader för utveckling, forskning och standardisering	7,1	7,0
Övriga omkostnader		
Pensionsutgifter	25,0	24,0
Avskrivning av inventarier	7,4	7,5
Gratifikationer, belöningar och studieresor	0,2	0,3
Propaganda och upplysningsverksamhet	3,1	1,0
Representationskostnader	0,3	0,3
Postavgifter	2,0	2,0
Civilförsvär, driftvärn, ränta på rörlig kredit samt diverse och oförutsebara kostnader	14,7	18,1
Avsättning till värdeminskingskonto	339,0	238,1
<i>Kanalverk</i>		
Kostnader för drift och underhåll av särskilda förvaltningsobjekt	4,8	5,2
Kostnader för lotsning	2,2	2,4
Allmänna omkostnader	0,5	0,5
Skatter	0,0	0,0
Pensionsutgifter	1,3	1,4
Diverse och oförutsebara kostnader	0,1	0,1
Avsättning till värdeminskingskonto	0,7	0,7
Summa driftkostnader	896,0	968,5
<i>Överskott</i>		
Kraftverk	369,7	347,1
Kanalverk	0,3	0,1
Summa överskott	370,0	347,2
Inleverans	370,0	345,0
Därav		
från föregående budgetår	103,5	103,5
årets överskott	266,5	241,5

De redovisade inkomsterna för statens vattenfallsverk under budgetåret 1970/71 översteg de för nästföregående år redovisade med 112,6 milj. kronor, motsvarande en ökning med 9 procent. De redovisade inkomsterna översteg därmed de budgeterade med 49,7 milj. kronor. Inkomsterna av kraftförsäljning, vilka ökade snabbare under budgetåret 1970/71 än under nästföregående budgetår, påverkades av att indextillägg uttagits på den fasta engrosförsäljningen i enlighet med kraftkontraktens indexklausul.

Drift- och underhållskostnaderna för budgetåret 1970/71 översteg motsvarande kostnader nästföregående budgetår med 52 milj. kronor. Kostnadsökningen berodde främst på att budgetåret 1970/71 i högre grad belastats med särskilda kostnader i samband med större repara-

tioner, upprustning av anläggningar som tagits i drift och igångsättning av nya projekt. Utgifter för inköpt kraft minskade från budgetåret 1969/70 till budgetåret 1970/71 med 16 milj. kronor.

Totalt uppgick driftkostnaderna under budgetåret 1970/71 till 968,5 milj. kronor, vilket var 43,9 milj. kronor mer än under budgetåret 1969/70. Genom att intäkterna, som nämnts i det föregående, ökade med 112,6 milj. kronor översteg överskottet för budgetåret 1970/71 överskottet för budgetåret 1969/70 med 68,7 milj. kronor. Överskottet för budgetåret 1970/71 uppgick därmed till 347,2 milj. kronor.

Domänverket

En tabell, utvisande utfallet av domänverkets driftstat för kalenderåret 1970, är införd nedan.

Riksdagens på propositionen 1968: 103 grundade beslut har bl. a. medfört vissa ändringar i domänverkets ekonomiska redovisning. Kungl. Maj:t har med en av domänverket ingiven "Ekonomisk fem-

Domänverkets driftstat kalenderåret 1970 (milj. kr.)

	Budgeterat	Redovisat
Virkesrörelsen		
Försäljning	417,9	454,7
Avverkningskostnader, m. m.	—210,7	—240,6
	207,2	214,1
Skogsvårdsåtgärder, plantskolor, m. m.	—30,7	—26,5
Övriga driftkostnader	—8,7	—8,1
Nyttjanderätter		
Intäkter	33,8	35,9
Kostnader	—11,9	—12,0
Övriga verksamheter		
Intäkter }	2,0	1,9
Kostnader }		
Förvaltning och administration	—119,1	—123,2
Rörelseresultat före avskrivningar	72,6	82,1
Avskrivningar		
Vägar	—7,1	—7,1
Byggnader	—5,9	—5,8
Maskiner, inventarier	—15,2	—14,8
Rörelseresultat efter avskrivningar	44,4	54,4
Finansiella intäkter och kostnader		
Ränteintäkter och aktieutdelning		4,6
Avgår i räntekostnader	—1,0	—1,0
Resultat före bokslutsdispositioner	43,4	58,0
Bokslutsdispositioner		
Förändring av lagerreserv		—7,0
Resultat före skatt	43,4	51,0
Kommunala skatter	—16,5	—17,9
Årets vinst	26,9	33,1
Inleverans för år 1970		23,0

årsplan 1970—74" som underlag fastställt ett årligt avkastningskrav på 23 milj. kronor. Domänverkets styrelse fastställer årsbudgeten.

Omsättningen (intäkterna) uppgick till 492,5 milj. kronor för år 1970 mot 423,4 milj. kronor år 1969, motsvarande en ökning med 16 procent. Högre virkespriser samt ökat uttag av virke inom området som drabbats av stormfällning av virke har samverkat till såväl högre omsättning som bättre resultat.

Rörelseresultatet efter avskrivningar år 1970 blev 54,4 milj. kronor mot 29,2 milj. kronor året innan.

Årets vinst efter räntenetto, bokslutsdispositioner och skatter uppgick till 33,1 milj. kronor mot 15,9 milj. kronor för år 1969. Återstoden av vinsten, sedan 23 milj. kronor levererats in till statsverket under år 1970, har tillförts dispositionsfonden.

SKATTEUPPBÖRDEN

Från riksskatteverket har revisorerna erhållit en redogörelse för dels den ordinarie uppbörden av preliminär skatt under uppbördsåret 1970—71 (tabell 1), dels den ordinarie uppbörden av kvarstående skatt under uppbördsåret 1971—72 (tabell 2). Från ämbetsverket har även erhållits uppgifter om den slutliga, kvarstående och överskjutande skatten för beskattningsåret 1970 (tabell 1). Vidare har revisorerna från exekutionsväsendets organisationsnämnd mottagit vissa redogörelser för resultatet av restindrivningen t. o. m. utgången av år 1970 i fråga om särskilt uppdebiterad A-skatt, preliminär B-skatt, kvarstående skatt, särskilt uppdebiterad preliminär allmän varuskatt, arbetsgivaravgifter och bötesmedel. Av redogörelserna framgår såväl det årsvisa som det ackumulerade resultatet. Slutligen omfattar redogörelserna en summarisk sammanställning av alla skatter och allmänna avgifter som under år 1970 redovisats till länsstyrelserna i utmätningsmännens månadsräkningar. Revisorerna har även tagit del av en av organisationsnämnden upprättad sammanställning av sådana företagsskatter som har beordrats till indrivning under år 1970.

Såsom de överlämnade redogörelserna utvisar inflöt under uppbörds-terminerna uppbördsåret 1970—71 preliminärskatt med ett sammanlagt belopp av 37 810 milj. kronor, varav 32 212 milj. kronor såsom A-skatt (85 procent) och 5 598 milj. kronor såsom B-skatt (15 procent). I jämförelse med närmast föregående uppbördsår har A-skattens andel av den totala preliminärskatteuppbörden ökat med en procent. I förhållande till sist förflutna uppbördsår har den totalt influtna preliminärskatten ökat med 5 073 milj. kronor. Av ökningen hänför sig 4 681 milj. kronor till A-skatt och 392 milj. kronor till B-skatt.

Av den debiterade B-skatten, 5 762 milj. kronor, inflöt i rätt tid med bortseende från verkställda överbetalningar 5 489 milj. kronor (95 procent). Närmast föregående uppbördsår, då den debiterade B-skatten uppgick till 5 352 milj. kronor, inflöt i rätt tid 5 096 milj. kronor (95 procent). För erhållande av en fullständig bild av preliminärskatteuppbörden måste till de belopp som influtit under uppbördsterminerna läggas de fyllnadsinbetalningar av preliminärskatt som verkställts efter uppbördsårets utgång och som tas med vid avräkningen av den preliminära skatten mot den slutliga. För uppbördsåret 1970—71 uppgick fyllnadsinbetalningarna till 2 034 milj. kronor, varav 806 milj. kronor (40 procent) såsom A-skatt och 1 228 milj. kronor (60 procent) såsom B-skatt (tabell 1). För närmast föregående uppbördsår uppgick inbetalningar av sådant slag till 2 022 milj. kronor, av vilket belopp 752

Tabell 1. Preliminär, slutlig, kvarstående och överskjutande skatt för beskattningsåret 1970.

Län	Influten preliminär skatt							
	Under uppbördsterminerna				Såsom fyllnadsinbetalningar			
	Prel. A-skatt		Prel. B-skatt		Prel. A-skatt		Prel. B-skatt	
	Milj. kr.	% av s:a infl. o. restf. prel. skatt	Milj. kr.	% av s:a infl. o. restf. prel. skatt	Milj. kr.	% av s:a infl. o. restf. prel. skatt	Milj. kr.	% av s:a infl. o. restf. prel. skatt
Stockholms	8 225,03	78	1 663,58	16	245,48	2	371,64	3
Uppsala	826,86	83	115,80	12	22,70	2	22,79	2
Södermanlands	962,70	83	138,28	12	19,74	2	24,33	2
Östergötlands	1 427,69	82	237,56	14	33,69	1	39,28	2
Jönköpings	1 069,88	82	163,55	13	33,04	2	27,45	2
Kronobergs	546,57	79	106,06	15	11,91	2	18,90	3
Kalmar	761,68	80	138,40	15	18,10	2	24,32	2
Gotlands	150,05	79	30,20	16	3,16	2	3,92	2
Blekinge	522,22	84	72,84	12	9,11	1	10,78	2
Kristianstads	835,73	78	176,91	17	21,31	2	25,14	2
Malmöhus	2 836,15	78	553,64	15	80,31	2	122,79	4
Hallands	636,43	79	125,32	15	17,28	2	25,74	3
Göteborgs och Bohus	3 054,17	81	544,81	14	71,42	2	89,33	2
Älvsborgs	1 429,86	82	212,62	12	35,53	2	49,71	3
Skaraborgs	787,78	77	176,19	17	17,70	2	33,95	3
Värmlands	981,74	83	124,81	11	23,89	2	37,22	3
Örebro	1 081,81	84	142,65	11	22,63	2	30,10	2
Västmanlands	1 042,63	82	149,69	12	16,49	1	51,76	4
Kopparbergs	959,66	81	143,69	12	20,67	2	54,41	4
Gävleborgs	1 042,60	84	126,99	10	20,04	2	38,29	3
Västernorrlands	971,71	80	143,16	12	17,93	1	69,16	6
Jämtlands	385,70	82	60,28	13	8,19	2	8,86	2
Västerbottens	729,31	81	128,84	14	20,71	2	21,30	2
Norrbottens	944,37	85	121,84	11	14,75	1	27,24	2
Hela riket	32 212,33	80	5 597,71	14	805,78	2	1 228,41	3

milj. kronor (37 procent) utgjorde A-skatt och 1 270 milj. kronor (63 procent) B-skatt. Fyllnadsinbetalningarna har således ökat med 12 milj. kronor under det sistförflutna uppbördsåret. De största beloppen har i fråga om A-skatt inbetalats i Stockholms län (245 milj. kronor), Malmöhus län (80 milj. kronor) och Göteborgs och Bohus län (71 milj. kronor). Beträffande B-skatten, som i huvudsak avser aktiebolag m. fl. juridiska personer, har de största beloppen influtit i Stockholms län (371 milj. kronor), Malmöhus län (122 milj. kronor) och Göteborgs och Bohus län (89 milj. kronor).

Av den kvarstående skatten, som enligt 1970 års taxering uppgick till 2 830 milj. kronor, inflöt under uppbördsterminerna 2 203 milj. kronor (78 procent). Enligt närmast föregående års taxering uppgick den kvarstående skatten till 2 566 milj. kronor; av detta belopp inflöt i rätt tid 2 069 milj. kronor (81 procent). Den kvarstående skatten har ökat i

S:a prel. skatt	Restförd prel. B-skatt		S:a infl. o. restf. prel. skatt	Slutlig skatt	Kvarstående skatt		Å kvar- stående skatt påförd ränta	Över- skjutande prel. skatt
Milj. kr.	Milj. kr.	% av s:a infl. o. restf. prel. skatt	Milj. kr.	Milj. kr.	Milj. kr.	% av slutlig skatt	Milj. kr.	Milj. kr.
10 505,73	84,33	1	10 590,06	10 635,69	846,28	8	60,79	755,81
988,15	6,34	1	994,49	994,99	75,23	8	4,19	76,07
1 145,05	6,28	1	1 151,33	1 155,15	90,25	8	5,25	84,56
1 738,22	9,83	1	1 748,05	1 731,95	124,97	7	6,91	129,68
1 293,92	5,93	1	1 299,85	1 318,98	120,24	9	7,20	102,01
683,44	3,94	1	687,38	694,75	62,39	9	3,55	57,44
942,50	6,27	1	948,77	965,35	86,30	9	4,73	75,63
187,33	2,05	1	189,38	191,63	18,82	10	1,02	17,47
614,95	4,10	1	619,05	616,36	50,54	8	3,03	53,91
1 059,09	10,23	1	1 069,32	1 075,47	97,61	9	5,57	95,73
3 592,89	26,69	1	3 619,58	3 578,56	276,72	8	16,73	301,43
804,77	5,71	1	810,48	887,71	147,57	17	12,76	71,41
3 759,73	25,71	1	3 785,44	3 773,52	300,63	8	19,72	279,73
1 727,72	10,92	1	1 738,64	1 737,91	144,69	8	8,15	147,53
1 015,62	8,01	1	1 023,63	1 028,95	90,85	9	5,23	89,55
1 167,66	7,44	1	1 175,10	1 190,77	106,31	9	6,23	94,43
1 277,19	6,40	1	1 283,59	1 287,10	95,09	7	5,47	94,54
1 260,57	7,25	1	1 267,82	1 259,16	83,66	7	4,81	93,22
1 178,43	6,53	1	1 184,96	1 189,20	93,05	8	4,85	91,95
1 227,92	6,50	1	1 234,42	1 260,41	118,65	9	8,30	95,66
1 201,96	7,39	1	1 209,35	1 187,62	78,77	7	4,25	102,24
463,03	3,91	1	466,94	466,83	42,17	9	2,33	43,59
900,16	4,78	1	904,94	941,17	73,81	8	3,93	81,17
1 108,20	5,85	1	1 114,05	1 095,42	72 38	7	3,99	92,56
39 844,23	272,39	1	40 116,62	40 264,65	3 296,98	8	208,99	3 127,32

samtliga län. Den största ökningen uppvisar Stockholms län (112 milj. kronor), Malmöhus län (25 milj. kronor) och Värmlands län (15 milj. kronor). Uppbördsresultatet har försämrats i samtliga län. Den högsta inflytandeprocenten uppvisar Skaraborgs län (87,13 procent), Kronobergs län (87,10 procent) och Västerbottens län (86,14 procent). Den lägsta förekommer i Stockholms län (70,36 procent) och i Göteborgs och Bohus län (70,84 procent).

Enligt föreliggande uppgifter beräknas den slutliga skatten enligt årets taxering uppgå till inemot 40 265 milj. kronor, den kvarstående skatten till närmare 3 297 milj. kronor och den överskjutande preliminära skatten till drygt 3 127 milj. kronor (tabell 1). Jämförda med de uppgifter som vid motsvarande tidpunkt förra året förelåg i fråga om 1970 års taxering har den slutliga skatten ökat med 5 291 milj. kronor, den kvarstående skatten med 507 milj. kronor och den överskjutande skat-

Tabell 2. Resultatet av den ordinarie uppbörden av kvarstående skatt enligt 1970 års taxering med fördelning efter län.

Län	Debiterade belopp (kr.)	Influtna belopp (kr.)	Inflytande- procent	Restförläda belopp (kr.)
Stockholms	741 742 379	521 921 194	70,36	219 821 185
Uppsala	67 033 060	53 660 802	80,05	13 372 258
Södermanlands	72 374 185	58 231 995	80,46	14 142 190
Östergötlands	111 084 606	92 121 790	82,93	18 962 816
Jönköpings	107 956 104	91 648 019	84,89	16 308 085
Kronobergs	57 033 334	49 678 782	87,10	7 354 552
Kalmar	77 729 550	65 972 929	84,87	11 756 621
Gotlands	15 255 943	12 950 661	84,89	2 305 282
Blekinge	44 631 050	33 941 128	76,05	10 689 922
Kristianstads	94 217 851	77 088 377	81,82	17 129 474
Malmöhus	270 021 670	205 776 161	76,20	64 245 509
Hallands	72 188 118	60 951 496	84,43	11 236 622
Göteborgs och Bohus	250 626 906	177 558 950	70,84	73 067 956
Älvsborgs	122 880 328	102 421 232	83,35	20 459 096
Skaraborgs	82 439 013	71 825 651	87,13	10 613 362
Värmlands	92 037 249	75 014 207	81,50	17 023 042
Örebro	85 006 826	69 574 887	81,85	15 431 939
Västmanlands	78 984 605	62 711 848	79,40	16 272 757
Kopparbergs	74 761 038	62 907 747	84,15	11 853 291
Gävleborgs	83 216 548	67 730 893	81,39	15 485 655
Västernorrlands	67 325 311	54 439 590	80,86	12 885 721
Jämtlands	37 628 226	30 671 593	81,51	6 956 633
Västerbottens	62 574 947	53 900 240	86,14	8 674 707
Norrbottnens	61 617 439	50 148 246	81,39	11 469 193
Hela riket	2 830 366 286	2 202 848 418	77,83	627 517 868

ten med 325 milj. kronor. Den kvarstående skatten uppgår till 8 procent av den slutliga skatten, vilket innebär att den kvarstående skattens andel i den slutliga skatten är oförändrad i jämförelse med 1970 års taxering. Den ränta som med vissa begränsningar utgår på kvarstående skatt uppgår till 209 milj. kronor, vilket innebär en ökning med drygt 36 milj. kronor i förhållande till föregående års taxering.

Av den restförläda B-skatten för uppbördsåret 1964—65 har t. o. m. år 1970 84 procent levererats och 16 procent avskrivits. Vad som levererats och avskrivits har vid denna beräkning ställts i relation till vad som restförläds efter avdrag för avkortade belopp, eftersom avkortningsförfarandet är en från restindrivningen skild företeelse. Leveransprocenttalet är två enheter lägre i förhållande till närmast föregående års B-skatt. I 16 län uppgår leveransprocenten till 90 procent eller mer.

Av 1969—70 års restförläda B-skatt har hittills 66 procent levererats av det efter avkortning återstående beloppet. Inflytandeprocenten efter ett års indrivning för ifrågavarande skatteslag har från föregående år minskat med drygt 2 enheter. Elva distrikt har uppnått leveranstal överstigande 90 procent, medan ytterligare trettiotvå distrikt redovisar leveranstal överstigande 80 procent. En jämförelse av resultatet efter ett års indrivning i fråga om B-skatt för hela riket visar alltifrån indrivningsåret 1958 en stigande skala med undantag av en viss nedgång åren närmast

efter förstatligandet. Resultatet för indrivningsåret 1965 var 52 procent och hade för indrivningsåret 1969 stigit till 71 procent. Under senast förflutna år sjönk resultatet till 66 procent.

I tabell 3 återfinns en sammanställning av indrivningsresultatet i fråga om B-skatt för uppbördsåren 1964—65 — 1969—70 (B 64—B 69).

Av den restförda kvarstående skatten enligt 1963 års taxering har 77 procent levererats, vilket är slutresultatet för denna skatt. I förhållande till närmast föregående års skatt har inflytandeprocenten sjunkit med två enheter. Två län har uppnått ett resultat över 90 procent och åtta ett resultat mellan 85 och 90 procent. Av den restförda kvarstående skatten enligt 1968 års taxering har vid 1970 års utgång hittills 56 procent levererats av det efter avkortning återstående beloppet. I åtta distrikt har mer än 80 procent influtit.

Resultatet av indrivningen av kvarstående skatt efter ett år uppgick 1965 till 54 procent och hade för indrivningsåret 1969 ökat till 57 procent. För det senaste indrivningsåret har 56 procent uppnåtts.

Av tabell 4 framgår indrivningsresultatet för kvarstående skatt enligt 1963—1968 års taxering (K 64—K 69).

Under år 1970 restfördes skatter och allmänna avgifter till ett sammanlagt belopp av 1 525 milj. kronor mot 1 293 milj. kronor under närmast föregående år. Vid ingången av år 1970 utestod oredovisat ett belopp av 1 266 milj. kronor. Vid årets utgång kvarstod oredovisade 1 416 milj. kronor. Under året avkortades 291 milj. kronor, inflöt 808 milj. kronor och avskrevs 276 milj. kronor. Under närmast föregående år inflöt 775 milj. kronor och avskrevs 231 milj. kronor. Uttryckt i relativa tal inflöt under år 1970 32,3 procent av vad som skolat indrivas; detta innebär en försämring med 1,8 procent i jämförelse med år 1969. Den högsta leveransprocent som uppnåtts i ett distrikt är 56,4 och den lägsta 21,1. En sammanställning häröver återfinns i tabell 5.

Av tabellerna 6—8 framgår indrivningsresultatet under år 1970 för särskilt uppdebiterad A-skatt, särskilt uppdebiterad preliminär allmän varuskatt och arbetsgivaravgifter enligt lagen om allmän försäkring.

Av de under år 1970 till indrivning totalt beordrade skatterna och allmänna avgifterna utgjorde företagsskatterna 30 procent vad beträffar antalet poster och 52 procent vad beträffar beloppet. I ett distrikt avsåg mer än 70 procent företagsskatter och i tjugo distrikt mer än 60 procent. En redogörelse härför lämnas i tabell 9.

Tabell 3. Restindrivningen beträffande preliminär B-skatt för uppbördsåren 1964-65—1969-70 (B64—B69) t o m år 1970. Uppgifterna om resultatet efter ett års indrivning avser förhållandena vid utgången av det kalenderår under vilket den sista av de sex uppbördsterminerna infallit.

Län	Guldna poster i % av restfördä efter avdrag för avkortade							Levererat belopp i % av restfört efter avdrag för avkortat					
	B64 B65 B66 B67 B68 B69							B64 B65 B66 B67 B68 B69					
Stockholms stad ¹	Efter 1 år	22	—	—	—	—	—	20	35	30	35	52	—
	" 2 "	—	—	—	—	—	—	51	54	44	49	64	—
	" 3 "	—	—	—	—	—	—	59	60	56	59	—	—
	" 4 "	—	—	—	—	—	—	64	65	62	—	—	—
	" 5 "	—	—	—	—	—	—	68	69	—	—	—	—
	" 6 "	—	—	—	—	—	—	69	—	—	—	—	—
Stockholms	" 1 "	54	57	57	60	63	58	*52	54	56	60	64	45
	" 2 "	71	72	73	75	75	—	70	72	73	75	78	—
	" 3 "	79	79	79	81	—	—	77	79	80	80	—	—
	" 4 "	82	81	82	—	—	—	81	82	82	—	—	—
	" 5 "	83	82	—	—	—	—	82	83	—	—	—	—
	" 6 "	83	—	—	—	—	—	83	—	—	—	—	—
Uppsala	" 1 "	69	68	69	75	76	75	73	67	70	76	81	74
	" 2 "	73	80	80	85	85	—	83	81	84	86	88	—
	" 3 "	78	87	85	89	—	—	89	87	89	91	—	—
	" 4 "	88	89	86	—	—	—	91	89	91	—	—	—
	" 5 "	89	90	—	—	—	—	91	89	—	—	—	—
	" 6 "	89	—	—	—	—	—	91	—	—	—	—	—
Södermanlands	" 1 "	79	79	82	81	82	84	81	82	83	87	86	87
	" 2 "	89	88	88	87	89	—	91	91	90	92	91	—
	" 3 "	92	91	91	91	—	—	93	93	92	94	—	—
	" 4 "	92	91	92	—	—	—	94	94	93	—	—	—
	" 5 "	93	92	—	—	—	—	94	94	—	—	—	—
	" 6 "	93	—	—	—	—	—	94	—	—	—	—	—
Östergötlands	" 1 "	65	70	72	75	78	79	65	73	76	79	81	81
	" 2 "	82	82	83	85	85	—	85	85	87	88	88	—
	" 3 "	87	85	86	87	—	—	89	88	89	89	—	—
	" 4 "	88	86	87	—	—	—	89	89	89	—	—	—
	" 5 "	88	86	—	—	—	—	89	89	—	—	—	—
	" 6 "	88	—	—	—	—	—	89	—	—	—	—	—
Jönköpings	" 1 "	69	68	67	71	81	80	67	64	64	72	84	83
	" 2 "	84	83	86	86	88	—	84	82	86	88	90	—
	" 3 "	88	88	90	90	—	—	88	87	90	92	—	—
	" 4 "	89	89	91	—	—	—	90	88	91	—	—	—
	" 5 "	90	89	—	—	—	—	90	88	—	—	—	—
	" 6 "	90	—	—	—	—	—	90	—	—	—	—	—
Kronobergs	" 1 "	77	79	81	70	82	84	77	76	80	78	81	83
	" 2 "	88	87	89	88	89	—	89	88	90	89	89	—
	" 3 "	92	91	93	92	—	—	93	92	93	93	—	—
	" 4 "	93	93	94	—	—	—	94	94	94	—	—	—
	" 5 "	94	93	—	—	—	—	95	94	—	—	—	—
	" 6 "	94	—	—	—	—	—	95	—	—	—	—	—
Kalmar	" 1 "	65	74	74	80	82	81	70	76	77	82	85	83
	" 2 "	85	83	83	87	87	—	85	85	88	88	90	—
	" 3 "	88	87	87	90	—	—	89	88	90	90	—	—
	" 4 "	89	88	88	—	—	—	89	89	91	—	—	—
	" 5 "	89	88	—	—	—	—	90	89	—	—	—	—
	" 6 "	89	—	—	—	—	—	90	—	—	—	—	—

¹ Uppgift beträffande antal poster saknas på grund av övergång till ADB.

* Procentalen för B64—B68 avser Stockholms län utom Stockholms kronofogdedistrikt.

Län	Guldna poster i % av restförläda efter avdrag för avkortade							Levererat belopp i % av restfört efter avdrag för avkortat						
		B64	B65	B66	B67	B68	B69	B64	B65	B66	B67	B68	B69	
Gotlands	Efter 1 år	90	82	89	86	92	88	93	92	92	87	92	89	
	" 2 "	93	96	93	94	95		94	95	94	95	94		
	" 3 "	95	97	95	96			96	96	96	96			
	" 4 "	95	97	95				96	97	96				
	" 5 "	96	97					97	97					
	" 6 "	96						97						
Blekinge	" 1 "	57	60	57	65	61	68	56	65	58	66	67	59	
	" 2 "	74	75	78	78	74		77	80	83	81	79		
	" 3 "	83	85	83	82			86	88	87	86			
	" 4 "	87	86	85				89	90	89				
	" 5 "	88	87					90	90					
	" 6 "	88						90						
Kristianstads	" 1 "	63	66	65	77	79	79	59	64	69	78	81	82	
	" 2 "	81	83	84	85	84		79	83	86	85	87		
	" 3 "	87	87	88	87			86	87	89	88			
	" 4 "	88	88	91				87	88	90				
	" 5 "	89	89					88	88					
	" 6 "	89						88						
Malmöhus	" 1 "	47	49	49	55	61	55	51	47	51	56	73	54	
	" 2 "	67	70	72	72	76		73	71	76	76	85		
	" 3 "	75	77	78	78			81	79	82	81			
	" 4 "	78	79	79				83	80	83				
	" 5 "	79	79					83	81					
	" 6 "	79						84						
Hallands	" 1 "	72	70	72	77	75	73	69	68	69	76	82	78	
	" 2 "	84	84	85	87	86		85	85	84	87	89		
	" 3 "	88	89	89	90			90	89	88	91			
	" 4 "	90	90	90				91	90	89				
	" 5 "	92	90					93	92					
	" 6 "	92						93						
Göteborgs och Bohus	" 1 "	44	43	41	43	44	50	44	40	39	41	49	47	
	" 2 "	62	60	63	64	63		64	62	65	66	71		
	" 3 "	69	67	71	73			73	69	73	74			
	" 4 "	73	71	74				76	72	75				
	" 5 "	74	74					76	72					
	" 6 "	74						77						
Älvsborgs	" 1 "	75	75	79	85	86	83	76	74	78	84	88	83	
	" 2 "	87	87	88	90	90		87	88	89	90	91		
	" 3 "	90	90	90	92			90	90	90	91			
	" 4 "	91	91	91				91	91	91				
	" 5 "	91	91					91	91					
	" 6 "	91						91						
Skaraborgs	" 1 "	70	79	71	83	87	89	69	79	70	83	89	90	
	" 2 "	88	88	89	91	92		88	88	90	92	94		
	" 3 "	92	92	92	93			93	93	93	95			
	" 4 "	94	93	93				94	94	94				
	" 5 "	95	93					95	94					
	" 6 "	95						95						
Värmlands	" 1 "	72	75	75	81	81	81	67	71	69	77	74	77	
	" 2 "	88	88	90	92	90		86	87	88	90	88		
	" 3 "	92	91	93	94			91	91	92	93			

Län	Guldna poster i % av restförlorade efter avdrag för avkortade							Levererat belopp i % av restfört efter avdrag för avkortat					
		B64	B65	B66	B67	B68	B69	B64	B65	B66	B67	B68	B69
	Efter 4 år	93	92	94				92	91	92			
	" 5 "	93	92					92	92				
	" 6 "	93						92					
Örebro	" 1 "	62	65	72	77	82	83	62	64	74	76	86	84
	" 2 "	76	79	81	85	88		77	80	85	87	91	
	" 3 "	85	84	86	88			86	84	89	90		
	" 4 "	86	85	87				87	85	90			
	" 5 "	87	86					88	86				
	" 6 "	87						88					
Västmanlands	" 1 "	62	61	65	73	77	78	61	62	65	73	80	77
	" 2 "	79	77	81	82	85		80	77	81	83	87	
	" 3 "	85	84	85	86			85	85	87	88		
	" 4 "	87	85	87				87	86	88			
	" 5 "	87	87					88	87				
	" 6 "	88						88					
Kopparbergs	" 1 "	60	67	71	75	74	81	56	59	63	70	76	79
	" 2 "	75	79	84	86	82		74	75	79	83	86	
	" 3 "	83	86	88	90			83	84	86	88		
	" 4 "	87	88	90				87	86	88			
	" 5 "	88	89					87	87				
	" 6 "	89						88					
Gävleborgs	" 1 "	65	69	70	77	85	84	61	64	68	75	86	85
	" 2 "	78	79	81	87	90		76	77	81	86	92	
	" 3 "	85	85	88	90			86	85	87	90		
	" 4 "	88	88	90				89	88	89			
	" 5 "	90	89					90	88				
	" 6 "	90						90					
Västernorrlands	" 1 "	76	74	69	74	73	81	73	74	70	76	85	81
	" 2 "	77	85	79	85	81		88	87	87	87	91	
	" 3 "	90	89	82	88			91	91	90	90		
	" 4 "	91	90	83				92	92	91			
	" 5 "	91	90					93	92				
	" 6 "	92						93					
Jämtlands	" 1 "	80	86	90	92	91		78	78	83	90	92	90
	" 2 "	92	91	93	94	95		91	90	92	94	95	
	" 3 "	95	94	95	95			94	93	94	95		
	" 4 "	96	95	96				95	95	95			
	" 5 "	96	96					96	95				
	" 6 "	96						96					
Västerbottens	" 1 "	83	81	82	84	86	87	81	84	83	83	90	88
	" 2 "	92	91	91	91	93		92	93	91	92	96	
	" 3 "	95	94	93	95			95	95	93	95		
	" 4 "	96	95	94				96	95	94			
	" 5 "	96	96					96	96				
	" 6 "	96						96					
Norrbottens	" 1 "	71	77	82	79	84	82	75	78	81	78	89	84
	" 2 "	86	89	90	89	92		88	89	90	89	95	
	" 3 "	90	93	93	91			92	92	93	91		
	" 4 "	91	94	94				94	93	94			
	" 5 "	93	94					94	93				
	" 6 "	93						94					

Län	Guldna poster i % av rest- förda efter avdrag för avkortade							Levererat belopp i % av restfört efter avdrag för avkortat					
		B64	B65	B66	B67	B68	B69	B64	B65	B66	B67	B68	B69
Hela riket	Efter 1 år	57	—	—	—	—	—	52	56	58	62	71	66
	" 2 "	—	—	—	—	—	—	74	74	75	76	81	
	" 3 "	—	—	—	—			80	80	80	81		
	" 4 "	—	—	—				83	82	83			
	" 5 "	—	—					84	83				
	" 6 "	—						84					

Tabell 4. Restindrivningen beträffande kvarstående skatt enligt 1963—1968 års taxeringar (K64—K69) vid utgången av respektive första, andra, tredje, fjärde, femte och sjätte kalenderåret efter det skatten förfallit till betalning.

Län	Guldna poster i % av restfördä efter avdrag för avkortade							Levererat belopp i % av restfördä efter avdrag för avkortat						
			K64	K65	K66	K67	K68	K69	K64	K65	K66	K67	K68	K69
Stockholms stad ¹	Efter 1 år	41	—	—	—	—	—	—	31	36	34	29	38	—
	" 2 "	—	—	—	—	—	—	—	48	48	44	41	48	—
	" 3 "	—	—	—	—	—	—	—	54	54	52	49	—	—
	" 4 "	—	—	—	—	—	—	—	58	58	58	—	—	—
	" 5 "	—	—	—	—	—	—	—	60	62	—	—	—	—
	" 6 "	—	—	—	—	—	—	—	61	—	—	—	—	—
Stockholms	" 1 "	67	66	64	66	67	64	—	52	53	56	56	56	43
	" 2 "	75	73	71	72	73	—	—	65	66	68	67	66	—
	" 3 "	79	76	75	75	—	—	—	71	72	73	71	—	—
	" 4 "	81	78	77	—	—	—	—	74	74	76	—	—	—
	" 5 "	81	79	—	—	—	—	—	75	75	—	—	—	—
	" 6 "	81	—	—	—	—	—	—	76	—	—	—	—	—
Uppsala	" 1 "	71	68	72	71	60	71	—	65	62	57	63	65	65
	" 2 "	76	75	80	77	68	—	—	73	72	67	72	72	—
	" 3 "	78	80	81	79	—	—	—	76	77	70	78	—	—
	" 4 "	80	81	81	—	—	—	—	78	79	72	—	—	—
	" 5 "	81	82	—	—	—	—	—	78	80	—	—	—	—
	" 6 "	81	—	—	—	—	—	—	79	—	—	—	—	—
Södermanlands	" 1 "	72	73	73	74	73	75	—	76	73	75	77	74	71
	" 2 "	79	77	77	77	77	—	—	84	79	81	82	80	—
	" 3 "	80	78	78	78	—	—	—	88	82	83	84	—	—
	" 4 "	81	79	79	—	—	—	—	88	83	84	—	—	—
	" 5 "	81	79	—	—	—	—	—	88	83	—	—	—	—
	" 6 "	81	—	—	—	—	—	—	88	—	—	—	—	—
Östergötlands	" 1 "	70	68	69	71	72	73	—	69	72	73	73	71	70
	" 2 "	76	73	75	75	76	—	—	78	79	80	79	77	—
	" 3 "	78	75	76	77	—	—	—	81	82	82	80	—	—
	" 4 "	78	76	77	—	—	—	—	81	82	82	—	—	—
	" 5 "	79	76	—	—	—	—	—	82	83	—	—	—	—
	" 6 "	79	—	—	—	—	—	—	82	—	—	—	—	—
Jönköpings	" 1 "	70	69	68	68	70	70	—	66	66	67	67	61	66
	" 2 "	77	76	76	74	75	—	—	76	76	77	75	69	—
	" 3 "	80	79	78	77	—	—	—	81	81	80	79	—	—
	" 4 "	82	80	79	—	—	—	—	83	82	82	—	—	—
	" 5 "	82	80	—	—	—	—	—	83	83	—	—	—	—
	" 6 "	82	—	—	—	—	—	—	84	—	—	—	—	—
Kronobergs	" 1 "	79	80	78	82	74	77	—	72	75	78	70	72	71
	" 2 "	87	84	83	82	78	—	—	83	82	84	79	78	—
	" 3 "	88	86	85	84	—	—	—	86	86	87	82	—	—
	" 4 "	89	87	86	—	—	—	—	88	87	88	—	—	—
	" 5 "	90	87	—	—	—	—	—	88	88	—	—	—	—
	" 6 "	90	—	—	—	—	—	—	88	—	—	—	—	—
Kalmar	" 1 "	73	72	72	72	72	75	—	70	73	76	74	73	71
	" 2 "	80	78	77	76	76	—	—	81	79	83	80	78	—
	" 3 "	83	80	79	78	—	—	—	84	81	85	83	—	—
	" 4 "	84	80	80	—	—	—	—	84	83	86	—	—	—
	" 5 "	84	80	—	—	—	—	—	84	83	—	—	—	—
	" 6 "	84	—	—	—	—	—	—	85	—	—	—	—	—

¹ Uppgift beträffande antal poster saknas på grund av övergång till ADB.

² Procentalen för K64—K68 avser Stockholms län utom Stockholms kronofogdedistrikt.

Län	Guldna poster i % av restförlorade efter avdrag för avkortade							Levererat belopp i % av restfört efter avdrag för avkortat						
	K64 K65 K66 K67 K68 K69							K64 K65 K66 K67 K68 K69						
Gotlands	Efter 1 år	81	83	84	81	85	85	84	81	86	85	86	80	
	" 2 "	87	88	87	87	89		90	88	89	90	90		
	" 3 "	90	90	89	89			92	89	91	92			
	" 4 "	90	91	90				92	90	91				
	" 5 "	90	91					93	91					
	" 6 "	91						93						
Blekinge	" 1 "	70	72	72	74	73	71	60	69	71	64	68	63	
	" 2 "	80	79	81	80	80		75	78	81	75	76		
	" 3 "	84	83	83	83			80	82	83	78			
	" 4 "	85	84	84				83	83	85				
	" 5 "	85	84					84	84					
	" 6 "	85						84						
Kristianstads	" 1 "	72	73	76	79	79	78	64	66	71	72	71	70	
	" 2 "	80	80	83	84	83		77	75	80	80	76		
	" 3 "	84	83	85	85			83	80	84	82			
	" 4 "	85	85	86				85	82	85				
	" 5 "	86	85					86	83					
	" 6 "	86						86						
Malmöhus	" 1 "	58	57	57	61	63	61	55	56	58	58	60	54	
	" 2 "	67	65	66	67	69		67	67	69	69	69		
	" 3 "	71	70	69	70			73	72	73	73			
	" 4 "	72	70	70				76	74	74				
	" 5 "	72	71					77	75					
	" 6 "	73						77						
Hallands	" 1 "	81	78	76	77	80	76	75	73	71	71	72	68	
	" 2 "	86	83	81	82	84		84	82	80	80	79		
	" 3 "	88	86	85	84			88	85	83	82			
	" 4 "	90	87	86				90	87	85				
	" 5 "	90	88					91	88					
	" 6 "	90						91						
Göteborgs och Bohus	" 1 "	57	52	51	53	54	56	48	46	46	47	45	43	
	" 2 "	65	61	61	62	63		60	59	60	59	56		
	" 3 "	69	66	65	67			68	65	65	63			
	" 4 "	71	68	68				70	68	67				
	" 5 "	72	71					71	69					
	" 6 "	74						71						
Älvsborgs	" 1 "	74	74	73	73	73	75	71	71	73	73	73	71	
	" 2 "	81	79	79	77	77		78	78	80	78	78		
	" 3 "	83	81	81	79			82	81	82	81			
	" 4 "	83	81	81				84	81	82				
	" 5 "	84	82					84	82					
	" 6 "	84						84						
Skaraborgs	" 1 "	77	77	78	77	79	80	73	74	76	79	79	78	
	" 2 "	84	82	86	83	82		82	81	84	85	85		
	" 3 "	87	85	88	85			86	85	87	88			
	" 4 "	88	86	88				88	86	88				
	" 5 "	89	86					89	86					
	" 6 "	89						89						
Värmlands	" 1 "	72	73	75	75	75	76	66	72	74	73	71	69	
	" 2 "	79	79	80	80	79		77	80	82	80	77		
	" 3 "	81	81	81	81			81	82	84	83			

Län	Guldna poster i % av rest-förda efter avdrag för avkortade								Levererat belopp i % av restfört efter avdrag för avkortat					
		K64	K65	K66	K67	K68	K69		K64	K65	K66	K67	K68	K69
	Efter 4 år	82	81	82					82	83	85			
	" 5 "	82	81						83	84				
	" 6 "	82							83					
Örebro	" 1 "	65	66	68	71	73	75		57	62	66	70	72	74
	" 2 "	73	73	75	76	76			70	73	74	77	77	
	" 3 "	77	75	77	77				78	76	77	80		
	" 4 "	78	76	77					79	77	78			
	" 5 "	79	76						80	77				
	" 6 "	79							80					
Västmanlands	" 1 "	64	64	68	69	70	71		58	59	65	64	67	64
	" 2 "	72	72	74	76	75			72	69	74	73	74	
	" 3 "	77	75	77	78				77	74	78	76		
	" 4 "	78	77	79					78	76	79			
	" 5 "	79	78						79	77				
	" 6 "	79							79					
Kopparbergs	" 1 "	68	65	70	72	75	77		56	57	65	65	70	70
	" 2 "	76	73	77	78	80			71	70	77	77	79	
	" 3 "	80	77	80	81				79	77	82	82		
	" 4 "	82	78	81					82	80	85			
	" 5 "	83	79						83	82				
	" 6 "	83							83					
Gävleborgs	" 1 "	64	66	66	67	71	75		57	61	65	66	69	71
	" 2 "	73	73	72	74	76			71	73	75	75	77	
	" 3 "	77	76	77	77				77	79	80	79		
	" 4 "	79	77	77					79	81	82			
	" 5 "	80	78						80	81				
	" 6 "	80							81					
Västernorrlands	" 1 "	74	72	72	72	74	76		69	70	69	68	71	68
	" 2 "	81	77	78	77	79			79	78	78	78	78	
	" 3 "	83	79	80	79				82	82	82	81		
	" 4 "	84	80	80					83	83	83			
	" 5 "	84	80						84	83				
	" 6 "	84							84					
Jämtlands	" 1 "	81	83	84	84	86	85		74	79	80	80	78	75
	" 2 "	88	88	88	88	89			84	87	85	86	82	
	" 3 "	90	90	90	89				87	89	87	89		
	" 4 "	90	90	90					88	90	88			
	" 5 "	91	91						89	91				
	" 6 "	91							89					
Västerbottens	" 1 "	75	77	79	80	81	81		73	78	77	77	77	78
	" 2 "	82	83	84	84	85			84	85	84	85	83	
	" 3 "	85	87	86	86				87	87	86	87		
	" 4 "	86	88	87					88	88	87			
	" 5 "	87	88						89	89				
	" 6 "	87							89					
Norrbottens	" 1 "	64	67	66	71	71	73		68	70	68	71	72	71
	" 2 "	75	76	74	76	77			80	79	76	79	80	
	" 3 "	79	78	77	79				84	83	80	82		
	" 4 "	80	79	78					86	85	83			
	" 5 "	81	80						86	85				
	" 6 "	81							86					

Län		Guldna poster i % av rest- förda efter avdrag för avkortade						Levererat belopp i % av restfört efter avdrag för avkortat					
		K64	K65	K66	K67	K68	K69	K64	K65	K66	K67	K68	K69
Hela riket	Efter 1 år	64	—	—	—	—	—	54	57	58	56	57	56
	" 2 "	—	—	—	—	—		67	67	68	66	66	
	" 3 "	—	—	—	—			73	72	72	71		
	" 4 "	—	—	—				75	74	75			
	" 5 "	—	—					76	75				
	" 6 "	—						77					

Tabell 5. Restindrivningen under år 1970.

Kronofogdedistrikt	Utestående 1 januari	Restfört	Avkortat	Belopp att indriva
Stockholm	392 695 471	301 464 520	86 467 922	607 692 069
<i>Stockholms län</i>				
Danderyd	28 827 377	37 451 706	7 703 784	58 575 299
Handen	16 266 706	16 982 569	3 422 415	29 826 860
Huddinge	20 802 733	18 122 044	4 125 542	34 799 235
Nacka	14 227 796	14 041 560	3 988 304	24 281 052
Norrtälje	6 985 757	10 101 335	2 161 070	14 926 022
Sollentuna	27 366 676	26 868 002	5 691 083	48 543 595
Solna	24 558 797	25 206 126	5 024 516	44 740 407
Södertälje	19 551 217	15 789 357	2 899 309	32 441 265
<i>Uppsala län</i>				
Uppsala	22 402 137	33 014 788	5 560 734	49 856 191
<i>Södermanlands län</i>				
Eskilstuna	9 404 433	15 408 517	2 780 288	22 032 662
Katrineholm	4 462 941	8 140 548	1 067 834	11 535 655
Nyköping	4 300 524	9 582 661	1 519 548	12 363 637
<i>Östergötlands län</i>				
Linköping	11 071 172	16 289 654	4 444 488	22 916 338
Motala	5 838 190	12 142 461	1 892 411	16 088 240
Norrköping	11 021 314	22 502 723	3 719 429	29 804 608
<i>Jönköpings län</i>				
Eksjö	14 165 524	17 182 407	2 401 736	28 946 195
Jönköping	10 630 108	16 770 291	2 377 669	25 022 730
Värnamo	7 277 577	11 085 650	1 671 996	16 691 231
<i>Kronobergs län</i>				
Växjö	14 472 657	26 400 098	3 384 598	37 488 157
<i>Kalmar län</i>				
Kalmar	7 227 190	17 158 713	2 822 972	21 562 931
Oskarshamn	5 834 269	7 832 629	1 181 791	12 485 107
Västervik	6 416 772	11 429 502	1 642 043	16 204 231
<i>Gotlands län</i>				
Visby	3 884 817	8 599 030	1 148 573	11 335 274
<i>Blekinge län</i>				
Karlshamn	8 605 631	11 322 021	1 984 268	17 943 384
Karlskrona	9 488 635	12 178 826	1 904 627	19 762 834
<i>Kristianstads län</i>				
Hässleholm	8 305 243	11 477 406	1 434 879	18 347 770
Kristianstad	17 681 502	23 869 714	3 553 653	37 997 563
Ängelholm	6 385 538	15 159 623	1 866 730	19 678 431
<i>Malmöhus län</i>				
Eslöv	4 762 231	8 009 014	1 325 310	11 445 935
Helsingborg	22 098 726	29 810 679	5 838 707	46 070 698
Landskrona	4 603 327	7 679 244	765 647	11 516 924
Lund	11 385 768	13 241 800	2 413 903	22 213 665
Malmö	55 804 698	66 668 024	9 526 521	112 946 201
Trelleborg	4 341 952	6 470 692	863 300	9 949 344
Ystad	4 532 339	7 922 510	1 096 469	11 358 380

Avskrivet	%	Levererat	%	Utestående 31 december	%
103 516 996	17,0	128 396 715	21,1	375 778 352	61,9
3 832 970	6,5	19 970 301	34,1	34 772 022	59,4
1 657 592	5,6	7 841 478	26,3	20 327 787	68,1
3 218 648	9,2	7 927 879	22,8	23 652 703	68,0
1 801 627	7,4	7 068 445	29,1	15 410 976	63,5
1 299 748	8,7	5 486 578	36,8	8 139 692	54,5
5 053 878	10,4	11 999 874	24,7	31 489 837	64,9
6 521 436	14,6	11 873 143	26,5	26 345 823	58,9
3 589 195	11,0	9 072 665	28,0	19 779 404	61,0
3 553 996	7,1	18 520 488	37,2	27 781 702	55,7
1 681 863	7,6	9 083 586	41,2	11 267 209	51,2
875 285	7,6	5 293 502	45,9	5 366 863	46,5
866 613	7,0	6 464 485	52,3	5 032 534	40,7
2 644 950	11,5	9 007 385	39,3	11 263 998	49,2
1 094 245	6,8	7 431 583	46,2	7 562 408	47,0
3 116 285	10,5	13 682 007	45,9	13 006 311	43,6
2 505 450	8,6	9 084 377	31,4	17 356 360	60,0
1 990 194	8,0	8 614 397	34,4	14 418 132	57,6
1 276 502	7,6	6 889 020	41,3	8 525 702	51,1
2 620 294	7,0	15 222 744	40,6	19 645 112	52,4
3 123 043	14,5	8 753 860	40,6	9 686 022	44,9
1 048 712	8,4	4 417 965	35,4	7 018 424	56,2
1 278 424	7,9	7 126 926	44,0	7 798 874	48,1
578 866	5,1	5 439 980	48,0	5 316 421	46,9
1 603 188	8,9	6 341 826	35,4	9 998 364	55,7
1 691 098	8,5	6 751 641	34,2	11 320 092	57,3
939 906	5,1	7 369 224	40,2	10 038 632	54,7
2 977 729	7,8	12 967 179	34,1	22 052 645	58,1
1 677 242	8,5	9 152 600	46,5	8 848 580	45,0
274 661	2,4	4 983 897	43,5	6 187 377	54,1
4 180 504	9,1	13 726 677	29,8	28 163 509	61,1
1 103 291	9,6	4 740 725	41,2	5 672 903	49,2
1 605 659	7,2	7 907 974	35,6	12 700 031	57,2
11 870 461	10,5	27 399 704	24,3	73 676 027	65,2
779 545	7,8	3 530 687	35,5	5 639 107	56,7
405 895	3,6	3 889 449	34,2	7 063 037	62,2

Kronofogdedistrikt	Utestående 1 januari	Restfört	Avkortat	Belopp att indriva
<i>Hallands län</i>				
Halmstad	9 161 343	13 945 229	2 096 688	21 009 884
Varberg	8 760 550	17 249 707	2 783 528	23 226 729
<i>Göteborgs och Bohus län</i>				
Göteborg	142 068 466	136 631 310	31 912 705	246 787 071
Uddevalla	12 124 669	14 928 467	2 331 630	24 721 506
<i>Älvsborgs län</i>				
Alingsås	3 343 087	10 796 786	2 295 988	11 843 885
Borås	16 856 798	31 153 205	4 935 183	43 074 820
Trollhättan	3 834 559	9 396 153	1 638 347	11 592 365
Vänersborg	3 364 233	12 064 045	2 410 163	13 018 115
<i>Skaraborgs län</i>				
Falköping	2 958 969	6 512 756	652 613	8 819 112
Lidköping	6 249 448	12 235 236	1 254 310	17 230 374
Mariestad	2 710 083	8 784 191	680 741	10 813 533
Skövde	6 955 181	11 343 914	1 262 393	17 036 702
<i>Värmlands län</i>				
Arvika	3 525 595	8 665 938	993 473	11 198 060
Karlstad	12 920 870	21 664 636	2 892 031	31 693 475
Kristinehamn	4 036 925	8 407 522	1 650 496	10 793 951
Sunne	2 236 201	5 548 885	774 872	7 010 214
<i>Örebro län</i>				
Hallsberg	4 391 242	7 737 628	1 087 186	11 041 684
Karlskoga	2 750 106	6 222 155	761 562	8 210 699
Lindesberg	2 485 583	7 587 427	1 332 155	8 740 855
Örebro	7 973 418	17 337 920	2 733 448	22 577 890
<i>Västmanlands län</i>				
Köping	7 968 741	10 699 228	1 540 020	17 127 949
Västerås	19 899 082	29 733 523	3 846 435	45 786 170
<i>Kopparbergs län</i>				
Avesta	5 277 995	6 484 462	952 491	10 809 966
Borlänge	7 746 375	8 770 698	1 486 644	15 030 429
Falun	7 739 995	10 086 146	1 504 460	16 321 681
Ludvika	2 397 362	4 363 397	719 162	6 041 597
Mora	3 865 393	7 789 156	1 205 862	10 448 687
<i>Gävleborgs län</i>				
Gävle	11 206 220	17 754 598	2 293 833	26 666 985
Hudiksvall	4 345 633	11 027 204	1 548 729	13 824 108
Sandviken	4 343 482	6 758 724	684 369	10 417 837
Söderhamn	5 268 388	10 192 769	1 192 814	14 268 343
<i>Västernorrlands län</i>				
Härnösand	4 331 913	8 329 454	915 880	11 745 487
Sollefteå	4 475 482	4 707 608	505 489	8 677 601
Sundsvall	15 914 721	18 199 777	2 844 691	31 269 807
Örnsköldsvik	3 863 553	5 509 931	697 711	8 675 773
<i>Jämtlands län</i>				
Östersund	7 428 328	17 818 021	1 726 535	23 519 814
<i>Västerbottens län</i>				
Lycksele	5 559 874	7 425 569	854 621	12 130 822
Skellefteå	6 016 714	8 389 349	1 134 240	13 271 823
Umeå	5 067 807	11 554 142	1 161 410	15 460 539

Avskrivet	%	Levererat	%	Utestående 31 december	%
1 273 481	6,1	8 204 706	39,0	11 531 692	54,9
1 296 817	5,6	9 676 020	41,7	12 253 889	52,7
29 877 343	12,1	55 453 680	22,5	161 456 034	65,4
1 402 555	5,7	10 626 731	43,0	12 692 214	51,3
636 062	5,4	6 202 823	52,4	5 004 996	42,2
3 893 539	9,0	15 981 556	37,1	23 199 717	53,9
926 972	8,0	6 116 691	52,8	4 548 699	39,2
810 955	6,2	6 729 774	51,7	5 477 383	42,1
704 535	8,0	4 593 362	52,1	3 521 210	39,9
1 035 559	6,0	8 610 435	50,0	7 584 379	44,0
397 296	3,7	5 491 533	50,8	4 924 701	45,5
1 314 681	7,7	8 064 691	47,3	7 657 326	45,0
1 221 530	10,9	5 183 905	46,3	4 792 622	42,8
2 718 967	8,6	14 430 350	45,5	14 544 155	45,9
757 154	7,0	4 602 009	42,6	5 434 783	50,4
554 169	7,9	3 504 467	50,0	2 951 574	42,1
1 679 059	15,2	4 790 766	43,4	4 571 855	41,4
656 020	8,0	3 655 219	44,5	3 899 453	47,5
1 000 626	11,4	4 797 863	54,9	2 942 360	33,7
2 223 788	9,9	11 112 484	49,2	9 241 617	40,9
2 374 265	13,9	7 091 280	41,4	7 662 402	44,7
3 349 721	7,3	16 754 149	36,6	25 682 296	56,1
910 777	8,4	3 546 017	32,8	6 353 168	58,8
2 088 727	13,9	6 188 187	41,2	6 753 512	44,9
1 556 964	9,6	6 696 115	41,0	8 068 596	49,4
676 477	11,2	2 712 466	44,9	2 652 654	43,9
756 376	7,2	4 983 158	47,7	4 709 150	45,1
3 107 287	11,7	10 971 695	41,1	12 587 998	47,2
1 225 693	8,9	7 795 006	56,4	4 803 402	34,7
250 727	2,4	3 984 816	38,3	6 182 290	59,3
1 406 554	9,9	6 553 948	45,9	6 307 837	44,2
1 024 153	8,7	6 332 946	53,9	4 388 382	37,4
584 079	6,7	3 280 601	37,8	4 812 920	55,5
3 525 827	11,3	11 223 190	35,9	16 520 789	52,8
547 778	6,3	3 972 792	45,8	4 155 197	47,9
1 540 679	6,5	12 289 875	52,3	9 689 257	41,2
963 047	7,9	5 043 420	41,6	6 124 348	50,5
914 202	6,9	6 104 629	46,0	6 252 989	47,1
1 298 470	8,4	7 667 418	49,6	6 494 647	42,0

Kronofogdedistrikt	Utestående 1 januari	Restfört	Avkortat	Belopp att indriva
<i>Norrbottens län</i>				
Boden	4 545 046	5 802 011	984 480	9 362 577
Gällivare	3 171 886	4 052 722	670 676	6 553 932
Haparanda	5 901 105	7 663 104	1 419 608	12 144 601
Kiruna	2 662 905	4 645 865	572 819	6 735 951
Luleå	7 754 394	8 113 407	1 317 144	14 550 657
Piteå	3 019 760	7 895 185	1 038 317	9 876 628
Hela riket	1 266 167 225	1 525 355 604	290 972 021	2 500 550 808

Avskrivet	%	Levererat	%	Utestående 31 december	%
1 208 072	12,9	3 538 000	37,8	4 616 503	49,3
230 045	3,5	2 387 042	36,4	3 936 841	60,1
984 393	8,1	4 748 539	39,1	6 411 664	52,8
835 815	12,4	2 855 059	42,4	3 045 074	45,2
1 954 827	13,4	5 139 277	35,3	7 456 549	51,3
588 914	6,0	5 165 312	52,3	4 122 395	41,7
276 140 968	11,1	808 284 968	32,3	1 416 124 491	56,6

Tabell 6. Indrivningen av särskilt uppdebiterad A-skatt under år 1970.

Kronofogdedistrikt	Utestående 1 januari	Restfört	Avkortat	Belopp att indriva
Stockholm	34 601 565	33 503 608	516 930	67 588 243
<i>Stockholms län</i>				
Danderyd	1 834 297	1 628 602	80 936	3 381 963
Handen	1 988 186	1 779 244	43 196	3 724 234
Huddinge	1 834 057	1 674 857	31 273	3 477 641
Nacka	815 474	679 591	42 324	1 452 741
Norrtälje	893 428	270 781	—	1 164 209
Sollentuna	5 910 931	2 186 135	259 075	7 837 991
Solna	3 399 677	2 276 868	13 198	5 663 347
Södertälje	4 848 375	1 876 010	52 923	6 671 462
<i>Uppsala län</i>				
Uppsala	3 469 298	3 462 274	58 143	6 873 429
<i>Södermanlands län</i>				
Eskilstuna	1 134 079	1 277 124	27 827	2 383 376
Katrineholm	816 434	1 212 819	7 828	2 021 425
Nyköping	511 744	799 854	6 599	1 304 999
<i>Östergötlands län</i>				
Linköping	2 177 148	1 412 269	54 540	3 534 877
Motala	827 326	1 396 451	—	2 223 777
Norrköping	1 110 014	2 525 993	76 282	3 559 725
<i>Jönköpings län</i>				
Eksjö	2 249 653	2 672 242	7 091	4 914 804
Jönköping	1 031 561	1 730 999	6 316	2 756 244
Värnamo	962 895	1 602 017	—	2 564 912
<i>Kronobergs län</i>				
Växjö	3 095 199	4 965 295	88 300	7 972 194
<i>Kalmar län</i>				
Kalmar	944 990	2 922 565	21 276	3 846 279
Oskarshamn	796 817	1 356 116	7 555	2 145 378
Västervik	1 346 376	1 875 889	—	3 222 265
<i>Gotlands län</i>				
Visby	673 559	1 220 852	26 165	1 868 246
<i>Blekinge län</i>				
Karlshamn	1 124 693	932 360	—	2 057 053
Karlskrona	1 087 626	946 341	6 807	2 027 160
<i>Kristianstads län</i>				
Hässleholm	740 088	803 408	4 976	1 538 520
Kristianstad	4 266 270	3 139 599	31 094	7 374 775
Ängelholm	1 124 782	1 596 314	13 525	2 707 571
<i>Malmöhus län</i>				
Eslöv	493 050	859 984	7 004	1 346 030
Helsingborg	2 146 855	2 567 744	30 993	4 683 606
Landskrona	876 461	979 052	7 835	1 847 678
Lund	1 426 318	1 232 780	14 151	2 644 947
Malmö	6 419 235	8 306 720	9 757	14 716 198
Trelleborg	712 746	1 024 912	8 343	1 729 315
Ystad	770 193	900 530	—	1 670 723

Avskrivet	%	Levererat	%	Utestående 31 december	%
11 571 173	17,1	8 925 209	13,2	47 091 854	69,7
346 109	10,2	700 749	20,7	2 335 102	69,1
62 151	1,7	629 117	16,9	3 032 962	81,4
99 800	2,9	906 913	26,1	2 470 926	71,0
81 413	5,6	445 655	30,7	925 670	63,7
361 421	31,1	296 127	25,4	506 657	43,5
1 527 421	19,5	795 824	10,1	5 514 742	70,4
1 883 999	33,3	1 057 297	18,7	2 722 046	48,0
581 699	8,7	1 370 364	20,6	4 719 393	70,7
565 270	8,2	1 802 966	26,2	4 505 188	65,6
147 908	6,2	645 038	27,1	1 590 424	66,7
123 505	6,1	608 867	30,1	1 289 053	63,8
145 246	11,1	458 541	35,2	701 210	53,7
607 498	17,2	845 501	23,9	2 081 875	58,9
117 666	5,3	777 479	35,0	1 328 630	59,7
306 459	8,6	1 420 865	39,9	1 832 394	51,5
821 978	16,7	973 437	19,8	3 119 384	63,5
66 212	2,4	534 179	19,4	2 155 852	78,2
198 002	7,7	545 985	21,3	1 820 920	71,0
652 362	8,2	2 465 129	30,9	4 854 697	60,9
1 326 117	34,5	572 265	14,9	1 947 890	50,6
305 749	14,3	629 244	29,3	1 210 380	56,4
214 810	6,7	973 327	30,2	2 034 123	63,1
69 983	3,8	885 795	47,4	912 465	48,8
166 939	8,1	543 853	26,4	1 346 258	65,5
128 465	6,4	365 443	18,0	1 533 249	75,6
20 884	1,3	250 499	16,3	1 267 136	82,4
666 436	9,0	1 317 663	17,9	5 390 671	73,1
513 278	19,0	697 003	25,7	1 497 287	55,3
9 116	0,7	602 131	44,7	734 782	54,6
587 801	12,6	1 308 071	27,9	2 787 726	59,5
204 124	11,0	429 913	23,3	1 213 636	65,7
226 282	8,6	772 655	29,2	1 646 009	62,2
1 775 911	12,1	3 117 694	21,2	9 822 588	66,7
101 115	5,9	249 324	14,4	1 378 875	79,7
58 365	3,5	385 196	23,1	1 227 160	73,4

Kronofogdedistrikt	Utestående 1 januari	Restfört	Avkortat	Belopp att indriva
<i>Hallands län</i>				
Halmstad	1 182 641	1 445 441	70 876	2 557 206
Varberg	1 306 161	2 233 505	9 092	3 530 574
<i>Göteborgs och Bohus län</i>				
Göteborg	14 270 402	12 594 002	172 950	26 691 454
Uddevalla	1 394 133	1 395 284	1 531	2 787 886
<i>Älvsborgs län</i>				
Alingsås	684 902	1 085 695	8 365	1 762 232
Borås	2 711 572	4 557 121	15 766	7 252 927
Trollhättan	336 226	1 271 404	4 605	1 603 025
Vänersborg	307 687	1 275 508	60 565	1 522 630
<i>Skaraborgs län</i>				
Falköping	493 416	742 511	7 846	1 228 081
Lidköping	1 083 586	1 339 087	3 240	2 419 433
Mariestad	509 969	2 222 326	52 508	2 679 787
Skövde	1 289 616	1 908 959	24 391	3 174 184
<i>Värmlands län</i>				
Arvika	434 277	1 627 475	1 923	2 059 829
Karlstad	1 110 441	1 860 271	3 062	2 967 650
Kristinehamn	416 002	809 107	467	1 224 642
Sunne	332 879	493 146	19 525	806 500
<i>Örebro län</i>				
Hallsberg	795 238	688 679	388	1 483 529
Karlskoga	67 602	1 484 778	588	1 551 792
Lindesberg	342 081	1 099 484	41 791	1 399 774
Örebro	1 054 900	1 553 163	39 609	2 568 454
<i>Västmanlands län</i>				
Köping	1 339 253	1 433 407	9 369	2 763 291
Västerås	3 279 920	4 409 439	43 455	7 645 904
<i>Kopparbergs län</i>				
Avesta	972 774	623 032	6 844	1 588 962
Borlänge	926 459	1 054 364	—	1 980 823
Falun	1 168 639	1 166 695	9 212	2 326 122
Ludvika	80 135	294 080	9 265	364 950
Mora	535 065	695 377	9 389	1 221 053
<i>Gävleborgs län</i>				
Gävle	1 788 106	3 633 227	10 410	5 410 923
Hudiksvall	383 932	1 058 552	10 709	1 431 775
Sandviken	481 169	313 719	14 970	779 918
Söderhamn	920 916	1 220 369	20 524	2 120 761
<i>Västernorrlands län</i>				
Härnösand	1 127 984	1 365 056	19 186	2 473 854
Sollefteå	901 407	262 902	—	1 164 309
Sundsvall	2 040 567	1 582 184	11 000	3 611 751
Örnsköldsvik	337 819	409 538	22 493	724 864
<i>Jämtlands län</i>				
Östersund	820 809	1 481 293	7 626	2 294 476
<i>Västerbottens län</i>				
Lycksele	656 936	837 261	3 050	1 491 147
Skellefteå	825 944	652 854	20 127	1 458 671
Umeå	844 838	1 575 550	11 212	2 409 176

Avskrivet	%	Levererat	%	Utestående 31 december	%
161 337	6,3	784 537	30,7	1 611 330	63,0
144 628	4,1	1 158 557	32,8	2 227 387	63,1
2 982 045	11,2	5 199 344	19,5	18 510 057	69,3
128 105	4,6	812 055	29,1	1 847 725	66,3
134 603	7,6	536 729	30,5	1 090 900	61,9
612 627	8,5	1 649 116	22,7	4 991 179	68,8
118 746	7,4	730 801	45,6	753 476	47,0
51 356	3,4	365 143	24,0	1 106 126	72,6
130 526	10,6	472 217	38,5	625 337	50,9
175 157	7,2	693 436	28,7	1 550 836	64,1
33 331	1,2	1 020 267	38,1	1 626 186	60,7
403 404	12,7	1 254 354	39,5	1 516 419	47,8
878 500	42,7	344 409	16,7	836 915	40,6
452 819	15,3	905 096	30,5	1 609 732	54,2
108 365	8,8	334 215	27,3	782 062	63,9
195 366	24,2	191 729	23,8	419 402	52,0
359 899	24,2	417 794	28,2	705 834	47,6
59 670	3,8	460 916	29,7	1 031 203	66,5
294 714	21,1	773 107	55,2	331 953	23,7
418 909	16,3	911 681	35,5	1 237 858	48,2
433 043	15,7	1 010 109	36,5	1 320 137	47,8
477 805	6,3	2 182 734	28,5	4 985 360	65,2
28 179	1,8	117 398	7,4	1 443 383	90,8
216 395	10,9	649 264	32,8	1 115 160	56,3
120 522	5,2	801 266	34,4	1 404 329	60,4
18 629	5,1	183 518	50,3	1 62 802	44,6
187 660	15,4	428 191	35,1	605 199	49,5
375 117	6,9	2 051 769	37,9	2 984 030	55,2
79 081	5,5	678 567	47,4	674 123	47,1
25 148	3,2	252 341	32,4	502 425	64,4
335 528	15,8	886 361	41,8	898 867	42,4
203 067	8,2	656 958	26,6	1 613 826	65,2
106 661	9,1	177 806	15,3	879 840	75,6
444 376	12,3	1 096 890	30,4	2 070 483	57,3
86 036	11,9	199 751	27,5	439 074	60,6
373 185	16,3	673 254	29,3	1 248 033	54,4
179 683	12,0	508 447	34,1	803 015	53,9
238 671	16,4	325 734	22,3	894 265	61,3
197 295	8,2	718 427	29,8	1 493 449	62,0

Kronofogdedistrikt	Utestående 1 januari	Restfört	Avkortat	Belopp att indriva
<i>Norrbottens län</i>				
Boden	911 141	708 522	22 527	1 597 136
Gällivare	307 523	325 558	2 024	631 057
Haparanda	668 323	676 953	1 421	1 343 855
Kiruna	300 872	551 211	427	851 656
Luleå	1 976 883	957 260	2 160	2 931 983
Piteå	276 337	628 822	—	905 159
Hela riket	152 458 882	169 202 370	2 368 750	319 292 502

Avskrivet	%	Levererat	%	Utestående 31 december	%
352 642	22,1	386 432	24,2	858 059	53,7
24 712	3,9	136 055	21,6	470 288	74,5
205 550	15,3	232 097	17,3	906 206	67,4
269 941	31,7	200 046	23,5	381 667	44,8
613 936	21,0	452 606	15,4	1 865 439	63,6
88 093	9,7	270 354	29,9	546 709	60,4
40 167 729	12,6	73 597 196	23,0	205 527 299	64,4

Tabell 7. Indrivningen av särskilt uppdebiterad preliminär allmän varuskatt under år 1970.

Kronofogdedistrikt	Utestående 1 januari	Restfört	Avkortat	Belopp att indriva
Stockholm	39 828 537	299 191	1 547 621	38 580 107
<i>Stockholms län</i>				
Danderyd	2 198 865	813	147 256	2 052 422
Handen	969 595	20 135	170 770	818 960
Huddinge	1 648 897	3 337	166 477	1 485 757
Nacka	795 294	—	68 968	726 326
Norrtälje	776 932	2 228	95 927	683 233
Sollentuna	1 963 156	7 403	91 607	1 878 952
Solna	1 593 151	11 062	114 133	1 490 080
Södertälje	1 133 897	7 849	78 517	1 063 229
<i>Uppsala län</i>				
Uppsala	1 287 811	1 749	983	1 288 577
<i>Södermanlands län</i>				
Eskilstuna	380 069	251	—	380 320
Katrineholm	486 578	2 385	3 190	485 773
Nyköping	282 850	561	617	282 794
<i>Östergötlands län</i>				
Linköping	1 289 857	7 979	7 285	1 290 551
Motala	456 577	862	6 015	451 424
Norrköping	972 068	6 877	9 813	969 132
<i>Jönköpings län</i>				
Eksjö	1 060 502	—	6 529	1 053 973
Jönköping	963 483	2 896	14 625	951 754
Värnamo	395 302	—	—	395 302
<i>Kronobergs län</i>				
Växjö	1 066 837	4 785	10 505	1 061 117
<i>Kalmar län</i>				
Kalmar	610 090	770	—	610 860
Oskarshamn	402 924	1 116	2 330	401 710
Västervik	555 828	29 099	—	584 927
<i>Gotlands län</i>				
Visby	210 115	16 914	15 942	211 087
<i>Blekinge län</i>				
Karlshamn	421 758	9 095	7 949	422 904
Karlskrona	952 987	245	19 138	934 094
<i>Kristianstads län</i>				
Hässleholm	501 053	896	1 173	500 776
Kristianstad	1 499 137	10 885	2 009	1 508 013
Ängelholm	603 094	2 126	2 410	602 810
<i>Malmöhus län</i>				
Eslöv	395 612	1 134	3 785	392 961
Helsingborg	1 894 297	4 984	68 047	1 831 234
Landskrona	219 435	—	5 072	214 363
Lund	1 093 009	—	65 053	1 027 956
Malmö	5 649 212	17 678	215 606	5 451 284
Trelleborg	445 487	—	5 644	439 843
Ystad	263 648	3 360	14 596	252 412

Avskrivet	%	Levererat	%	Utestående 31 december	%
9 391 934	24,3	6 578 380	17,1	22 609 786	58,6
268 071	13,1	527 924	25,7	1 256 424	61,2
65 368	8,0	158 049	19,3	595 542	72,7
93 028	6,3	202 227	13,6	1 190 499	80,1
137 783	19,0	175 079	24,1	413 461	56,9
153 597	22,5	161 348	23,6	368 286	53,9
463 665	24,7	288 756	15,4	1 126 529	59,9
550 241	36,9	347 968	23,4	591 870	39,7
104 753	9,8	283 833	26,7	674 644	63,5
341 268	26,5	330 972	25,7	616 332	47,8
94 624	24,9	65 138	17,1	220 554	58,0
190 473	39,2	53 735	11,1	241 563	49,7
55 236	19,5	51 658	18,3	175 897	62,2
229 743	17,8	196 611	15,2	864 194	67,0
85 011	18,8	124 489	27,6	241 919	53,6
252 006	26,0	218 737	22,6	498 385	51,4
489 454	46,5	108 847	10,3	455 666	43,2
302 608	31,8	93 383	9,8	555 759	58,4
107 131	27,1	184 972	46,8	103 197	26,1
151 144	14,3	298 617	28,1	611 352	57,6
311 731	51,0	73 666	12,1	225 459	36,9
85 882	21,4	91 688	22,8	224 139	55,8
104 136	17,8	30 293	5,2	450 496	77,0
66 692	31,6	64 458	30,5	79 934	37,9
79 028	18,7	126 828	30,0	217 048	51,3
239 455	25,6	294 960	31,6	399 675	42,8
107 638	21,5	108 275	21,6	284 860	56,9
310 419	20,6	258 992	17,2	938 599	62,2
77 555	12,9	83 648	13,9	441 606	73,2
9 865	2,5	133 245	33,9	249 847	63,6
241 856	13,2	379 691	20,7	1 209 682	66,1
45 463	21,2	87 247	40,7	81 649	38,1
46 813	4,6	482 609	46,9	498 533	48,5
1 155 819	21,2	913 925	16,8	3 381 531	62,0
83 850	19,1	165 263	37,6	190 730	43,3
27 869	11,0	106 438	42,2	118 103	46,8

3 Riksdagen 1971. 2 saml.

Kronofogdedistrikt	Utestående 1 januari	Restfört	Avkortat	Belopp att indriva
<i>Hallands län</i>				
Halmstad	1 042 194	102	2 289	1 040 007
Varberg	854 760	32 475	42 282	844 953
<i>Göteborgs och Bohus län</i>				
Göteborg	8 324 391	39 615	846 815	7 517 191
Uddevalla	927 213	101 548	219 264	809 497
<i>Älvsborgs län</i>				
Alingsås	204 352	401	27 482	177 271
Borås	1 437 110	3 058	115 744	1 324 424
Trollhättan	419 789	—	39 704	380 085
Vänersborg	365 005	3 254	31 660	336 599
<i>Skaraborgs län</i>				
Falköping	171 182	2 506	—	173 688
Lidköping	562 456	176	—	562 632
Mariestad	151 785	—	—	151 785
Skövde	1 294 366	932	186	1 295 112
<i>Värmlands län</i>				
Arvika	299 332	—	1 853	297 479
Karlstad	834 105	500	20 713	813 892
Kristinehamn	380 050	—	16 296	363 754
Sunne	277 155	—	9 966	267 189
<i>Örebro län</i>				
Hallsberg	493 672	—	—	493 672
Karlskoga	358 979	818	524	359 273
Lindesberg	234 767	391	300	234 858
Örebro	604 565	1 709	7 552	598 722
<i>Västmanlands län</i>				
Köping	820 946	7 839	1 692	827 093
Västerås	1 266 605	2 380	1 748	1 267 237
<i>Kopparbergs län</i>				
Avesta	667 523	147	7 781	661 889
Borlänge	1 023 008	667	5 769	1 017 906
Falun	1 051 198	465	2 289	1 049 374
Ludvika	185 190	—	—	185 190
Mora	378 425	1 216	—	379 641
<i>Gävleborgs län</i>				
Gävle	841 129	2 594	1 538	842 185
Hudiksvall	345 570	1 197	24 291	322 476
Sandviken	424 643	14 979	50 585	389 037
Söderhamn	418 290	1 960	1 159	419 091
<i>Västernorrlands län</i>				
Härnösand	385 126	—	186 677	198 449
Sollefteå	184 573	9 503	8 000	186 076
Sundsvall	936 885	2 222	2 760	936 347
Örnsköldsvik	315 147	—	7 692	307 455
<i>Jämtlands län</i>				
Östersund	536 307	314	700	535 921
<i>Västerbottens län</i>				
Lycksele	763 994	—	4 330	759 664
Skellefteå	673 779	3 405	4 264	672 920
Umeå	398 145	—	3 350	394 795

Avskrivet	%	Levererat	%	Utestående 31 december	%
316 816	30,5	280 963	27,0	442 223	42,5
198 871	23,5	236 904	28,1	409 176	48,4
1 641 010	21,8	1 216 713	16,2	4 659 462	62,0
149 427	18,4	210 278	26,0	449 789	55,6
24 742	14,0	45 791	25,8	106 738	60,2
389 661	29,4	216 878	16,4	717 880	54,2
108 739	28,6	35 574	9,4	235 771	62,0
69 098	20,5	110 893	33,0	156 605	46,5
46 297	26,7	25 751	14,8	101 640	58,5
65 981	11,7	105 534	18,8	391 116	69,5
78 474	51,7	34 916	23,0	38 395	25,3
347 575	26,8	316 135	24,4	631 397	48,8
58 208	19,6	76 523	25,7	162 742	54,7
274 035	33,7	222 549	27,3	317 306	39,0
88 481	24,3	49 362	13,6	225 909	62,1
71 035	26,6	37 807	14,1	158 344	59,3
233 054	47,2	20 307	4,1	240 309	48,7
143 727	40,0	72 677	20,2	142 867	39,8
155 082	66,0	18 609	7,9	61 162	26,1
94 833	15,8	89 624	15,0	414 264	69,2
387 669	46,9	115 105	13,9	324 312	39,2
468 861	37,0	158 234	12,5	640 138	50,5
104 406	15,8	141 663	21,4	415 819	62,8
316 605	31,1	506 233	49,7	195 063	19,2
302 873	28,9	180 704	17,2	565 793	53,9
70 998	38,4	47 658	25,7	66 530	35,9
183 393	48,3	64 649	17,0	131 597	34,7
424 784	50,4	217 049	25,8	200 351	23,8
106 332	33,0	82 574	25,6	133 569	41,4
55 471	14,3	78 131	20,1	255 434	65,6
79 825	19,0	165 406	39,5	173 860	41,5
46 059	23,2	22 674	11,4	129 716	65,4
79 878	42,9	39 970	21,5	66 227	35,6
255 052	27,2	270 206	28,9	411 085	43,9
38 622	12,5	68 141	22,2	200 691	65,3
118 253	22,1	72 502	13,5	345 162	64,4
155 962	20,5	91 183	12,0	512 515	67,5
206 584	30,7	96 495	14,3	369 840	55,0
103 880	26,3	70 070	17,8	220 843	55,9

Kronofogdedistrikt	Utestående 1 januari	Restfört	Avkortat	Belopp att indriva
<i>Norrbottens län</i>				
Boden	315 213	786	—	315 999
Gällivare	175 042	468	—	175 510
Haparanda	698 614	1 518	1 430	698 702
Kiruna	183 391	—	10 000	173 391
Luleå	896 571	—	7 614	888 957
Piteå	185 013	—	—	185 013
Hela riket	108 575 499	717 810	4 683 891	104 609 418

Avskrivet	%	Levererat	%	Utestående 31 december	%
129 368	41,0	76 900	24,3	109 729	34,7
12 018	6,8	15 886	9,1	147 602	84,1
105 245	15,1	83 555	11,9	509 902	73,0
41 424	23,9	34 400	19,8	97 567	56,3
164 741	18,5	355 577	40,0	368 636	41,5
74 129	40,1	15 125	8,2	95 759	51,7
25 108 787	24,0	20 345 827	19,5	59 154 585	56,5

Tabell 8. Indrivningen av arbetsgivaravgifter m. m. under år 1970.

Kronofogdedistrikt	Utestående 1 januari	Restfört	Avkortat	Belopp att indriva
Stockholm	39 514 351	38 486 797	10 595 843	67 405 305
<i>Stockholms län</i>				
Danderyd	2 273 384	2 860 265	392 014	4 741 635
Handen	1 415 620	1 330 077	176 708	2 568 989
Huddinge	1 405 121	1 542 891	210 076	2 737 936
Nacka	856 130	1 062 028	93 824	1 824 334
Norrtälje	707 087	1 441 420	455 576	1 692 931
Sollentuna	2 091 668	4 300 669	755 584	5 636 753
Solna	1 990 282	2 649 265	324 247	4 315 300
Södertälje	2 363 865	1 717 096	216 805	3 864 156
<i>Uppsala län</i>				
Uppsala	2 448 454	4 626 260	702 202	6 372 512
<i>Södermanlands län</i>				
Eskilstuna	954 951	1 654 453	244 571	2 364 833
Katrineholm	593 053	1 472 367	151 798	1 913 622
Nyköping	415 552	1 340 694	183 475	1 572 771
<i>Östergötlands län</i>				
Linköping	1 771 138	2 408 107	270 154	3 909 091
Motala	674 239	2 203 517	243 454	2 634 302
Norrköping	1 210 463	3 094 818	695 006	3 610 275
<i>Jönköpings län</i>				
Eksjö	2 138 218	3 080 662	591 851	4 627 029
Jönköping	853 461	2 267 445	224 905	2 896 001
Värnamo	1 830 692	2 044 173	280 151	3 594 714
<i>Kronobergs län</i>				
Växjö	2 972 099	4 466 209	593 978	6 844 330
<i>Kalmar län</i>				
Kalmar	832 734	2 710 326	335 601	3 207 459
Oskarshamn	523 657	1 186 691	180 824	1 529 524
Västervik	1 006 680	1 845 530	338 234	2 513 976
<i>Gotlands län</i>				
Visby	381 781	1 102 263	72 677	1 411 367
<i>Blekinge län</i>				
Karlshamn	1 208 030	1 619 393	162 664	2 664 759
Karlskrona	910 145	1 380 038	173 822	2 116 361
<i>Kristianstads län</i>				
Hässleholm	1 131 992	1 952 536	192 870	2 891 658
Kristianstad	2 973 340	3 089 287	708 364	5 354 263
Ängelholm	1 109 949	1 927 055	169 400	2 867 604
<i>Malmöhus län</i>				
Eslöv	546 502	1 013 049	46 451	1 513 100
Helsingborg	2 501 045	3 351 802	546 392	5 306 455
Landskrona	683 303	1 141 807	66 677	1 758 433
Lund	1 703 867	1 723 468	338 520	3 088 815
Malmö	6 117 302	8 849 789	1 132 996	13 834 095
Trelleborg	424 799	911 517	156 835	1 179 481
Ystad	467 838	1 094 143	39 228	1 522 753

Avskrivet	%	Levererat	%	Utestående 31 december	%
11 037 104	16,4	20 845 991	30,9	35 522 204	52,7
296 769	6,3	1 566 076	33,0	2 878 785	60,7
193 681	7,5	800 102	31,2	1 575 205	61,3
73 617	2,7	768 785	28,1	1 895 531	69,2
187 660	10,3	668 733	36,6	967 937	53,1
176 497	10,4	717 155	42,4	799 278	47,2
372 409	6,6	1 595 078	28,3	3 669 264	65,1
586 588	13,6	1 135 576	26,3	2 593 133	60,1
324 015	8,4	1 175 576	30,4	2 364 559	61,2
244 396	3,8	2 383 644	37,4	3 744 466	58,8
99 647	4,2	1 041 032	44,0	1 224 149	51,8
83 541	4,4	950 599	49,7	879 480	45,9
151 870	9,7	891 056	56,6	529 842	33,7
477 370	12,2	1 378 989	35,3	2 052 726	52,5
121 145	4,6	1 237 505	47,0	1 275 648	48,4
391 477	10,9	1 769 694	49,0	1 449 102	40,1
610 989	13,2	1 395 488	30,2	2 620 549	56,6
201 491	7,0	1 263 238	43,6	1 431 268	49,4
325 744	9,1	1 227 646	34,1	2 041 318	56,8
550 588	8,1	2 773 932	40,5	3 519 805	51,4
449 571	14,0	1 351 176	42,1	1 406 709	43,9
184 554	12,1	662 733	43,3	682 231	44,6
223 415	8,9	905 338	36,0	1 385 221	55,1
100 112	7,1	456 010	32,3	855 243	60,6
311 482	11,7	1 015 474	38,1	1 337 800	50,2
161 288	7,6	806 787	38,1	1 148 280	54,3
120 559	4,2	1 432 709	49,5	1 338 387	46,3
512 445	9,6	1 712 742	32,0	3 129 072	58,4
303 265	10,6	1 166 064	40,7	1 398 274	48,7
24 347	1,6	720 230	47,6	768 521	50,8
572 031	10,8	1 892 010	35,6	2 842 408	53,6
125 424	7,1	628 217	35,7	1 004 790	57,2
430 661	13,9	891 230	28,9	1 766 922	57,2
1 296 248	9,4	3 306 401	23,9	9 231 439	66,7
59 890	5,1	449 282	38,1	670 308	56,8
17 812	1,2	462 666	30,4	1 042 275	68,4

Kronofogdedistrikt	Utestående 1 januari	Restfört	Avkortat	Belopp att indriva
<i>Hallands län</i>				
Halmstad	1 192 018	1 994 560	195 780	2 990 798
Varberg	1 050 484	2 133 329	314 489	2 869 324
<i>Göteborgs och Bohus län</i>				
Göteborg	12 162 795	16 438 089	2 639 409	25 961 475
Uddevalla	1 393 984	2 179 728	264 483	3 309 229
<i>Älvsborgs län</i>				
Alingsås	520 189	1 253 021	174 948	1 598 262
Borås	2 894 516	4 599 694	721 890	6 772 320
Trollhättan	411 962	1 395 898	174 932	1 632 928
Vänersborg	389 064	2 184 610	645 739	1 927 935
<i>Skaraborgs län</i>				
Falköping	423 047	871 809	60 968	1 233 888
Lidköping	1 274 295	1 825 226	212 237	2 887 284
Mariestad	527 220	1 159 579	53 589	1 633 210
Skövde	1 224 356	1 851 025	283 789	2 791 592
<i>Värmlands län</i>				
Arvika	524 925	1 216 188	132 799	1 608 314
Karlstad	1 678 513	2 425 624	315 794	3 788 343
Kristinehamn	429 419	1 764 424	646 603	1 547 240
Sunne	283 481	678 780	70 222	892 039
<i>Örebro län</i>				
Hallsberg	813 344	1 299 158	268 699	1 843 803
Karlskoga	241 844	811 241	81 313	971 772
Lindesberg	270 052	963 138	119 981	1 113 209
Örebro	1 053 596	2 288 365	329 246	3 012 715
<i>Västmanlands län</i>				
Köping	1 196 663	1 478 829	151 635	2 523 857
Västerås	2 184 622	3 634 831	400 253	5 419 200
<i>Kopparbergs län</i>				
Avesta	1 296 853	930 963	124 204	2 103 612
Borlänge	1 088 425	1 212 698	286 677	2 014 446
Falun	879 550	1 276 418	160 696	1 995 272
Ludvika	285 965	493 656	68 134	711 487
Mora	493 379	1 386 200	276 791	1 602 788
<i>Gävleborgs län</i>				
Gävle	1 245 939	2 670 915	377 758	3 539 096
Hudiksvall	462 338	1 933 559	200 280	2 195 617
Sandviken	499 660	1 161 523	75 030	1 586 153
Söderhamn	904 983	1 270 550	149 219	2 026 314
<i>Västernorrlands län</i>				
Härnösand	512 504	1 350 244	227 165	1 635 583
Sollefteå	820 607	777 331	75 108	1 522 830
Sundsvall	2 000 778	3 166 583	472 800	4 694 561
Örnsköldsvik	520 922	715 994	145 501	1 091 415
<i>Jämtlands län</i>				
Östersund	605 409	2 316 428	291 548	2 630 289
<i>Västerbottens län</i>				
Lycksele	641 941	1 206 492	179 582	1 668 851
Skellefteå	858 949	1 432 817	191 651	2 100 115
Umeå	643 151	1 598 815	189 212	2 052 754

Avskrivet	%	Levererat	%	Utestående 31 december	%
236 326	7,9	1 231 631	41,2	1 522 838	50,9
250 105	8,7	1 273 563	44,4	1 345 653	46,9
1 994 691	7,7	7 221 729	27,8	16 745 046	64,5
63 621	1,9	1 629 953	49,3	1 615 651	48,8
100 835	6,3	809 639	50,7	687 787	43,0
740 842	11,0	2 209 565	32,6	3 821 907	56,4
103 403	6,3	1 000 011	61,3	529 514	32,4
175 629	9,1	991 994	51,5	760 311	39,4
163 695	13,3	527 706	42,8	542 485	43,9
388 562	13,4	1 212 137	42,0	1 286 585	44,6
33 188	2,0	650 560	39,8	949 459	58,2
232 572	8,3	1 142 545	40,9	1 416 470	50,8
7 078	0,4	815 520	50,7	785 713	48,9
309 380	8,2	1 473 214	38,9	2 005 745	52,9
92 638	6,0	914 223	59,1	540 377	34,9
126 083	14,1	456 627	51,2	309 327	34,7
615 683	33,4	635 897	34,5	592 220	32,1
664 39	6,8	577 707	59,5	327 624	33,7
207 317	18,6	579 759	52,1	326 133	29,3
480 418	15,9	1 351 730	44,9	1 180 565	39,2
396 020	15,7	1 158 516	45,9	969 315	38,4
442 245	8,2	2 273 320	41,9	2 703 630	49,9
419 133	19,9	464 795	22,1	1 219 683	58,0
517 471	25,7	747 813	37,1	749 160	37,2
215 062	10,8	832 334	41,7	947 875	47,5
155 515	21,9	323 797	45,5	232 174	32,6
101 518	6,3	719 399	44,9	781 867	48,8
526 941	14,9	1 783 872	50,4	1 228 281	34,7
288 201	13,1	1 300 902	59,3	606 514	27,6
2 537	0,2	367 178	23,1	1 216 438	76,7
502 188	24,8	722 657	35,7	801 465	39,5
214 388	13,1	893 245	54,6	527 949	32,3
82 847	5,4	554 007	36,4	885 972	58,2
500 313	10,7	1 473 610	31,4	2 720 635	57,9
80 324	7,3	512 575	47,0	498 514	45,7
260 055	9,9	1 657 337	63,0	712 892	27,1
212 447	12,7	622 028	37,3	834 373	50,0
168 942	8,0	906 281	43,2	1 024 889	48,8
277 368	13,5	992 300	48,3	783 083	38,2

Kronofogdedistrikt	Utestående 1 januari	Restfört	Avkortat	Belopp att indriva
<i>Norrbottens län</i>				
Boden	478 122	781 567	109 996	1 149 693
Gällivare	199 023	577 054	85 020	691 057
Haparanda	741 667	1 319 798	426 817	1 634 648
Kiruna	365 212	510 275	71 645	803 842
Luleå	1 100 514	1 339 141	208 103	2 231 552
Piteå	369 250	1 163 855	63 893	1 469 212
Hela riket	140 158 322	203 987 929	34 779 405	309 366 846

Avskrivet	%	Levererat	%	Utestående 31 december	%
170 879	14,9	439 710	38,2	539 102	46,9
22 069	3,2	274 745	39,8	394 242	57,0
156 223	9,6	589 182	36,0	889 239	54,4
121 509	15,1	291 482	36,3	390 851	48,6
301 960	13,5	677 893	30,4	1 251 698	56,1
111 254	7,6	901 892	61,4	456 063	31,0
34 035 616	11,0	111 631 544	36,1	163 699 443	52,9

Tabell 9. Under år 1970 till indrivning beordrade företagsskatter.

Kronofogdedistrikt	Särskilt uppdebiterad A-skatt	% ¹	B-skatt	% ¹
Stockholm				
Antal poster	2 102	1,0	43 926	20,3
Belopp	33 503 608	11,1	53 110 919	17,6
<i>Stockholms län</i>				
Danderyd				
Antal poster	161	0,5	5 693	16,2
Belopp	1 628 602	4,3	6 975 663	18,0
Handen				
Antal poster	244	1,0	2 748	11,5
Belopp	1 779 244	10,4	2 714 732	15,8
Huddinge				
Antal poster	156	0,6	3 101	12,3
Belopp	1 674 857	8,9	3 484 864	18,7
Nacka				
Antal poster	66	0,4	2 248	12,1
Belopp	679 591	4,8	2 088 046	14,9
Norrtälje				
Antal poster	56	0,4	1 779	13,9
Belopp	270 781	2,7	1 972 047	19,4
Sollentuna				
Antal poster	214	0,7	4 037	14,0
Belopp	2 186 135	8,1	4 507 586	16,6
Solna				
Antal poster	218	0,7	5 026	16,3
Belopp	2 276 868	9,0	4 959 801	19,5
Södertälje				
Antal poster	204	1,0	2 236	11,3
Belopp	1 876 010	11,4	2 762 421	16,8
<i>Uppsala län</i>				
Uppsala				
Antal poster	352	0,9	5 733	15,1
Belopp	3 462 274	10,3	6 161 136	18,3
<i>Södermanlands län</i>				
Eskilstuna				
Antal poster	169	0,8	3 124	14,0
Belopp	1 277 124	8,1	2 848 261	18,0
Katrineholm				
Antal poster	137	1,3	2 067	20,4
Belopp	1 212 819	14,8	1 542 562	18,8
Nyköping				
Antal poster	138	1,0	2 166	16,2
Belopp	799 854	8,2	1 912 029	19,6
<i>Östergötlands län</i>				
Linköping				
Antal poster	185	1,0	3 510	19,1
Belopp	1 412 269	8,3	2 638 434	15,5
Motala				
Antal poster	149	1,1	2 612	19,4
Belopp	1 396 451	11,4	2 133 024	17,4

¹ Procent av till indrivning totalt beordrade skatter och allmänna avgifter i fråga om antal och belopp,

Mervärdeskatt	% ¹	Arbetsgivaravgift	% ¹	Summa	% ¹
6 604	3,1	16 551	7,7	69 183	32,1
24 937 594	8,2	38 486 797	12,7	1 50 038 918	49,6
539	1,5	1 944	5,5	8 337	23,7
2 146 143	5,6	2 860 265	7,6	13 610 673	35,5
497	2,1	911	3,8	4 400	18,4
1 157 031	6,7	1 330 077	7,7	6 981 084	40,6
413	1,6	1 074	4,2	4 744	18,7
1 032 572	5,6	1 542 891	8,3	7 735 184	41,5
261	1,4	778	4,2	3 353	18,1
808 421	5,8	1 062 028	7,6	4 638 086	33,1
370	2,9	545	4,3	2 750	21,5
1 236 281	12,2	1 441 420	14,2	4 920 529	48,5
546	1,9	1 584	5,5	6 381	22,1
1 704 326	6,3	4 300 669	15,9	12 698 716	46,9
580	1,9	1 506	4,9	7 330	23,8
2 421 498	9,5	2 649 265	10,4	12 307 432	48,4
449	2,1	919	4,6	3 778	19,0
952 381	5,8	1 717 096	10,6	7 307 908	44,6
1 129	3,0	2 782	7,3	9 996	26,3
3 623 608	10,8	4 626 260	13,8	17 873 278	53,2
666	3,0	1 375	6,2	5 334	24,0
1 734 279	11,0	1 654 453	10,5	7 514 117	47,6
306	3,0	882	8,7	3 392	33,4
1 083 926	13,2	1 472 367	17,9	5 311 674	64,7
454	3,4	924	6,9	3 682	27,5
1 003 934	10,3	1 340 694	13,7	5 056 511	51,8
614	3,3	1 532	8,4	5 841	31,8
1 505 135	8,8	2 408 107	14,1	7 963 945	46,7
576	4,3	1 408	10,5	4 745	35,3
1 330 824	10,8	2 203 517	17,9	7 063 816	57,5

¹ Procent av till indrivning totalt beordrade skatter och allmänna avgifter i fråga om antal och belopp.

Kronofogdedistrikt	Särskilt uppdebiterad A-skatt	% ¹	B-skatt	% ¹
Norrköping				
Antal poster	300	1,0	5 110	17,4
Belopp	2 525 993	11,0	4 641 433	20,2
<i>Jönköpings län</i>				
Eksjö				
Antal poster	177	1,1	3 278	20,5
Belopp	2 672 242	15,4	2 281 983	13,1
Jönköping				
Antal poster	213	1,3	2 737	16,6
Belopp	1 730 999	10,2	2 206 916	13,1
Värnamo				
Antal poster	112	1,1	1 709	16,0
Belopp	1 602 017	14,2	1 335 711	11,8
<i>Kronobergs län</i>				
Växjö				
Antal poster	443	1,6	3 872	14,4
Belopp	4 965 295	18,1	3 988 048	14,5
<i>Kalmar län</i>				
Kalmar				
Antal poster	183	1,0	4 171	22,4
Belopp	2 922 565	16,8	3 235 088	18,6
Oskarshamn				
Antal poster	84	1,0	1 383	16,8
Belopp	1 356 116	17,1	1 010 774	12,7
Västervik				
Antal poster	138	1,1	2 902	22,1
Belopp	1 875 889	16,1	2 210 500	19,0
<i>Gotlands län</i>				
Visby				
Antal poster	207	1,9	3 002	28,0
Belopp	1 220 852	14,1	1 980 361	22,9
<i>Blekinge län</i>				
Karlshamn				
Antal poster	159	1,4	2 328	20,0
Belopp	932 360	8,1	1 869 986	16,3
Karlskrona				
Antal poster	138	1,0	2 940	21,4
Belopp	946 341	7,7	2 289 728	18,5
<i>Kristianstads län</i>				
Hässleholm				
Antal poster	138	1,1	3 161	24,5
Belopp	803 408	6,9	2 290 337	19,8
Kristianstad				
Antal poster	327	1,3	6 057	24,4
Belopp	3 139 599	13,0	4 842 128	20,1
Ängelholm				
Antal poster	252	1,6	3 574	23,2
Belopp	1 596 314	10,4	2 935 176	19,1
<i>Malmöhus län</i>				
Eslöv				
Antal poster	63	0,7	590	6,1

¹ Procent av till indrivning totalt beordrade skatter och allmänna avgifter i fråga om antal och belopp.

Mervärdeskatt	0/1 %	Arbetsgivaravgift	0/1 %	Summa	0/1 %
958	3,3	2 090	7,1	8 458	28,8
2 136 499	9,3	3 094 818	13,5	12 398 743	54,0
706	4,4	1 393	8,7	5 554	34,7
3 000 973	17,3	3 080 662	17,7	11 035 860	63,5
711	4,3	1 249	7,6	4 910	29,8
3 058 056	18,1	2 267 445	13,4	9 263 416	54,8
488	4,6	1 435	13,4	3 744	35,1
2 334 693	20,7	2 044 173	18,1	7 316 594	64,8
1 300	4,8	2 635	9,8	8 250	30,6
3 775 495	13,8	4 466 209	16,3	17 195 047	62,7
792	4,3	1 837	9,9	6 983	37,6
1 792 474	10,3	2 710 326	15,6	10 660 453	61,3
430	5,2	832	10,1	2 729	33,1
1 079 457	13,6	1 186 691	14,9	4 633 038	58,3
577	4,4	1 292	9,9	4 909	37,5
1 342 900	11,6	1 845 530	15,9	7 274 819	62,6
551	5,1	906	8,4	4 666	43,4
1 213 126	14,1	1 102 263	12,8	5 516 602	63,9
592	5,1	1 023	8,8	4 102	35,3
1 670 284	14,5	1 619 393	14,1	6 092 023	53,0
696	5,1	1 151	8,4	4 925	35,9
1 798 527	14,6	1 380 038	11,2	6 414 634	51,9
627	4,9	1 030	8,0	4 956	38,5
1 471 103	12,7	1 952 536	16,9	6 517 384	56,3
1 341	5,4	2 649	10,7	10 374	41,8
3 899 060	16,2	3 089 287	12,8	14 970 074	62,1
872	5,7	1 445	9,4	6 143	39,9
2 393 267	15,6	1 927 055	12,5	8 851 812	57,6
278	2,9	916	9,5	1 847	19,2

¹ Procent av till indrivning totalt beordrade skatter och allmänna avgifter i fråga om antal och belopp,

Kronofogdedistrikt	Särskilt uppdebiterad A-skatt	% ¹ %	B-skatt	% ¹ %
Belopp	859 984	10,7	1 805 028	22,4
Helsingborg				
Antal poster	448	1,5	5 818	19,5
Belopp	2 567 744	8,3	5 021 851	16,3
Landskrona				
Antal poster	94	1,0	1 743	18,3
Belopp	979 052	12,5	1 333 870	17,0
Lund				
Antal poster	161	1,0	2 641	15,9
Belopp	1 232 780	9,2	2 296 230	17,1
Malmö				
Antal poster	946	1,3	12 885	17,8
Belopp	8 306 720	12,2	12 573 725	18,4
Trelleborg				
Antal poster	83	1,1	1 338	18,4
Belopp	1 024 912	15,6	1 200 756	18,3
Ystad				
Antal poster	79	0,9	2 164	24,1
Belopp	900 530	11,2	1 713 036	21,3
<i>Hallands län</i>				
Halmstad				
Antal poster	193	1,1	2 384	13,5
Belopp	1 445 441	10,2	3 036 936	21,5
Varberg				
Antal poster	308	1,5	4 494	22,3
Belopp	2 233 505	15,4	3 246 810	22,4
<i>Göteborgs och Bohus län</i>				
Göteborg				
Antal poster	1 519	1,0	23 800	16,0
Belopp	12 594 002	9,1	22 304 494	16,1
Uddevalla				
Antal poster	150	0,7	4 248	21,0
Belopp	1 395 284	9,2	2 900 261	19,0
<i>Älvsborgs län</i>				
Alingsås				
Antal poster	135	1,2	2 184	19,5
Belopp	1 085 695	10,0	1 699 578	15,7
Borås				
Antal poster	305	0,9	7 434	22,1
Belopp	4 557 121	14,4	5 503 654	17,4
Trollhättan				
Antal poster	169	1,4	1 601	13,4
Belopp	1 271 404	13,3	1 326 224	13,9
Vänersborg				
Antal poster	137	1,1	2 994	23,1
Belopp	1 275 508	10,6	2 047 429	16,9
<i>Skaraborgs län</i>				
Falköping				
Antal poster	94	1,1	2 120	24,9
Belopp	742 511	11,2	1 650 204	25,0

¹ Procent av till indrivning totalt beordrade skatter och allmänna avgifter i fråga om antal och belopp.

Mervärdeskatt	% ¹	Arbetsgivaravgift	% ¹	Summa	% ¹
646 532	8,0	1 013 049	12,6	4 324 593	53,7
856	2,9	2 019	6,8	9 141	30,7
2 074 559	6,7	3 351 802	10,9	13 015 956	42,2
256	2,7	704	7,4	2 797	29,4
827 325	10,6	1 141 807	14,6	4 282 054	54,7
396	2,4	1 256	7,5	4 454	26,8
1 204 753	9,0	1 723 468	12,8	6 457 231	48,1
1 797	2,5	4 050	5,6	19 678	27,2
4 614 234	6,8	8 849 789	13,0	34 344 468	50,4
244	3,4	590	8,1	2 255	31,0
671 762	10,2	911 517	13,9	3 808 947	58,0
366	4,1	797	8,9	3 406	38,0
1 096 434	13,6	1 094 143	13,6	4 804 143	59,7
803	4,5	1 617	9,2	4 997	28,3
1 726 611	12,2	1 994 560	14,1	8 203 548	58,0
871	4,3	1 378	6,8	7 051	34,9
2 407 904	16,6	2 133 329	14,7	10 027 548	69,1
2 485	1,7	7 210	4,9	35 014	23,6
8 504 306	6,1	16 438 089	11,9	59 840 891	43,2
397	2,0	1 808	8,9	6 603	32,6
973 984	6,4	2 179 728	14,3	7 449 257	48,9
506	4,5	1 085	9,7	3 910	34,9
1 408 351	13,0	1 253 021	11,6	5 446 645	50,3
1 564	4,6	3 168	9,4	12 471	37,0
5 291 937	16,7	4 599 694	14,5	19,952 406	63,0
581	4,9	919	7,7	3 270	27,4
1 779 479	18,6	1 395 898	14,6	5 773 005	60,4
637	4,9	1 291	10,0	5 059	39,1
2 254 493	18,7	2 184 610	18,1	7 762 040	64,3
370	4,3	838	9,8	3 422	40,1
906 389	13,7	871 809	13,2	4 170 913	63,1

¹ Procent av till indrivning totalt beordrade skatter och allmänna avgifter i fråga om antal och belopp.

Kronofogdedistrikt	Särskilt uppdebiterad A-skatt	% ¹	B-skatt	% ¹
Lidköping				
Antal poster	180	1,2	3 933	27,0
Belopp	1 339 087	10,8	2 914 427	23,6
Mariestad				
Antal poster	185	2,3	1 797	22,8
Belopp	2 222 326	25,4	1 509 625	17,3
Skövde				
Antal poster	232	1,9	2 417	19,5
Belopp	1 908 959	16,7	1 978 742	17,3
<i>Värmlands län</i>				
Arvika				
Antal poster	96	0,9	2 472	23,2
Belopp	1 627 475	18,7	1 490 539	17,1
Karlstad				
Antal poster	282	1,4	3 525	18,1
Belopp	1 860 271	8,5	3 301 650	15,1
Kristinehamn				
Antal poster	113	1,3	1 384	16,4
Belopp	809 107	9,5	1 120 800	13,1
Sunne				
Antal poster	73	0,8	2 010	23,2
Belopp	493 146	8,8	1 117 229	19,9
<i>Örebro län</i>				
Hallsberg				
Antal poster	99	1,0	1 690	17,9
Belopp	688 679	8,7	1 394 435	17,7
Karlskoga				
Antal poster	63	1,0	952	15,1
Belopp	1 484 778	23,7	906 789	14,5
Lindesberg				
Antal poster	76	0,9	1 298	15,9
Belopp	1 099 484	14,2	1 080 641	14,0
Örebro				
Antal poster	235	1,2	3 060	15,4
Belopp	1 553 163	8,9	2 972 647	17,0
<i>Västmanlands län</i>				
Köping				
Antal poster	181	1,4	2 125	16,1
Belopp	1 433 407	13,2	1 912 963	17,7
Västerås				
Antal poster	416	1,2	5 536	16,6
Belopp	4 409 439	14,6	5 718 122	19,0
<i>Kopparbergs län</i>				
Avesta				
Antal poster	63	0,9	1 279	17,9
Belopp	623 032	9,5	1 067 699	16,2
Borlänge				
Antal poster	123	1,3	1 659	17,8
Belopp	1 054 364	11,9	1 336 522	15,1
Falun				
Antal poster	171	1,4	2 449	20,0
Belopp	1 166 695	11,6	1 790 071	17,8

¹ Procent av till indrivning totalt beordrade skatter och allmänna avgifter i fråga om antal och belopp.

Mervärdeskatt	% ¹	Arbetsgivaravgift	% ¹	Summa	% ¹
639	4,4	1 383	9,5	6 135	42,1
1 614 244	13,1	1 825 226	14,8	7 692 984	62,3
373	4,7	736	9,3	3 091	39,1
1 372 783	15,7	1 159 579	13,3	6 264 313	71,7
669	5,4	1 270	10,2	4 588	37,0
1 847 397	16,1	1 851 025	16,2	7 586 123	66,3
495	4,6	1 180	11,1	4 243	39,8
942 080	10,8	1 216 188	13,9	5 276 282	60,5
938	4,8	1 628	8,4	6 373	32,7
2 441 243	11,1	2 425 624	11,1	10 028 788	45,8
411	4,9	138	1,6	2 046	24,2
929 143	10,9	1 764 424	20,7	4 623 474	54,2
429	5,0	780	9,0	3 292	38,0
678 386	12,1	678 780	12,1	2 967 541	52,9
312	3,3	640	6,8	2 741	29,0
816 506	10,4	1 299 158	16,5	4 198 778	53,3
199	3,2	797	12,6	2 011	31,9
807 981	12,9	811 241	12,9	4 010 789	64,0
341	4,2	568	6,9	2 283	27,9
891 773	11,5	963 138	12,4	4 035 036	52,1
589	3,0	1 581	7,9	5 465	27,5
1 954 769	11,2	2 288 365	13,1	8 768 944	50,2
623	4,7	948	7,2	3 877	29,4
1 316 480	12,2	1 478 829	13,7	6 141 679	56,8
1 809	5,4	2 285	6,8	10 046	30,0
2 981 454	9,9	3 634 831	12,1	16 743 846	55,6
328	4,6	436	6,1	2 106	29,5
981 886	14,9	930 963	14,1	3 603 580	54,7
410	4,4	696	7,5	2 888	31,0
1 096 002	12,4	1 212 698	13,7	4 699 586	53,1
604	4,9	814	6,7	4 038	33,0
1 427 594	14,2	1 276 418	12,7	5 660 778	56,3

¹ Procent av till indrivning totalt beordrade skatter och allmänna avgifter i fråga om antal och belopp.

Kronofogdedistrikt	Särskilt uppdebiterad A-skatt	% ¹	B-skatt	% ¹
Ludvika				
Antal poster	88	1,3	1 219	18,0
Belopp	294 080	6,6	916 825	20,6
Mora				
Antal poster	146	1,5	2 117	22,0
Belopp	695 377	8,9	1 445 668	18,4
<i>Gävleborgs län</i>				
Gävle				
Antal poster	271	1,6	1 989	11,6
Belopp	3 633 227	20,2	2 244 978	12,5
Hudiksvall				
Antal poster	169	1,2	1 789	12,2
Belopp	1 058 552	9,6	1 852 422	16,7
Sandviken				
Antal poster	79	0,8	1 199	12,8
Belopp	313 719	4,4	970 099	13,7
Söderhamn				
Antal poster	281	2,2	2 301	18,1
Belopp	1 220 369	11,8	1 703 827	16,5
<i>Västernorrlands län</i>				
Härnösand				
Antal poster	135	1,3	1 971	19,1
Belopp	1 365 056	16,3	1 593 910	19,0
Sollefteå				
Antal poster	58	1,0	1 520	25,6
Belopp	262 902	5,6	991 968	21,1
Sundsvall				
Antal poster	279	1,1	4 906	19,6
Belopp	1 582 184	8,5	3 862 524	20,7
Örnsköldsvik				
Antal poster	88	1,0	2 047	23,8
Belopp	409 538	7,4	1 477 927	26,6
<i>Jämtlands län</i>				
Östersund				
Antal poster	210	0,9	5 402	22,7
Belopp	1 481 393	8,2	3 905 478	21,7
<i>Västerbottens län</i>				
Lycksele				
Antal poster	102	1,2	2 046	23,1
Belopp	837 261	11,4	1 435 968	19,6
Skellefteå				
Antal poster	78	0,7	1 966	18,3
Belopp	652 854	7,7	1 695 375	19,9
Umeå				
Antal poster	166	1,1	2 687	17,0
Belopp	1 575 550	13,3	1 863 514	15,8
<i>Norrbottnens län</i>				
Boden				
Antal poster	104	1,4	1 033	14,3
Belopp	708 522	11,2	884 849	14,0

¹ Procent av till indrivning totalt beordrade skatter och allmänna avgifter i fråga om antal och belopp.

Mervärdesskatt	% ¹	Arbetsgivaravgift	% ¹	Summa	% ¹
371	5,5	400	5,9	2 078	30,7
704 061	15,8	493 656	11,1	2 408 622	54,1
485	5,0	823	8,5	3 571	37,0
1 153 225	14,7	1 386 200	17,7	4 680 470	59,7
623	3,6	1 419	8,3	4 302	25,1
2 812 154	15,6	2 670 915	14,8	11 361 274	63,1
613	4,2	1 167	8,0	3 738	25,6
2 021 572	18,3	1 933 559	17,5	6 866 105	62,1
363	3,9	836	8,9	2 477	26,4
1 051 578	14,9	1 161 523	16,4	3 496 919	49,4
558	4,4	1 419	11,2	4 559	35,9
1 710 331	16,5	1 270 550	12,3	5 905 077	57,1
335	3,2	955	9,2	3 396	32,8
1 071 975	12,8	1 350 244	16,1	5 381 185	64,2
235	4,0	501	8,4	2 314	39,0
416 381	8,9	777 331	16,5	2 448 582	52,1
792	3,2	2 161	8,6	8 138	32,5
1 391 841	7,5	3 166 583	17,0	10 003 132	53,7
265	3,1	1 133	13,1	3 533	41,0
486 820	8,8	715 994	12,9	3 090 279	55,7
1 005	4,2	2 449	10,3	9 066	38,1
2 164 831	12,0	2 316 428	12,9	9 868 030	54,8
529	6,0	1 024	11,6	3 701	41,9
1 161 507	15,8	1 206 492	16,4	4 641 228	63,2
423	3,9	1 294	12,1	3 761	35,0
1 169 154	13,7	1 432 817	16,8	4 950 200	58,1
622	3,9	1 621	10,3	5 096	32,3
1 484 856	12,6	1 598 815	13,5	6 522 735	55,2
325	4,5	897	12,4	2 359	32,6
816 052	12,9	781 567	12,4	3 190 990	50,5

Procent av till indrivning totalt beordrade skatter och allmänna avgifter i fråga om antal och belopp.

Kronofogdedistrikt	Särskilt uppdebiterad A-skatt	% ¹	B-skatt	% ¹
Gällivare				
Antal poster	62	1,2	866	16,8
Belopp	325 558	7,8	782 637	18,9
Haparanda				
Antal poster	83	0,8	2 125	19,9
Belopp	676 953	8,5	1 194 709	15,0
Kiruna				
Antal poster	74	1,1	514	7,9
Belopp	551 211	11,4	721 745	14,9
Luleå				
Antal poster	122	1,0	1 387	11,8
Belopp	957 260	11,4	1 217 312	14,5
Piteå				
Antal poster	80	1,0	1 003	11,9
Belopp	628 822	7,8	1 276 049	15,9
Hela riket				
Antal poster	17 569	1,1	292 341	18,0
Belopp	169 202 370	10,9	270 240 465	17,5

¹ Procent av till indrivning totalt beordrade skatter och allmänna avgifter i fråga om antal och belopp.

Mervärdeskatt	% ¹	Arbetsgivaravgift	% ¹	Summa	% ¹
223	4,3	655	12,7	1 806	35,0
615 962	14,8	577 054	13,9	2 301 211	55,4
472	4,4	1 008	9,4	3 688	34,5
1 054 324	13,2	1 319 798	16,6	4 245 784	53,3
235	3,6	470	7,2	1 293	19,8
717 925	14,8	510 275	10,5	2 501 156	51,6
372	3,2	1 094	9,3	2 975	25,3
847 299	10,1	1 339 141	16,0	4 361 012	52,0
324	3,9	930	11,1	2 337	27,9
829 880	10,3	1 163 855	14,5	3 898 606	48,5
55 361	3,4	123 464	7,6	488 735	30,1
159 814 369	10,3	203 987 929	13,2	803 245 133	51,9

¹ Procent av till indrivning totalt beordrade skatter och allmänna avgifter i fråga om antal och belopp.

VIKTIGARE FÖRVALTNINGSORGANISATIONSKÄNDNINGAR M. M.

Kungl. Maj:ts kansli

Genom ändring den 1 juli i stadgan angående statsdepartementen överfördes statens skogsinstitut, lantbrukets yrkesskolor och trädgårdsskolan i Norrköping från jordbruksdepartementet till utbildningsdepartementet. Jordbruksdepartementet handlägger dock alltjämt ärenden angående högre utbildning på jordbrukets, trädgårdsnäringens och skogsbrukets områden. Samtidigt överflyttades statens institut för folkhälsan från socialdepartementet till jordbruksdepartementet.

Justitiedepartementet

Genom lag som trätt i kraft den 1 januari har införts en helt ny och enhetlig organisation av de allmänna underrätterna. Den tidigare uppdelningen av underrätterna i häradsrätter och rådhusrätter med skilda domförhållsregler upphörde och ersattes med en ensartad form av underrätt — *tingsrätten*. Chefdomare och administrativ chef i tingsrätt är en lagman, tidigare borgmästare eller häradshövding. Övriga lagfarna domare i tingsrätt benämns rådmän. Stora tingsrätter kan vara indelade i avdelningar med en chefsrådman som ordförande. Den tidigare ordningen med två olika nämndsammansättningar avskaffades och i stället infördes en enhetlig nämnd bestående av fem nämndemän. Samtidigt med tingsrättsreformen genomfördes en omfattande omreglering av domkretsarna för att skapa större och administrativt mer rationella domstolsenheter. Staten övertog från årsskiftet ansvaret för underrätternas lokaler, vilket dithills hade åvilat kommunerna.

Domstolsväsendets organisationsnämnd inrättades den 1 juli som ett provisorium i avvaktan på att ställning tas till en central förvaltningsmyndighet för domstolarna — domstolsverket. Nämnden har tillkommit för att de tidsplaner som fastställts för domstolsväsendets anknäring till olika ADB-system skall kunna hållas. Nämnden skall således för domstolsväsendets del leda samordningen till statens ekonomisk-administrativa system (SEA), det s. k. PA-projektet (ett personaladministrativt projekt) och rättsväsendets informationssystem (RI). I nämndens uppgifter ingår även att verka för rationella kontorsrutiner och att centralt handlägga lokal- och byggnadsfrågor. Nämnden leds av en styrelse, som består av ordförande, vice ordförande och tre andra ledamöter. Till nämnden har knutits ett kansli under ledning av en chefstjänsman som tillika är vice ordförande i styrelsen. Kansliet är uppdelat på fyra enheter, vilka var och en förestås av en chef. Styrelsen med un-

dantag av vice ordföranden förordnas av Kungl. Maj:t för en tid av högst tre år. Kungl. Maj:t tillsätter chefstjänsterna.

Centralnämnden för fastighetsdata (se 1968 års verksamhetsberättelse, s. 70) har omorganiserats den 1 juli i samband med att nämndens uppgift att utveckla en databank för ett centralt fastighetsregister utvidgats till att omfatta även ett centralt inskrivningsregister. De båda registren skall tekniskt samordnas inom databanken. Omorganisationen innebär att verksamheten fördelats på fem enheter — en administrativ enhet, en fastighetsregisterenhet, en inskrivningsregisterenhet, en teknisk enhet och en utvecklingsenhet. Dessutom står en stabsenhet till kansli- chefens disposition.

Försvarsdepartementet

För att leda och genomföra den bistånds- och katastrofutbildning av värnpliktiga m. fl. som skall inledas budgetåret 1972/73 har den 1 juli inrättats ett under departementet fristående organ — *biståndsutbildningsnämnden*. Målet för utbildningen är att skapa en reserv för rekrytering av personal för bilateralt och multilateralt utvecklingssamarbete samt för katastrofhjälp. Nämnden består av högst sex ledamöter jämte ersättare, vilka samtliga förordnas av Kungl. Maj:t för högst tre år. Hos nämnden finns ett kansli som förestås av en chef.

Socialdepartementet

Apoteksväsendet förstatligades den 1 januari i och med att staten genom lag tillerkändes ensamrätt att driva detaljhandel med läkemedel. Enligt överenskommelse mellan staten och apotekarsocieteten överfördes vid samma tidpunkt all apoteksrörelse till *Apoteksbolaget AB*, som bildats av staten och en av apotekarsocieteten grundad stiftelse. Aktiemajoriteten innehas av staten, som därmed äger huvudbestämmanderätten i bolaget. Statens ensamrätt till upphandling och distribution av läkemedel har i princip upplåtits på apoteksbolaget. Bolaget står under ledning av en styrelse och en verkställande direktör. Styrelsen utgörs av sju ledamöter, varav fem utses av Kungl. Maj:t och två av apotekarsocietetens stiftelse. Under bolagets huvudkontor har upprättats sju regionkontor, ett för varje sjukvårdsregion.

Inom *socialstyrelsen* har den 1 januari en ny avdelning — läkemedelsavdelningen — bildats genom sammanslagning av socialstyrelsens läkemedelsbyrå, statens farmaceutiska laboratorium, farmakopélaboratoriet och läkemedelsbiverkningsnämndens verkställande del. En väsentlig orsak till omorganisationen var behovet av samordning och förstärkning av läkemedelskontrollens resurser. Den nya avdelningen är organiserad på en allmän läkemedelsbyrå, en registreringsbyrå, som ersätter den tidigare läkemedelsbyrån, och ett läkemedelslaboratorium. Laboratoriet har hand om den laboratorie- och utredningsverksamhet som ti-

digare ombesörjdes av statens farmaceutiska laboratorium och svenska farmakopékommittén. Verksamheten vid laboratoriet är uppdelad på fyra enheter, som var och en förestås av en professor. Till den nya avdelningen har vidare knutits läkemedelsnämnden, som är socialstyrelsens beslutande organ i registreringsärenden, socialstyrelsens kommitté för läkemedelsinformation och en kommitté för läkemedelsbiverkningsfrågor, en motsvarighet till tidigare läkemedelsbiverkningsnämnden. Under läkemedelsnämnden har inrättats en kommitté för farmakopéfrågor, som Kungl. Maj:t utser särskilt.

Genom Kungl. Maj:ts beslut den 19 februari har inrättats en till arbetarskyddsstyrelsen knuten *företagshälsovårdsdelegation*. Som ledamöter i delegationen ingår representanter för parterna på arbetsmarknaden samt för sjukvårdshuvudmännen, socialstyrelsen, arbetsmarknadsstyrelsen och arbetsmedicinska institutet. Ordförande är chefen för arbetarskyddsstyrelsen. Delegationens uppgift är att främja företagshälsovårdens utveckling och att underlätta en samplanering av denna verksamhet och samhällets hälso- och sjukvård.

Kommunikationsdepartementet

Fraktbidragsnämnden tillkom den 1 januari som central förvaltningsmyndighet med uppgift att handlägga ärenden om statligt regionalpolitiskt transportstöd. Nämnden består av tre ledamöter med ersättare. Hos nämnden finns ett kansli som förestås av en kanslichef. Ledamöterna och suppleanterna, som utses av Kungl. Maj:t, bör vara opartiska och ha god insikt i frågor som berör trafik och transportförhållanden.

Med uppgift att planlägga och leda omläggningen till ett nytt bilregister, baserat på automatisk databehandling, har den 1 januari inrättats *bilregisternämnden*. Nämnden åligger även att i samråd med körkortsutredningen utveckla och bygga upp ett nytt körkortsregister, som skall samordnas med bilregistret. Under omläggningstiden fungerar nämnden som central registreringsmyndighet. Denna funktion skall senare överföras till trafiksäkerhetsverket. Nämnden, som förordnas av Kungl. Maj:t, består av åtta ledamöter. Som ledamöter ingår — förutom den hittillsvarande bilregisterutredningen och körkortsutredningen — företrädare för kommunikationsdepartementet, rikspolisstyrelsen, trafiksäkerhetsverket, statskontoret, statistiska centralbyrån och riksskatteverket. För nämndens verksamhet finns ett kansli som under kanslichefen organiserats på fyra huvudfunktioner, nämligen samordning, registrering, systemutveckling och datamaskindrift.

Med utgången av juni upphörde statens trafiksäkerhetsråd och statens väginstitut med sin verksamhet. I stället inrättades den 1 juli ett nytt *statens väg- och trafikinstitut* för forsknings- och utvecklingsverksamhet avseende huvudsakligen vägar, vägtrafik och vägtrafiksäkerhet. Härvid överfördes till det nya institutet dels de aktiviteter som statens

väginstitut dittills bedrivit, dels den forsknings- och utredningsverksamhet som statens trafiksäkerhetsråd utfört i egen regi. Chef för det nya institutet är en överdirektör. Den översiktliga ledningen av institutets verksamhet utövas av en styrelse, som består av överdirektören jämte nio andra ledamöter. Inom institutet finns fyra avdelningar samt en ledningsgrupp med sekretariat. Avdelningarna är vägavdelningen, trafikant- och fordonsavdelningen, trafikavdelningen och driftavdelningen. Forskningsverksamheten, som ofta blir av tvärvetenskaplig natur, bedrivs genom särskilda av institutet tillsatta projektgrupper.

Den forskningsrådsfunktion som åvilade statens trafiksäkerhetsråd övertogs den 1 juli av en samma dag inrättad *transportforskningsdelegation*. Transportforskningsdelegationen handhar uppgifter som avser initiativ, planläggning, samordning och stöd i fråga om forskning och utveckling rörande transporter, trafik och trafiksäkerhet i den mån sådana uppgifter inte ankommer på annan statlig myndighet. Delegationen består av fjorton av Kungl. Maj:t förordnade ledamöter, som företräder trafikverken, forskning och näringsliv. För beredning av frågor inom delegationens verksamhetsområde inrättar delegationen expertnämnder. Till delegationen skall knytas en professur i trafiksäkerhet med placering vid Chalmers tekniska högskola. Vidare finns ett kansli. Mot delegationens beslut i ärende om stöd till forskning och utveckling får talan ej föras.

Finansdepartementet

Riksskattenämnden, centrala folkbokförings- och uppbördsnämnden samt kontrollstyrelsen uppgick den 1 januari i en ny central förvaltningsmyndighet för beskattnings-, uppbörds- och folkbokföringsväsendet med benämningen *riksskatteverket*. I verket inordnades också sjömansskattekontoret med bibehållen placering i Göteborg. Riksskatteverket övertog vidare de uppgifter som tidigare ankom på kupongskattenämnden och kupongskattekontoret samt det allmänna ombudet hos mellankommunala prövningsnämnden. Sjömansskattenämnden och energiskattenämnden har organisatoriskt knutits till verket. Verket leds av en generaldirektör och en överdirektör, vilka även är ordförande respektive vice ordförande i styrelsen. I styrelsen ingår därutöver minst sex andra ledamöter som utses av Kungl. Maj:t. Verket är organiserat på åtta huvudenheter för respektive administration, rättsärenden, direkt skatt, indirekt skatt, kontroll och revision, folkbokföring och val, driftteknik samt alkoholärenden. Vidare finns en enhet för allmänna ombud och ett sekretariat till verksledningen. För att handlägga ärenden om förhandsbesked, bindande förklaringar och dispenser i rättsfrågor finns inom verket en *nämnd för rättsärenden* med generaldirektören som ordförande jämte tretton andra ledamöter och sexton suppleanter utsedda av Kungl. Maj:t.

Fr. o. m. den 1 januari har genom lag införts ett nytt system för aktieregistrering m. m. som ger möjlighet för aktiebolag att förenkla hanteringen av dessa värdehandlingar med hjälp av datateknik. Denna databehandling har centraliserats till ett av staten och fondkommissionärerna bildat bolag, *Värdepapperscentralen VPC AB*. Enligt bolagsordningen, som har stadfästs av Kungl. Maj:t, skall VPC:s styrelse bestå av sex ledamöter, av vilka staten och fondkommissionärerna utser hälften vardera. Bolaget står under tillsyn av bankinspektionen.

Den 1 juli tillkom *statens personalnämnd* genom en organisatorisk sammanslagning av statens personalvårdsnämnd och statens omplaceringsnämnd. Nämnden är central förvaltningsmyndighet för den personaladministrativa verksamheten inom statsförvaltningen och centralt organ inom tillämpningsområdet för den statliga personalpensioneringen i frågor som rör partiellt arbetsföra och åtgärder för att förebygga sjukpensionering. Nämnden har vidare tilldelats en väsentlig roll vid lösandet av samordningsfrågor av personaladministrativ natur som uppkommer i samband med omlokalisering av viss statlig verksamhet. Ledningen utövas av en styrelse och av en överdirektör som chef. I styrelsen ingår överdirektören som ordförande och högst åtta andra ledamöter som utses av Kungl. Maj:t. Högst fyra av dessa skall företräda personalorganisation. Nämnden är organiserad på fyra enheter och en riksarbetsgrupp. Vidare finns fyra regionkontor.

Nämnden för vissa omplaceringsfrågor inrättades den 1 juli med uppgift att på ansökan av anställd vid myndighet eller institution som skall omlokaliseras pröva om de skäl den anställde åberopar mot flyttning från Stockholm är så vägande att han bör undantas från flyttning. Mot nämndens beslut i skälighetsfrågan får talan ej föras. Nämnden, som förordnas av Kungl. Maj:t, består av ordförande och två andra ledamöter. Hos nämnden finns en kanslichef.

Med uppgift att bl. a. verka för samordning av de offentliga organens informationsinsatser har den 1 juli inrättats *nämnden för samhällsinformation*. Nämnden består av ordförande, vice ordförande och åtta andra ledamöter. Samtliga förordnas av Kungl. Maj:t. Hos nämnden finns ett kansli som förestås av en informationschef.

Presstödsnämnden inrättades den 1 juli för att pröva frågor om statligt stöd till dagstidningsföretag i form av lån ur pressens lånefond och i form av produktionsbidrag. Vid handläggning av låneärende består nämnden, liksom den tidigare styrelsen för pressens lånefond, av ordförande och två andra ledamöter. Vid handläggning av ärende om produktionsbidrag ingår i nämnden ytterligare fem ledamöter. Samtliga ledamöter jämte personliga suppleanter för dem utses av Kungl. Maj:t. Talan får ej föras mot presstödsnämndens beslut i låneärende eller ärende om produktionsbidrag.

Utbildningsdepartementet

Tillsynen över utbildningen inom lantbruket, skogsbruket och trädgårdsnäringen överfördes den 1 juli från lantbruksstyrelsen och skogsstyrelsen till *skolöverstyrelsen*, där en särskild byrå inrättades för denna utbildning. Vidare tillkom den 1 juli en *pedagogisk nämnd* inom skolöverstyrelsen. Nämnden har till uppgift att som rådgivande organ bereda frågor om pedagogiskt forsknings- och utvecklingsarbete, däri inbegripet utvärdering av utbildningsverksamheten. I nämnden, som består av sex av Kungl. Maj:t utsedda ledamöter jämte suppleanter, skall ingå bl. a. företrädare för allmänna samhällsintressen, företrädare för skolans huvudmän, personal och elever samt företrädare för beteendevetenskaplig forskning.

En ny högskoleenhet för maskinteknisk utbildning och forskning har den 1 juli inrättats i Luleå. Ledningen för *högskoleenheten i Luleå* vilar under uppbyggnadsskedet på organisationskommittén för högre teknisk utbildning och forskning i övre Norrland.

Som ett led i den fortsatta utbyggnaden av socionomutbildningen inrättades den 1 juli en ny *socialhögskola i Östersund*. Verksamheten vid den nya högskolan organiseras på samma sätt som vid de övriga socialhögskolorna. Högskolan skall således ledas av en av Kungl. Maj:t utsedd styrelse samt av lärarråd och rektor.

Socialhögskolornas centrala organ, samarbetsnämnden för socialhögskolorna, har den 1 juli fått ökade befogenheter och samtidigt bytt namn till *nämnden för socionomutbildning*. Bl. a. har ansvaret för förslag till anslagsframställningar avseende socialhögskolorna lagts på nämnden. Nämnden skall också tillse att planerna över studiegången ges likvärdig utformning vid samtliga socialhögskolor. I samband med utvidgningen av nämndens kompetens har dess sammansättning ändrats.

Handelshögskolan i Göteborg upphörde den 1 juli som självständig myndighet och inordnades i Göteborgs universitet.

Statliga *musikhögskolor* inrättades den 1 juli i Göteborg och Malmö genom att staten övertog ansvaret för den utbildningsverksamhet som bedrevs vid musikkonservatorierna i dessa kommuner. Samtidigt har Musikaliska akademins styrelse upphört att vara högsta ledningsorgan för musikhögskolan i Stockholm. Ledningen av de tre musikhögskolorna utövas sedan den 1 juli av särskilda styrelser utsedda av Kungl. Maj:t.

Stiftelsen Folkmåls- och folkminnesinstitutet för övre Norrland omorganiserades den 1 juli till en statlig institution. Den nya institutionen inordnades under namn av *dialekt- och ortnamnsarkivet i Umeå* som en särskild enhet i myndigheten dialekt- och ortnamnsarkiven samt svenskt visarkiv (se 1970 års verksamhetsberättelse, s. 78).

Frågor om statligt stöd till kulturella och ideella tidskrifter prövas fr. o. m. den 1 juli av en för ändamålet inrättad fristående myndighet — *tidskriftsnämnden*. Nämnden består av ordförande och sex andra

ledamöter, utsedda av Kungl. Maj:t för högst tre år. Bland ledamöterna bör ingå representanter för pressen, författarna och folkbildningen. Hos nämnden finns en sekreterare som förordnas av Kungl. Maj:t. Besvär över nämndens beslut i ärende om tidskriftsstöd får inte anföras.

Jordbruksdepartementet

Enligt en lag om växförädlarrätt, som trätt i kraft den 1 juli, kan växtförädlare genom registrering erhålla ensamrätt att yrkesmässigt utnyttja en av honom framställd växtsort. Som registreringsmyndighet har den 1 juli inrättats ett nytt organ, *statens växtsortnämnd*. Den nya nämnden har även övertagit originalutsädesnämndens uppgifter enligt kungörelsen om statsplombering av utsäde. Växtsortnämnden består av ordförande och vice ordförande samt högst elva andra ledamöter, samtliga förordnade av Kungl. Maj:t. Inom nämnden finns en avdelning för växtförädlarrättsfrågor och en avdelning för odlingsvärdesfrågor. Vidare finns ett kansli som förestås av en chef.

Handelsdepartementet

Marknadsrådet inrättades den 1 januari genom särskild lag för att som första och enda dömande instans pröva frågor om förbud mot reklam- och marknadsföringsåtgärd som strider mot god affärssed eller på annat sätt är otillbörlig mot konsumenter eller näringsidkare. Samtidigt överfördes till det nya rådet den dömande funktion på konkurrensbegränsningsområdet som till utgången av år 1970 åvilat dåvarande näringsfrihetsrådet. Fr. o. m. den 1 juli handlägger rådet även som enda instans ärenden enligt lagen om förbud mot otillbörliga avtalsvillkor. Marknadsrådet, som utses av Kungl. Maj:t, består av ordförande och vice ordförande samt åtta andra ledamöter, av vilka två är särskilda ledamöter, en för ärenden om konkurrensbegränsning och en för ärenden om otillbörlig marknadsföring och ärenden om otillbörliga avtalsvillkor. Ordföranden och vice ordföranden skall vara lagkunniga och erfarna i domarvärv. Av övriga ledamöter företräder tre företagarens intressen och tre konsument- och löntagarens intressen.

Det allmänna talan inför marknadsrådet skall i ärenden enligt lagen om otillbörlig marknadsföring föras av *konsumentombudsmannen*, som inledde sin verksamhet den 1 januari. Konsumentombudsmannen skall i övrigt ha en övervakande funktion inom marknadsföringsområdet. Fr. o. m. den 1 juli har konsumentombudsmannen också tillagts motsvarande arbetsuppgifter enligt lagstiftningen om förbud mot otillbörliga avtalsvillkor. Konsumentombudsmannen utses av Kungl. Maj:t och skall vara lagkunnig. Han biträds i sin tjänstgöring närmast av en ställföreträdare. Inom myndigheten finns två enheter, en för marknadsföringsärenden och en för ärenden enligt lagen om otillbörliga avtalsvillkor, samt ett gemensamt sekretariat.

Näringsfrihetsombudsmannen är liksom tidigare övervakande organ inom konkurrensbegränsningsområdet med rätt att föra talan inför marknadsrådet.

Inrikesdepartementet

För att handlägga ärenden om samråd i fråga om lokalisering av företag har inom *arbetsmarknadsstyrelsen* den 1 januari inrättats en särskild *lokaliseringsdelegation*. Verkschefen är ordförande i delegationen. I denna ingår därutöver minst sex av Kungl. Maj:t utsedda ledamöter. De skall representera staten, kommunerna, näringslivet och arbetstagarna.

Civildepartementet

En partiell omorganisation av den *statliga länsförvaltningen* har trätt i kraft den 1 juli i syfte att få till stånd en förbättrad samordning av de statliga länsorganens planeringsarbete. Den nya länsstyrelsen har som huvuduppgift att leda och samordna denna verksamhet på samhällsplaneringens område. Sålunda har beslut i frågor av större regionalpolitisk betydelse som berör fördelningen av bostadsbyggandet, planeringen av jordbrukets och skogsbrukets lokalisering och utveckling, vissa frågor inom arbetsmarknadspolitiken samt planeringen av skolors lokalisering och dimensionering flyttats från fristående länsnämnder till länsstyrelsen. Vidare har länsarkitekten samt överlantmätaren och länslantmäterikontoret inordnats i länsstyrelsen. Den nya länsstyrelsen leds av en lekmannastyrelse med landshövdingen som ordförande och tio andra ledamöter, av vilka landstinget väljer fem och Kungl. Maj:t utser fem. Landstingets uppgift som valkorporation är att se till att länsstyrelserna tillförs ledamöter med primär- och landstingskommunal erfarenhet. Det förutsätts att Kungl. Maj:t tillför styrelsen sådana ledamöter som har erfarenhet från arbetsmarknad och näringsliv. Mandattiden för ledamöterna är tre år och landshövdingen förordnas för högst sex år i likhet med cheferna för flertalet centrala verk. Tidigare indelning av länsstyrelsen i landskansli och landskontor har upphört. Den nya länsstyrelsen har organiserats på tre huvudavdelningar, nämligen planeringsavdelningen, skatteavdelningen och förvaltningsavdelningen, var och en med ett länsråd som chef. Till förvaltningsavdelningen har knutits en länsskatterätt och en länsrätt (se nedan). Dessutom finns en administrativ enhet och en länspolischefsexpedition. För Stockholms och Gotlands län har vissa avvikelser gjorts i vad gäller organisationsstrukturen.

Som ett led i förestående förändringar inom förvaltningsrättskipningen har genom lag som trätt i kraft den 1 juli inrättats *skatterätter* och *länsrätter*. Skatterätter är dels länsskatterätterna, vilka ersätter de tidigare prövningsnämnderna, dels den mellankommunala skatterätten, som ersatt den mellankommunala prövningsnämnden. Länsskatterätt

och länsrätt har organisatoriskt knutits till länsstyrelsen (se ovan), medan den mellankommunala skatterätten har sitt kansli i riksskatteverket. Länsrätts kompetensområde omfattar vissa av de mål som tidigare handlagts inom länsstyrelsens landskansli, i huvudsak mål enligt barnavårdslagen och nykterhetsvårdslagen samt körkortsmål. I skatterätt och länsrätt ingår en jurist som ordförande samt nämndemän. Nämndeman i länsdomstol väljs av landstinget. Kungl. Maj:t förordnar nämndeman i mellankommunala skatterätten. Ordförande i till länsstyrelsen knuten domstol skall tillika vara tjänsteman i länsstyrelsen.

Vissa för länsstyrelserna gemensamma administrativa servicefrågor har handlagts inom tre nämnder, kallade antagningsnämnd, utbildningsnämnd och blankettnämnd. Dessa nämnder fördes den 1 juli samman till ett enda organ, *länsstyrelsernas organisationsnämnd*, som försågs med ett kansli om fem handläggande personer. Den nya nämnden består av ordförande och högst åtta andra ledamöter.

Lantmäteristylelsen omorganiserades den 1 juli och tillfördes samtidigt en lekmannastyrelse, bestående av verkschefen och högst sex andra ledamöter. Omorganisationen har föranletts av de reformer i fråga om fastighetsbildning och fastighetsregistrering som skall genomföras och som innebär att för land och stad enhetliga regler införs. Härigenom bortfaller grunden för en organisation av styrelsen som i stor utsträckning bygger på hittillsvarande skillnader i regelsystemet för land och stad. Den nya organisationen innebär att styrelsen uppdelats på fem byråer, administrativa byrån, fastighetsbildningsbyrån, registerbyrån, tekniska byrån och värderingsbyrån, samt en stabsenhet för bl. a. samordningsuppgifter och en utvecklingsenhet för vissa registerfrågor.

Riksdagen och dess verk

Den 1 januari har inrättats *riksdagens besvärsnämnd*, som från bankoutskottet övertagit besvärsprövning inom riksdagsförvaltningen. Besvärsnämnden består av ordförande och fyra andra ledamöter, valda inom riksdagen. Ordföranden skall inneha eller ha innehaft domarämbete. Han får ej vara ledamot av riksdagen. För ordföranden skall finnas en ställföreträdare och för varje ledamot en suppleant.

Talmannen är från den 1 januari självskriven ordförande i riksdagens förvaltningsstyrelse, tidigare styrelsen för riksdagens förvaltningskontor.

Vissa uppgifter om den statliga personalorganisationen

Antalet statstjänstemän uppgick den 1 oktober 1970 till 296 653, varav 168 646 inom den allmänna civilförvaltningen och försvarsväsendet samt 128 007 inom affärsverken. Motsvarande antal vid samma tidpunkt året dessförinnan var respektive 273 544, 154 122 och 119 422.

Den allmänna civilförvaltningens och försvarsväsendets tjänstemannapersonal fördelade sig på statsdepartement m. m. på följande sätt (1969 års tal inom parentes).

Justitiedepartementet	28 588	(27 380)
Utrikesdepartementet	1 802	(1 742)
Försvarsdepartementet	43 283	(42 159)
Socialdepartementet	10 728	(10 042)
Kommunikationsdepartementet	8 069	(7 888)
Finansdepartementet	9 003	(8 442)
Utbildningsdepartementet	29 560	(24 028)
Jordbruksdepartementet	5 760	(5 047)
Handelsdepartementet	1 371	(1 281)
Inrikesdepartementet	9 570	(6 568)
Civildepartementet	18 591	(17 461)
Industridepartementet	1 118	(961)
Riksdagen och dess verk	1 203	(1 123)

Motsvarande redovisning för affärsverkens tjänstemän har följande utseende.

Postverket	45 351	(43 417)
Statens järnvägar	42 431	(38 398)
Televerket	29 748	(27 548)
Luftfartsverket	1 066	(951)
Förenade fabriksverken	2 957	(2 849)
Statens vattenfallsverk	4 886	(4 659)
Domänverket	1 568	(1 600)

De kvinnliga tjänstemännens antal var 103 685 eller 35 procent.

Statstjänstemännen fördelade sig procentuellt efter löneplan m. m. som följer.

Löneplan A	82,1
Löneplan B	1,0
Löneplan C	0,9
Löneplan U	4,4
Löneplan D, E, P, S	0,3
Arvodister (icke löneplansplacerade)	11,3

Under tiden oktober 1969—september 1970 avgick sammanlagt 26 155 statstjänstemän.

Antalet av staten anställda arbetare utom städningspersonal var vid utgången av år 1970 54 033 (ett år tidigare 51 707). Städningsspersonal, inklusive vikarier, uppgick den 31 december 1970 till 13 947 (14 224). Den 1 oktober 1970 fanns det 106 611 (100 106) tjänstemän inom statsunderstödd verksamhet.

Under år 1970 utbetalade staten i löner till personal i egen verksamhet 10 689 (1969 9 761) milj. kronor, varav 9 252 (8 293) milj. kronor avsåg tjänstemän och 1 437 (1 463) milj. kronor arbetare, inklusive städningspersonal.

REVISORERNAS ORGANISATION OCH ARBETSFORMER

I fjolårets verksamhetsberättelse erinrades om att talmanskonferensen hade tillsatt en särskild utredning för att närmare överväga frågan om riksdagens revisorers uppgift i konstitutionellt och principiellt avseende jämte därmed sammanhängande spörsmål. Utredningen, som antagit benämningen 1970 års revisionsutredning, har efter fullgjort uppdrag avlämnat ett den 17 februari 1971 dagtecknat betänkande med vissa synpunkter och förslag, avseende dels revisionsverksamhetens inriktning och allmänna organisation, dels det revisorerna underställde kansliets uppbyggnad och arbetsformer. Efter hemställan av konstitutionsutskottet i dess betänkande nr 37 har 1971 års riksdag beslutat om ändrad personalorganisation för riksdagens revisorers kansli i enlighet med revisionsutredningens förslag och samtidigt anhållit hos Kungl. Maj:t att utredningens betänkande måtte överlämnas till grundlagberedningen för vidare prövning av i betänkandet behandlade frågor av betydelse för utformningen av nya grundlagsstadganden om riksdagens revisorer eller eljest av konstitutionell betydelse.

Genom riksdagens nyssnämnda beslut har kansliet tillförts netto fem nya tjänster. Efter sedvanliga förhandlingar om lönegradsplaceringar omfattar personalorganisationen nu följande tjänster, nämligen en tjänst som kanslichef i Cp 4, två tjänster som byråchef i Cr 2, två tjänster som revisionsdirektör i Be 6 eller Ce 1, tre tjänster som avdelningsdirektör i Be 6, fyra tjänster som byrådirektör i högst Ae 30, en tjänst som byråassistent i Ae 19, en tjänst som förste expeditionsförman i Ae 15 och en tjänst som kontorsskrivare i Ae 13. Sistnämnda tjänst har inte kunnat tillsättas utan är vakant. I stället har av revisorerna inrättats en tjänst som assistent i Ag 15.

Den omläggning av kansliets arbetsformer som förutsattes i riksdagsbeslutet har i stort sett följande innebörd.

Kanslichefen skall i görligaste mån befrias från rutingörömmål för att mera odelat kunna ägna sig åt planläggning, samordning och ledning av kansliets arbete. Hans främsta uppgift skall vara att fortlöpande följa utvecklingen inom den statliga och statsunderstödda verksamheten, att på grundval härav göra upp förslag till årlig granskningsplan samt att, sedan dylik plan har antagits av revisorerna, fördela beslutade granskningsärenden på vederbörande tjänstemän och meddela allmänna anvisningar för utredningsarbetets bedrivande. I sin verksamhetsplanering skall kanslichefen biträdas dels av de båda byråcheferna, dels av en avdelningsdirektör i stabsbefattning med uppgift

framför allt att utföra förberedande undersökningar och speciella förvaltningsanalyser.

Byråcheferna skall inte längre tilldelas egna utredningsuppdrag utan i stället bli ansvariga för att utredningsarbetet utförs enligt fastställda riktlinjer. Själva utredningsarbetet skall förläggas till fyra utredningsgrupper, envar bestående av en revisionsdirektör eller avdelningsdirektör som projektledare och en byrådirektör som dennes medhjälpare samt vid behov förstärkt med utomstående expertis. Förutom att lämna närmare anvisningar för utredningsgruppernas arbete skall det ankomma på byråcheferna att efter samråd med kanslichefen upprätta förslag till revisorernas slutliga ställningstaganden i granskningsärendena, avseende i förekommande fall skrivelser till Kungl. Maj:t eller riksdagen.

Den nya personalorganisationen har slutligt genomförts per den 1 november 1971. Någon större erfarenhet av dess verkningssätt har därför ännu inte kunnat vinnas. Därtill kommer att en viss omställningsperiod torde vara ofrånkomlig, under vilken lämpligaste arbetsformer får övervägas och prövas mera i detalj. Revisorerna har dock den bestämda uppfattningen, att kansliet numera har erhållit en principiellt riktig uppbyggnad som svarar mot granskningsverksamhetens krav. Frågan om revisorernas personalorganisation, vilken varit under utredning i flera år, måste därmed anses ha fått en lösning på längre sikt. Inte minst genom den konsekventa arbets- och ansvarsfördelning som den nya organisationen innefattar torde en fast grund ha lagts för ett effektivt och systematiskt kansliarbete.

En tablå över den nya kansliorganisationen är som *bilaga 1* fogad vid denna berättelse.

Till sist må nämnas att revisorerna den 18 november 1971 har antagit en ny arbetsordning, innebärande en anpassning till de ovan beskrivna organisatoriska förändringarna. Närmast med anledning av övergången från tvåkammar- till enkammarssystem inom riksdagen har därjämte en mindre överarbetning av vissa andra paragrafer gjorts.

FÖREDRAGNINGAR OCH BESÖK

Även under år 1971 har ett antal särskilda föredragningar hållits inför revisorerna i plenum. Syftet därmed har liksom tidigare varit att ge revisorerna en närmare inblick i verksamheten inom centrala statliga förvaltningsområden. Redogörelser av nu angivet slag har lämnats av följande chefstjänstemän:

riksbankschefen Åsbrink;
generaldirektören Skiöld, statens trafiksäkerhetsverk;
generaldirektören Löfqvist, statskontoret;

överdirektören Resare, försvarets rationaliseringsinstitut;
 generaldirektören Åström, riksförsäkringsverket;
 riksbibliotekarien Willers;
 generaldirektören Englund, statens pris- och kartellnämnd.

Riksbankschefens föredragning har avsett det penningpolitiska läget, medan generaldirektören Löfqvist har lämnat vissa allmänna uppgifter om den av statskontoret bedrivna rationaliseringsverksamheten, som ytterligare har blivit belyst av andra tjänstemän hos ämbetsverket. I övrigt har redogörelserna gällt förhållanden inom respektive myndigheters förvaltningsområden. Riksbibliotekariens föredragning har varit förlagd till kungl. biblioteket, som alltså har besökts av revisorerna. Därvid har även transportanordningar inom biblioteket och dettas tekniska förbindelser med andra bibliotek studerats.

Revisorerna har vidare gjort en inspektionsresa på kungl. Djurgården i Stockholm. I samband därmed har representanter för riksmarskalks-ämbetet och djurgårdsförvaltningen lämnat upplysningar om aktuella byggnads- och underhållsobjekt samt andra åtgärder för områdets skötsel. Besök har också avlagts vid Stockholms universitets nya anläggning på Frescati, varvid revisorerna har fått ta del av redogörelser för verksamheten och beretts tillfälle att bese olika lokaler.

Härutöver har revisorerna eller tjänstemän hos revisorerna företagit ett antal besök som i allmänhet stått i samband med resor till skilda delar av landet. Vid resornas planläggning och genomförande har följts i stort sett samma principer som tidigare. De sålunda avlagda besöken har varit följande.

Gemensamma resor

Östergötlands län

Revisorerna har under fem dagar i juni månad gjort en resa i Östergötlands län. Programmet upptog som huvudpunkt ett besök vid länsstyrelsen i Linköping, varvid landshövdingen lämnade en ingående redogörelse för länets aktuella utveckling. Genom specialföredragningar berördes dessutom frågor om länsplaneringen, naturvården, jordbruksrationaliseringen, den statliga väghållningen, bostadsförsörjningen och industrins läge.

Besök företogs även vid regionsjukhuset i Linköping, som har karaktären av undervisningssjukhus. Särskild uppmärksamhet ägnades därvid frågan om samarbetet mellan staten och vederbörande landsting, framför allt i vad avser läkarutbildning och medicinsk forskning. Besöket avslutades med en rundvandring, omfattande några avdelningar och institutioner vid vilka kandidatutbildning förekommer.

Förhållandena vid Linköpings högskola blev likaledes föremål för

revisorernas intresse. I samband med besök vid högskolan gjorde sig revisorerna sålunda underrättade om dess organisation, verksamhet och väntade utveckling. Vidare studerades localsituationen, tillämpad byggnadsteknik och TV-undervisningen vid den tekniska fakulteten. Revisorerna besökte också vissa kulturella institutioner i Vadstena, främst Vadstena slott, vari landsarkivet är inrymt, Bjälbopalatset, Klosterkyrkan och Vadstena teater. Från landshövdingens sida framfördes därvid vissa synpunkter på de statliga engagemangen i staden, varjämte en del praktiska restaureringsproblem berördes.

I länets östra del besökte revisorerna statens trädgårdsskola i Norrköping, Bråvalla flygflottilj, Marvikens kraftstation och det Bråvalla-kraft AB tillhöriga kraftvärmeverket i Norrköping. På samtliga platser blev revisorerna genom olika föredragningar informerade om pågående verksamhet. Programmet för besöket på flygflottiljen omfattade även demonstration av viss flygmateriel, av jaktrotes uppträdande i beredskapsläge och av attack med jaktgrupp. I Marviken var intresset framför allt knutet till aktuella om- och utbyggnadsplaner. Revisorerna bereddes vidare tillfälle att i Norrköping ta del av kommunstyrelsens syn på frågan om näringslivets strukturrationalisering och om lokaliseringspolitiken. I anslutning härtill var ordnad en rundtur i staden med besök vid industriområden, hamnanläggningar, fritidsanordningar och museum.

I resan ingick slutligen ett besök vid Saab-Scania:s anläggningar i Linköping. I samband därmed orienterades revisorerna om företagets verksamhet och omfattande statsleveranser samt fick närvara vid en provflygning med ett plan av typ Viggen.

Jämtlands län

En motsvarande resa har under fem dagar i augusti månad företagits i Jämtlands län. Resan inleddes med ett besök vid länsstyrelsen i Östersund, varvid landshövdingen i en översiktlig framställning belyste aktuella förhållanden och problem inom länet. Speciella redogörelser lämnades vidare för länsplaneringen, företagslokaliseringen, jordbruksrationaliseringen samt åtgärder till förmån för samebefolkningen och rennäringen.

Föredragningarna fullföljdes genom en resa i länet, vilken hade till syfte att göra det möjligt för revisorerna att på ort och ställe skaffa sig inblick i en del av de vid länsstyrelsen behandlade problemen. Genom resan, som omfattade två dagar, fick revisorerna framför allt upplysningar om den inom länet bedrivna lokaliseringspolitiken, inkl. av statliga och kommunala myndigheter vidtagna åtgärder för turistnäringens främjande. Förutom industriföretag och turistanläggningar besökte re-

visorerna SR-jordbruk, norrländska fjällägenheter och jämtländska arrendelägenheter samt en sameby.

En hel dag ägnades åt studium av militära förhållanden. Vid militär-områdesstaben i Östersund lämnades sålunda av militärbefälhavaren och av honom underställd stabspersonal ingående redogörelser för militärbefälhavarens uppgifter samt för militär-områdesstabens organisation och verksamhet. I anslutning härtill företogs ett besök på skjutfältet i Grytan, varvid pågående utbildning med därtill knutna skjutövningar demonstrerades. I samband med en redogörelse för verksamheten vid Norrlands artilleriregemente i Östersund förevisades lokaler och utbildningsanordningar även vid detta förband.

Resan i länet avslutades med ett besök vid fångvårdsanstalten i Ulriksfors samt vid vissa industriföretag i Strömsund, vilka erhållit statligt lokaliseringsstöd.

Övriga resor

Försvarsdepartementet

I samband med pågående utredning av granskningsärendet om försvarets centrala staborganisation har besök avlagts vid militär-områdesstaben i Kristianstad, varvid frågan om programbudgeteringen inom försvaret dryftats även med företrädare för försvarsområde 15/Blekinge kustartilleriförsvär. Därjämte har i samma syfte Skånska dragonregimentet i Hässleholm och Skånska flygflottiljen i Barkåkra besökts.

Kommunikationsdepartementet

I anslutning till en förberedande undersökning av statens järnvägars distriktsorganisation har fem driftdistrikt och fyra bandistrikt besökts, varvid organisatoriska frågor har dryftats. Den granskning som gjorts av trivselåtgärder på statens järnvägars stationer har vidare innefattat besök vid ett stort antal sådana stationer i olika distrikt.

Utbildningsdepartementet

Besök har avlagts vid universitetet i Lund, vid universitetsfilialen i Växjö, vid lärarhögskolan i Malmö och vid en del gymnasiala skolor i olika län. Besöken har förberedts av förberedelser för en undersökning av arbetstidskontrollen vid utbildningsanstalter av skilda slag.

Inrikesdepartementet

I samband med utredningen av granskningsärendet om statlig kreditgaranti till visst företag i pianobranchen har besök avlagts dels vid detta företag, dels vid Värmlands läns företagareförening i Karlstad, dels vid Ackordscentralen i Göteborg.

GRANSKNINGSVERKSAMHETEN

I verksamhetsberättelsen för år 1970 anmäldes bl. a. att fem under året aktualiserade granskningsärenden ej hunnit slutbehandlas. I fyra av dessa ärenden har revisorerna fattat definitivt beslut under år 1971, medan ställningstagandet i ett ärende skjutits upp till följande år. De slutliga avgöranden som träffats har i samtliga fall föranlett skrivelser till Kungl. Maj:t.

Under år 1971 har inom revisorernas kansli färdigställts elva granskningspromemorior och nio granskningsrapporter.

Av granskningspromemoriorna har fem efter sedvanligt remissförfarande slutbehandlats av revisorerna. Denna prövning har föranlett skrivelser till Kungl. Maj:t i tre fall, medan i övriga två fall någon annan åtgärd inte har ansetts erforderlig än att vederbörande myndigheter m. fl. har fått ta del av de tilläggspromemorior som har upprättats i ärendena. Revisorerna har vidare fattat beslut i två ärenden utan föregående remissbehandling av färdigställda granskningspromemorior. I båda dessa fall har promemoriorna sänts över till de av granskningen berörda myndigheterna för kännedom. Beträffande återstående fyra granskningspromemorior är remissbehandlingen ännu inte avslutad i ett fall, medan den slutliga prövningen pågår i tre fall.

Av de under året färdigställda granskningspromemoriorna har fyra avsett principfrågor och andra frågor av större räckvidd, medan sju har gällt mera speciella problem. Det avsteg från den hittillsvarande utvecklingslinjen inom granskningsverksamheten som denna fördelning på olika typer av ärenden kan ge ett intryck av hänger i huvudsak samman med den under året genomförda omorganisationen av kansliet, vilken rent temporärt har medfört en viss dämpning av utredningsarbetet och därmed en förskjutning mot de ärenden på granskningsplanen som varit mindre tidskrävande. För att visa att detta avsteg bara är tillfälligt vill revisorerna nämna, att inte mindre än sex av de åtta ärenden som för närvarande är under granskning inom kansliet avser frågor av principiell eller generell karaktär. Huvudparten av de ärenden som närmast står i tur att undersökas gäller samma slag av frågor.

Även under år 1971 har utredningsverksamheten grundats på en av revisorerna fastställd granskningsplan. Förutom de inledningsvis omnämnda fem ärendena, vilka utretts men ej hunnit slutbehandlas under år 1970, har granskningsplanen omfattat 32 ärenden. Av dessa har inte mindre än 27 aktualiserats redan under föregående år utan att då kunna utredas, medan fem är helt nya. Genom särskilda beslut av revisorerna har granskningsplanen sedermera påförts ytterligare sex ärenden.

Som berörts tidigare har av nyssnämnda fem från fjolåret balanserade ärenden samtliga utom ett slutbehandlats under år 1971. Granskningen av övriga på den ursprungliga granskningsplanen upptagna ärenden har i tolv fall kunnat föras så långt, att resultatet därav redovisats i särskilda granskningspromemorior eller granskningsrapporter, medan efter förberedande undersökningar fyra ärenden har avskrivits, beroende på att olika omständigheter har gjort ytterligare granskning obehövlig. Detta innebär att granskningen i 16 fall får fullföljas under år 1972. Därvid har bortsetts från de fem ärenden, i vilka granskningspromemorior har färdigställts men i vilka revisorerna ännu inte har tagit slutlig ställning.

Av de sex ärenden som i efterhand påförts granskningsplanen har ett gett upphov till en granskningspromemoria, medan tre av olika skäl har avskrivits. Två sådana ärenden återstår alltså att granska.

De lämnade uppgifterna ger vid handen, att ett betydande antal av de på 1971 års granskningsplan upptagna eller eljest under året aktualiserade ärendena över huvud taget inte har granskats eller i varje fall inte har granskats i sådan utsträckning, att resultatet därav ännu har kunnat redovisas i särskilda granskningspromemorior. Såsom påpekades redan i fjolårets verksamhetsberättelse torde en viss ärendesbalans alltid komma att föreligga med gällande system, vilket är så uppbyggt att granskningsplanen skall ge perspektiv på verksamheten även för en längre tidsperiod än ett enda år. Den uppmärksamhet som organisationsfrågorna krävt under år 1971 har vidare lett till att vissa utredningar inte kunnat slutföras inom beräknad tid. Sedan kansliets omorganisation numera har genomförts och därmed mera ändamålsenliga former för dess arbete har skapats, torde en förändring till det bättre härutinnan vara att vänta. Revisorerna anser dock eftersläpningen i granskningsärendenas behandling vara så stor, att de ämnar närmare överväga hithörande spörsmål i samband med ställningstagandet till kommande granskningsplaner.

Om de under år 1971 granskade ärendena kan i varje särskilt fall följande uppgifter lämnas.

Kungl. hov- och slottsstaterna

Ej avslutade ärenden

Kungl. Djurgårdens förvaltning

(granskningspromemorior nr 9/1971)

Enligt beslut av 1809 års riksdag är djurgårdsmarken upplåten till Kungl. Maj:ts enskilda disposition. Inkomsterna därav får dock användas endast för vissa speciella ändamål. En granskning av den till djurgårdsförvaltningen knutna verksamheten har gjorts. Resultatet därav har redovisats i en granskningspromemoria, vilken remissbehandlats.

Justitiedepartementet

Avslutade ärenden

Det statliga kommittéväsendet

(granskningspromemoria nr 13/1970)

Statens kostnader för kommittéväsendet har femdubblats under tioårsperioden 1959/69 och uppgick för budgetåret 1969/70 till närmare 56 milj. kronor. Till en del torde denna utveckling ha varit betingad av ökningen av antalet kommittéer, innebärande en tillväxt mellan åren 1960 och 1970 från 246 till 286. Den främsta anledningen till kostnadsstegringen synes dock ha varit den kraftiga utvidgningen av den krets av personer som på ett eller annat sätt tar del i kommittéarbetet. Bara antalet sekreterare, biträdande sekreterare och experter utgjorde sålunda vid ingången av sistnämnda år 1 691, vilket är mer än en fördubbling på tio år.

Med hänsyn till nu berörda omständigheter har revisorerna funnit det vara av intresse att ta upp hithörande förhållanden till närmare granskning. Syftet därmed har varit att få undersökt om de former i vilka den statliga utredningsverksamheten bedrivs är i alla avseenden ändamålsenliga eller om utrymme föreligger för en effektivisering av verksamheten. Resultatet av den på revisorernas uppdrag verkställda undersökningen har redovisats i en granskningspromemoria, vilken för yttrande har tillställts statskontoret, riksrevisionsverket, byggnadsstyrelsen, grundlagberedningen och departementsutredningen.

I granskningspromemorian har kommittéväsendets olika sidor blivit grundligt belysta. De synpunkter och förslag som kommit fram vid granskningen har sammanfattats i följande punkter.

1. Det statliga kommittéväsendet har en mycket stor omfattning. Kostnaderna därför ökar kraftigt.
2. Behov föreligger av en rationalisering av de former under vilka verksamheten bedrivs.
3. I första hand bör övervägas att inrätta en statsdepartementens kommittéavdelning med uppgift att samordna kommittéernas verksamhet och i övrigt på olika sätt underlätta, effektivisera och förbilliga deras arbete.
4. En sådan avdelning skulle kunna biträda departementen i framför allt följande hänseenden.
 - a) Genom att i förekommande fall undersöka om en kommitté över huvud taget behöver tillsättas för ett visst utredningsuppdrag.
 - b) Genom att, när kommitté skall tillsättas, medverka i arbetet med att välja ut för ändamålet lämpliga personer, här i begripna arbetsbiträden av olika kategorier.
 - c) Genom att pröva om i kommittékungörelsen avsedd särskild un-

dersökning behövs och, om så skulle vara fallet, hur den bör planeras.

- d) Genom att granska utkast till direktiv.
 - e) Genom att medverka vid kommittés uppgörande av plan för verksamheten och genom att kontrollera dess efterlevnad.
 - f) Genom att ge råd om behovet av att i kommittébetänkanden ägna särskilda avsnitt åt historiska redogörelser och redogörelser för utländska förhållanden.
 - g) Genom att på motsvarande sätt uttala sig om behovet av utrikes studieresor.
 - h) Genom att lämna synpunkter på frågor om trycklov och remissinstanser.
 - i) Genom att utarbeta anvisningar med närmare föreskrifter för kommittéernas verksamhet.
5. Alternativet med en statsdepartementens kommittéavdelning som har inte bara samordnande utan också direkt utredande funktioner bör likaledes prövas.
 6. Särskild uppmärksamhet bör ägnas frågan om kommittéernas lokalförsörjning, varvid bör undersökas förutsättningarna för att uppföra ett av staten ägt kommittéhus och för kommittéerna att disponera en konferensgård.
 7. Rätten att besluta om ersättning för kommittéarbete bör, i den mån ersättningen inte är fastställd i kommittékungörelsen, delegeras från Kungl. Maj:t till vederbörande departementschef. Detsamma bör gälla i ärenden om utrikes studieresor och i vissa andra fall.
 8. Rätten att besluta i vissa ersättningsfrågor enligt allmänt resereglemente eller utlandsresereglementet m. m. bör föras över från departementen till statsdepartementens organisationsavdelning.
 9. Särskild uppmärksamhet bör ägnas frågan om större allsidighet i kommittéernas sammansättning.

Samtliga remissinstanser är eniga om att kommittéernas lokalsituation behöver förbättras i olika avseenden. Samstämmighet råder också om att fördelar står att vinna genom delegering, från Kungl. Maj:t eller från vederbörande departement, av rätten att besluta i vissa med kommittéarbetet sammanhängande ärenden. Däremot ställer sig remissinstanserna avvisande till tanken på en särskild kommittéavdelning inom Kungl. Maj:ts kansli. I sammanhanget har framhållits att den erforderliga samordningen av kommittéernas verksamhet fick anses vara en uppgift för statsrådsberedningen och inte för ett fristående organ samt att departementen ensamma måste ha ansvaret för den mera politiskt betingade delen av verksamheten.

Revisorernas slutliga prövning av ärendet har resulterat i en skrivelse till Kungl. Maj:t. I skrivelsen har bl. a. uttalats att det finns anledning att närmare överväga de problem som bildar utgångspunkt för granskningspromemorians förslag. Strävandena anses därvid böra inriktas på

att få till stånd sådana åtgärder att föreliggande möjligheter till rationalisering och effektivisering av kommittéarbetet omsorgsfullt tas till vara. En förutsättning härför har syns vara att uppsikten över kommittéväsendet skärps inom Kungl. Maj:ts kansli.

I detta syfte har revisorerna föreslagit att en särskild enhet för kommittéfrågor knyts till statsrådsberedningen. Denna enhet skulle ha en biträdande och betjänande uppgift och kunde lämpligen ställas under ledning av ett konsultativt statsråd. Enligt revisorernas mening skulle en sådan enhet mycket väl kunna inrättas utan att fackdepartementens intressen behöva trädas för nära. Dess största värde skulle ligga i att en samlad överblick över kommittéväsendet bleve möjlig, samtidigt som de enskilda departementen kunde få tillgång till värdefulla råd genom ett sakkunnigt organ såväl på ett förberedande stadium som under det löpande kommittéarbetet. Revisorerna har härvidlag särskilt framhållit den betydelse som måste tillmätas dels frågan om kommittéarbetets planläggning och kontrollen av att fastställda riktlinjer följs, dels frågan om kommittébetänkandenas utformning och innehåll. I båda dessa avseenden syntes genom metodiska studier och därpå grundade praktiska anvisningar åtskilliga rationaliseringsvinster vara att vänta.

Revisorerna har vidare påpekat att åtgärder av nu angivet slag inte på något mera avgörande sätt kan tänkas påverka kommittékostnaderna i sänkande riktning. Statens utgifter för kommittéväsendet bestäms nämligen framför allt av antalet verksamma kommittéer och antalet av dessa anlitade personer. Revisorerna har påpekat i sammanhanget, att det enligt deras uppfattning inte finns anledning att i ansträngt statsfinansiellt läge som det nuvarande upphöra med den utredningsverksamhet som ligger till grund för det löpande reformarbetet. Samtidigt har noterats som ett faktum att utrymmet för kostnadskrävande reformer i dag och för den närmaste framtiden är mycket begränsat. Med hänsyn härtill har det syns revisorerna angeläget att återhållsamhet iakttas vid bedömningen av förslag om tillsättandet av nya kommittéer, vilkas arbete kan väntas leda till ökade krav på statskassan.

Revisorerna har även funnit sig böra stryka under betydelsen av att de kommittéer som tillkallas för att utreda frågor som inte är av speciellt teknisk natur får ett tillräckligt starkt inslag av riksdagsledamöter och förtroendemän över huvud taget.

Skrivelsen är såsom *bilaga 5* fogad vid denna berättelse. I skrivelsen åberopade bilagor har dock inte blivit avtryckta. Detta gäller om samtliga i det följande återgivna skrivelser.

Ej avslutade ärenden

Vissa organisatoriska förhållanden inom polisväsendet

(granskningspromemoria nr 3/1971)

Förstatligandet av polisväsendet den 1 januari 1965 medförde omfattande organisatoriska förändringar. Det har därför synts revisorerna angeläget att, med beaktande av vunna erfarenheter, låta undersöka om de organisationsformer i vilka verksamheten nu bedrivs är ändamålsenliga eller om möjligheter till ytterligare effektivisering av verksamheten föreligger. Vid undersökningens genomförande, varvid speciell uppmärksamhet ägnats de ekonomiska förvaltningsrutinerna, har uppgifter inhämtats från rikspolisstyrelsen och försvarets civilförvaltning samt från samtliga länsstyrelser och polisdistrikt.

I den granskningspromemoria som upprättats i ärendet har förordats en närmare utredning av de fördelar som skulle kunna vinnas genom en koncentration av utredningsverksamheten till ett utbyggt regionalt organ. Vidare har i promemorian framlagts ett antal förslag i syfte att effektivisera de ekonomiska förvaltningsrutinerna och uppnå en mer ändamålsenlig materielanskaffning åt polisdistrikten.

Granskningspromemorian har varit utsänd på remiss till ett större antal myndigheter och organisationer.

Försvarsdepartementet

Avslutade ärenden

Personalorganisationen vid försvarets materielverk

(granskningsrapport nr 4/1971)

Försvarets materielverk (FMV), som är landets största centrala ämbetsverk, rymmer inom sig ca 4 500 tjänstemän och ca 200 arbetare. Av tjänstemännen är ca 200 placerade till tjänstgöring vid verket; de uppbär avlöning från försvarsgrenarnas avlöningsanslag. För övriga ca 4 300 tjänstemän bestrids avlöningskostnaderna från FMV:s avlöningsanslag eller från sakanslag. Av sistnämnda tjänstemän har ca 15 procent ordinarie, ca 70 procent extra ordinarie och ca 12 procent extra anställning.

Avlöningskostnaderna under budgetåret 1970/71 för den vid FMV tjänstgörande personalen har uppskattats till ca 159 milj. kronor, varav ca 144 milj. kronor från FMV:s avlöningsanslag och ca 15 milj. kronor från sakanslag eller försvarsgrensanslag. För omkostnader (sjukvård, reseersättningar, lokalkostnader och expenser) beräknas utgifterna ha uppgått till ca 17 milj. kronor.

Utomstående konsulter tas i avsevärd omfattning i anspråk för fullgö-

rande av på FMV ankommande arbetsuppgifter. Kostnaderna för anlitande av dylika konsulter beräknas uppgå till ca 40 milj. kronor per budgetår. Denna kostnad motsvarar ungefär 25 procent av avlöningskostnaderna (159 milj. kronor) för den vid FMV tjänstgörande personalen. Möjligheten för FMV att anlita konsulter är grundad på det i 12 § förvaltningsreglementet för krigsmakten lämnade medgivandet för anskaffande myndighet att för uppgifter i samband med anskaffning anlita utomstående sakkunnig, om detta med beaktande av samtliga på frågan inverkan omständigheter framstår som för staten förmånligare än att för ändamålet anställa erforderlig personal. Enligt denna paragraf bör industriell kapacitet utnyttjas för projekterings- och konstruktionsarbete om det är möjligt och särskilda skäl ej föranleder annat.

För uppgifter som avser intern rationalisering inom FMV finns inrättad en organisationsbyrå, ingående i ämbetsverkets administrativa avdelning. Försvarets rationaliseringsinstitut (FRI), vilket inrättades samtidigt som FMV och är central förvaltningsmyndighet för försvarets rationaliseringsverksamhet, åligger att ta initiativ till rationaliseringsåtgärder som berör även FMV samt att planlägga och efter samråd med ämbetsverket utföra eller medverka vid rationaliseringsundersökningar.

Mot denna bakgrund har en undersökning av personalorganisationen vid försvarets materielverk gjorts. Ett huvudsyfte därvid har varit att få utrönt hur den vid materielverket tjänstgörande personalen fördelar sig på olika anställningsformer och organisationsenheter och om denna fördelning är ändamålsenlig. I den i ärendet upprättade granskningsrapporten har sammanfattningsvis uttalats bl. a. följande.

Personalen vid FMV — vilket verk har bildats genom sammanslagning av fyra förutvarande självständiga ämbetsverk inom krigsmakten — är av synnerligen stor omfattning. Härav föranledda avsevärda kostnader för avlönning och omkostnader m. m. gör det erforderligt att personalfrågorna tillmäts stor betydelse i syfte att begränsa personalkadern till vad som är oundgängligen erforderligt och att utnyttja denna kader på mest effektiva sätt.

Med hänsyn till att FMV:s huvuduppgift, nämligen anskaffning av materiel med åtföljande underhålls- och förrådsverksamhet, är växlande till art och omfattning är det ett oavvisligt krav att personalorganisationen hålls elastisk. Detta synes vara fallet med nuvarande organisation, inom vilken allenast ca 15 procent av den vid ämbetsverket tjänstgörande personalen med avlönning från FMV:s avlöningsanslag eller saksanslag innehar ordinarie tjänst och ca 15 procent innehar extra eller motsvarande anställningar. Kravet på elasticitet i personalorganisationen tillgodoses även genom att industriföretag och konsulter i stor omfattning anlitas för uppgifter som ankommer på ämbetsverket.

FMV:s storlek med därav betingat stora antal organisationsenheter på olika nivåer medför risk för dubbelarbete med ökade personalkostnader. Då behov av personalförstärkning uppkommer inom viss organisationsenhet synes därför — innan nyanställning sker — böra undersökas om inte behovet kan lämpligen tillgodoses genom överföring av personal

från annan organisationsenhet, inom vilken arbetsuppgifterna håller på att minska eller avvecklas. För att rationaliseringssynpunkterna kontinuerligt skall tas i beaktande synes det lämpligt att uppkommande personalfrågor av personalbyrån inom administrativa avdelningen bereds i samråd med organisationsbyrån (rationaliseringsenheten).

I anslutning till 12 § förvaltningsreglementet för krigsmakten synes närmare riktlinjer av Kungl. Maj:t böra fastställas för den omfattning i vilken industriföretag eller konsulter får anlitas för uppgifter som ankommer på FMV.

Storleken av FMV gör det särskilt angeläget att rationaliseringsfrågorna uppmärksammas i tillämplig mån och att rationaliseringsorganet (organisationsbyrån) utrustas med högt kvalificerad expertis på området. Förefintliga möjligheter till förenklingar i organisationen med åtföljande kostnadsbesparingar bör tas till vara och utredas av organisationsbyrån i nära samarbete med FRI. Då så är lämpligt synes utomstående konsulter på rationaliseringsområdet (t. ex. AB Statskonsult) böra anlitas. Föreligger i viss rationaliseringsfråga olika meningar mellan FMV:s chef och rationaliseringsorganet, bör frågan underställas FMV:s styrelse för beslut.

I granskningsrapporten har slutligen erinrats om att försvarets materielanskaffningsutredning i ett den 18 november 1970 dagtecknat delbetänkande framlagt förslag rörande FMV:s organisation, vilket vid tiden för rapportens färdigställande var föremål för prövning inom försvarsdepartementet. På grund härav och då de vid granskningen berörda spörsmålen fick anses komma under bedömning vid departementsberedningen, syntes ärendet inte böra föranleda någon annan åtgärd från revisorernas sida än att granskningsrapporten för kännedom tillställdes försvarets materielverk, försvarets rationaliseringsinstitut och försvarets materielanskaffningsutredning.

Revisorerna har fattat beslut i enlighet med granskningsrapportens förslag.

Riksdagen har sedermera godkänt en av Kungl. Maj:t den 24 september 1971 dagtecknad proposition angående organisation m. m. av försvarets materielverk. I det betänkande (nr 22) som låg till grund för riksdagens beslut har bl. a. hänvisats till den hos revisorerna upprättade granskningsrapporten i ämnet.

Socialdepartementet

Avslutade ärenden

Den statliga vaccintillverkningen

(granskningspromemoria nr 11/1970)

I propositionen 1969: 142 har uttalats att det centrala målet för statens läkemedelspolitik bör vara att kvalitativt högtstående läkemedel

skall kunna tillhandahållas medborgarna i rätt omfattning, vid rätt tidpunkt, på rätt plats och till lägsta möjliga kostnader.

Statens bakteriologiska laboratorium är jämte socialstyrelsen central institution inom landet för vaccinförsörjningen. Föreliggande behov tillgodoses till allra största delen genom framställning i laboratoriets egen regi. I ringa omfattning förekommer dock såväl import som export av vacciner.

Inom riksdagens revisorers kansli har verkställts en utredning om den statliga vaccintillverkningen i syfte att undersöka om beredskapen är tillfredsställande, om egentillverkningen till någon del skulle kunna ersättas med import och om tillverkningen bedrivs i ändamålsenliga former. I den granskningspromemoria som upprättats i ärendet har framhållits att beredskapsnivån åtminstone beträffande vissa vacciner får betraktas som hög. Övervakningen av beredskapsläget grundas på uppgifter om hälsotillståndet på vissa utrikes orter och i Sverige. En inom socialstyrelsen tillsatt vaccingrupp har att bedöma i vilken mån vacciner skall tillverkas eller på annat sätt anskaffas och hållas i lager. Lämplig beredskapsnivå föreslås årligen i anslagsframställningen från statens bakteriologiska laboratorium (SBL).

Företrädesvis importeras vacciner mot här ovanliga sjukdomar, t. ex. gula febern. Införseln omfattar av detta skäl endast små kvantiteter. Medicinska säkerhetsaspekter kan i vissa fall medföra att utländska vacciner inte får införas till Sverige.

Svenska vacciner har rönt viss efterfrågan utomlands. Genom statens engagemang i läkemedelsindustrin har en apparat för marknadsföring utomlands av bl. a. svenska vacciner erhållits.

Framställningen av vacciner vid SBL har först på 1960-talet fått mera betydande omfattning. Den tekniskt medicinska utrustning som står till laboratoriets förfogande har enligt granskningspromemorian hög standard. Serielängden vid tillverkningen blir dock i många fall kort, bl. a. till följd av produkternas komplicerade natur. Erfarenheterna av den egna tillverkningen ger ett i medicinskt hänseende erforderligt kunnande för bedömning såväl av importvacciner, för vilka bl. a. kvalitet och framställningssätt varierar, som av vaccinfrågor i övrigt.

Vid av granskningen föranledda besök vid SBL har framkommit att byggnadsbeståndet vid laboratoriet befinner sig i ett synnerligen dåligt skick. Tuberkulosdiagnostiken vid SBL har måst upphöra på grund av otillfredsställande lokaler och därav förorsakade hälsorisker. Byggnadernas tillstånd och utrustning — t. ex. saknas rinnande vatten i vissa lokaler — måste enligt granskningspromemorian verka starkt hämmande på möjligheterna att upprätthålla en rationell och från medicinskt hygienisk synpunkt tillfredsställande tillverkning. I promemorian har framhållits det anmärkningsvärda i att så lång tid som tio år förflutit utan att laboratoriets lokalfråga fått annat än en provisorisk lösning.

Över granskningspromemorian har yttrande avgetts av socialstyrelsen, statens bakteriologiska laboratorium, statskontoret, riksrevisionsverket, byggnadsstyrelsen, statens veterinärmedicinska anstalt, BS Konsult AB, Svenska landstingsförbundet och Svenska kommunförbundet. Statens bakteriologiska laboratorium har bl. a. framhållit att man anser det råda oklarhet om de hälsovårdspolitiska målen för laboratoriets verksamhet. Man skulle därför med tillfredsställelse motse en precisering av ifrågasatt varande mål.

I en skrivelse till Kungl. Maj:t har revisorerna föreslagit att en utredning av beredskapsläget på vaccinförsörjningens område företas. Samtidigt anses hälsovårdens mål böra ses över, varvid bl. a. bör beaktas önskvärdheten av att få till stånd en inbördes avgränsning och precisering av hälsovårdens olika delsektorer.

Utredningen bör enligt revisorernas åsikt lägga fram förslag till en konkret bestämning av SBL:s uppgift. Uppmärksamhet bör likaledes ägnas frågorna om lämpligaste driftform för den vid laboratoriet bedrivna tillverkningen, om taxesättningens utformning och om samordningen av den på flera huvudmän spridda laboratoricorganisationen, i första hand såvitt gäller SBL:s område.

Revisorerna har vidare betonat angelägenheten av att snabba och planmässiga åtgärder vidtas för att bringa SBL:s lokalfråga till en ändamålsenlig lösning. I anslutning därtill har revisorerna föreslagit att en rullande planering av behovsutvecklingen genomförs vid SBL och att en rullande lokalförsörjningsplan på längre sikt upprättas. Principbeslut bör slutligen fattas om att byggnader i vilka bakteriologiska preparat tillverkas eller hanteras skall uppfylla de krav som har fastställts av världshälsoorganisationen (WHO).

Skrivelsen är såsom *bilaga 4* fogad vid denna berättelse.

Kommunikationsdepartementet

Avslutade ärenden

Trivselåtgärder på SJ stationer

(granskningspromemoria nr 10/1971)

En stickprovsundersökning har företagits vid ett 30-tal SJ tillhöriga järnvägsstationer i avsikt att erhålla en bild av vissa förhållanden som sammanhänger med de resandes trivsel och bekvämlighet. Undersökningen avsåg till en början städning och renhållning men utsträcktes sedermera till att omfatta även andra funktioner av servicekaraktär.

Enligt den redovisning som lämnats i en i ärendet upprättad granskningspromemoria har de gjorda iakttagelserna gett det allmänna intrycket, att städning av publika lokaler och renhållning på stations- och spår-

områden i regel är god. Anledning till anmärkning beträffande dessa förhållanden har endast undantagsvis förekommit. Däremot har, såvitt gäller vissa andra service- och trivselfrågor m. m., förhållandena syns vara mera ojämna, och utrymme för förbättringar genom tämligen enkla och föga kostnadskrävande åtgärder har i många fall syns föreligga. Dessa iakttagelser har gällt främst sådana förhållanden som skyltning och anvisningar, information om trafik- och turistfrågor samt möblering, utrustning och ordningsfrågor i väntsalar m. m. Samtidigt har emellertid i promemorian framhållits, att betydelsen av en aktiv politik i fråga om berörda förhållanden sedan ett antal år uppmärksamrats av SJ och att olika åtgärder med angivna inriktning vidtagits inom företaget.

Då den lämnade redogörelsen förutsatts vara av värde för det pågående arbetet, har den för kännedom överlämnats av revisorerna till SJ centralförvaltning.

Finansdepartementet

Avslutade ärenden

Statens kostnader för skatteadministrationen

(granskningspromemoria nr 10/1970)

I verksamhetsberättelsen för år 1970 anmäldes att riksdagens revisorer låtit verkställa en undersökning av statens kostnader för skatteadministrationen. Sedan den i ärendet upprättade granskningspromemorian underkastats sedvanlig remissbehandling, har ärendet slutförts under år 1971.

Anledningen till undersökningen var bl. a. att någon sammanfattande utredning av de statliga förvaltningskostnaderna på förevarande område veterligen ej tidigare gjorts.

Undersökningen har omfattat budgetåret 1968/69, det senaste år för vilket vid tiden för beslutet en budgetredovisning fanns tillgänglig. De sökta kostnaderna har i princip avsett all statlig eller av staten bekostad administration av skatterna, såsom taxering, debitering, uppbörd, exekution, besvärprocess, kontrollåtgärder, normgivning m. m. Ett flertal myndigheter har härigenom berörts av utredningen.

Skatteadministrationens totalkostnader (inkl. komplementkostnader) för befattningen med de på driftbudgeten redovisade statliga skatterna har beräknats till ca 400 milj. kronor eller 1,3 procent av skatteinkomsterna. Kostnaderna för handhavandet av de direkta skatterna har beräknats till drygt 2 procent av inkomsterna, medan motsvarande procenttal för de indirekta skatterna är drygt 0,5 procent. I promemorian har kost-

naderna kunnat särredovisas för 18 av driftbudgetens 25 redovisningsrubriker för skatter.

Såsom närmare diskuteras i promemorian låter sig en mer entydig bedömning av effektiviteten i det svenska skattesystemet svårligen göras på grundval av en översiktlig kostnadsstudie för ett enda år. I promemorian redovisas därför vissa införskaffade uppgifter om de skatteadministrativa kostnaderna hos några andra europeiska länder. Med all reservation för jämförbarheten mellan skattesystemen och använda beräkningsmetoder synes det, enligt utredningen, som om det svenska skattesystemets effektivitet — mätt såsom kostnadsandelen av inkomsterna — ligger på i stort sett samma nivå som hos andra utvecklade industriländer.

Spörsmålet om hur medborgarna anpassat sig till rådande skattelagar har belysts i tre under åren 1969 och 1970 publicerade utredningar, som återges i promemorian. Av utredningarna framgår bl. a. att uppskattningsvis 30—40 procent av deklarationerna ändrats av taxeringsfunktionärerna. Trots detta anser man att ytterligare ett stort antal förfrågningar och kontroller hade bort vidtas.

Det ovanstående deklarationsutfallet har erhållits trots att ca två tredjedelar av samtliga deklaranter beräknas ha sökt hjälp i samband med sitt deklarationsarbete.

Sammanfattningsvis har i granskningspromemorian framhållits att skatteadministrationens i och för sig höga kostnader, splittringen på ett stort antal myndigheter, mångfalden av svårtillgängliga författningar och de redovisade konsekvenserna härav vid deras tillämpning ger bilden av ett område i behov av mer övergripande rationaliseringsåtgärder.

För att det skall bli möjligt att uppnå både ett billigare och för medborgarna enklare beskattningssystem torde det enligt promemorian vara nödvändigt att mer än hittills inrikta rationaliseringsarbetet på skatteförfattningarnas administrativa hanterlighet. Vid den förordade översynen bör även mer genomgripande förändringar av skattesystemet studeras.

Beträffande den indirekta beskattningen bör övervägas om de avkastningsmässigt mindre betydande punktskatterna skall bestå.

En grundläggande förutsättning för ett rationaliseringsarbete inom skatteområdet utgör tillgång till kontinuerliga kostnadsdata för de olika skatteformerna och för de administrativa funktioner som kommer i beröring med skatterna. Då ännu inte någon av statens inkomstmyndigheter tar del i försöksverksamheten med programbudgetering, har i promemorian föreslagits att sådan snarast påbörjas hos ett inte alltför ringa antal inkomstmyndigheter.

Granskningspromemorian har av revisorerna för yttrande tillställts ett större antal myndigheter och organisationer. De i promemorian redovisade uppfattningarna om rationaliseringsarbetets inriktning delas i huvudsak av flertalet remissinstanser. Riksskattenämnden har dock inte ansett det vara av intresse att betrakta skattesystemet från kostnadsmäs-

siga synpunkter, eftersom avvägningarna i systemet betingas av politiska bedömningar.

I skrivelse till Kungl. Maj:t har revisorerna i allt väsentligt anslutit sig till granskningspromemorians synpunkter och förslag. Beträffande värdet av tillgång till kostnadsdata vid rationaliseringsarbetet har revisorerna framhållit att avgörande för beskattningens utformning och organisation givetvis i sista hand är politikernas värderingar. Dessa värderingar synes emellertid revisorerna även kunna innefatta administrativa hänsynstaganden.

Skrivelsen är såsom *bilaga 3* fogad vid denna berättelse.

Det statliga remissförfarandet

(granskningspromemoria nr 4/1971)

I statsförvaltningens beslutsverksamhet utgör remissförfarandet en viktig och omfattande del. Riksdagens revisorer har uppmärksammat att någon mera ingående undersökning inte gjorts under åren av den arbetsmängd och de kostnader som är förbundna med remissförfarandet. Av den anledningen har en utredning företagits med syftet att försöka fastställa dels remissförfarandets kostnader, dels möjligheterna att rationalisera denna verksamhet.

Den företagna granskningen har främst inriktats på att ge en helhetsbild av remissverksamheten vad beträffar omfattning, kostnader och rationaliseringsmöjligheter. Någon detaljgranskning av enskilda remisser och deras handläggning har sålunda inte förekommit. Ett betydande antal av de ärenden som departementen sänder ut för remissbehandling går till organisationer av olika slag utanför statsförvaltningen. Endast den del av remissverksamheten som berör statsverket har dock granskats.

Undersökningen har gett vid handen att remissärendena omfattar dels offentliga utredningar, departementspromemorior, rundfrågningar och liknande, dels ärenden av rutinkaraktär, såsom besvär av olika slag, tillstånds- och anståndsärenden etc. Den förra typen av ärenden har i promemorian benämnts allmänna remisser, den senare typen rutinremisser. Vidare har undersökningen visat att remissärenden sänds inte blott från statsdepartementen till underlydande myndigheter utan även i stor utsträckning myndigheterna emellan.

Den arbetsbelastning som remissverksamheten förorsakade Kungl. Maj:t underställde myndigheter under budgetåret 1969/70 uppgick till lågt räknat ca 81 000 arbetsdagar. Motsvarande kostnader var minst 33 milj. kronor. Remissverksamheten tenderar även att växa i omfång. Antalet mottagna, vid myndigheterna i diarium registrerade remisser ökade under 1960-talet med drygt 15 procent.

Beträffande både mottagna och utsända remisser har undersökningen

visat att remissbelastningen till sin huvuddel vilar på ett fåtal myndigheter, såväl när det gäller antalet behandlade remisser som när det gäller det antal arbetsdagar som åtgått härför.

Det övervägande antalet av det hundratal myndigheter som berörts av undersökningen har gett uttryck för ett i deras mening tämligen angeläget behov av rationalisering av remissförfarandet. Myndigheterna har även var för sig nämnt ett avsevärt antal tänkbara, konkreta åtgärder till remissförfarandets förbilligande och förbättring. Det rådande läget inom remissverksamheten vad beträffar dess grad av rationalitet synes till vissa delar hänga samman med att gällande bestämmelser om det statliga remissförfarandet inte har följts av departement och myndigheter. Kungl. Maj:ts cirkulär den 22 mars 1907 och den 5 juni 1931 reglerar sålunda hithörande förhållanden på ett sätt som fortfarande får anses vara fullt modernt. Dessa båda cirkulärs bestämmelser synes emellertid ha fallit i glömska.

På grundval av vad som sålunda framkommit vid undersökningen och med hänsyn till att remissverksamheten av olika orsaker kan väntas växa i omfång har i granskningspromemorian lagts fram förslag om rationalisering av remissförfarandet. Förslagen har till stor del grundats på myndigheternas meningar i denna fråga.

Granskningspromemorians förslag innebär i sammanfattning följande.

En särskild arbetsgrupp inom Kungl. Maj:ts kansli borde fortlöpande ägna uppmärksamhet åt frågor om remissväsendets rationalisering. Den skulle ha till uppgift att ta till vara dels departementens erfarenheter beträffande remissärendenas handläggning, dels resultaten av tidigare rationaliseringsåtgärder inom området. Verksamheten borde efter hand i samverkan med statskontoret utsträckas till att omfatta den egentliga statsförvaltningen. Myndigheternas meningar om konkreta rationaliseringsåtgärder, framförda i samband med undersökningen, borde därvid beaktas. Beträffande rutinremisser borde ett långsiktigt rationaliseringsarbete inledas vid departement och myndigheter i syfte främst att minska ärendenas genomloppstid utan avkall på deras behandling i sak. Slutligen borde skyndsamma åtgärder vidtas för att lindra remissbördan vid särskilt hårt arbetsbelastade myndigheter.

Promemorian har för yttrande remitterats till 16 myndigheter. Av dessa har det övervägande antalet, främst sådana myndigheter som uppgett att de årligen behandlar ett stort antal remisser, instämt i promemorians synpunkter och förslag. Några remissinstanser, främst statskontoret och riksrevisionsverket, har anmält en avvikande mening i frågan.

Statskontoret har sagt sig dela uppfattningen att ansträngningar bör göras att förenkla remissförfarandet. Ämbetsverket finner det emellertid tveklaktigt om detta i första hand bör göras genom en särskild översyn av själva funktionen remissbehandling. Ämbetsverket anser att man vid

rationalisering av allmänna remissers handläggning bör granska former och resurser för behandling av policyfrågor inom myndigheterna. Remissförfarandet är enligt verket ett av flera alternativa sätt att infordra behövliga informationer vid handläggningen av ett ärende. Rationaliseringsinsatserna bör därför främst inriktas på att i varje enskilt fall finna den mest ändamålsenliga formen för informationsinhämtande och samarbete i övrigt mellan departement, myndigheter och andra organ. Statskontoret anser därför att en central översyn av remissverksamheten av den typ som föreslagits i granskningspromemorian torde ge endast begränsade effekter.

Riksrevisionsverket har i sitt remissyttrande framhållit att något enhetligt förfarande på departementsnivå, på sätt som föreslagits i granskningspromemorian, inte synes böra tillämpas. Något skäl för tillsättandet av en arbetsgrupp för att utreda frågan om remissarbetet synes därför inte föreligga. Ämbetsverket motiverar sin avvisande hållning till promemorians förslag i denna del främst med departementens varierande storlek, verksamhetsområden, arbetsuppgifter och arbetssätt. Det anses därför böra ankomma på departementschefen och hans närmaste medarbetare att bestämma handläggningsordningen.

Med överlämnande av promemorian och remissinstansernas yttranden har revisorerna tillställt Kungl. Maj:t en skrivelse i ärendet.

I skrivelsen konstateras bl. a. att det helt övervägande antalet av de tillfrågade myndigheterna har hävdad den meningen, att förfarandet beträffande allmänna remisser kan och bör rationaliseras. Revisorerna ansluter sig för egen del till denna uppfattning. Samtidigt erinras om att revisorerna i en tidigare skrivelse framfört förslag att ett särskilt organ skulle inrättas inom Kungl. Maj:ts kansli med uppgift att samordna de statliga kommittéernas verksamhet och i övrigt på olika sätt underlätta, effektivisera och förbilliga deras arbete. Revisorerna säger sig ha funnit det från flera synpunkter lämpligt att den nu ifrågavarande uppgiften med rationalisering av remissförfarandet knyts an till nämnda organ.

Revisorerna erinrar vidare om att remissväsendet på olika håll har ägnats uppmärksamhet under senare år, främst när det gäller rutinremisser. Bl. a. har riksdagens justitieombudsmän, i lagstiftningsarbetet engagerade grupper, enskilda riksdagsmän och riksdagens konstitutionsutskott ingående penetrerat rutinremissers handläggning. Särskilt konstitutionsutskottets granskning har pågått under lång tid och varit såväl omfattande som detaljerad. Revisorerna finner för sin del att konstitutionsutskottets undersökning och de missförhållanden som därvid påvisats ger stöd åt granskningspromemorians förslag att förfarandet beträffande rutinremissers handläggning bör ses över.

Sammanfattningsvis föreslår revisorerna att remissverksamheten ses över i rationaliseringssyfte på två parallella vägar, dels, såvitt gäller de

allmänna remisserna, genom ett inom Kungl. Maj:ts kansli verksamt organ, dels, beträffande de s. k. rutinremisserna, av en arbetsgrupp under statskontorets ledning.

Skrivelsen är såsom *bilaga 6* fogad vid denna berättelse.

Frånvarofrekvensen hos statsmyndigheterna

(granskningspromemoria nr 7/1971)

Antalet statstjänstemän ökade under perioden 1959—1969 med ca 18 procent till drygt 273 000. Den av staten utbetalade lönesumman till dessa tjänstemän uppgick år 1969 till ca 8,3 miljarder kronor. Enligt 1970 års långtidsutredning förväntas ökningen av antalet sysselsatta inom det offentliga tjänsteområdet bli i runt tal 185 000 personer under perioden 1970—1975.

Som framgått utgör personalkostnaderna en tungt vägande post i den statliga budgeten. Utvecklingen pekar på en ytterligare uppgång av dessa kostnader. Frågan om personalens mest effektiva utnyttjande har därför alltmer aktualiserats. Mot denna bakgrund har riksdagens revisorer beslutat att låta undersöka den faktiska frånvaron inom statsförvaltningen, under särskilt beaktande av orsakerna till frånvaron, och därmed få storleken av de arbetsinsatser som staten går förlustig klarlagd.

Av den i ärendet upprättade granskningspromemorian framgår att det för närvarande ej finns någon enhetlig officiell statistik som registrerar frånvarons omfattning och orsaker för statstjänstemannakollektivet.

För att det skulle bli möjligt att närmare belysa frånvarons omfattning och fördelningen på olika anledningar har vid den av revisorerna beslutade granskningen genomförts en frånvaroundersökning vid 23 centrala myndigheter. De redovisade resultaten, som belyser förhållandena under november 1970, avser drygt 14 400 till heltidsanställning omräknade tjänstemän. Som framgår av promemorian uppgick den totalt redovisade frånvaron från arbetsstället till i genomsnitt 21 procent av antalet arbetsdagar. Av den totala frånvaron hänförde sig närmare 8 procentenheter till sådan bortovaro från tjänstestället som ej regleras genom formell tjänstledighet, t. ex. tjänsteresa, deltagande i konferens och PR-verksamhet samt studier och utbildning. Sjukdom utgjorde med 6,8 procent den dominerande frånvaroanledningen. De institutionellt betingade frånvaroanledningarna semester, barnsbörd och militärtjänst uppgick till drygt 5 procent. Spridningen mellan de olika myndigheternas frånvarotal var betydande.

Av de i granskningspromemorian redovisade uppgifterna framgår klart frånvaroproblemets tyngd och att även mindre förändringar i frånvarofrekvensen har stor betydelse för effektiviteten i statsförvaltningen.

Frånvaron får emellertid, framhålls i promemorian, inte enbart be-

traktas som ett ekonomiskt problem. Bakom frånvaron, speciellt sjukfrånvaron, torde ligga ett vitt register av olika orsaker, bl. a. problem med anpassningen till arbetsmiljön. Aktiva personaladministrativa åtgärder i syfte att påverka sektorer med stor frånvaro synes fordra ett informationssystem i form av en relativt detaljerad statistik.

Av denna anledning föreslås i promemorian att en enhetlig frånvarostatistik tillskapas för statsmyndigheterna.

Sjukfrånvarons vida register av bakomliggande orsaker sträcker sig från rent medicinskt påvisbar ohälsa över olika former av anpassningsproblem till ett mer eller mindre medvetet utnyttjande av socialförsäkringens förmåner.

Det torde därför vara realistiskt att räkna med att även kontrollfunktionerna har betydelse för ett nedbringande av frånvarofrekvensen. I synnerhet synes detta gälla ofta förekommande korttidsfrånvaro som ej styrks av läkarintyg. Mot denna bakgrund föreslås i promemorian vissa åtgärder för en aktivare tillämpning av sjukkontrollkungörelsen (KK 1963: 362).

Enligt revisorernas beslut har granskningspromemorian för yttrande tillställts riksförsäkringsverket, statens järnvägar, statistiska centralbyrån, statskontoret, riksrevisionsverket och statens personalvårdsnämnd. Den senare myndigheten har tillsammans med statens omplaceringsnämnd från den 1 juli 1971 sammanförts till statens personalnämnd.

Samtliga remissinstanser delar den i promemorian uttryckta uppfattningen, att det är en allvarlig brist att en enhetlig frånvarostatistik saknas för statsmyndigheterna. I anslutning till granskningspromemorians förslag beträffande en aktivare tillämpning av sjukkontrollkungörelsen förordar riksförsäkringsverket ett närmare samarbete mellan statsmyndigheterna och försäkringskassorna. Ett sådant samarbete försvåras emellertid av rådande sekretessregler. Riksförsäkringsverket ifrågasätter därför om inte sekretessfrågorna kring tjänstemännens sjukfrånvaro behöver grundligt övervägas.

I skrivelse till Kungl. Maj:t har revisorerna framhållit att avsaknaden av en enhetlig frånvarostatistik för statsmyndigheterna försvårar personaladministrativa insatser i syfte att minska frånvaron. En dylik statistik borde därför tillskapas. Frånvaron och dess bakomliggande orsaker måste i första hand angripas genom olika former av personalvård. Man kan dock ej bortse från att även aktiva kontrollåtgärder har betydelse i detta sammanhang. Mot bakgrund härav har revisorerna föreslagit att statens personalnämnd i samråd med riksförsäkringsverket måtte utreda formerna för en närmare samverkan mellan myndigheterna och försäkringskassorna, varvid även sekretessfrågorna borde beaktas. Syftet med utredningen skulle vara att uppnå en aktivare tillämpning av de åtgärder som rekommenderas i sjukkontrollkungörelsen.

Skrivelsen är såsom *bilaga 7* fogad vid denna berättelse.

Utbildningsdepartementet

Avslutade ärenden

Utgallring av arkivalier hos statsförvaltningen.

(granskningspromemoria nr 15/1970)

I verksamhetsberättelsen för 1970 anmäldes att en undersökning gjorts rörande utgallring av arkivalier hos statsmyndigheterna. Sedan den i ärendet upprättade granskningspromemorian underkastats sedvanlig remissbehandling, har ärendet slutbehandlats under år 1971.

Mängden av arkivalier inom statsförvaltningen kan numera antas omfatta omkring 90 hyllmil, och den beräknas tillväxa med omkring 4 hyllmil per år. Möjligheterna att genom tidigt insatta gallringsåtgärder nedbringa arkivaliemängderna har i olika sammanhang uppmärksamats, främst med hänsyn till de betydande kostnader som är förenade med materialets omhändertagande och förvaring. En betydande upprustning av främst de personella resurserna hos riksarkivet har nyligen genomförts.

Den företagna granskningen har syftat till att åstadkomma en bild av det aktuella läget, främst såvitt gäller gallringens effektivitet. Undersökningen har särskilt inriktats på det regionala och lokala området.

Undersökningen vid landsarkiven har i huvudsak bestyrkt de förhållanden som tidigare anmälts av riksarkivet och som innebär att dessa arkiv saknar möjligheter att i erforderlig utsträckning utföra den rådgivnings- och kontrollverksamhet som åligger dem gentemot det stora antalet lokala myndigheter. Frågan om landsarkivens personalorganisation har emellertid förutsatts komma att prövas i samband med den årliga anslagsbehandlingen.

Förhållandena vid den lokala förvaltningen har studerats vid 35 stickprovvis utvalda myndigheter. Endast vid fem av dessa har enligt granskningspromemorian arkiverings- och gallringsförhållandena befunnits så goda att någon anledning till erinran eller kommentar inte ansetts föreligga. Som exempel på iakttagelser som gjorts vid övriga 31 myndigheter kan nämnas att arkivförteckningar saknas helt eller delvis, att ingen som helst gallring utförts enligt meddelade bestämmelser eller att gallring utförts ofullständigt samt att gallring inte förberetts genom att gallringsbara handlingar avskilts från sådana som skulle bevaras. På grund av bristernas frekvens har det kunnat antas att gallringsförhållandena hos de lokala myndigheterna i tämligen stor utsträckning inte är tillfredsställande. Vissa förslag har framförts, syftande till att åstadkomma lättnader i gallringsläget, särskilt såvitt gäller gallringsbestämmelser och information men även i vissa fall beträffande omfattningen av gallringen.

I avgivet remissyttrande har riksarkivet sagt sig ämna beakta flertalet av de framförda synpunkterna och förslagen. Sålunda avser riksarkivet att överse hela komplexet av gallringsföreskrifter och överväger även att omarbota den s. k. allmänna gallringskungörelsen. Det i granskningspromemorian framförda förslaget om en mera genomgripande gallring hos vissa myndigheter har däremot inte vunnit anslutning av riksarkivet med hänsyn till att det ansetts minska möjligheterna till framtida forskning.

I skrivelse till Kungl. Maj:t har revisorerna bringat den företagna utredningen till Kungl. Maj:ts kännedom för att i förekommande fall beaktas vid den fortsatta behandlingen av biträdande ärenden. Därvid har understrukits angelägenheten av att alla åtgärder vidtas som för närvarande är möjliga för att stimulera myndigheterna till självverksamhet beträffande gallringsgöromålen. Med hänsyn till den statliga förvaltningsapparatsens tillväxt och arkivmaterialets omdaning och förnyelse med nya typer av informationsbärare och administrativ teknik borde man emellertid räkna med att arkivorganisationen ställs inför ständigt nya problem som medförde en tendens att förbruka det tillskott av arbetskraft som eventuellt kunde tillföras arkiven. Revisorerna ansåg det därför i hög grad önskvärt att riksarkivet jämsides med en planerad organisationsöversyn i god tid sökte alternativa vägar för att åstadkomma en effektiv begränsning av arkivalietillväxten. Uppmärksamheten syntes därvid böra inriktas på utfärdandet av generella och mera genomgripande gallringsbestämmelser, som i högre grad än de nu gällande eftergav kravet på att material bevarades för framtida forskning.

Skrivelsen är såsom *bilaga 2* fogad vid denna berättelse.

Ersättning för viss rundradioverksamhet

(granskningspromemoria nr 6/1971)

Alltsedan budgetåret 1964/65 uppförs anslag på riksstaten till Sveriges Radio aktiebolag för viss rundradioverksamhet. Ersättningen, som avser dels skolprogramverksamhet, dels programverksamhet för utlandet, uppgick för budgetåret 1970/71 till sammanlagt 25 780 000 kronor.

Av från Sveriges Radio lämnade uppgifter har framgått att den statsfinansierade verksamheten inom bolaget bedrivs vid två särskilda organisationsenheter. Totalt sysselsätts ca 230 anställda vid de båda organisationsenheterna.

Riksdagens revisorer har beslutat låta undersöka formerna och kostnaderna för ifrågakvarande verksamhet. Vid granskningen har särskild vikt lagts vid en undersökning av frågan, huruvida de metoder som bolaget använder vid fördelning av olika gemensamma kostnader leder till en sådan kostnadsfördelning, att de statsfinansierade enheternas ersättning till bolaget kommer att motsvara de faktiska kostnader som verk-

samheterna åsamkar företaget. Det har dock inte visat sig möjligt att med ledning av från Sveriges Radio erhållna uppgifter dra några bestämda slutsatser i denna fråga.

I den i ärendet upprättade granskningspromemorian har lämnats en redogörelse för organisationen av den statsfinansierade verksamheten inom Sveriges Radio. Vid sidan av redovisade kostnads- och produktionsuppgifter har beskrivits hur kostnadsfördelningssystemen är utformade samt de konsekvenser använda fördelningsnormer medför. Rent allmänt har framhållits det otillfredsställande i att tillämpade kostnadsfördelningssystem i så hög grad bygger på i förväg verkställda uppskattningar av resursbehovet. Dessutom har i promemorian pekats på andra brister i kostnadsredovisningen beträffande de statsfinansierade enheterna.

Granskningspromemorian har tillställts Sveriges Radio för yttrande efter hörande av cheferna för de båda statsfinansierade enheterna.

Sveriges Radios av radiochefen avgivna yttrande har inte nämnvärt bidragit till att bringa klarhet i de spörsmål som behandlats i granskningspromemorian. Företaget har dock i allt väsentligt tillbakavisat den kritik som i promemorian framförts mot tillämpade fördelningssystem. Sveriges Radios verksamhet är för närvarande föremål för en allsidig översyn genom en särskild inom företaget tillsatt utredning. Bolaget finner det därför naturligt att denna interna utredning som ett led i sitt arbete även prövar möjligheterna att i högre grad än vad som för närvarande är fallet belasta användarna direkt med kostnaderna för olika slag av tjänster.

I en i ärendet upprättad tilläggspromemoria, vilken godkänts av revisorerna, har uttalats bl. a. följande.

Företaget intar den ståndpunkten att endast sådana avvikelser från uppgjorda verksamhetsplaner som beror på rationaliseringar o. dyl. inom en programenhet och som medfört absoluta kostnadsminskningar vid den tekniska enheten bör föranleda att berörda programenhet tillgodoräknas uppkomna besparingar. Däremot sätter företaget i fråga om korrigeringar bör göras i de fall avvikelserna har sin grund i ändrade dispositioner eller i felplanering. Den av företaget företrädde uppfattningen synes inte utan vidare kunna godtas från företagsekonomisk synpunkt. Varje åtgärd inom en enhet som leder till minskat ianspråktagande av resurser bör — oberoende av orsaken till minskningen — ge utslag i enhetens kostnadsredovisning. I annat fall kan enhetens intresse för produktivitetsbefrämjande åtgärder hämmas samt en strävan uppstå att till varje pris utnyttja de resurser som från början ställts till enhetens förfogande och för vilka den med nu använt kostnadsfördelningssystem måste erlägga betalning. Tilläggas må i detta sammanhang att en planering inte alltid kan betecknas som bristfällig enbart av det skälet att vissa vid planeringstillfället förutsatta förhållanden ej inträffar.

Vad sedan angår frågan om kostnaderna för gemensam administration och service hävdar företaget att den tillämpade schablonmetoden ger en totalt sett rättvisande fördelning av ifrågavarande kostnader. Rik-

tigheten härav torde i och för sig inte kunna bestridas. Av intresse i förevarande sammanhang är emellertid inte det totala utfallet av fördelningen utan i vilken mån de statsfinansierade rörelsegrenarna inom Sveriges Radio påförs korrekta kostnadsandelar. Det må här erinras att företrädare för utlandsprogramenheten satt i fråga om enheten beträffande vissa tjänster inte blivit påförd alltför höga administrationskostnader. Av värde hade med hänsyn härtill varit att ett uttalande i frågan från chefen för utlandsprogrammet bifogats Sveriges Radios yttrande.

Med hänsyn till att den nu pågående översynsutredningen inom företaget även kommer att pröva ändamålsenligheten av bolagets kostnadsfördelningssystem har revisorerna beslutat att ärendet nu inte bör föranleda annan åtgärd än att den i ärendet upprättade tilläggspromemorian jämte bilagor skall tillställas Sveriges Radios styrelse samt den nämnda utredningen för kännedom.

Ej avslutade ärenden

Viss genom statsmedel bekostad utställningsverksamhet
(granskningspromemoria nr 8/1971)

Det statliga stödet till kulturell verksamhet uppgår för närvarande till mer än 300 milj. kronor om året. I viss utsträckning har dessa medel utnyttjats för verksamheter med ett starkt inslag av politisk propaganda. I samband härmed har offentliga institutioner i en del fall kommit att medverka i aktiviteter som förefaller ha ringa anknytning till institutionernas egentliga arbetsuppgifter.

Med anledning härav har företagits en granskning av principerna och formerna för de utställningar av konst och andra kulturföremål som finansierats genom anslag på riksstaten. Resultatet av undersökningen har sammanställts i en granskningspromemoria som utsänts på remiss till ett tiotal myndigheter och organisationer.

Inrikesdepartementet

Avslutade ärenden

Statlig kreditgaranti till visst företag i pianobranschen
(granskningspromemoria nr 5/1971)

Industrigarantilån utlämnades under perioden 1954/55—1968/69 till ett sammanlagt belopp av mer än 505 milj. kronor. Därav har omkring 40 milj. kronor infriats av staten. I jämförelse med vad som beräknats vid stödformens tillkomst och med förhållandena på andra områden synes denna nettoförlust — omkring 7,9 procent — kunna anses hög. Orsakerna härtill belystes i en granskningspromemoria, som under senare

delen av år 1970 slutbehandlades av revisorerna genom en skrivelse till Kungl. Maj:t.

I anslutning till nu berörda ärende har på revisorernas uppdrag företagits en granskning av ett särskilt ärende av ifrågavarande natur, särskilt med sikte på möjligheterna att följa ett företags utveckling sedan kreditgaranti beviljats. Som objekt har valts ett ärende, i vilket statlig kreditgaranti för ett lån på 3 milj. kronor lämnats till ett företag som bedrev tillverkning av pianon och andra musikinstrument.

Företaget mötte under större delen av sin verksamhetstid svårigheter av olika slag och trädde i juli 1970 i konkurs. Denna är ännu inte avslutad, men anledning finns till antagande att staten skall göra en betydande förlust i anledning av kreditgarantin. I en i ärendet upprättad granskningspromemoria har en redogörelse lämnats för företagets ekonomiska utveckling m. m., och i samband därmed har framförts vissa förslag rörande granskningen av ifrågavarande låneärenden och kontrollen av utlämnade lån. Promemorian har varit föremål för remissbehandling.

Ärendet har slutbehandlats av revisorerna genom en skrivelse till Kungl. Maj:t. Det har därvid ansetts påkalla revisorernas uppmärksamhet huvudsakligen i den mån lärdomar kunde hämtas för prövningen av frågor om statlig kreditgaranti och om tillsyn över statsgaranterade lån. I det speciella ärendet har revisorerna endast framhållit, att den tid som stått till förfogande för utredning och prövning av kreditfrågan hos myndigheterna och för beredning i vederbörande departement uppenbarligen varit alltför kort, sannolikt beroende på att det ansträngda sysselsättningsläget på den ifrågavarande industriorten framtingat ett avgörande utan tillräckligt rådrum. I övrigt har revisorerna erinrat om att företagareföreningarna under de senaste åren erhållit ökade resurser som kunde väntas resultera i en livligare kontrollverksamhet från deras sida men att föreningarna likväl även framdeles torde få problem med att fylla behovet av kontrollresurser.

I samband med granskningen hade framförts vissa konkreta förslag som syftade till att genom anlitande av särskild expertis för mera komplicerade ärenden öka föreningarnas möjligheter att fullgöra de berörda uppgifterna. Hur den ökade kontrollverksamheten borde organiseras och utformas i detalj hade varit föremål för delade meningar vid remissbehandlingen. Revisorerna hade inte anledning att ta ställning till frågan, om särskild kompetens borde anskaffas genom utomstående organ (ackordscentraler, konsulter, revisionsbyråer) eller genom egna organ som upprättades i samarbete mellan samtliga föreningar eller grupper av sådana; en kombination av dessa lösningar var givetvis också tänkbar. Revisorerna ansåg emellertid att de framförda förslagen kunde vara av sådant värde för möjligheterna att undvika förluster på kreditgarantier och att begränsa företagareföreningarnas administrationskostnader att de borde närmare övervägas och prövas. Revisorerna ville därför över-

lämna det genom utredningen samlade materialet för att tagas i beaktande vid det arbete som pågick inom inrikesdepartementet rörande frågan om hur företagareföreningarnas tillsyns- och bevakningsverksamhet skulle ordnas i framtiden.

Skrivelsen är såsom *bilaga 8* fogad vid denna berättelse.

Civildepartementet

Avslutade ärenden

ADB-redovisningen av mervärdeskatten

(granskningspromemoria nr 1/1971)

Administrationn av mervärdeskatten liksom av inkomst- och förmögenhetsskatten ankommer i huvudsak på länsstyrelserna. De datamaskinella bearbetningarna av de hålkort som används vid redovisningen av mervärdeskatten ombesörjs emellertid, till skillnad från vad som är fallet med inkomst- och förmögenhetsskatten, av postbanken.

Mot denna bakgrund har en undersökning genomförts vid revisorernas kansli i syfte att klarlägga om kostnadsbesparingar kan uppnås genom att överföra ADB-bearbetningarna av mervärdeskatten från postbanken till länsstyrelsernas datakontor. För att kunna bedöma den ifrågasatta rationaliseringsåtgärdens lämplighet har uppgifter bl. a. införskaffats om datakontorens kapacitetsförhållanden, kostnaderna för nuvarande systemlösning samt pågående eller förväntad ADB-utveckling inom skatteområdet.

Under år 1970 infördes vid länsstyrelserna ett enhetligt datasystem av typ DATASAAB. Av den proposition som riksdagsbeslutet i frågan baserades på framgår att det nya maskinsystemet, bl. a. med tanke på den framtida utvecklingen, dimensionerats med viss överkapacitet. Denna synes ännu ej ha tagits i anspråk.

På grundval av från riksskattenämnden infordrade kostnadsuppgifter har timpriset för mervärdeskattens datamaskinella bearbetning vid posten under tiden den 1 januari 1969—den 31 mars 1970 beräknats till ca 900 kronor. En kostnadskalkyl för det år 1970 vid länsstyrelserna införda datasystemet pekar på att kostnadsmässiga och andra fördelar skulle stå att vinna genom att utnyttja detta för mervärdeskattens administration. Ett överförande till datakontoren av ifrågavarande arbetsuppgifter medför emellertid att nya systemlösningar och program måste utarbetas. Ett mer slutligt svar på frågan om den totalt sett mest ekonomiska och ändamålsenliga systemlösningen synes enligt granskningspromemorian ej kunna ges förrän alternativa sådana utarbetats och kostnadsberäknats.

Av granskningspromemorians redogörelse för utredningsläget beträffande ADB-användningen inom skatteområdet framgår att en total översyn av ADB-systemet för folkbokföring och beskattning relativt snart torde komma till stånd. Målet är härvid att skapa ett integrerat informations- och produktionssystem för beskattning. De erforderliga ADB-bearbetningarna torde komma att handhas av riksskatteverket och länsdataanläggningarna. Det synes därvid kunna förutsättas att även mervärdeskattens datarutiner kommer att inordnas i ett framtida integrerat system.

På grundval av de i granskningspromemorian redovisade kapacitets- och kostnadsförhållandena dras den slutsatsen, att rationaliseringsvinster troligtvis skulle stå att vinna om databearbetningen av mervärdeskatten fördes över från postbanken till en eller flera länsanläggningar. För en sådan överflyttning talar också den pågående utvecklingen mot ett integrerat datasystem för beskattning. Riksskatteverket och statskontoret föreslås därför böra utreda frågan om införandet av en systemlösning som väsentligen bygger på länsdataanläggningarnas medverkan. Utvecklingsarbetet på en sådan systemlösning bör emellertid enligt granskningspromemorian samordnas med de aviserade utredningarna om nya datasystem för folkbokföring och beskattning. Att på kort sikt genomföra mera tillfälliga förändringar i mervärdeskattens nuvarande datarutiner bedöms ej vara lämpligt. Komplexiteten i verksamheten och den stora organisation som berörs synes nämligen kräva en förhållandevis hög grad av stabilitet.

Granskningspromemorian har av revisorerna för yttrande tillställts postverket, statskontoret, riksskatteverket samt länsstyrelserna i Stockholms, Jönköpings, Malmöhus och Västernorrlands län.

Remissmyndigheterna delar i allmänhet den i granskningspromemorian uttryckta uppfattningen, att resultatet av det aviserade utredningsarbetet på ett integrerat datasystem för beskattning bör avvaktas, innan ett beslut fattas om ett överförande av mervärdeskattens databearbetning till länsdatakontoren.

Beträffande det långsiktiga utredningsprogrammet inom ADB-området upplyser statskontoret att myndigheten i ett senare skede av organisationsundersökningarna vid länsstyrelserna avser att även utreda administrationen av mervärdeskatten. Både statskontoret och riksskatteverket framhåller att detta utredningsarbete kommer att bedrivas i nära samarbete mellan de båda myndigheterna. Enligt riksskatteverket bör aviserade förslag till förändrade datasystem för beskattning kunna komma i drift i mitten av 1970-talet.

Eftersom mervärdeskattens datarutiner kommer att tas upp till prövning av statskontoret och riksskatteverket i samband med det mer långsiktiga utredningsarbetet på ett integrerat informations- och produktionssystem för beskattning, har revisorerna beslutat att ärendet inte skall

föranleda annan åtgärd än att en upprättad tilläggspromemoria jämte tillhörande remissyttranden för kännedom tillställs postverket, statskontoret och riksskatteverket.

Indrivning av restförd försäljningsskatt på guldsmedsvaror
(granskningsrapport nr 5/1971)

I skrivelse till riksdagens revisorer har hävdats att kontrollstyrelsen (som den 1 januari 1971 uppgick i riksskatteverket) låtit anmärkningsvärt lång tid förflyta, innan framställning gjorts om indrivning av restförd försäljningsskatt på guldsmedsvaror. Utestående skatteskulder skulle härigenom tillåtit öka.

För att det skulle bli möjligt att ta ställning till skrivelsens påstående har en granskning gjorts av beskattningsmyndighetens handläggningstakt för de under åren 1968 och 1969 restförda beloppen i Stockholm, Göteborg och Malmö. I relation till det totala antalet skatteposter har antalet skatteposter för vilka handläggningstiden överstigit 180 dagar uppskattats till ca en procent. Beloppsmässigt torde dessa poster ha uppgått till endast 0,5 procent av det totala skattebeloppet. Den långa handläggningstiden för denna mindre del av antalet skatteposter har bl. a. varit att hänföra till att försumliga skattskyldiga försöker dra sig undan delgivningen av åsatta skönstaxeringar. Vidare har vissa förseningar i den normala handläggningstakten berott på att myndigheten ibland prioriterat handläggningen av andra punktskatter.

Det av beskattningsmyndigheten tillämpade handläggningsförfarandet för försäljningsskatten på guldsmedsvaror och det förhållandet att de under indrivning liggande skattebeloppen synes vara av i stort sett konstant storlek ger ej belägg för påståendet att beskattningsmyndigheten generellt sett tillåtit skatteskulderna att öka.

Med hänsyn härtill och då riksdagen beslutat upphäva förordningen om försäljningsskatt från den 1 juli 1972 har revisorerna beslutat att ärendet ej skall föranleda någon ytterligare åtgärd.

Ej avslutade ärenden

Planfrågornas ställning i den departementala organisationen
(granskningspromemoria nr 16/1970)

Den statliga verksamheten på samhällsplaneringens område handläggs av ett flertal olika myndigheter under skilda departement. I en efter verkställd undersökning upprättad granskningspromemoria har uttalats att en ökad samordning av verksamheten bör eftersträvas, vilket har motiverats med det starka funktionella samband som råder både i sak och i administrativt avseende mellan samhällsplaneringens olika grenar.

En särskild utredning av planväsendets organisation och departementala ställning har därför ansetts påkallad. Promemorian har remissbehandlats.

Industridepartementet

Ej avslutade ärenden

Driftavbrott vid värmekraftverket i Stenungsund

(granskningspromemoria nr 11/1971)

De fyra ångturbinaggregaten vid Stenungsunds kraftstation har successivt tagits i bruk under åren 1959—1969. Aggregaten har vid sammanlagt tio olika tillfällen varit utsatta för allvarligare driftstörningar eller haverier, som i vissa fall krävt långa reparationstider och minskat kraftstationens förmåga att bidra till landets kraftförsörjning, i några fall under kritiska bristperioder. I en granskningspromemoria har lämnats en redogörelse för haveriernas natur, orsaker och följdverkningar. Promemorian är för närvarande föremål för remissbehandling.

Riksdagen och dess verk

Avslutade ärenden

Viss hos Nordiska rådets svenska delegation företagen resa

(granskningspromemoria nr 2/1971)

Med stöd av bestämmelserna om revision av riksdagsförvaltningen (RFS 1968: 8) har riksgäldskontorets revisionsavdelning i skrivelse till riksdagens revisorer den 4 maj 1970 till revisorernas prövning hänskjutit frågan om riktigheten av en av Nordiska rådets svenska delegation gjord utbetalning, avseende ersättning för flygresä.

Den i ärendet gjorda utredningen ger vid handen att verifikationsunderlaget för den i förevarande sammanhang aktuella utbetalningen varit i flera avseenden bristfälligt. Vidare synes delegationens arbetsutskott ha överskridit sin befogenhet då beslut fattats om generellt tillstånd till den ifrågavarande typen av tjänsteresa.

De upplysningar som delegationen lämnat riksdagens revisorer tyder emellertid på att saklig grund kan ha funnits för den aktuella utbetalningen.

Delegationen har såsom en förklaring till de konstaterade felaktigheterna vid handläggningen av ärendet angett att vissa organisatoriska brister förelegat inom delegationens kansli.

Enär en översyn av kansliorganisationen avses komma till stånd och

då ifrågavarande utbetalning synes ha varit sakligt motiverad, har revisorerna beslutat att ärendet inte skall föranleda någon annan åtgärd än att den upprättade granskningspromemorian skall tillställas riksdagens förvaltningskontor, Nordiska rådets svenska delegation och riksgäldskontorets revisionsavdelning.

Avskrivna ärenden

Såsom nämnts i det föregående har en del granskningsärenden avskrivits, sedan det vid förberedande undersökningar har konstaterats att ytterligare granskning hos revisorerna inte kunde anses motiverad. Ärendena i fråga avser

fångvårdens byggnadskommittés verksamhet,
statens vägverks byggnadsverksamhet,
statens järnvägars distriktsorganisation,
visst av byggnadsstyrelsen fattat beslut om byggande i egen regi,
studiemedel till universitets- och högskolestuderande,
skoladministrationens regionala organisation samt
domänfondens avkastning.

I samtliga dessa ärenden har s. k. granskningsrapporter upprättats.

Särskilda berättelser

Berättelse över verkställd granskning av riksbankens tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1970 har avlämnats.

Berättelse över verkställd granskning av riksgäldskontorets tillstånd, styrelse och förvaltning under budgetåret 1969/70 har avlämnats.

Berättelse över verkställd granskning av stiftelsen riksbankens jubileumsfonds verksamhet och förvaltning under år 1970 har avlämnats.

Beträffande den närmare innebörden av den sålunda verkställda granskningen och därvid gjorda iakttagelser torde få hänvisas till finansutskottets betänkanden nr 9 och nr 10 år 1971 samt finansutskottets betänkande nr 15 år 1971.

RESULTATET AV DE TILL KUNGL. MAJ:T UNDER ÅR 1970 AVLÅTNA SKRIVELSENA

Av verksamhetsberättelsen för år 1970 framgår att riksdagens revisorer under detta år har avlåtit sex skrivelser till Kungl. Maj:t med anhållan om vissa åtgärder. I det följande lämnas en kortfattad redogörelse för resultatet av de sålunda gjorda framställningarna.

Beträffande frågan om *förvaltningskostnader i statens utlåningsverksamhet* har revisorerna föreslagit, att skrivelsen i ärendet jämte bilagor

överlämnas till budgetutredningen och att en undersökning verkställs av frågan om organisationen av den låneverksamhet som bedrivs genom utlåning från statens utlåningsfonder. Kungl. Maj:t har uppdragit åt statskontoret att — i samråd med riksrevisionsverket — i anslutning till översynen av förvaltningen av fonden för låneunderstöd även undersöka organisationen i fråga om utlåningen från statens utlåningsfonder. Vidare har Kungl. Maj:t förordnat att riksdagens revisorers skrivelse med därtill fogade bilagor skall överlämnas till budgetutredningen.

Beträffande frågan om *försäljning av kasserad och övertalig materiel m. m. inom statsförvaltningen* har revisorerna föreslagit, att formerna för en närmare samordning av den försäljningsverksamhet som bedrivs av vissa angivna statsmyndigheter m. fl. måtte utredas. Enligt från industridepartementet under hand inhämtade upplysningar har affärsverksdelegationen den 26 november 1970 tillsatt en utredning, som bl. a. har i uppdrag att undersöka möjligheterna att utveckla förenade fabriksverkens överskotts försäljning till ett organ för samordning av produktval, inköp och marknadsföring för verkstäderna inom kriminalvårdens och socialvårdens ansvarsområden samt för de av landsting och kommuner drivna skyddade verkstäderna. Utredningen har i dagarna färdigställts och torde inom den närmaste tiden komma att framläggas för Kungl. Maj:t.

Beträffande frågan om *förluster på vissa statliga lånegarantier* har revisorerna föreslagit, att Kungl. Maj:t måtte besluta om införande av förlusttäckningsavgifter på vissa statliga garantilån, om ändrad redovisning av influtna förlusttäckningsavgifter och om samma redovisningsmetod för eventuellt kommande förluster på lokaliseringsslån som tillämpas för förluster på industrigarantier. Kungl. Maj:t har förordnat att avskrift av revisorernas skrivelse jämte bilagor skall överlämnas till 1968 års lokaliseringsutredning för övervägande i tillämpliga delar vid fullgörande av utredningsuppdraget. Vid sin anmälan av bidragsanslaget till företagareföreningarnas administrationskostnader i 1971 års statsverksproposition har vidare chefen för inrikesdepartementet, under hänvisning till nämnda skrivelse, förklarat sig i likhet med riksdagens revisorer vilja bestämt stryka under vikten av att effektiva åtgärder vidtas i syfte att förebygga risken för förluster i den statliga låne- och garantigivningen.

Beträffande frågan om *affärsverkens publikationsverksamhet* har revisorerna föreslagit, att vissa vid en utredning i ämnet framkomna synpunkter på lämpligt sätt bringas till vederbörande myndigheters kännedom samt att Kungl. Maj:t föranstaltar om en undersökning av möjligheterna att utarbeta viss metod för kostnadsjämförelser mellan olika tryckalster. Kungl. Maj:t har förordnat att revisorernas skrivelse skall delges postverket, televerket, statens järnvägar, luftfartsverket, statskontoret, statens vattenfallsverk, domänverket, förenade fabriksverken och AB Allmänna förlaget. Vidare har Kungl. Maj:t uppdragit åt statskon-

toret att i samråd med postverket och AB Allmänna förlaget undersöka möjligheten att utarbeta en sådan metod för kostnadsjämförelse mellan olika tryckalster som anges i revisorernas skrivelse.

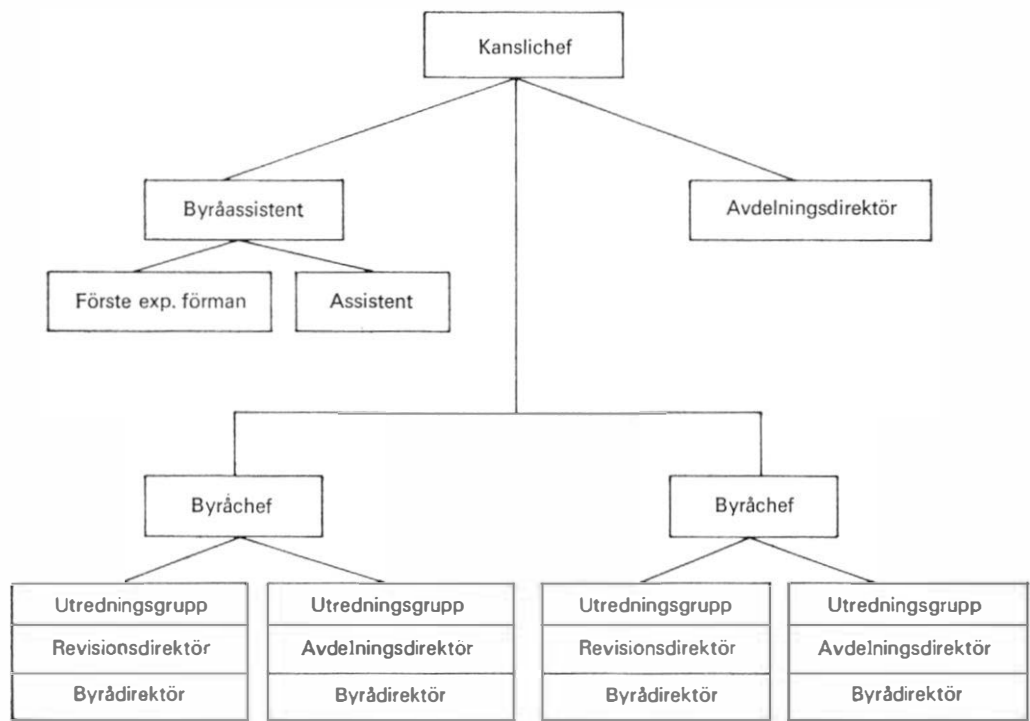
Beträffande frågan om *Varbergs fästning* har revisorerna föreslagit, att den i ärendet verkställda utredningen överlämnas till 1965 års musei- och utställningssakkunniga för att tas i beaktande i samband med deras uppdrag. Kungl. Maj:t har — under erinran om ett tidigare lämnat uppdrag åt chefen för armén att i samråd med riksantikvarieämbetet, styrelsen för Varbergs museum och drätselkammaren i Varbergs stad utse en lokal nämnd med uppgift att biträda militärbefälhavaren i Västra militärområdet i frågor om dispositionen och förvaltningen av Varbergs fästning — i ämbetsskrivelse till chefen för armén understrukit angelägenheten av att ifrågavarande nämnd snarast utses och samtidigt uppdragit åt denne att vid fullgörandet av förenämnda uppdrag samråda även med 1965 års musei- och utställningssakkunniga.

Beträffande frågan om *ökad samordning av universitets- och högskoleutbildningen i Örebro* har revisorerna föreslagit, att Kungl. Maj:t måtte dels överlämna skrivelsen i ärendet jämte bilagor till 1968 års utbildningsutredning för beaktande i dess fortsatta utredningsarbete, såvitt angår frågan om organisationen av den högre utbildningsverksamheten i Örebro, dels föranstalta om inrättandet i Örebro av ett interimistiskt samarbetsorgan med uppgift och befogenhet att inom ramen för nuvarande organisation vidta åtgärder för ökad samverkan mellan universitetsfilialen, socialhögskolan samt gymnastik- och idrottshögskolan, dels ock uppdra åt riksrevisionsverket att på nytt pröva frågan om lämpligheten av en uppdelning av berörda utbildningsenheters kamerala verksamhet på två skilda redovisningscentraler. Revisorernas nämnda skrivelse jämte bilagor har av Kungl. Maj:t överlämnats till 1968 års utbildningsutredning för beaktande i angivet hänseende, medan frågan om åtgärder för ökad samverkan mellan berörda läroanstalter i Örebro efter remissbehandling är under beredning i utbildningsdepartementet. Frågan om redovisningscentral är likaledes under beredning sedan riksrevisionsverket inkommit med förslag i den av revisorerna angivna riktningen.

*

Beträffande frågan om *förläggning av myndigheters arbete utom stationeringsorten* erinrades i 1970 års verksamhetsberättelse, att revisorerna i en skrivelse år 1969 föreslagit att Kungl. Maj:t måtte meddela statsmyndigheterna närmare riktlinjer för deras handlande i berört avseende. Samtidigt upplystes om att frågan var föremål för Kungl. Maj:ts prövning och att ställning däri torde komma att tas under första halvåret 1971. Enligt under hand inhämtade upplysningar synes, såvitt nu kan bedömas, frågan komma att anmälas för Kungl. Maj:t i början av år 1972.

Riksdagens revisorers personalorganisation

*Bilaga 2***Riksdagens revisorers skrivelse till Kungl. Maj:t den 25 februari 1971 med anledning av granskningspromemoria nr 15/1970 angående utgallring av arkivalier hos statsförvaltningen jämte däröver avgivna remissyttranden**

Inom riksdagens revisorers kansli har verkställts en undersökning rörande utgallring av arkivalier hos statsförvaltningen. Undersökningsresultatet har redovisats i en granskningspromemoria, vilken för yttrande tillställts riksarkivet. Nämnda arkiv har i sin tur inhämtat yttranden från de olika landsarkiven. Granskningspromemorian och de inkomna yttrandena bifogas denna skrivelse (bil. 1—9).

I promemorian har framhållits att mängden av arkivalier inom statsförvaltningen numera kan antas omfatta närmare 90 hyllmil och den årliga bruttotillväxten omkring 4 hyllmil. Även om det med nuvarande gallringsprinciper är möjligt att betydligt begränsa tillväxten (med mellan 65 och 70 procent eller mera), är frågan om gallring i statsmyndigheternas arkiv av synnerlig ekonomisk vikt, bl. a. med hänsyn till de betydande kostnader som är förenade med uppförande av lokaler för arkivalierna. Frågan har på olika sätt uppmärksamrats under senare år, och en betydande upprustning främst av de personella resurserna hos riksarkivet har nyligen genomförts.

Den för riksdagens revisorers räkning företagna granskningen har syftat till att åstadkomma en bild av det aktuella läget på förevarande område, främst såvitt gäller gallringens effektivitet. Undersökningen har i främsta rummet inriktats på det regionala och lokala området, d. v. s. på landsarkiven och de under dessa i arkivhänseende sorterande lokala statsmyndigheterna. Undersökningen vid landsarkiven har i huvudsak bestyrkt de förhållanden som anmälts av riksarkivet i samband med anslagsäskandena för nästkommande budgetår och som innebär att dessa arkiv för närvarande saknar möjligheter att i erforderlig utsträckning utföra den rådgivnings- och kontrollverksamhet som åligger dem gentemot det stora antalet lokala myndigheter. Då emellertid landsarkivens personalorganisation kommer att prövas i samband med anslagsbehandlingen för nästkommande budgetår, har denna sida av problemet inte närmare kommenterats i granskningspromemorian.

Däremot har förhållandena vid de lokala myndigheterna ägnats en mera utförlig redogörelse. Den lokala förvaltningen har studrats vid 36 stickprovsvis utvalda myndigheter, underställda fem olika landsarkiv och tillhörande ett 20-tal skilda förvaltningsområden. Endast vid fem av dessa myndigheter har arkiverings- och gallringsförhållandena befun-

nits så goda att någon anledning till erinran eller kommentar inte ansetts föreligga. De iakttagelser som gjorts vid övriga 31 myndigheter är av skiftande innehåll men visar i stort sett att påtagbara brister föreligger. Som exempel har nämnts att särskilda bestämmelser om gallring saknas, att arkivförteckningar saknas helt eller till vissa delar, att ingen som helst gallring utförts enligt meddelade bestämmelser eller att gallring utförts ofullständigt, att utgallring inte förberetts genom att gallringsbara handlingar avskilts från sådana som skall bevaras samt att arkivlokaler eller ordningen i dessa inte varit tillfredsställande. Några av de gjorda iakttagelserna har ansetts gälla mindre betydelsefulla avvikelser från god arkivordning, men antalet mera väsentliga anmärkningar är så stort att det måste antas att gallringsförhållandena hos de lokala myndigheterna i tämligen stor utsträckning inte är tillfredsställande. Härvid har understrukits risken för att eftersättande av arkivvården och särskilt gallringen kan föranleda betydande arbetsinsatser och kostnader i framtiden, när åtgärder en gång måste företas och brister till följd av underlåtenhet måste repareras.

I kommentarer till den lämnade redogörelsen har i promemorian anförts vissa förslag, syftande till att åstadkomma lättnader i gallringsläget hos de lokala myndigheterna. Sålunda har framhållits möjligheten av att i större omfattning meddela sådana gallringsföreskrifter som gäller särskilda slag av handlingar, exempelvis rörande personalredovisning. Förslagsvis skulle föreskrifterna kunna tillhållas myndigheterna genom en ny upplaga av riksarkivets broschyr om arkivgallring, vilken i så fall skulle göras utförligare och utformas på sådant sätt att behovet av direkt biträde av landsarkivens sakkunniga skulle kunna minskas. Beträffande några myndigheter har satts i fråga om inte en översyn av de för myndigheterna gällande bestämmelserna om gallring kan anses motiverad. Det sagda gäller bl. a. länsnykterhetsnämnderna och åklagarmyndigheterna, hos vilka gallringsbestämmelser saknas beträffande vissa handlingar rörande vårdfall och bagatellbrott.

I remissyttrandena har granskningspromemorians beskrivning av det faktiska läget beträffande gallring av arkivalier vitsordats, och remissmyndigheterna har i huvudsak anslutit sig till vad som anförts rörande frågans angelägenhet och ekonomiska betydelse. Riksarkivet har även förklarat sig ämna beakta flertalet av de framförda synpunkterna och förslagen. Sålunda avser riksarkivet att överse hela komplexet av gallringsföreskrifter rörande såväl särskilda handlingar som särskilda myndigheter, och arkivet har även funnit det böra övervägas att omarbета den s. k. allmänna gallringskungörelsen. Ett i samband med remissbehandlingen framfört uppslag om tidigare leveranser till landsarkiven eller upprättande av mellanarkiv för gallrings-

bart material har riksarkivet ansett värt att övervägas i detta sammanhang.

Den i promemorian berörda frågan om en mera genomgripande gallring hos vissa myndigheter har däremot inte vunnit anslutning av remissmyndigheterna. Beträffande de anförda exemplen — länsnykterhetsnämnderna och åklagarmyndigheterna — har härvid anförts att det ifrågavarande materialet saknar täckning på annat håll inom förvaltningen och att utgallring skulle begränsa möjligheten till framtida forskning. Endast beträffande ett av exemplen (domänverket) har vissa åtgärder ställts i utsikt.

Det är givetvis av väsentlig betydelse för gallringen av det ständigt växande arkivaliebeståndet inom statsförvaltningen att landsarkiven erhåller en för göromålens omfattning avpassad personalorganisation. Med hänsyn till att frågan därom innevarande år kommer under statsmakernas bedömning i samband med anslagsbehandlingen har revisorerna inte anledning att uttala sig i denna del. Revisorerna vill däremot bringa den företagna utredningen till Kungl. Maj:ts kännedom för att i förekommande fall beaktas vid den fortsatta behandlingen av hithörande ärenden. Särskilt må understrykas angelägenheten av att alla åtgärder vidtas som för närvarande är möjliga för att stimulera myndigheterna till självverksamhet beträffande gallringsgöromålen.

Revisorerna vill härutöver framhålla att en personalorganisation hos landsarkiven i enlighet med nu föreliggande förslag knappast kan väntas undanröja alla bekymmer med gallringsfrågorna på längre sikt. Med hänsyn till de successiva organisatoriska omgestaltningar som kännetecknar den statliga förvaltningsapparaten i dagens läge och till arkivmaterialets omdaning och förnyelse med nya typer av informationsbärare och administrativ teknik måste man nämligen räkna med att arkivorganisationen ställs inför ständigt nya problem som kan medföra en tendens att förbruka tillskottet av arbetskraft. Det är därför i hög grad önskvärt att riksarkivet jämsides med organisationsöversynen i god tid söker alternativa vägar för att åstadkomma en effektiv begränsning av arkivalietillväxten. Uppmärksamheten torde därvid böra inriktas på utfärdandet av generella och mera genomgripande gallringsbestämmelser, som i högre grad än de nu gällande efterger kravet på att material bevaras för framtida forskning. Revisorerna vill särskilt erinra om det redan i viss utsträckning prövade tillvägagångssättet att för forskningens räkning som typexempel bevara ett mera fullständigt material hos ett fåtal lokala myndigheter men utgallra motsvarande material hos flertalet övriga likartade förvaltningsenheter. Även metoden att bevara vissa typåtgångar kan ge ett godtagbart underlag för framtida forskning.

Riksdagens revisorers skrivelse till Kungl. Maj:t den 25 mars 1971 med anledning av granskningspromemoria nr 10/1970 angående statens kostnader för skatteadministrationen jämte däröver avgivna remissyttranden

Skatterna är på gällande riksstat upptagna till ett sammanlagt belopp av närmare 40 miljarder kronor, vilket utgör drygt 90 procent av driftbudgetens inkomster. Under hela 1960-talet har ett omfattande utredningsarbete pågått inom skatteområdet. Detta utredningsarbete har berört såväl skatteförfattningarnas materiella innehåll som den administrativa apparaten. Någon sammanfattande utredning angående de statliga förvaltningskostnaderna på förevarande område har veterligen ej gjorts. Mot denna bakgrund har riksdagens revisorer beslutat genomföra en undersökning av statens kostnader för skatteadministrationen, såväl sammanlagt som med fördelning på olika skatteslag. Uppmärksamhet skulle därvid också ägnas frågan om möjligheterna till en kostnadssänkande eller effektivitetshöjande rationalisering av det administrativa systemet.

Undersökningen har omfattat budgetåret 1968/69, det senaste år för vilket vid tiden för beslutet en budgetredovisning fanns tillgänglig. De sökta kostnaderna har i princip avsett all statlig eller av staten bekostad administration av skatterna, såsom taxering, debitering, uppbörd, exekution, besvärprocess, kontrollåtgärder, normgivning m. m. Ett flertal myndigheter har härigenom berörts av utredningen. Den utförda undersökningen har redovisats i en granskningspromemoria, som för yttrande tillställts 16 olika remissinstanser. Promemorian, en förteckning över remissinstanserna samt de avgivna yttrandena har såsom bilagor 1—18 fogats vid denna skrivelse.

Det nuvarande bokföringssystemet hos de skatteadministrerande myndigheterna lämnar i regel inte någon information om kostnaderna för de olika skatteformerna eller för de administrativa funktioner som kommer i beröring med skatterna. En tillgång till dylika kostnadsdata anser revisorerna, såsom framhållits i granskningspromemorian, vara en grundläggande förutsättning för ett rationaliseringsarbete inom skatteområdet. Ett flertal remissmyndigheter ansluter sig till denna uppfattning. Centrala folkbokförings- och uppbördsnämnden pekar t. ex. på att nämnden för att kunna fullgöra sin tillsynsuppgift varit tvungen att införa ett eget kostnadsredovisningssystem för länsdatakontoren. Riksskattenämnden å andra sidan anser det vara av begränsat intresse att betrakta skattesystemet från kostnadsmässiga syn-

punkter, eftersom avvägningarna i systemet betingas av politiska bedömningar. Till detta kan sägas att avgörande för beskattningens utformning och organisation givetvis i sista hand är politikernas värderingar. Dessa värderingar synes dock revisorerna kunna innefatta även administrativa hänsynstaganden. Härtill kommer att kunskaper om kostnadsstrukturen och kostnadsutvecklingen inom skatteadministrationen måste anses öppna möjligheter till rationaliseringsåtgärder även inom ramen för gällande skatteförfattningar.

Med hänvisning till det ovan anförda ansluter sig revisorerna till promemorians uttalande, att försöksverksamhet med programbudgetering snarast bör påbörjas hos ett antal inkomstmyndigheter. När ett programbudgetsystem byggs upp för de ifrågavarande myndigheterna, synes en sammanställning fortlöpande böra göras av samtliga myndigheters kostnadsredovisning. En sådan sammanställning av kostnader för program, prestationer och ansvarsområden torde vara en förutsättning för en styrning av skattesystemet mot större effektivitet.

Som framgår av granskningspromemorian har skatteadministrationens totalkostnader (inkl. komplementkostnader) för befattningen med de statliga skatterna beräknats till cirka 400 milj. kronor eller 1,3 procent av skatteinkomsterna. Kostnaderna för handhavandet av de direkta skatterna har beräknats till drygt 2 procent av inkomsterna, medan motsvarande kostnadsandel för de indirekta skatterna är drygt 0,5 procent.

I promemorian har framhållits att vid de myndighetsvis gjorda kostnadsberäkningarna ofta mer schablonmässiga beräkningsnormer har fått tillgripas. De för olika skatteformer angivna kostnadsbeloppen får därför ej pressas vid en analys.

Som närmare utvecklas i granskningspromemorian låter sig en mer entydig bedömning av effektiviteten i det svenska skattesystemet svårligen göras på grundval av en översiktlig kostnadsstudie för ett enda år och med skatteinkomsternas storlek som prestationsmått. Med tillgång till data för ett större antal år hade större möjligheter förefunnits till en analys. Härvid måste man dock observera komplikationen att variationer i skatteuttagets storlek kan påverka kostnadsandelen utan att någon egentlig effektivitetsförändring har inträffat hos berörda myndigheter. Analysen måste i dylika fall inriktas på kostnadernas absoluta storlek och utveckling.

Huvudparten av de remissinstanser som yttrat sig över de i granskningspromemorian redovisade kostnadsberäkningarna anser att dessa i huvudsak återspeglar kostnadsförhållandena på skatteområdet. Några myndigheter redovisar ytterligare kostnadsposter som hade bort beaktas eller lämnar förslag till alternativa kostnadsfördelningsprinciper. Effekten av de föreslagna förändringarna synes emellertid revisorerna ej vara så stor, att de mera nämnvärt påverkar den i granskningspro-

memorian gjorda uppskattningen av skatteadministrationens totalkostnader eller därpå grundade slutsatser. Detta gäller även om man, såsom statskontoret och riksrevisionsverket sätter i fråga, tar med kommunalskatt och socialförsäkringsavgifter i kostnadsjämförelserna mellan de olika skatteformerna. Kostnaderna för de direkta skatterna skulle med en sådan beräkningsmetod ha reducerats till ca en procent av skatteinkomsterna. Härtill kan anmärkas att administrationen av de direkta skatterna fortfarande framstår som mer betungande, även om kostnadsjämförelsen med de indirekta skatterna görs på grundval av ifrågasatta jämkningar i underlaget. Detta intryck förstärks ytterligare om man, såsom tullverket gör, betraktar tullmedlen (kostnadsandel 4,8 procent) ej som en skatt utan närmast som ett näringspolitiskt instrument, vilket i första hand syftar till att stödja inhemsk produktion.

I granskningspromemorian redovisas vissa införskaffade uppgifter om de skatteadministrativa kostnaderna hos några andra europeiska länder. Som framhålls i promemorian antyder detta siffermaterial att det svenska skattesystemets effektivitet väl tål en jämförelse med andra utvecklade industriländers system. Liksom kammarrätten anser revisorerna att de skatteadministrativa kostnaderna i vårt land, även om de vid en internationell jämförelse ej framstår som speciellt höga, dock är av en sådan storlek att de motiverar ett ständigt beaktande av möjligheterna till rationaliseringar. Inrättandet av riksskatteverket och den förestående omorganisationen av länsstyrelserna torde komma att leda till en effektivisering av skatteförvaltningen och samtidigt skapa administrativa förutsättningar för ökade rationaliseringsinsatser på förevarande område.

För att det skall bli möjligt att uppnå både ett billigare och för medborgarna enklare beskattningssystem torde det, enligt granskningspromemorian, ej vara tillräckligt att åstadkomma enbart administrativa förbättringar och förfiningar inom ramen för det nuvarande författningskomplexet. Rationaliseringsarbetet inom skatteområdet synes mer än hittills böra inriktas på skatteförfattningarnas administrativa hanterlighet. Förenklingar bör eftersträvas, även om det sker på bekostnad av beskattningsmässig millimeterrättvisa.

Den ovan redovisade uppfattningen delas av det övervägande antalet remissinstanser. Även revisorerna hyser samma mening. Till stöd härför önskar revisorerna särskilt hänvisa till de i granskningspromemorian refererade utredningarna avseende kvaliteten hos avgivna självdeklARATIONER och hos taxeringsarbetet i första instans. Utredningarna anser att många av de bristfälligheter som kommer till synes i deklaratons-sammanhang har sin grund i skattereglernas och deklaratonsblanketternas komplicerade beskaffenhet. De fritidsengagerade taxeringsfunktionärernas fackkunskaper inom skatteområdet synes ofta ej heller upp-

nå erforderlig nivå, vilket bl. a. torde vara att hänföra till den snabba föränderligheten i skatteförfattningarna och det oupphörliga tillflödet av nya rättsfall. I detta sammanhang kan nämnas att riksskattenämnden och länsstyrelsen i Västernorrlands län pekar på de stora svårigheter både för myndigheter och för skattskyldiga som de snabba och täta förändringarna av förordningar och föreskrifter medför.

Revisorerna är, liksom vissa remissmyndigheter, av den uppfattningen att möjligheterna till förenklingar inom ramen för de nuvarande grundläggande materiella reglerna för inkomstbeskattningen torde vara begränsade. Rationaliseringsarbetet synes därför revisorerna böra drivas både med ett mer långsiktigt och med ett kortsiktigt perspektiv. Det långsiktiga utvecklingsarbetet på skatteområdet synes böra få karaktären av ett av nuvarande skatteregler mer obundet utredningsarbete. Utredningen om definitiv källskatt kan sägas ha ett utredningsuppdrag av denna karaktär. Enligt sitt i ärendet avgivna remissvar överväger utredningen en modifierad form av definitiv källskatt med slutavräkning vid inkomstårets utgång. Revisorerna delar den i granskningspromemorian och av ifrågavarande utredning uttalade uppfattningen, att införandet av den antydda formen av förenklad löntagarbeskattning sannolikt skulle medföra betydande rationaliseringsvinster. Revisorerna förutsätter att den långsiktiga översynen av den administrativa hanterligheten av gällande skatteregler och förfarandeföreskrifter ej upphör i och med att utredningen avlämnar sitt betänkande. Det fortsatta utredningsarbetet synes förutsättningslöst böra överväga möjliga vägar till förenkling inom hela det nuvarande skatte- och avgiftsområdet. Även mer genomgripande förändringar av skattesystemet bör studeras. Vid utredningsarbetet bör, som några av remissmyndigheterna påpekar, de totala samhällskostnaderna beaktas. Statliga besparingar kan motvägas av icke-statliga kostnadsökningar.

Även den indirekta beskattningen uppvisar en sammansatt och splittrad bild. Riksskatteverket har sålunda ett 15-tal olika punktskatter att administrera. I granskningspromemorian har framförts synpunkten att man bör överväga om alla nuvarande punktskatter skall bestå. Ett flertal remissmyndigheter instämmer i att man bör avveckla inkomstmässigt mindre givande punktskatter. Generaltullstyrelsen understryker särskilt de i promemorian omnämnda svårigheterna att dra en gräns mellan skattepliktiga och ej skattepliktiga varuslag. Revisorerna delar uppfattningen att man bör sträva efter att minska antalet skatteformer men vill framhålla att i rådande läge ett borttagande av vissa punktskatter torde kräva en motsvarande inkomstförstärkning.

Det löpande rationaliseringsarbetet inom beskattningsområdet ankommer enligt instruktionen på riksskatteverket. Komplexiteten i skattesystemet har tagit sig uttryck i ett stort antal av olika centrala myndigheter framställda blanketter och anvisningar. Härutöver utarbetas på det

regionala och lokala planet ytterligare blanketter. Enligt revisorernas mening synes det vara en angelägen uppgift för riksskatteverket att företa en samlad översyn av blanketter och blankettbehov. Beträffande deklarationsblanketterna delar revisorerna riksskattenämndens uppfattning att detaljerade och svåröverskådliga skatteregler inte låter sig översättas i enkla och lättfattliga deklarationsblanketter.

I årets statsverksproposition aviseras informations- och utbildningsinsatser inför den allmänna självdeklarationen 1972 med anledning av dels de av riksdagen under år 1970 beslutade ändringarna i skattesystemet, dels det av Kungl. Maj:t till riksdagen numera överlämnade förslaget angående skattebrott m. m. Revisorerna finner det angeläget att sådan information lämnas inte enbart i nära anslutning till de tidpunkter då deklarationerna skall avges. Medborgarna bör i princip informeras om större förändringar i skatteförfattningarna så snart detta över huvud taget är praktiskt möjligt. Den planerade informationskampanjen om skattesystemet synes vidare böra inriktas även på de skatteregler som är av intresse för jordbrukare och mindre rörelseidkare.

Sammanfattningsvis kan sägas att det svenska beskattningssystemet, vilket successivt har växt fram under inflytande av olika politiska, ekonomiska och fiskala hänsynstaganden, både av myndigheter och skattskyldiga uppfattas som komplicerat och svårtillgängligt. Detta förhållande jämte storleken av skatteadministrationens kostnader synes revisorerna motivera ett ökat beaktande av att alla möjligheter till rationaliseringar tas till vara. I detta syfte bör försöksverksamhet med programbudgetering snarast påbörjas inom skattadministrationen. Vidare synes en förutsättningslös utredning böra komma till stånd i syfte att pröva olika vägar att öka den administrativa hanterligheten av det författningskomplex som reglerar det nuvarande skatte- och avgiftsområdet. Härvid bör även mer genomgripande förändringar tas upp till studium.

**Riksdagens revisorers skrivelse till Kungl. Maj:t den 29 april 1971
med anledning av granskningspromemoria nr 11/1970 angående den
statliga vaccintillverkningen jämte däröver avgivna remissyttranden**

Inom riksdagens revisorers kansli har verkställts en undersökning rörande den statliga vaccintillverkningen. Undersökningsresultatet har redovisats i en granskningspromemoria, som för yttrande tillställts nio remissinstanser. Granskningspromemorian, en förteckning över remissinstanserna samt de inkomna yttrandena bifogas denna skrivelse (bil. 1—11).

Den på revisorernas uppdrag företagna granskningen har framför allt syftat till att undersöka om beredskapen på förevarande område är tillfredsställande, om egentillverkningen till någon del skulle kunna ersättas med import och om tillverkningen bedrivs i ändamålsenliga former.

Vaccinberedskapens effektivitet har i kritiska situationer livsavgörande betydelse. Mot bakgrunden av de stora mänskliga värden som står på spel anser revisorerna att planeringsproblemen på förevarande område bör ägnas stor uppmärksamhet.

I den förenämnda granskningspromemorian har framhållits att beredskapsnivån åtminstone beträffande vissa vacciner, nämligen poliovaccin, smittkoppsvaccin, calmettevaccin samt s. k. trippelvaccin, får betraktas som hög. Övervakningen av beredskapsläget baseras på information genom ett rapportsystem som är uppbyggt genom världshälsoorganisationens försorg och avser hälsotillståndet på vissa utrikes orter och i hemlandet. En inom socialstyrelsen tillsatt vaccingrupp har att bedöma i vilken mån vaccin skall tillverkas eller på annat sätt anskaffas och hållas i lager. Lämplig beredskapsnivå föreslås årligen i anslagsframställningen från statens bakteriologiska laboratorium (SBL) och godkänns av Kungl. Maj:t. Avgörande för beredskapsnivån och beredskapssystemets effektivitet är bl. a. hur stor del av befolkningen som normalt är vaccinerad mot en viss sjukdom, hur mycket vaccin som hålls i lager och hur lång tid, jämförd med sjukdomens spridningshastighet, som erfordras för att uppnå ett fullgott vaccinskydd. I promemorian har lämnats ett exempel på en tänkbar beslutsmodell för bestämning av hur hög beredskap som bör hållas av ett vaccin i en given situation. Vidare har i promemorian föreslagits att en utredning skall tillsättas för att utröna i vilken omfattning det är möjligt att med hjälp av beslutsmodeller fastställa lämplig beredskapsnivå.

I remissvaren har anförts en del kritik mot den föreslagna modellen, varvid satts i fråga dess tillämplighet på det aktuella problemområdet

i stort. Detta har främst motiverats med att det anförda exemplet alltför mycket avser influensaepidemier och smittkoppsepidemier. I remissvaren från SBL och socialstyrelsen har framhållits att det beträffande SBL:s preparat föreligger liten eller ingen risk för epidemier. Samtidigt har påpekats att varje preparat måste bedömas för sig och att beredskapsläget snabbt och drastiskt kan förändras. Uttalandena synes tyda på en viss osäkerhet hos remissmyndigheterna vid värderingen av beredskapslägets stabilitet. Trots den kritik mot själva modellskissen som förts fram har också nämnda myndigheter tillstyrkt en utredning enligt förslaget i promemorian och förutsatt att utredningen får en stark medicinsk representation.

SBL har därutöver i sitt remissyttrande framhållit att man anser det råda oklarhet om de hälsovårdspolitiska målen för laboratoriets verksamhet. Man skulle därför hälsa med tillfredsställelse om en precisering av målen kunde göras, något som finge ingå i ett större mönster. Man har därvid utgått ifrån att en strukturering av målen för en större sammanhängande del av hälsovårdsområdet, i vilket bekämpandet av infektionssjukdomarna har sin plats, måste komma till stånd.

Revisorerna anser för sin del att en övergripande bestämning av målen på hälsovårdsområdet i stort är grundläggande för vidare planering av berörda delområden, däribland den förebyggande vårdsektorn, genom att målstrukturen tillsammans med den valda beredskapsnivån är dimensionerande för resursfördelningen. En långsiktig planering inom sjukvårdsområdet av här angivet slag framstår som särskilt angelägen mot bakgrund av de redan nu stora och alltmer ökande sjukvårdskostnaderna. En korrekt satsning på den förebyggande vården bör kunna medföra stora inbesparingar av kostnader för kurativ sjukhusvård samtidigt som den förebyggande vården får konkurrera om resurser med den kurativa vårdsektorn.

Det har kommit till revisorernas kännedom att en första undersökning av frågan, om några fördelar skulle kunna vinnas genom att låta den till SBL knutna verksamheten bedrivas i bolagsform, just håller på att avslutas. Revisorerna finner det angeläget att behandlingen av denna fråga fullföljs genom en mera ingående analys, vilken dock kan ges en bestämd inriktning först sedan de vidare spörsmålen om beredskapsnivå och målstruktur har klarlagts.

Revisorerna föreslår med hänsyn till nu anförda omständigheter att en utredning av beredskapsfrågan företas. Samtidigt därmed bör en övergripande översyn av målen på hälsovårdsområdet göras, innefattande bl. a. en inbördes avgränsning av berörda delsektorer. Utredningen bör särskilt beakta relationen mellan de mål som sätts upp och de resurser som ställs till förfogande för berörda delområden. Utredningen bör även framlägga förslag till en konkret bestämning av SBL:s

mål och uppgifter samt till former för en periodisk kontroll av den grad i vilken de satta målen uppnås. De speciella förhållanden som har samband med den produktiva verksamheten vid SBL bör likaledes uppmärksammas.

SBL:s funktion som centrallaboratorium för diagnostiska undersökningar påverkas av två faktorer, av vilka den ena är utbyggnaden av landets mikrobiologiska laborativäsen och den andra utvidgningen av de mikrobiologiska uppgifterna. I en bilaga till granskningspromemorian har redovisats statistiska uppgifter enligt socialstyrelsens sjukhusförteckning, avseende den laborativverksamhet som förekommer vid de av landstingen och motsvarande städer drivna sjukhusen. Av uppgifterna framgår att antalet landstingslaboratorier har ökat kraftigt mellan åren 1965 och 1969 eller från 62 till 80.

En viss kritik har i remissvaren riktats mot ifrågavarande statistik, varvid gjorts gällande dels att det stora flertalet uppräknade laboratorier saknar anknytning till det mikrobiologiska området, dels att det bland de medicinskt mikrobiologiska laboratorierna för år 1969 inte finns med några av de större (i Göteborg och Uppsala). Till detta kan sägas att den i promemorian redovisade statistiken inte avser att vara något annat än en förteckning över den laborativverksamhet som bedrivs vid landstingssjukhusen och motsvarande enheter. Laboratorierna har delats upp på sex grupper, varav endast två berör området mikrobiologi. Någon statistik som strikt hänför sig till mikrobiologiska laboratorier finns dock ej utarbetad. Att vissa mikrobiologiska laboratorier ej tagits med torde bero på den definition som gjorts, nämligen att en överläkartsjänst skall vara inrättad vid ett laboratorium för att det skall räknas som självständig enhet och således ingå i statistiken.

Revisorerna vill med det anförda inte bestrida att fog finns för vissa invändningar mot den åberopade statistiken. Den allmänna tendens som kan läsas ut av den är dock helt klar. Kritiken drabbar därför inte själva huvudfrågan i sammanhanget, d. v. s. de problem som skapas genom den kraftiga utbyggnaden av landstingens laborativorganisation. Då denna utbyggnad synes planeras och genomföras utan beaktande av det samlade behovet, kan nämligen befaras att slutresultatet blir ett mindre ändamålsenligt utnyttjande av tillgängliga resurser. En översyn med sikte på frågan om samordningen av den verksamhet beträffande medicinsk mikrobiologi som bedrivs av regionlaboratorier med motsvarande verksamhet på central nivå synes därför motiverad. Då den här iakttagna utvecklingstendensen synes gälla ett större område än det mikrobiologiska, kan det måhända vara rationellt att i ett sammanhang se över hela det område som omfattas av den i promemorian redovisade statistiken. Översynen bör bl. a. resultera i att samlade utbyggnads- och investeringsplaner för området upprättas. I detta avseende har remiss-

myndigheterna anslutit sig till den uppfattning som kommit till uttryck i granskningspromemorian.

Revisorerna föreslår alltså att en undersökning görs av frågan om det inbördes förhållandet mellan den verksamhet som bedrivs vid de mikrobiologiska regionlaboratorierna och motsvarande verksamhet på central nivå i enlighet med vad som har förutsatts i promemorian. Översynen bör kunna samordnas med den i det föregående föreslagna utredningen av mål och strukturer på sjukvårdens område samt av beredskapsfrågan. Revisorerna förordar att utredningen ges fria händer att, om så synes rationellt, utvidga översynen av samordningsfrågorna på det mikrobiologiska området till att omfatta hela sjukvårdssektorn eller den del därav som kan befinnas lämplig, allt i vad avser laboratorieorganisationen och därmed sammanhängande förhållanden.

I propositionen 1969: 142 har uttalats att det centrala målet för statens läkemedelspolitik bör vara att kvalitativt högtstående läkemedel skall kunna tillhandahållas medborgarna i rätt omfattning, vid rätt tidpunkt, på rätt plats och till lägsta möjliga kostnader. Mot uttalandet har riksdagen inte haft något att erinra.

I granskningspromemorian har diskuterats vissa konsekvenser av en rent företagsekonomiskt inriktad taxesättning, varvid krav på kostnadstäckning eller strävan efter vinst kan medföra en produktionsinriktning som ej nödvändigtvis är väl anpassad till behovet av smittoberedskap eller andra för samhället önskvärda mål. Med anledning härav har föreslagits att taxesystemet skall utformas så, att de två målen "lämplig beredskapsnivå" och "lönsamhet" samordnas.

Socialstyrelsen har i sitt remissvar satt i fråga riktigheten av det förda resonemanget och därvid hänvisat till att den i promemorian föreslagna modellen för val av beredskapsnivå alltför mycket avser problemet med influensavaccin, vilket är speciellt och därför ej bör tillåta generella slutsatser. Detta problem har redan berörts i det föregående. Det kan vidare konstateras att samtliga remissmyndigheter som yttrat sig i frågan — inklusive socialstyrelsen — har understrukt angelägenheten av en utredning i ämnet. Även revisorerna har bibragts uppfattningen att de förhållanden som äger samband med taxesättningen behöver ses över och förordar därför att också detta spörsmål uppmärksammas i förevarande utredningssammanhang.

Lokalfrågan vid SBL är mycket bekymmersam, och de befintliga lokalernas utformning, spridda läge och synnerligen låga standard inverkar menligt på tillverkningen och hanteringen av vaccin, som därigenom försvåras och fördyras, samt på administrationen av vaccinförsörjningen. På grund av lokalernas beskaffenhet har risken för smitta bland personalen avsevärt förhöjts, och under åren 1968 och 1969 har sex fall av tuberkulos inregistrerats. Utredningsarbetet i lokalfrågan har pågått under en tioårsperiod utan att ha lett till några mera väsentliga resultat.

Under hänvisning till de konstaterade bristerna har i granskningspromemorian framhållits angelägenheten av att SBL:s lokalproblem bringas till en lösning inom en snar framtid. Bland remissmyndigheterna har speciellt socialstyrelsen, SBL, statskontoret, Svenska landstingsförbundet och statens veterinärmedicinska anstalt anslutit sig till de synpunkter på lokalfrågan som anförts i promemorian. Socialstyrelsen exempelvis har uttalat att en snar åtgärd vore synnerligen angelägen av både beredskapsskäl och driftekonomiska skäl samt med hänsyn till föreliggande arbetarskyddsproblem och sanitära olägenheter för omgivningen. Revisorerna anser för sin del att lokalsituationen är sådan, att kraftfulla åtgärder omedelbart måste vidtas för att avhjälpa de akuta bristerna.

Uppenbart är emellertid att lokalfrågan, för att vinna en mera varaktig lösning, måste ses i ett vidare perspektiv än det som dagsläget betingar. Vid ett sådant synsätt träder inte minst de principiella övervägandena i förgrunden. Mot bakgrunden därav har också i granskningspromemorian rekommenderats vissa åtgärder för att på längre sikt komma till rätta med de besvärliga lokalproblemen.

I första hand har föreslagits att en rullande planering av behovsutvecklingen genomförs vid SBL samt att en lokalförsörjningsplan på 10—15 års sikt upprättas vart femte år. Från remissmyndigheternas sida har noterats instämmanden i promemorians förslag. Statskontoret har exempelvis påpekat att utvecklingen av den framtida efterfrågan styrs av flera faktorer, såsom förekomst av epidemier och beslut om skyddsympningar. Det har därför ansetts väsentligt, att man prognosticerar alternativa framtida situationer och deras konsekvenser för att ha en god handlingsberedskap vid snabba förändringar. Genom de förordade åtgärderna skulle, såvitt revisorerna kan bedöma, de relativt snabba förändringarna i SBL:s lokalbehov kunna beaktas i högre grad än vad som nu är fallet vid planeringen av byggnadsverksamheten, trots den långa planläggningstid som denna process, bl. a. på grund av gällande säkerhetsbestämmelser, kräver. Revisorerna ansluter sig därför till uppfattningen att en sådan planläggning bör genomföras.

Revisorerna finner det naturligt att byggnadsfrågornas långa planeringsprocess och SBL:s förhållandevis snabbt framväxande lokalbehov är faktorer som i sig själva kan orsaka spänningar, och revisorerna förutskickar att de berörda myndigheterna söker överbrygga dessa genom ett nära samarbete.

I andra hand har i granskningspromemorian lagts fram två förslag om en ändamålsenlig anpassning av byggnadernas kvalitet.

Det har förordats att ett principbeslut skall fattas av innebörd att alla sådana byggnader i vilka bakteriologiska preparat handlas skall uppfylla de krav som har ställts upp av WHO. Härefter har samtliga de remissmyndigheter som yttrat sig i frågan instämt. BS Konsult AB har där-

jämte anfört att de av WHO utgivna publikationer som handlar om laboratorieverksamhet och laboratorielokaler av den speciella typ som förekommer vid SBL innehåller endast mycket allmänna rekommendationer. Det anses därför vara viktigt att nationella och mer konkreta anvisningar kommer till stånd, eftersom SBL för närvarande får hänvisa till amerikanska anvisningar och detta måste betraktas som mindre tillfredsställande.

Revisorerna anser med hänsyn både till det förut återgivna uttalandet i propositionen 1969: 142 och till den export av vaccin som är aktuell, att ett minimikrav måste vara att vårt land på ifrågavarande område skall följa de normer som har utarbetats såsom en internationell rekommendation av WHO. Revisorerna förordar därför att ett principbeslut skall fattas som går ut på att samtliga byggnader i vilka bakteriologiska preparat handhas skall anpassas efter WHO:s normer enligt promemorians förslag samt att därutöver mera konkreta anvisningar i detta avseende utformas.

I promemorian har vidare uttalats att man bör undvika sådana lösningar av lokalfrågan som resulterar i byggnader av provisorisk natur. Detta har motiverats med att byggnader av angivet slag i längden ej torde utgöra något fördelaktigt alternativ vare sig från kostnadssynpunkt eller med hänsyn till möjligheten att utnyttja dem på ett ändamålsenligt sätt. Enligt revisorernas mening kan man dock inte bortse från att det i vissa situationer och för speciella ändamål kan vara lämpligt att utnyttja byggnader av provisorisk natur för att lösa hastigt uppkommande lokalbehov. Revisorerna vill samtidigt framhålla att provisoriska byggnader bör få komma till användning endast i sådana fall då de hygieniska kraven och övriga arbetsförhållanden medger detta. Vid kalkylering bör såväl byggkostnaderna som de förändringar i produktionskostnaderna som kan uppstå genom att tillverkning och hantering skall bedrivas i provisoriska lokaler beaktas, så att inte de inbesparade byggkostnaderna under byggnadens livslängd äts upp av ökade kostnader på grund av exempelvis minskad produktionseffektivitet.

I sitt remissvar har byggnadsstyrelsen bl. a. anfört att hastigt uppkommande lokalbehov ofta ej kan lösas på annat sätt än med baracker, som kan rivas när funktionskraven ändras mera påtagligt. Det enda alternativet har synts vara någon form av beredskapsplanering, enligt vilken t. ex. vissa reserver byggs in i aktuella objekt eller färdiga byggnadsstrukturer projekteras utan att funktionsprogram föreligger och dessa strukturer sedan byggs successivt allteftersom behov uppstår och innehållet närmare klarläggs. Styrelsen har sagt sig för sin del i princip föredra sådana lösningar.

BS Konsult AB har betonat att det bör finnas en viss reservkapacitet inom SBL:s anläggningar för att det skall vara möjligt att lösa hastigt uppkommande lokalbehov utanför en rullande lokalförsörjningsplan.

Som en sådan reserv kan tills vidare bl. a. befintliga provisoriska baracker fungera. Förutom av hygieniska, ekonomiska och kommunikationstekniska skäl har det med hänsyn till att värdefull byggnadsmark då låses till ett lågt utnyttjande ansetts viktigt att ett principbeslut fattas om att inga ytterligare baracker kommer till utförande. I situationer då förefintliga reserver ej räcker till för att lösa oförmodade lokalbehov, vilka kräver en snabb lösning, bör i stället prövas utvägar som exempelvis köp av externa tjänster och produkter till dess erforderligt permanent lokaltillskott har hunnit effektueras.

Revisorerna föreslår i anslutning till förut anförda synpunkter att man i möjligaste mån undviker sådana lösningar av lokalfrågan som innebär att byggnader av provisorisk natur uppförs. I stället bör eftersträvas permanenta byggnader, i vilka byggs in reserver för framtida hastigt uppkommande behov.

Sammanfattningsvis föreslår revisorerna att en utredning av beredskapsläget på vaccinförsörjningens område i enlighet med vad som har föreslagits i granskningspromemorian företas. Samtidigt därmed bör hälsovårdens mål ses över, varvid bl. a. bör beaktas önskvärdheten av att få till stånd en inbördes avgränsning och precisering av hälsovårdens olika delsektorer. Utredningen bör även lägga fram förslag till en konkret bestämning av SBL:s uppgift samt till en metod för periodisk kontroll av den grad i vilken förväntade resultat faktiskt har nåtts i verksamheten. Uppmärksamhet bör likaledes ägnas frågorna om lämpligaste driftform för den vid SBL bedrivna tillverkningen, om taxesättingens anpassning till uppställda mål och om samordningen av den på flera huvudmän spridda laboratorieorganisationen, i första hand såvitt gäller SBL:s ämnesområde.

Revisorerna vill vidare betona angelägenheten av att snabba och planmässiga åtgärder vidtas för att bringa SBL:s lokalfrågor till en ändamålsenlig lösning. I anslutning därtill föreslår revisorerna att en rullande planering av behovsutvecklingen genomförs vid SBL och att en rullande lokalförsörjningsplan på längre sikt upprättas. Principbeslut om att byggnader i vilka bakteriologiska preparat tillverkas eller hanteras skall uppfylla de krav som har fastställts av WHO bör även fattas, varjämte så långt möjligt sådana lösningar av SBL:s lokalproblem bör undvikas, vilka innebär att provisoriska lokaler uppförs.

**Riksdagens revisorers skrivelse till Kungl. Maj:t den 27 maj 1971
med anledning av granskningspromemoria nr 13/1970 angående det
statliga kommittéväsendet jämte däröver avgivna remissyttranden**

För den svenska samhällsutvecklingen har kommittéväsendet varit av stor betydelse. Dess värde torde ha legat framför allt däri, att förutsättningar har skapats för en systematisk genomgång och bedömning av de frågor som aktualiserats av behovet att anpassa samhällsverksamheten efter ändrade förhållanden. Detta har i sin tur medfört att innehållet i det material som ställts till statsmakterna förfogande för att tjäna som underlag för deras beslut i berört avseende har kommit att präglas av saklighet och objektivitet, vilket skänkt det fortgående reformarbetet en fast grund. Genom att kommittéerna ofta haft ett parlamentariskt inslag har det vidare blivit möjligt att ge reformarbetet en bredare förankring och fånga in uppfattningar hos skilda medborgargrupper. Den belysning av tillståndet inom olika samhällsområden som kommittébetänkandena i allmänhet förmedlat har också varit av värde, bl. a. från forskningssynpunkt.

Med det anförda har riksdagens revisorer velat framhålla sin positiva grundsyn på det statliga kommittéväsendet. Revisorerna är för sin del övertygade om att denna form för regeringsärendenas förberedande behandling kommer att spela en viktig roll även vid den fortsatta samhällsomdaningen. Detta hindrar dock inte att enligt revisorernas mening vissa drag och tendenser i den offentliga utredningsverksamheten bör följas med särskild uppmärksamhet. Inte minst kostnadsutvecklingen träder därvid i förgrunden för intresset. Statens kommittékostnader har sålunda femdubblats under tioårsperioden 1959/69 och uppgick för sistförflutna budgetår till närmare 56 milj. kronor. Till en del torde denna utveckling ha varit betingad av ökningen av antalet kommittéer, innebärande en tillväxt mellan åren 1960 och 1970 från 246 till 286. Den främsta anledningen till kostnadsstegringen synes dock ha varit den kraftiga utvidgningen av den krets av personer som på ett eller annat sätt tar del i kommittéarbetet. Bara antalet sekreterare, biträdande sekreterare och experter utgjorde sålunda vid ingången av sistnämnda år 1 691, vilket är mer än en fördubbling på tio år. Dessa förändringar i kommittéväsendets omfattning och struktur har uppenbarligen vållat svårbemästrade problem i fråga om samordningen av kommittéernas arbete och fullgörandet av de administrativa uppgifter som äger samband med detta arbete.

Med hänsyn till nu berörda omständigheter har revisorerna funnit det vara av intresse att ta upp hithörande förhållanden till närmare granskning. Syftet därmed har varit att få undersökt om de former i vilka den statliga utredningsverksamheten bedrivs är i alla avseenden ändamålsenliga eller om utrymme föreligger för en effektivisering av verksamheten. Resultatet av den på revisorernas uppdrag verkställda undersökningen har redovisats i en granskningspromemoria, vilken för yttrande har tillställts statskontoret, riksrevisionsverket, byggnadsstyrelsen, grundlagberedningen och departementsutredningen. Promemorian och remissyttrandena är fogade vid denna skrivelse som bilagor 1—6.

Det statliga kommittéväsendet har berörts i många olika sammanhang, bl. a. i 1947 års statsverksproposition. Föredragande departementschefen förklarade sig då anse, att ett samordnande och övervakande organ skulle ha en uppgift att fylla på förevarande onräde. Frågan om konstruktionen av och de närmare arbetsformerna för ett dylikt organ fann emellertid departementschefen behöva ytterligare övervägas.

Under erinran härom har i granskningspromemorian uttalats, att tiden nu syntes vara inne att på allvar pröva förslaget att inom Kungl. Maj:ts kansli inrätta en särskild avdelning för att samordna och rationalisera kommittéernas verksamhet. Såsom motiv för en sådan åtgärd har även hänvisats till den ovan beskrivna kostnadsutvecklingen. I promemorian har vidare påpekats att syftet med den ändring i kommittékungörelsen som vidtogs år 1951 för att få till stånd en bättre samordning av kommittéväsendet uppenbarligen inte har nåtts. Av inhämtade uppgifter framgår sålunda att det övervägande antalet under år 1970 verksamma kommittéer har underlåtit att göra upp och till vederbörande departementschef lämna den arbetsplan som förutsatts skola tjäna som underlag för den eftersträlvade samordningen utan att detta synes ha föranlett någon åtgärd från departementens sida.

I granskningspromemorian har skisserats ett konkret förslag till rationalisering av kommittéväsendets arbetsformer. Förslaget går till sitt huvudinnehåll ut på att en särskild kommittéavdelning bör inrättas inom Kungl. Maj:ts kansli med uppgift att samordna kommittéernas verksamhet och i övrigt på olika sätt underlätta, effektivisera och förbilliga deras arbete. Alternativt borde enligt promemorian prövas om åt en dylik kommittéavdelning lämpligen kunde anförtros även direkt utredande funktioner. Vidare har satts i fråga om inte beslutanderätten i vissa ärenden som är förknippade med kommittéarbetet borde delegeras i vissa fall, antingen från Kungl. Maj:t till vederbörande departementschef eller från de enskilda departementen till statsdepartementens organisationsavdelning. Slutligen har i detta sam-

manhang vissa synpunkter anlagts på frågan om kommittéernas lokalförsörjning, varvid pekats på olika möjligheter att förbättra situationen på detta område.

Samtliga remissinstanser är eniga om att åtskilliga fördelar står att vinna genom en konsekvent genomförd samförläggning av kommittéerna. Byggnadsstyrelsen, vars remissyttrande begränsats till förevarande spörsmål, har sålunda uttalat att den delar de i promemorian anförda synpunkterna på kommittéernas lokalförsörjning. Samtidigt har erinrats om att frågan om inrättandet av ett s. k. kommittéhotell har närmare behandlats i en år 1968 redovisad utredning om den framtida dispositionen av Riddarholmen. Av vissa skäl anser byggnadsstyrelsen det dock osannolikt att planerna på ett sådant hotell kan förverkligas förrän tidigast i mitten av 1970-talet.

Såvitt revisorerna kan bedöma på grundval av de i granskningspromemorian och remissyttrandena lämnade uppgifterna finns fog för uppfattningen, att situationen beträffande kommittéernas lokalförsörjning i många fall är besvärlig. Inte minst splittringen på ett flertal sinsemellan fristående förlägningsställen synes vålla olägenheter. Till följd av denna splittring är det ofta inte möjligt att upprätthålla en rationell administrativ organisation i det löpande kommittéarbetet, något som inte bara försvårar arbetet utan också medför merutgifter. Det framstår därför som angeläget att kommittéernas lokalfråga ägnas särskild uppmärksamhet. Såsom den tidigare redogörelsen ger vid handen är byggnadsstyrelsen införstådd härmed, och revisorerna förutsätter att styrelsen prövar alla utvägar att bringa frågan till en lösning så snart förhållandena medger.

Det förslag till delegering av rätten att besluta i vissa med kommittéarbetet sammanhängande ärenden som lagts fram i granskningspromemorian har likaledes mottagits positivt av remissinstanserna. Departementsutredningen har för sin del förklarat att den för närvarande undersöker de närmare villkoren för en sådan utflyttning av ärendenas avgörande. Med hänsyn härtill och då ett förslag i ämnet lär vara att vänta inom kort synes ej heller i förevarande avseende några särskilda åtgärder behöva vidtas från Kungl. Maj:ts sida.

Om remissinstanserna således har anslutit sig till de synpunkter som förts fram i granskningspromemorian när det gäller kommittéernas lokalförsörjning och delegeringen av bestämmanderätten i vissa hithörande ärenden, ställer de sig negativa i själva huvudfrågan, d. v. s. till förslaget om att inrätta en särskild kommittéavdelning inom Kungl. Maj:ts kansli. Den avvisande hållningen har främst motiverats med att den erforderliga samordningen av kommittéernas verksamhet får anses vara en uppgift för statsrådsberedningen och inte för ett fristående organ samt att departementen ensamma måste ha ansvaret för den mera politiskt betingade delen av verksamheten.

Den kritik som sålunda har riktats mot granskningspromemorians förslag synes i stor utsträckning bottna i en missuppfattning av dess egentliga innebörd. Avsikten har inte varit att flytta över departementens nuvarande bestämmanderätt till den tänkta kommittéavdelningen; det framgår mycket klart av promemorian att kommittéavdelningen har förutsatts skola få en enbart biträdande och betjänande uppgift. Det skulle från dess sida vara fråga om ett beredningsarbete, medan det slutliga avgörandet i alla mera väsentliga avseenden alltjämt skulle vara kvar hos departementen. Vad kommittéavdelningens administrativa placering inom Kungl. Maj:ts kansli i sin tur beträffar sägs inte uttryckligen något härom i promemorian. Hänvisningen till propositionen 1965: 65 ger emellertid jämte sammanhanget i övrigt vid handen, att avdelningen knappast kan tänkas ingå i något annat kanslihusorgan än statsrådsberedningen, om det syfte som har avsetts med dess inrättande skall tillgodoses.

Remissinstanserna har, om de också avvisat förslaget om en särskild kommittéavdelning inom Kungl. Maj:ts kansli, framhållit angelägenheten av att nu tillämpade former för det statliga kommittéväsendet förbättras i olika avseenden. Även revisorerna anser att det finns anledning att närmare överväga de problem som bildar utgångspunkt för granskningspromemorians nyssnämnda förslag. Strävandena bör därvid inriktas på att få till stånd sådana åtgärder att föreliggande möjligheter till rationalisering och effektivisering av kommittéväsendet omsorgsfullt tas till vara. En förutsättning härför torde vara att uppsikten över kommittéväsendet skärps inom Kungl. Maj:ts kansli. Hur den för ändamålet erforderliga organisationen lämpligen skall utformas är enligt revisorernas mening en rent praktisk fråga.

Att fackdepartementen inte kan kopplas bort från den offentliga utredningsverksamheten framstår som alldeles klart. Det är departementen som, vart och ett inom sitt kompetensområde, ytterst bär ansvaret för att den statliga förvaltningen fungerar tillfredsställande, och detta ansvar får anses innefatta även ett dynamiskt element, nämligen en strävan efter att anpassa lagregler och organisationsformer efter de förändringar i tekniska förutsättningar och sociala behov som ständigt ger sig till känna. Detta ställer krav på ett fortlöpande utvecklingsarbete. I den förut omnämnda propositionen 1965: 65 angående statsdepartementens organisation har slagits fast att den härav betingade utredningsverksamheten skall bedrivas huvudsakligen utanför departementen — i underlydande organ eller genom kommittéer och särskilt tillkallade sakkunniga.

Det stora antalet kommittéer har emellertid, särskilt under senare år, aktualiserat behovet av en bättre samordning inom det statliga utredningsväsendet. I samma riktning talar det förhållandet, att de frågor som tas upp till utredning visar en tendens att bli alltmer sam-

mansatta, vilket i sin tur leder till att föreslagna problemlösningar får betydelse inte bara för det förvaltningsavsnitt som närmast har stått i förgrunden för intresset utan också för en rad andra samhällsområden. Den statliga utredningsverksamheten kan därför inte betraktas som enbart en till varje särskilt departement hörande företeelse utan måste på något sätt knytas organisatoriskt samman inom Kungl. Maj:ts kansli.

Det faller sig enligt revisorernas mening naturligt att den centrala uppgift som det härvidlag är fråga om anförtros statsrådsberedningen. Detta har också förutsatts i propositionen 1965: 65 utan att dock, såvitt kan bedömas, ha föranlett några mera konkreta åtgärder. För att det angivna syftet skall kunna nås torde det emellertid vara ofrånkomligt att inom statsrådsberedningen en särskild enhet inrättas såsom ett kontaktorgan i kommittéfrågor.

Genom ett sådant organ skulle i första hand den fördelen vinnas, att en samlad överblick över kommittéväsendet bleve möjlig. Därmed skulle förutsättningar skapas för den samordning av kommittéernas verksamhet som synes alltmer angelägen. Visserligen torde få förutsättas även för framtiden, såsom redan har berörts, att det i första hand skall ankomma på varje departement att självt ta ställning till frågan, huruvida anledning föreligger att för visst ändamål tillkalla en särskild kommitté. Det måste vidare anses vara en angelägenhet för vederbörande departement att, sedan i förekommande fall tillstånd därtill har inhämtats, svara för kommitténs sammansättning och förseende med personal liksom för utredningsdirektivens utformning. En till statsrådsberedningen knuten enhet för kommittéfrågor skulle emellertid redan på detta förberedande stadium av utredningsarbetet kunna bistå de enskilda departementen med värdefulla råd, bl. a. på grund av de kunskaper om befintliga utredningsresurser som den skulle förvärva, och kunna utnyttjas för att se till att klara gränser dras mellan olika kommittéers uppgifter, så att dubbelarbete och kompetenstvister undviks.

Den betydande erfarenhet av hithörande ting som genom den ifrågasatta anordningen efter hand skulle samlas på ett ställe inom Kungl. Maj:ts kansli kunde bli till inte mindre nytta för det löpande kommittéarbetet. Varje kommitté har ju i regel sin speciella ämnesinriktning, men samtidigt är med verksamheten förknippade åtskilliga problem som med fördel kan angripas och lösas från principiellt likartade utgångspunkter. Både i granskningspromemorian och i remissyttrandena har lämnats konkreta exempel härpå, och revisorerna vill för sin del särskilt framhålla den betydelse som måste tillmätas dels frågan om kommittéarbetets planläggning och kontrollen av att fastställda riktlinjer följs, dels frågan om kommittébetänkandenas utformning och innehåll. I båda dessa avseenden torde genom metodiska studier och där-

på grundade praktiska anvisningar åtskilliga rationaliseringsvinster vara att hämta. Inte minst viktigt får anses vara att lämpliga former för en effektiv övervakning av det fortskridande kommittéarbetet skapas, och enligt revisorernas mening måste de brister som har konstaterats i kontrollen av detta arbete betecknas som allvarliga. Ytterligare kan erinras om det växande behovet av specialundersökningar av olika slag, vilka ofta är mycket kostnadskrävande och därför fordrar noggranna överväganden innan tillstånd lämnas till deras utförande.

Såvitt revisorerna kan bedöma skulle det för de enskilda departementen vara till stor hjälp, om de på angivet sätt i sin befattning med kommittéfrågorna kunde repliera på ett för ändamålet speciellt inrättat organ inom statsrådsberedningen. Revisorerna finner därför starka skäl tala för att en sådan enhet inrättas med biträdande och betjänande uppgift. Av flera skäl skulle det vara lämpligt att den ställdes under ledning av ett konsultativt statsråd, som därigenom skulle bli den sammanhållande förbindelselänken mellan departementen i kommittéfrågor utan att därför departementschefernas politiska ansvar trädades för nära.

Det är svårt att beräkna omfattningen av de besparingar som står att erhålla genom rationaliseringsåtgärder av det slag som har berörts i det föregående. Att sådana åtgärder inte på något mera avgörande sätt kan påverka kommittékostnaderna i sänkande riktning torde emellertid, såsom har påpekats i somliga remissyttranden, vara sannolikt. Även om det har stor betydelse inte bara i sakligt utan också i ekonomiskt hänseende hur kommittéerna bedriver sin verksamhet, hur lång tid de anslår åt sitt uppdrag och hur de presenterar resultatet av sitt arbete, bestäms dock statens utgifter för kommittéväsendet framför allt av antalet verksamma kommittéer och antalet av dessa anlitade personer. Revisorerna har tidigare betonat sin positiva syn på kommittéväsendet. Någon anledning att i ett ansträngt statsfinansiellt läge som det nuvarande upphöra med den utredningsverksamhet som ligger till grund för det löpande reformarbetet föreligger ej heller enligt revisorernas uppfattning. Det är å andra sidan ett faktum, att utrymmet för kostnadskrävande reformer i dag och för den närmaste framtiden är mycket begränsat. Med hänsynt härtill synes det revisorerna angeläget att återhållsamhet iakttas vid bedömningen av förslag om tillsättandet av nya kommittéer, vilkas arbete kan väntas leda till ökade krav på statskassan.

I sammanhanget vill revisorerna även stryka under angelägenheten av att de kommittéer som tillkallas för att utreda frågor som inte är av speciellt teknisk karaktär får ett tillräckligt starkt inslag av riksdagsledamöter och förtroendemän över huvud taget. Såsom framgår av granskningspromemorian kan under senare år en inte oväsentlig uttunning av dessa personkategoriers representation i de offentliga ut-

redningarna konstateras. Effektiviteten i den offentliga utredningsverksamheten är emellertid i hög grad beroende av att kommittéerna lyckas vinna en bred parlamentarisk förankring för sina förslag. Enligt revisorernas mening är det därför angeläget att även nu berörda sidor av utredningsverksamheten ägnas erforderlig uppmärksamhet.

Riksdagens revisorers skrivelse till Kungl. Maj:t den 23 september 1971 med anledning av granskningspromemoria nr 4/1971 angående det statliga remissförfarandet jämte däröver avgivna remissyttranden

Remissförfarandets betydelse ligger däri att underlaget breddas för de beslut som fattas i förvaltningsärenden inom olika instanser samtidigt som beslutens sakliga tyngd ökar. Förfarandet används som en form för samverkan mellan skilda myndigheter och även mellan myndigheter och andra organ med offentliga uppgifter och enskilda organisationer utanför statsförvaltningen. De former i vilka remissförfarandet bedrivs kan emellertid påtagligt beröra även enskild rätt. Den enskilde har ett berättigat intresse av att beslutsmyndigheten utreder hans ärende fullständigt, men han kan å andra sidan lida förlust om remissbehandlingen blir onödigt vidlyftig och tidskrävande. Så som remissförfarandet numera utvecklats inom statsförvaltningen tar det även en inte obetydlig del av myndigheternas arbetskapacitet i anspråk, och frågan om kostnaderna för verksamheten utgör därför ett viktigt allmänt intresse. Någon mera ingående utredning av frågan om de kostnader som är förenade med remissförfarandet och om dess inverkan på myndigheternas löpande arbete har dock veterligen aldrig gjorts. Nu nämnda olika synpunkter har varit utgångspunkten för en hos revisorerna företagen undersökning rörande remissväsendet.

Syftet med undersökningen har varit att försöka fastställa dels den arbetsbelastning och därmed de kostnader som remissförfarandet vållar myndigheterna, dels möjligheterna att rationalisera formerna för denna verksamhet. Resultatet av undersökningen har redovisats i en granskningspromemoria, vilken har tillställts 16 olika remissinstanser för yttrande. Promemorian, en förteckning över remissinstanserna samt de avgivna yttrandena har bifogats denna skrivelse som bilagor 1—18. Sammanställningar i tabellform av remissyttrandenas innehåll visas i bilaga 19 och bilaga 20.

Undersökningen ger vid handen att remissärendena huvudsakligen består av dels offentliga utredningar, departementspromemior, principiella förfrågningar och liknande, i promemorian benämnda allmänna remisser, dels mera rutinbetonade ärenden såsom besvär av olika slag, tillstånds- och anståndsärenden etc., vilka benämns rutinremisser. Remissärenden sänds inte blott från statsdepartement till underlydande myndigheter utan även i stor utsträckning myndigheterna emellan. Den arbetsbelastning som remissförfarandet förorsakade Kungl. Maj:t underställda myndigheter under budgetåret 1969/70 uppgick lågt räk-

nat till ca 81 000 arbetsdagar. Kostnaderna härför var minst 33 milj. kronor. Det bör vidare uppmärksammas att remissförfarandet synes växa i omfång. Undersökningsmaterialet visar sålunda en ökning under 1960-talet av antalet mottagna i diarium registrerade remisser med drygt 15 procent.

I granskningspromemorian har lämnats förslag till rationalisering av remissväsendet. Enligt förslaget borde en särskild arbetsgrupp inom Kungl. Maj:ts kansli fortlöpande ägna uppmärksamhet åt dessa frågor. Den skulle ha till uppgift att ta till vara dels departementens erfarenheter beträffande remissärendenas handläggning, dels resultaten av tidigare rationaliseringsåtgärder inom området. Verksamheten borde efter hand i samverkan med statskontoret utsträckas till att omfatta den egentliga statsförvaltningen. Myndigheternas meningar om konkreta rationaliseringsåtgärder, framförda i samband med undersökningen, borde därvid beaktas. Beträffande rutinremisser borde ett långsiktigt rationaliseringsarbete inledas vid departement och myndigheter i syfte främst att minska ärendenas genomloppstid utan avkall på deras behandling i sak. Slutligen borde skyndsamma åtgärder vidtas för att lindra remissbördan vid särskilt hårt arbetsbelastade myndigheter.

Det övervägande antalet av de hörda myndigheterna biträder granskningspromemorians förslag. En avstyrkande hållning intar justiekanslern, statskontoret och riksrevisionsverket med i huvudsak likartad motivering. Dessa myndigheter har framhållit att allmänna föreskrifter i förvaltningslag eller allmän verksstadga får anses tillräckliga för att säkerställa en rationell remissbehandling och att det bör ankomma på varje enskild myndighet att inom ramen för gällande föreskrifter fortlöpande vidta lämpliga förenklingar och förbättringar av remissförfarandet.

Remissvaren ger uttryck för betydande skillnader då det gäller att finna utvägar för remissförfarandets rationalisering. Statskontoret, det centrala statliga rationaliseringsorganet, finner det tvekelaktigt, om remissförfarandets rationalisering i första hand bör komma till stånd genom en särskild översyn av funktionen remissbehandling. Effektivisering av remissverksamheten och andra samarbetsformer bör på myndighetsplanet, enligt statskontoret, drivas på flera linjer. I fråga om beredning av större allmänna remisser bör, säger ämbetsverket, även myndigheternas former och resurser för behandlingen av policy-frågor granskas.

I sina svar på den rundskrivelse som låg till grund för undersökningen menar å andra sidan ca 90 myndigheter, representerande den övervägande delen av statsförvaltningen, att remissförfarandet väl kan studeras separat och att handläggningen av allmänna remisser kan rationaliseras i inte obetydlig mån. De 90 myndigheterna har därjämte lämnat tillsammans ca 220 förslag, i vilka kan urskiljas ca 30 konkreta åtgärder till förfarandets förbilligande och förbättring.

Delade meningar har även kommit till synes på så sätt att de hörda myndigheterna ansett rationaliseringsåtgärder beträffande remissväsendet mer eller mindre angelägna. Riksrevisionsverket har framhållit, att arbetsbelastningen hos myndigheterna kan behöva lättas, men har inte ansett det givet att remissarbetet i första hand skall beskäras. Enligt granskningspromemorian uppfattar emellertid 71 myndigheter, d. v. s. 68 procent av de svarande, arbetsbelastningen från remisser såsom märkbar eller avsevärd, varjämte fyra av myndigheterna betecknar arbetsbelastningen som svår eller delvis svår.

Det helt övervägande antalet av de tillfrågade myndigheterna har alltså hävdad den meningen, att förfarandet beträffande allmänna remisser kan och bör rationaliseras. Revisorerna ansluter sig för egen del till denna uppfattning.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 27 maj 1971 har revisorerna framfört förslag om att ett särskilt organ skall inrättas inom Kungl. Maj:ts kansli med uppgift att samordna de statliga kommittéernas verksamhet och i övrigt på olika sätt underlätta, effektivisera och förbilliga deras arbete. Revisorerna finner det från flera synpunkter lämpligt att den nu ifrågavarande uppgiften med rationalisering av remissförfarandet knyts an till nämnda organ. Tanken på en sammankoppling av dessa båda faser i beredningen av ärenden har även vunnit stöd i statskontorets här bifogade yttrande.

Det övervägande antalet rationaliseringsförslag synes ha avsett departementspromemorior, betänkanden, rundfrågningar och liknande, d. v. s. allmänna remisser. Endast ett fåtal av de 106 myndigheter som hördes vid utarbetandet av granskningspromemorian har ägnat uppmärksamhet åt de möjligheter som kan föreligga att förbättra och för enkla förfarandet beträffande rutinremisser, d. v. s. tillstånd, anstånd etc. I granskningspromemorian föreslås emellertid att rationaliseringsåtgärder beträffande rutinremisser påbörjas, syftande till ett studium av sådana remissers samtliga hanteringsled. Härigenom kunde tidsåtgången för varje remiss nedbringas, vilket skulle medföra ett lägre personalbehov och därmed sänkta kostnader. Undersökningen hade nämligen visat att andelen rutinremisser av det totala antalet remisser är betydande och att detta senare antal ökar. Rationaliseringsarbete inom rutinremissernas område borde göra det möjligt för departement och verk att utan motsvarande personalökningar avverka ett i framtiden växande antal rutinremisser.

1 promemorian har också påpekats att bristfälligheter i handläggningen av rutinremisser i allmänhet berör den enskildes rätt i högre grad än t. ex. mindre god kvalitet i behandlingen av ett remitterat betänkande. Av denna anledning har i promemorian framhållits vikten av att vid rationaliseringsarbetet beträffande rutinremisser särskild uppmärksamhet ägnas möjligheten att nedbringa remisstiden.

Under senare år har remissväsendet på olika håll ägnats uppmärksamhet, och intresset har därvid varit inriktat också på rutinremisserna. Sålunda har riksdagens justiticebudsman vid åtskilliga tillfällen berört rutinremissers handläggning. Även olika grupper engagerade i lagstiftningsarbete, enskilda riksdagsmän samt riksdagens konstitutionsutskott har under en följd av år ingående penetrerat samma fråga. Orsaken till att man ägnat just detta led i förvaltningsärendenas behandling sådan uppmärksamhet synes vara den gemensamma uppfattningen, att långsamheten i handläggningen till stor del har sin grund i missförhållanden vid remissbehandlingen.

Konstitutionsutskottet har, såsom nyss antytts, företagit en ingående granskning av rutinremisser och deras handläggning. Undersökningen har baserats på statsrådsprotokollen och har bl. a. gällt tidsutdräkten för myndigheternas avgivande av remissvar till departementen, behövligheten av att i vissa fall inhämta remissyttranden från olika myndigheter samt remissbehandling av besvär som av formella skäl inte kunnat tas upp till sakprövning. Utskottets granskning har pågått under fyra på varandra följande år. Den kan ses som en detaljundersökning av ett avgränsat område av remissväsendet och utgör därför ett vägande inlägg i den nu behandlade frågan (KU:s memorial nr 34 år 1967, nr 15 år 1968, nr 18 år 1969 och nr 42 år 1970).

Utskottet har framhållit som sin uppfattning, att i det övervägande flertalet fall remisstiden tillgodoser tillbörliga krav på skyndsamhet. Emellertid syntes förekomma att remissvar dröjde avsevärd, stundom mycket avsevärd tid. Utskottet hade funnit mer än tusentalet ärenden per år i vilka tidsutdräkten för myndigheternas avgivande av remissvar till departementen överstigit ett halvt år. Svarstider om två à tre år förekom. Vidare redovisade utskottet ett antal brådskande ärenden, där remissbehandlingen medfört att besvär över tidsbegränsade, omedelbart verkande förbud prövats först efter giltighetstidens utgång, i vissa fall ca ett à två år efter denna tidpunkt. Utskottet fann vidare att nuvarande praxis beträffande prövningen av behovet av remissyttranden i besvärsärenden medförde att ärenden i åtskilliga fall onödigtvis sändes ut för remissbehandling. Praxis syntes även kunna medföra att ärenden remitterades fastän hinder för sakprövning förelåg. Det må nämnas att utskottet vid sina undersökningar uteslutit fall där dröjsmål med remissvaret kunde ha haft sin grund i ärendets speciella vidlyftighet eller annan särskild omständighet.

Revisorerna finner för sin del att konstitutionsutskottets undersökning och de missförhållanden som därvid påvisats ger stöd åt granskningspromemorians förslag att förfarandet beträffande rutinremissers handläggning bör ses över.

De myndigheter som avstyrker promemorians förslag till åtgärder

inom rutinremissernas område har menat att ett sådant arbete bör ankomma på varje enskild myndighet inom ramen för allmänna föreskrifter. Av det föregående framgår emellertid att missförhållanden av olika slag beträffande remissväsendet upprepade gånger påtalats av skilda instanser men att det resultat som vunnits därmed inte kan anses tillfyllest. Detta förhållande torde inte vara godtagbart, särskilt med hänsyn till att enskilds rätt i många fall kan bli lidande till följd av brister i det administrativa förfarandet.

Det synes således revisorerna angeläget att ett rationaliseringsarbete även inom rutinremissernas område påbörjas. Uppgiften att studera arbetstekniken i syfte att förbättra förfarandet bör anförtrös särskild personal. Det synes böra ankomma på statskontoret att sammanhålla och leda arbetet. Samråd bör därvid äga rum med den arbetsgrupp inom Kungl. Maj:ts kansli som, enligt vad som föreslagits i det föregående, skall ha hand om motsvarande uppgifter beträffande det allmänna remissväsendet.

I den för revisorernas räkning utarbetade granskningspromemorian har framförts en rad synpunkter och förslag som bör tillvaratas i nu förevarande sammanhang. Även konstitutionsutskottet har i anslutning till sina undersökningar rekommenderat flera praktiska åtgärder. Detta material torde böra beaktas vid det ifrågavarande rationaliseringsarbetet.

Revisorerna får alltså föreslå att remissverksamheten överses i rationaliseringssyfte på två parallella vägar, dels, såvitt gäller de allmänna remisserna, genom ett inom Kungl. Maj:ts kansli verksamt organ, dels, beträffande de s. k. rutinremisserna, av en arbetsgrupp under statskontorets ledning.

Riksdagens revisorers skrivelse till Kungl. Maj:t den 25 november 1971 med anledning av granskningspromemoria nr 7/1971 angående frånvarofrekvensen hos statsmyndigheterna jämte däröver avgivna remissyttranden

I 1970 års långtidsutredning redovisas en prognos över utvecklingen av personalbehovet inom det offentliga tjänsteområdet under perioden 1970—1975. Beräkningarna bygger på de statliga och kommunala myndigheternas planer för och bedömningar av den framtida utvecklingen. Enligt utredningen skulle ökningen av antalet sysselsatta inom det offentliga tjänsteområdet bli i runt tal 185 000 personer. Härvid är att märka att ökningen till stor del är ett uttryck för redan fattade beslut eller fastlagda riktlinjer för den offentliga verksamheten och endast i begränsad omfattning avser sådana ökningar som kan hänföras till nya reformer. Antalet statstjänstemän utgjorde år 1969 ca 273 000. Den av staten utbetalda lönesumman till dessa tjänstemän uppgick år 1969 till ca 8,3 miljarder kronor.

Som framgått ovan utgör personalkostnaderna en tungt vägande post i den statliga budgeten. Utvecklingen pekar på en ytterligare uppgång av dessa kostnader. Frågan om personalens mest effektiva utnyttjande har därför alltmer aktualiserats. Mot denna bakgrund har riksdagens revisorer beslutat att låta undersöka den faktiska frånvaron från respektive arbetsställen inom statsförvaltningen, under särskilt beaktande av orsakerna till frånvaron, och därmed få storleken av de arbetsinsatser som staten går förlustig klarlagd.

Den utförda undersökningen har redovisats i en granskningspromemoria, som för yttrande tillställts riksförsäkringsverket, statens jämvägar, statistiska centralbyrån, statskontoret, riksrevisionsverket och statens personalvårdsnämnd. Remissen till sistnämnda myndighet har besvarats av statens personalnämnd, som efter viss omorganisation av den hithörande verksamheten har övertagit personalvårdsnämndens uppgifter. Promemorian samt de avgivna yttrandena har såsom bilagor 1—7 fogats vid denna skrivelse.

Någon officiell statistik som registrerar frånvarons omfattning och orsaker för statstjänstemannakollektivet finns ej för närvarande. En viss allmän uppfattning om frånvarons omfattning och utveckling i samhället kan erhållas från riksförsäkringsverkets årsberättelse Allmän försäkring samt från statistiska centralbyråns fortlöpande arbetskraftsundersökningar och undersökningar av sysselsättningen inom industrin. De två senare undersökningarna innehåller även vissa begränsade uppgifter

om statligt anställda. För sådana anställda kan vidare vissa uppgifter erhållas från den tjänstledighetsstatistik som, genom beslut av Kungl. Maj:t den 30 juni 1949, skall upprättas av vissa affärsdrivande verk. Denna statistik är dock ej enhetlig beträffande omfattning, definition och uppställning.

Det kan i detta sammanhang erinras om att riksdagens revisorer vid en år 1961 företagen granskning av tjänstledighetsstatistiken inom statsförvaltningen påtalade statistikens bristande enhetlighet. I anslutning till den av statskontoret år 1969 på Kungl. Maj:ts uppdrag startade översynen av den statliga personaladministrativa verksamheten har emellertid spörsmålet om frånvarostatistikens utformning och omfattning tagits upp till utredning. Avsikten är att frånvarostatistik skall kunna lämnas av det personaladministrativa informationssystem som är under utveckling vid statskontoret.

En samlad bedömning av de ovan redovisade statistiska serierna synes peka på en viss reell ökning av frånvaron. Inom den statliga sektorn ligger frånvarotalen i allmänhet på en högre nivå än vad som redovisas för olika jämförelsegrupper. Dessa skillnader kan emellertid vara att hänföra till en mängd olika faktorer, såsom bräckligt statistiskt underlag samt skillnader i bestämmelserna om semester och tjänstledighet, i personalens yrkes- och ålderssammansättning, i anställningspolitiken gentemot individer med nedsatt arbetsförmåga m. m.

För att det skulle bli möjligt att ytterligare belysa frånvarons omfattning och fördelningen på olika anledningar har vid den av revisorerna beslutade granskningen genomförts en frånvaroundersökning vid 23 centrala myndigheter. De redovisade resultaten, som belyser förhållandena under november 1970, avser drygt 14 400 till heltidsanställning omräknade tjänstemän. Som framgår av promemorian uppgick den totalt redovisade frånvaron från arbetsstället till i genomsnitt 21 procent av antalet arbetsdagar. Av den totala frånvaron hänförde sig närmare 8 procent till sådan bortovaro från tjänstestället som ej regleras genom formell tjänstledighet, t. ex. tjänsteresa, deltagande i konferens och PR-verksamhet samt studier och utbildning. Sjukdom utgjorde med 6,8 procent den dominerande frånvaroanledningen. De institutionellt betingade frånvaroanledningarna semester, barnsård och militärtjänst uppgick till drygt 5 procent. Spridningen mellan de olika myndigheternas frånvarotal var betydande. Frånvaro hänförlig till för sen ankomst och motsvarande har på grund av måtsvårigheter inte behandlats i promemorian.

Utgår man från det mot bakgrund av revisorernas undersökning och annan tillgänglig frånvarostatistik ej osannolika antagandet, att den frånvaro som är att hänföra till kategorierna sjukdom, enskild angelägenhet, utbildning och studier samt annan tjänstledighet belöper sig till 9—10 procent, skulle produktionsbortfallet vid statsmyndigheterna kunna värderas till ca 1 miljard kronor år 1970. Utgångspunkt för beräkningarna

har härvid varit 1969 års lönesumma, 8,3 miljarder kronor. I detta sammanhang bör dock framhållas att viss del av frånvaron får betraktas som ofrånkomlig och ej påverkbar av personaladministrativa åtgärder. Av de i granskningspromemorian redovisade uppgifterna, för vilka vissa remissmyndigheter diskuterat alternativa beräkningar eller beräknings-tekniska förfiningar, framgår klart frånvaroproblemets tyngd. Uppgifterna ger vidare vid handen, att även mindre förändringar i frånvarofrekvensen har stor betydelse för effektiviteten i statsförvaltningen. Att det starka utgiftstrycket på den offentliga sektorn måste mötas med olika kraftfulla rationaliseringsåtgärder på personalområdet framgår också klart av uttalanden i finansdepartementets petitaanvisningar för budgetåret 1972/73.

Bakom frånvaron, speciellt sjukfrånvaron, torde ligga ett vitt register av olika orsaker, bl. a. problem med anpassningen till arbetsmiljön. Personaladministrativa åtgärder på olika nivåer i syfte att identifiera och påverka sektorer med stor frånvaro synes därför fordra ett informationssystem i form av en relativt detaljerad statistik.

Mot bakgrund av vad som ovan framhållits anser revisorerna det vara en allvarlig brist att någon enhetlig frånvarostatistik ej finns tillgänglig för statsmyndigheterna. Denna uppfattning delas av samtliga remissmyndigheter. Statens personalnämnd framhåller i detta sammanhang att förutsättningen för att frånvarouppgifter skall kunna användas i personaladministrativa sammanhang är att den statistiska redovisningen är enhetligt utformad. Det synes revisorerna som om det tidigare nämnda personaladministrativa informationssystemet efter hand skulle kunna utvecklas till den databas ur vilken en frånvarostatistik skulle kunna tas fram. Samtidigt må erinras om att det vid statistiska centralbyrån (SCB) pågår ett utvecklingsarbete som syftar till att erhålla ett enhetligt arbetsmarknadsstatistiskt system. Uppgifter om frånvaron ingår i den hittills producerade korttidsstatistiken för delar av den privata sektorn, och det bör enligt SCB övervägas om inte motsvarande uppgifter bör tas med i den statistik för den offentliga sektorn som planeras. SCB anser det angeläget att dess eget utvecklingsarbete samordnas med den verksamhetsorienterade statistik som föreslås i granskningspromemorian. Då SCB enligt sin instruktion är samordningsorgan på statistikproduktionens område, synes enligt revisorernas mening en för samtliga statsmyndigheter enhetlig frånvarostatistik böra tillskapas genom samråd mellan i första hand statskontoret, statistiska centralbyrån och statens personalnämnd.

Några av remissmyndigheterna har satt i fråga om sådan bortovaro från arbetsstället som förorsakas av tjänsteresor, utbildning, deltagande i konferenser och PR-verksamhet skall ingå i en frånvarostatistik. Dessa verksamheter är givetvis till sina grunddrag att betrakta som en del av tjänsteutövningen. En växande dylik bortovaro från tjänstestället, vilken främst torde beröra chefstjänstemännen på löneplanerna B och C, kan

emellertid medföra kommunikationssvårigheter inom statsförvaltningen och svårigheter för den allmänhet som är i behov av upplysningar och beslut i myndighetsfrågor. Närmast från personaladministrativ synpunkt synes det därför revisorerna böra vara av intresse att kunna följa utvecklingen av även denna typ av frånvaro.

Förutom tillskapandet av en generell frånvarostatistik föreslås i promemorian att myndigheterna skall åläggas rapporteringsskyldighet till statens personalnämnd beträffande sådana tjänstemän som antingen är långvarigt sjuka eller redovisar korta men ofta förekommande sjukledighetsperioder. Denna individualstatistik förutsätts kunna tas fram rutinemässigt ur det förordade frånvarostatistiska systemets databas. En dylik rapportering har tidigare rekommenderats av personalvårdsnämnden. Det föreslås vidare att rapporterna byggs ut med en viss redovisning av myndigheternas åtgärder med anledning av ifrågavarande sjukdomsfall samt av utfallet av de vidtagna åtgärderna. Riksförsäkringsverket avstyrker förslaget om obligatorisk rapportering och motiverar sin ståndpunkt med att en sådan rapportering kan komma att medföra en i förhållande till sitt värde orimligt stor administrativ belastning för såväl myndigheterna som personalnämnden. SCB däremot anser att en obligatorisk sjukstatistikrapportering till personalnämnden är ägnad att medföra större möjligheter att komma till rätta med frånvaroproblematiken. Revisorerna anser att denna fråga bör ytterligare övervägas, varvid bl. a. behovet av särskilt skydd för den personliga integriteten beaktas.

Av vissa remissyttranden kan man få intrycket, att i granskningspromemorian skulle ha förordats en ökad kontroll som den väsentligaste åtgärden för att bringa ned frånvarofrekvensen. De kritiska synpunkter som förs fram i sammanhanget bygger dock på en missuppfattning. I promemorian uttalas sålunda att en stor del av frånvaron torde vara att hänföra till sådana sjukdomar eller sjukdomstillstånd bakom vilka döljer sig skilda former av anpassningsproblem. Det påpekas också att denna typ av frånvaro i första hand bör angripas genom olika former av personalvård, såsom en aktivare hälso- och sjukvård, allmänna åtgärder för bättre förhållanden på arbetsplatsen och individuell hjälp till återanpassning. Revisorerna är för sin del av samma mening.

Sjukfrånvarons vida register av bakomliggande orsaker sträcker sig emellertid från rent medicinskt påvisbar ohälsa över olika former av anpassningsproblem till ett mer eller mindre medvetet utnyttjande av socialförsäkringens förmåner. Strävan att minska frånvaron och dess negativa effekter såväl för samhälle och myndigheter som för individen själv synes därför inte enbart kunna inriktas på mer långsiktiga insatser, hänförliga till hälsovård och annan personalvård. Det torde vara realistiskt att räkna med att även kontrollfunktionerna har betydelse för ett nedbringande av frånvarofrekvensen. I synnerhet synes detta gälla ofta förekommande korttidsfrånvaro som ej styrks av läkarintyg.

Om den enskilde tjänstemannen är medveten om att dylik sjukledighet blir föremål för en fortlöpande uppmärksamhet, torde han bli mindre benägen att otillbörligt utnyttja de möjligheter till frånvaro som här föreligger.

Mot denna bakgrund föreslås i promemorian vissa åtgärder för en aktivare tillämpning av sjukkontrollkungörelsen (KK 1963: 362). Sålunda borde mindre myndigheter beredas tillfälle att helt eller delvis överflytta vissa av de i kungörelsen angivna utredningarna till tjänstemän hos statens personalnämnd. Såsom motiv för detta förslag har hänvisats till att en konsekvent författningstillämpning, som bl. a. innefattar kontroll genom telefonkontakt med tjänstemannen eller genom hembesök, skulle kunna uppfattas som en obehaglig inblandning i personliga angelägenheter. En sådan uppfattning kunde lätt resultera i en viss passivitet från myndigheternas sida. Särskilt skulle detta gälla mindre myndigheter med mer personliga relationer mellan de anställda. Statens personalnämnd anser emellertid att nämnden endast i undantagsfall bör utföra de primära utredningarna och tar avstånd från varje form av åtgärder som kan betraktas som polisiära ingrepp. Riksförsäkringsverket anför för sin del att de i promemorian påtalade svårigheterna vid tillämpningen av sjukkontrollkungörelsen gör sig gällande med samma styrka även hos en myndighet med många anställda. Verket finner sannolikt att en del står att vinna på ett större samarbete i sjukkontrollfrågor mellan statsmyndigheterna och försäkringskassorna. Den sjukanmälde tjänstemannens ärende skall, framhåller verket, i princip bevakas av kassan på samma sätt som andra försäkringstagares ärenden, och kassans organisation är upplagd för att fylla dessa grundläggande uppgifter inom försäkringen. Enligt verkets mening ter sig kassans kontroll av sjukfallet förmodligen mera naturlig för tjänstemannen än motsvarande verksamhet från anställningsmyndighetens sida.

De av riksförsäkringsverket anförda synpunkterna synes revisorerna beaktansvärda. Revisorerna får därför föreslå att statens personalnämnd i samråd med riksförsäkringsverket utreder formerna för en närmare samverkan mellan myndigheterna och försäkringskassorna i vad avser sjukkontrollkungörelsens tillämpning. Som framgår av riksförsäkringsverkets yttrande påverkas emellertid informationsutbytet mellan försäkringskassorna och myndigheterna av gällande sekretessregler. Detta särskilda problem, som ytterst berör frågan om skyddet av den personliga integriteten, bör beaktas i samråd med offentlighets- och sekretesslagstiftningskommittén.

Sammanfattningsvis vill revisorerna anföra följande.

Den genomförda undersökningen visar att även mindre förändringar i frånvarons omfattning är av stor betydelse för effektiviteten i statsförvaltningen. Någon enhetlig statistik som redovisar frånvarons

omfattning och orsaker vid statsmyndigheterna upprättas ej för närvarande. Då denna brist försvårar personaladministrativa insatser i syfte att minska frånvaron, synes en sådan statistik böra tillskapas. Frånvaron och dess bakomliggande orsaker måste i första hand angripas genom olika former av personalvård. Man kan dock ej se bort ifrån att även aktiva kontrollåtgärder har betydelse i detta sammanhang. I synnerhet torde detta gälla den korttidsfrånvaro som ej styrks med läkarintyg. Mot bakgrund härav synes statens personalnämnd i samråd med riksförsäkringsverket böra utreda formerna för en närmare samverkan mellan myndigheterna och försäkringskassorna i vad avser sjukkontrollkungörelsens tillämpning.

Riksdagens revisorers skrivelse till Kungl. Maj:t den 25 november 1971 med anledning av granskningspromemoria nr 5/1971 angående statlig kreditgaranti till visst företag i pianobranschen jämte däröver avgivna remissyttranden

I en den 14 april 1970 dagtecknad granskningspromemoria redovisades en hos riksdagens revisorer företagen utredning rörande förluster på industrigarantilån. Enligt utredningen hade av lån, som utlämnats under perioden 1954/55—1968/69 till ett sammanlagt belopp av mer än 505 milj. kronor, infriats omkring 40 milj. kronor, motsvarande en nettoförlust på 7,9 procent. I jämförelse med vad som beräknats vid stödformens tillkomst och med förhållandena på andra områden syntes de inträffade förlusterna på detta stödområde höga. Orsaken till att åtskilliga projekt hade misslyckats kunde hänföras till ett flertal olika omständigheter, som det åtminstone i många fall syntes ha varit svårt att förutse. I flera fall hade de sociala skälen till bifall varit framträdande; det hade framför allt varit sysselsättnings- och lokaliseringssynpunkter som varit bestämmande i de behandlade ärendena. Det framhölls även att det statliga kreditstödet hade förutsatts innebära ett risktagande av ett helt annat slag än vanliga bankkrediter. Ärendet slutbehandlades av revisorerna genom en skrivelse till Konungen den 29 september 1970.

I anslutning till nu nämnda utredning har för revisorernas räkning företagits en granskning av ett särskilt ärende av ifrågavarande natur. Uppmärksamheten har därvid inriktats bl. a. på möjligheterna att följa ett företags utveckling sedan kreditgaranti beviljats. Som objekt har valts ett ärende, i vilket statlig kreditgaranti för ett lån på 3 milj. kronor lämnats till ett företag som bedrev tillverkning av pianon och andra musikinstrument (J. G. Malmsjö AB). Företaget trädde i juli 1970 i konkurs, och boets ställning syntes utvisa att betydande förluster på garantilånet var att vänta.

Resultatet av sistnämnda utredning har redovisats i en innevarande år upprättad granskningspromemoria. I denna har en redogörelse lämnats även för de ekonomiska förhållandena vid ett bolaget närstående företag — AB Svenska Pianofabriken — som handhaft försäljningen av Malmsjös produkter. Detta företag, med vilket Malmsjö på olika sätt — bl. a. genom borgensåtagande — varit nära förbundet, har likaledes trätt i konkurs. Granskningspromemorian har för yttrande tillställts kommerskollegiet, Företagareföreningarnas förbund, som anmodats höra Värmlands läns företagareförening, och Ackordscentralen i Göteborg.

Promemorian och de inkomna yttrandena bifogas denna skrivelse (bil. 1—5).

Upplysningsvis må nämnas att konkurserna i de berörda företagen ännu inte har avslutats. Farhågorna för betydande förluster med anledning av statens kreditgaranti till J. G. Malmsjö AB kvarstår emellertid oförminskade. I de berättelser som konkursförvaltarna i de båda företagen enligt 55 § konkurslagen lämnat till vederbörande konkursdomare har uppgetts att anledning finns till antagande att brottsligt förhållande till borgenärer föreligger.

För riksdagens revisorers del har ärendet i nuvarande läge ansetts påkalla uppmärksamhet huvudsakligen i den mån lärdomar kan hämtas för prövning av frågor om statlig kreditgaranti och om tillsyn över statsgaranterade lån. I förstnämnda hänseende må framhållas, att den tid som stått till förfogande för utredning och prövning av kreditfrågan hos myndigheterna och för beredning i vederbörande departement uppenbarligen har varit alltför kort, sannolikt beroende på att det ansträngda sysselsättningsläget framtvingat ett avgörande utan tillräckligt rådrum. Såvitt gäller tillsynen över garantilån har i den nämnda granskningspromemorian framförts två förslag, syftande till att öka det allmännas möjligheter att undgå förluster till följd av garantiåtaganden. Det ena gäller företagareföreningarnas möjligheter att bereda garantiärenden och utöva tillsyn över lämnade lån. Det andra avser frågan om det rättsliga läge som uppkommer för företagsinteckningar genom s. k. factoring.

Frågan om inverkan av factoring torde i detta sammanhang inte behöva närmare behandlas med hänsyn till att kommerskollegiet i sitt remissvar förklarat sig ha för avsikt att vid framtida garantilånebeslut tillgodose de synpunkter som granskningspromemorian gett uttryck för. Däremot har revisorerna funnit anledning att ytterligare beröra frågan om företagareföreningarnas gransknings- och kontrollresurser.

I granskningspromemorian har framhållits att de ekonomiska förhållandena hos stödföretagen i vissa fall kan vara av synnerligen invecklad natur och att bedömningen därav kan kräva sådan revisions-teknisk kompetens och erfarenhet som företagareföreningarna inte regelmässigt förfogar över. Enligt vad som inhämtats brukade vissa företagareföreningar i dylika komplicerade ärenden anlita de s. k. ackordscentraler som fanns inrättade i landets tre största kommuner. Det syntes kunna övervägas om inte detta förfarande borde komma till användning i ökad utsträckning. Alternativt skulle man kunna pröva tillvägagångssättet att företagareföreningarna gemensamt upprättade ett utrednings- och revisionsorgan som utnyttjades för ifrågavarande uppgifter.

Av de remissinstanser som yttrat sig i denna fråga har Ackordscentralen i Göteborg uppgett att den har ett givande samarbete med de åtta företagareföreningarna inom sitt verksamhetsområde och att det syntes

värdefullt för båda parter om detta arbete kunde utvecklas ytterligare. Företagareföreningarnas förbund och Värmlands läns företagareförening har däremot inte funnit några fördelar förenade med en sådan samverkan men har ställt sig mera positiva till förslaget om ett gemensamt utrednings- och revisionsorgan. Samtidigt har emellertid framhållits, att en kontroll- och uppföljningsverksamhet av ifrågavarande natur kräver nära kontakt med berörda företag och att därför föreningarnas egna resurser i första hand borde förstärkas med ekonomisk expertis. Möjligheterna till ökad samverkan föreningarna emellan borde också uppmärksammas. Denna väg hade prövats av några företagareföreningar när det gällde marknadsföringsfrågor.

Revisorerna vill för egen del till en början erinra om att företagareföreningarna under de senaste åren erhållit ökade resurser för att sättas i stånd att utöva en mera kontinuerlig kontroll över företag som beviljats kreditgarantier. I sin ovan nämnda skrivelse den 29 september 1970 har revisorerna framhållit, att de funnit en effektivisering befogad av den verksamhet som syftade till att begränsa förlusterna på grund av statlig garantigivning och statligt lokaliseringstöd. I innevarande års statsverksproposition har chefen för inrikesdepartementet erinrat om att den ökning av administrationsbidragen till företagareföreningarna som skett de senaste åren främst har syftat till att förstärka föreningarnas resurser för uppföljning och bevakning av stödföretagen men att medelsökningen i stor utsträckning tagits i anspråk för andra ändamål som sammanhängde med den allmänna expansionen av föreningarnas arbetsuppgifter. I likhet med riksdagens revisorer ville departementschefen bestämt stryka under vikten av att effektiva åtgärder vidtogs i syfte att förebygga risken för förluster i den statliga låne- och garantigivningen. Med bifall till propositionen i denna del har innevarande års riksdag anvisat anslaget till Bidrag till företagareföreningarnas administrationskostnader med ett med 1 milj. kronor förhöjt belopp. Förstärkningen av anslagsbeloppet har i främsta rummet förutsatts göra en intensifierad bevakning av stödföretag möjlig.

Den successivt ökade medelstillelningen till föreningarnas administration kan väntas resultera i en livligare kontrollverksamhet från föreningarnas sida. Samtidigt är emellertid att märka att föreningarnas arbetsuppgifter undergår en kraftig och fortlöpande ansvällning och att medelsbehovet för kontrollverksamheten inte på långt när är täckt i den omfattning som föreningarna själva ansett önskvärd. Som exempel kan nämnas att Värmlands läns företagareförening beräknat kostnaderna för lånebevakning till omkring 200 000 kronor per år men ansett sig av det för innevarande budgetår tilldelade statsbidraget kunna disponera endast omkring 50 000 kronor för detta ändamål. Man torde ha att räkna med att det även framdeles kommer att innebära problem

för företagareföreningarna att erhålla tillräckliga resurser för ifrågasvarande uppgift.

I samband med den förevarande granskningen har, som redan nämnts, framförts vissa konkreta förslag som syftar till att genom anlitande av särskild expertis för mera komplicerade ärenden öka föreningarnas möjligheter att fullgöra berörda uppgifter. Revisorerna har inte anledning att ta ställning till frågan, om denna särskilda kompetens bör anskaffas genom utomstående organ (ackordscentraler, konsulter, revisionsbyråer) eller genom egna organ som upprättas i samarbete mellan samtliga föreningar eller grupper av sådana; en kombination av dessa lösningar är givetvis också tänkbar. Revisorerna anser emellertid att de framförda förslagen kan vara av sådant värde för möjligheterna att undvika förluster på kreditgarantier och att begränsa företagareföreningarnas administrationskostnader att de bör närmare övervägas och prövas.

Under hänvisning till det nu anförda får revisorerna överlämna det härvid fogade materialet för att tagas i beaktande vid det arbete som pågår inom inrikesdepartementet rörande frågan om hur företagareföreningarnas tillsyns- och bevakningsverksamhet skall ordnas i framtiden. De anförda synpunkterna synes också böra delges kommerskollegiet för kännedom.

Sakregister till granskningsärendena år 1971

ADB-redovisning av mervärdeskatten	71: 125
Arkivalier se Utgallring	
Departemental organisation se Planfrågorna	
Driftavbrott vid värmekraftverket i Stenungsund	71: 128
Ersättning för viss rundradioverksamhet	71: 121
Frånvarofrekvensen hos statsmyndigheterna	71: 118
Försvarets materielverk, personalorganisation	71: 108
Försäljningsskatt på guldsmedsvaror	71: 127
Kommittéväsendet	71: 105
Kreditgaranti till visst företag i pianobranchen	71: 123
Kungl. Djurgårdens förvaltning	71: 104
Mervärdeskatten se ADB-redovisning	
Nordiska rådets svenska delegation, resa	71: 128
Pianobranchen se Kreditgaranti	
Planfrågorna i den departementala organisationen	71: 127
Polisväsendet, organisatoriska förhållanden	71: 108
Remissförfarandet	71: 115
Rundradioverksamhet se Ersättning	
SJ stationer, trivselåtgärder	71: 112
Skatteadministrationen se Statens kostnader	
Statens kostnader för skatteadministrationen	71: 113
Statlig vaccintillverkning	71: 110
Utgallring av arkivalier	71: 120
Utställningsverksamhet, statligt bekostad	71: 123
Vaccintillverkning se Statlig vaccintillverkning	
Värmekraftverket i Stenungsund se Driftavbrott	

